

GERALD DURRELL OPIM PRATES

kamarão

KNIŽNICE

kamarád

PRÁCE

PRAHA

1982

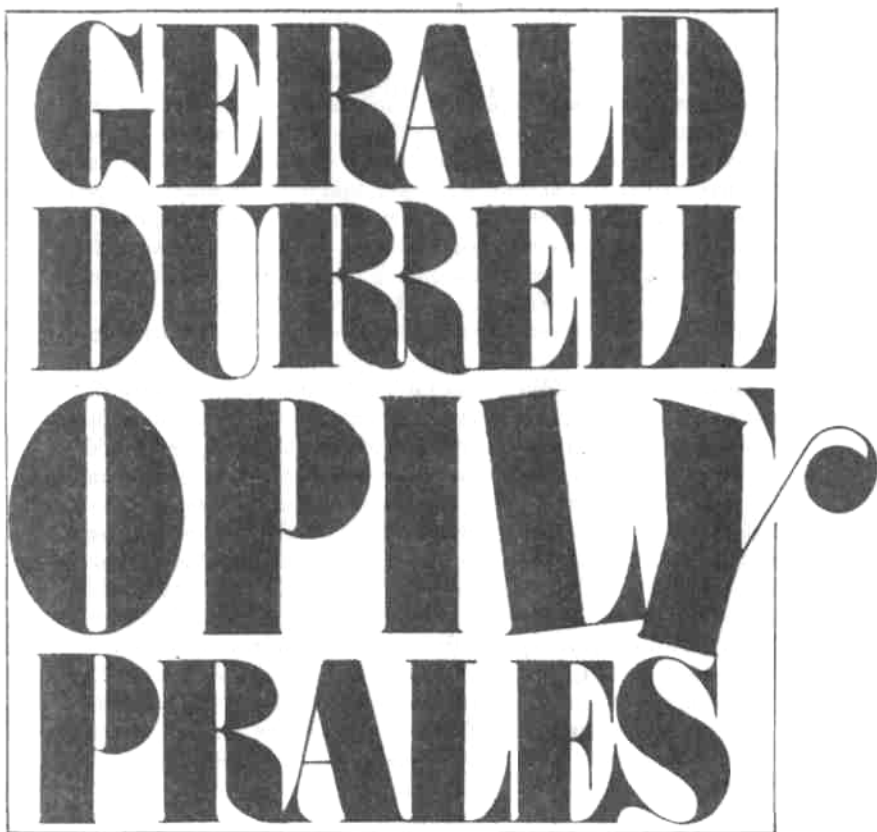
EDICE

KAMARÁD

PRÁCE

PRAHA

1 982

mé ženě Jacqui,
aby si vzpomněla
na pásovce
a jiné
bichos

Přeložila Zora Wolková

Copyright

Gerald Durrell

1956

Translation

©

Zora Wolková

1982

Slovo na vysvětlenou

Tato knížka vypráví o půlroční cestě, kterou jsme podnikli s manželkou v roce 1954 do Jižní Ameriky. Chtěli jsme získat

sbírku zvláštních zvířat a ptáků žijících v těchto končinách a dopravit své exempláře živé do zoologických zahrad v Anglii.

Výprava se nám bohužel nepodařila, protože všechny naše plány se vzhledem k různým nepředvídaným okolnostem zhatily.

Výprava měla mít dvě fáze. Nejdříve jsme se mínili vypravit na nejjižnější výběžek kontinentu, do Ohňové země, a získat tam sbírku kachen a hus pro Sdružení na ochranu divokého ptactva Severnu. Když jsme dorazili do Buenos Aires, zjistili jsme však, že jsou zrovna prázdniny a dovolené a všechny lety na jih

k argentinským jezerům a odtud do Ohňové země jsou na celé měsíce dopředu zadány. Stejně obtížné bylo i získat místo na lodi.

Protože jsme se nemohli dostat včas k cíli a chytit, jak jsme doufali, ptáčata ještě v hnízdech, museli jsme, byt neradi, od této části cesty upustit. Za druhé jsme měli v úmyslu vypravit se do

Paraguaye, strávit tam několik týdnů chytáním zvířat a pak se postupně a pomalu přesunout podél toku paranských

a paraguayských řek zpátky do Buenos Aires. I z tohoto záměru zbylo jen málo, tentokrát z důvodů politických. Místo co bychom získali bohatou sbírku, jak jsme si dělali naděje, vrátili jsme se tedy z Jižní Ameriky jen s hrstkou exemplářů. I neúspěch má však své pěkné stránky, a to jsem chtěl ukázat v této knížce.

Nezdar naší výpravy nebyl rozhodně zaviněn tím, že bychom snad našli v Anglii či Argentině málo pochopení a podpory, naopak, mnoha přátelům jsme zavázání velkou vděčností. Své poděkování jsem jim vyjádřil v závěru knihy.

Saludos

Lod' pomalu vplouvala do přístavu a my stáli opření o zábradlí a dychtivě se rozhlíželi po panoramatu Buenos Aires, které se začalo stáčet kolem nás. Pod zářivě modrou oblohou vyrostly jak pestrobarevné stalagmity mrakodrapy poseté milióny blyštivých oken. Uchváceně jsme se rozhlíželi, ale to už lod' přistála u pobřežní hráze lemované stromy. Nad námi se tyčily obrovité budovy a vrhaly na zčeřenou vodu chvějivé, jak žaluzie pruhované stíny. Naše úvahy o moderní architektuře přerušil muž, který se tak podobal Adolphu Menjouovi, až mě na chvíli napadlo, jestli snad nepřijel z druhého konce amerického kontinentu. Povzneseně se proplétal gestikulujícím, pokřikujícím a česnekem páchnoucím davem přistěhovalců, kteří se tlačili na palubě, až došel klidně a neuspěchaně k nám, tak dokonale upravený, jako by ani nebylo pětáctýřicet stupňů horka ve stínu.

„Jsem Gibbs z ambasády,“ oznámil nám s úsměvem. „Hledal jsem vás po celé první třídě; nikdo mi neřekl, že cestujete v podpalubí.“

„Taky jsme se to dověděli, až když jsme nastoupili,“ vysvětloval jsem. „Ale to už bylo pozdě.“

„Musela to pro vás být dost... ehm... neobvyklá cesta,“ poznamenal pan Gibbs a zdrtil pohledem rozložitého Španěla, který si s gustem odplivl kousek od jeho nohy. „A zřejmě poněkud vlhká.“

Pan Gibbs se mi začínal líbit.

„Tohle ještě nic není,“ řekl jsem lehce. „Měl jste tu být, když začala bouřka, to bylo rozhodně kolem vlhko až dost.“

Pan Gibbs se štitivě otrásl.

„Jistě si oddechnete, až budete na břehu,“ řekl. „Všechno je v pořádku a procleni byste měli být co nevidět.“

Mé sympatie k panu Gibbsovi ještě vzrostly, posíleny nemalým obdivem, když zdvořilý a nevzrušený bezstarostně kráčel celníci, usmíval se a prohodil sem a tam pár slůvek s některým důstojníkem. Z kapes vylovil obrovské formuláře, poseté vyrážkou červených razítek, a s pomocí těch papírů jsme i se svými výstředními zavazadly pronikli za deset minut celníci a vyšli na druhé straně rovnou do náruče čekajících taxíků. Pak jsme se řítili ulicemi, které

nám připadaly široké jako Amazonka, po obou stranách vroubenými mrakodrapy a překrásně upravenými parky. Necelou hodinu po příjezdu jsme byli ubytováni v šestém poschodí jednoho z domů, v nádherném bytě s vyhlídkou na přístav. Pan Gibbs odkvačil na vyslanectví, zřejmě vykonat do oběda ještě pár zázraků, a nás nechal, abychom si odpočinuli po cestě. Půl hodiny jsme se cvičili v složitém umění, jak používat argentinský telefon, a pak jsme strávili veselou hodinu — zavolali jsme všem známým, na které jsme měli doporučení, a oznámili jim, že jsme se dostavili. Těch známých bylo až dost, protože můj bratr pobýval v Argentině dost dlouho a projevil k osudu svých přátel tolik chladnokrevné lhostejnosti, že mi dal jejich jména a adresy. Pár dní před odjezdem z Anglie jsme dostali lístek se spěšně načmáraným tajuplným vzkazem: „Až přijedete do B.A., nezapomeňte dát vědět Bebitě Ferreyrové, Calle Posadas 1503, naši nejlepší známé v Argentině. Je báječná.“ Takové informace jsem od svého bratra dostával často. Zařídili jsme se podle jeho rady a Bebitě Ferreyrové jsme zavolali. Když se ozvala, měl jsem nejdříve dojem, že vrká trochu jak lesní holub. Pak mě však napadlo, že vrká mnohem příjemněji — jak holub se smyslem pro humor.

„Paní Ferreyrová? Tady Gerald Durrell.“

„Ach, to jste vy, Larryho b-b-bratr? Ale kdepak j-j-jste? Volala jsem už dvakrát na celnici, jestli jste přijeli. Mohli byste přijít na oběd?“

„Moc rádi... Dostaneme se k vám taxíkem?“ „Ale samozřejmě. Přijďte asi v jednu. Na shledanou.“ „Tak se mi zdá, že je to neobyčejná žena,“ řekl jsem Jacqui, když jsem položil telefon. Tehdy jsem ještě netušil, jak nepatrně odpovídá mé tvrzení skutečnosti.

V jednu hodinu jsme byli zavedeni do prostorného bytu v tiché ulici. Po stolech ležely rozházeny spousty různých knih — o výtvarném umění, hudbě a baletu, a mezi nimi romány a časopisy ve třech jazycích. Piano bylo stejně ozdobeno hudebninami od oper až po Chopina a kolem gramorádia bylo plno desek se skladbami Beethovena, Nat King Colea, Sibelia a Spikea Jonese. Ani Sherlock Holmes by si zřejmě ze všech těch stop nedokázal vytvořit jasnější představu, jaká povaha se za nimi skrývá. Na stěně visel portrét

výjimečně krásné dámy v širáku. Na půvabné tváři byl pobavený a současně klidný výraz. Napadlo mne, že ten obličej se přesně hodí k hlasu, který jsem slyšel v telefonu.

„Myslíš, že je to ona?“ zeptala se Jacquie.

„Pravděpodobně. Ale nejspíš je to malované už před lety. Ted' už tak určitě nevypadá.“

Vtom se ozvaly v předsíni rychlé pevné kroky a do pokoje vešla Bebita. Jen jsem se na ni podíval, musel jsem uznat, že ji portrét ani zdaleka nevystihuje. Jakživ jsem neviděl ženu, která by se tak podobala řecké bohyni.

„Jsem Bebita Ferreyrová,“ řekla a zřejmě jí neušlo, jak užasle se tváříme, protože se po nás podívala těma svýma modrýma očima ještě pobaveněji.

„Nehněvate se, doufám, že jsme vám zavolali?“ řekl jsem. „Víte, Larry mi nařídil, že vás musím vyhledat.“

„Ale s-s-samozřejmě,“ odpověděla. „Moc bych se z-z-zlobila, kdybyste se neozvali.“

„Larry vás nechá pozdravovat.“

„A jak se vlastně Larrymu daří? Ach, to je hotový anděl, ten člověk, ani nevíte, jaký to je anděl.“

Teprve později jsem zjistil, že Bebita vidí anděla v každém, ať je seberoztomilejší, nebo otřesný protiva. V té chvíli mne však taková charakteristika mého bratra poněkud zarazila. I kdybych si lámal hlavu sebevíc, nepřišel bych totiž na nic, co by mu méně odpovídalo. Hned od prvního setkání jsme úplně podlehlí Bebitině kouzlu a pak už jsme víceméně bydleli v jejím bytě, pochutnávali si na bohatých, důmyslných jídlech, poslouchali hudbu, bavili se o naprostých nesmyslech a krásně si užívali první dny. Brzy jsme spoléhali na Bebitu ve všem. Nedokázala ji vyvést z míry ani sebefantastičtější prosba a vždycky se jí podařilo něco zařídit.

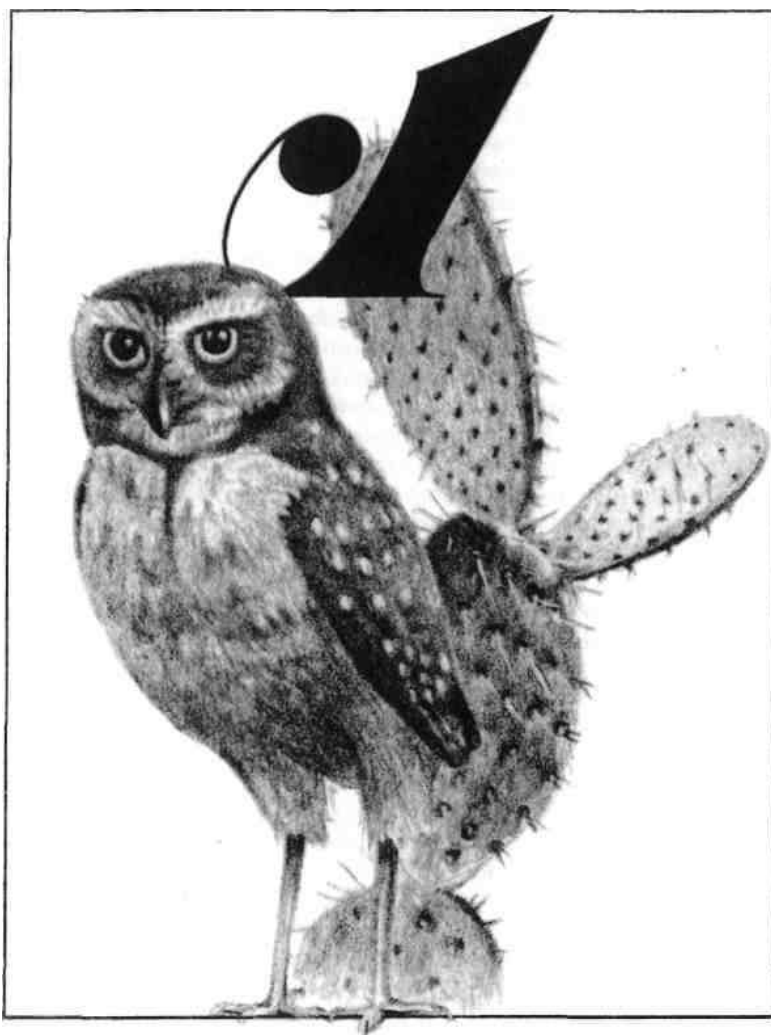
Naše cestovní záměry utrpěly první ránu hned tři dny nato, co jsme přijeli do Buenos Aires. Zjistili jsme, že máme, skromně řečeno, jen velmi slabou naději, abychom se dostali do Ohňové země.

Na aerolinkách se k nám chovali zdvořile, ale moc naděje nám nedávali. Jestli prý chceme asi tak deset dní počkat, možná že někdo zruší let, ale slíbit nám nemohou nic. Sklíčeně jsme souhlasili, že

počkáme a uvidíme, co se bude dít. A pak nám Ian navrhl, ať si raději na těch deset dní, co bychom se zarmouceně a podrážděně potloukali po Buenos Aires, vyrazíme kousek za město na venkov, Ian je můj starý kamarád; seznámil jsem se s ním za války v Londýně. Jednou mi v návalu unáhleného nadšenectví navrhl, abych přijel do Argentiny sbírat zvířata, a jestli se mi to podaří, že mi rád pomůže. A teď nás tedy měl na krku. Zašel za Bootovými, svými příbuznými, kteří mají asi sedmdesát kilometrů od hlavního města nedaleko mořského pobřeží velkou *estancia*. A Bootovi, s velkorysostí typickou pro Argentinu a všechny její obyvatele, prohlásili, že nás velice rádi uvítají.

Jednou pro nás časně zrána přijelo Bootovic auto. Z jeho hlubin se vztyčila lanová smutná vychrtlá postava a náš přítel nám představil krásnou blondýnu, která seděla vepředu, Elizabeth Bootovou, dceru domu. Byla nejen moc hezká, ale brzy jsme zjistili, že má i báječné spaní; sladce a tvrdě usnula kdekoliv a kdykoliv a nenechala se vyrušit žádným menším rámussem kolem. Pro tu pozoruhodnou schopnost jsme jí dali přezdívku Ospalka. Elizabeth to pojmenování nebrala ani zanic na vědomí, ale přesto jí zůstalo.

Kapitola 1

H r n ě í c i a sovy králičí

Argentina patří k několika málo zemím světa, kde se člověk vydá na cestu, a když urazí půl vzdáleností, vidí místo, odkud vyjel, a zároveň i svůj cíl. Všude kolem se prostírá pampa, plochá jak kulečníkový stůl, a vypadá, jako by se táhla snad až na samý kraj světa. Tu a tam se nachově začervenají trnitá křoviska a místy zas temně vystoupí řádka stromů, ale jinak neruší rovné travnaté prostory vůbec nic.

Vyjeli jsme z předměstí Buenos Aires, daleko za námi se ještě chvěly na obzoru v ranním oparu jako nějaké záhadné útvary krystalu bílé a nažloutlé mrakodrapy a silnice ležela v trávě rovná jak kopí. Po jejích stranách rostly husté, napohled křehké keře, pokryté bledě zelenými lístky a droboučkými zlatými květy. Květy byly sice docela nepatrné, ale keře jimi byly tak obsypány, že zdálky ani nevypadaly jako rozkvetlé. Spíš se zdálo, že jsou opředeny jakýmsi zvláštním jasem, jako by každý ten keř měl nad sebou mlžnou svatozář. Jak jsme projížděli kolem, vylézali z některých křovisek malí hmyzožraví ptáčekové, bílí, s nápadně dlouhými ocásky. Létali podivným kolísavým letem, a pokaždé když se trochu snesli, se jim ocasní pera rozevěla a zase sevřela jak nůžky. Občas přeletěl přes silnici na těžkých tupých křídlech čimango a vypadal v tom svém čokoládově hnědém a karamelovém opeření nesmírně čistě a důstojně.

Jeli jsme asi hodinu a pak jsme odbočili z hlavní silnice na venkovskou cestu, prašnou a plnou hlubokých výmolů a při kraji vroubenou pěkným plotem. Povšiml jsem si, že na všech tyčkách plotu jsou jakési zvláštní hrbolky, zřejmě z uschlého bláta. Připomínaly mi termitiště, která jsem vídal v Africe, ale nezdálo se mi zvlášť pravděpodobné, že by se tak hluboko na jihu vyskytovali termiti. Lámal jsem si zrovna nad těmi podivnými výstupky hlavu, když z jednoho z nich vylétl ptáček tvarem podobný evropské července s klenutou hrudí a ostře zašpičatělým ocasem. Veliký byl asi tak jako drozd, hrud' měl bledě plavou a záda zbarvená do sytě rezavá. Byl to hrnčičík, a jen jsem ho viděl, uvědomil jsem si, že všechny ty zvláštní kopečky bláta zdobící tyčky plotu jsou vlastně podivuhodná hnízda, která si hrnčičík sám a podle vlastního architektonického návrhu zbudoval. Později jsem zjistil, že hrnčičík je

jeden z nejběžnějších, ale i nejroztomilejších argentinských ptáků a jeho hnízda že patří ke krajině stejně neodlučně jako ty obrovské bodláky.

Naše cesta se teď stáčela k moři a vjeli jsme do bažinatého kraje, kde se kolem silnice táhly široké příkopy plné vody a v pampě prozrazovala jasně zelená místa, že se tu rozkládají širší vodní plochy hustě lemované rákosím. Místo hrnčířků, dlouhoocasých ptáčků a čimangů jsme teď viděli brodivé a vodní ptactvo. Při krajích silnice vzlétali pevným, ale napohled nemotorným letem kamišové, mohutní popelavě šedí ptáci, velcí asi jako krocan, a jak nad námi kroužili, přerušovaně vykřikovali: „Uíííap,uíííap, uíííap.“ Na klidných blyštivých vodních hladinách plavaly v celých hejnech kachny a připomínaly mi obtloustlé uhlazené obchodníky spěchající na vlak. Byly tu šedé čírky obecné, malé a hezké s ocelově modrými zobáky a černými šesulkami, Ižičáci, neohrabaní ptáci s roztržitým výrazem a lopatkovitě utvářeným zobákem, jiní Ižičáci, neobyčejně elegantní v lesklém černošedém peří a se zobáky jakoby právě namočenými v krvi, všedně vyhlížející kachýnky s černými hlavami, které co nejnenápadněji plavaly mezi ostatními ptáky, ovšem se skromností zcela předstíranou, neboť je dobře známo, že tento pták si osvojil zvyky kukačky a snáší vajíčka do cizích hnízd, takže se jeho potomstva vždycky někdo ujme a veškerá dřina s vyseze-ním vajec a vychováváním mláďat zůstane na nějakém důvěřivém dobrákovi. Na bahnitých březích bylo tu a tam vidět volavky a velká neklidná hejna lesklých ibisů, kteří po sobě klovali, otáčeli se a potápěli v mělčinách, až ta roz dováděnost podivně kontrastovala s jejich dlouhými zahnutými zobáky a smutečným opeřením. Tu a tam se mezi nimi objevily skupinky ibisů růžových, zářivých jako paprsky zapadajícího slunce a ostře se odrážejících od temného opeření jejich bratranců. Na otevřenějších a rozlehlejších vodních prostorech pluly královské eskadry labutí černokrkých, překrásných, důstojně a pomalu se pohybu jících ptáků, jejichž pěnově bílé peří se výrazně odráží od temné černě hlavy a půvabně klenuté šíje. Mezi hrdými hejny černokrkých labutí plavalo jak jejich dvořanstvo pár obyčejných labutí, čistě bílých a už napohled dost plebejských. Na rozsáhlejších vodních hladinách bylo vidět i hloučky plameňáků,

kteří si hledali potravu v mělčinách pod vysokým rákosím. Zdátky vypadali na pozadí zelené clony jako pohyblivé kytice růžových a rudých růží. Pomalu a metodicky si vykračovali temnou vodou, hlavy skloněné, krk stočený do tvaru velkého růžového S a každý z nich jako by byl přilepen nohama růžovými jak pečetní vosk k svému odrazu chvějícímu se na vodě. Úplně opojen tím fantastickým rejem ptačího světa jsem seděl v ornitologickém vytržení a nevnímal nic jiného než lesklá opeřená těla, šplíchání mírných vod a šum křídel.

Auto najednou prudce odbočilo z cesty, chvíli poskakovalo po úzké pěšince lesklé svítícími kalužemi mezi obrovskými blahovičnickými, až zastavilo před protáhlým nízkým bílým stavením, které vypadalo trochu jak anglické hospodářství. Ospalka Bootová se na předním sedadle probrala ze spánku, z kterého ji nic nevyrušilo od chvíle, kdy jsme vyjeli z města, a prohlédla si nás zasněnými modrými očima.

„Vítejte v Los Ingleses,“ řekla a něžně zívla.

Vnitřek domu působil mile viktoriánsky s tmavým těžkým nábytkem, zvířecími hlavami a vybledlými obrázky na stěnách, s kamennou dlaždicovou podlahou a slabým, příjemně štiplavým pachem petroleje ve vysokých zářících lampách minaretového tvaru. Dostali jsme s Jacquií báječný pokoj, ale i když byl nesmírně prostorný, skoro ho zaplnila obrovská péřová postel, jako by přímo donesená z Andersenovy pohádky Princezna na hrášku. Byla to postel, jaké se hned tak žádná postel nevyrovná, velká skoro jak tenisový kurt a hluboká jako stoh sena. Když si do ní člověk lehl, úplně sklesl do její měkké náruče a rázem upadl do tak hlubokého a sladkého spánku, že by snad zabil každého, kdo by ho chtěl najednou probudit. Okno pokoje, obrácené k dokonalému trávníku a řadám nízkých ovocných stromků, vroubily stonky liány s modrými kvítky. Mezi květy, umístěnými tak, abych na ně dohlédl rovnou z postele, viselo hnízdo kolibříka, droboučký šáleček velikosti asi ořechové skořápky s dvěma bílými, jak hrášek maličkými vajíčky. Ráno po našem příjezdu jsem si pohodlně ležel v teplých hlubinách obrovské postele, hodné Gargantuy, popíjel čaj a pozoroval kolibri samičku, jak tiše sedí na vejcích, a její druh zatím poletuje mezi modrými

květy jak mikroskopická zářivá kometa. Pozorovat za takových podmínek ptactvo mi skutečně moc vyhovovalo, ale nakonec mi už Jacquie nechtěla věřit, že si ve všem tom pohodlí podstatně rozšiřuji znalosti o čeledi *Trochilidae*, takže jsem volky nevolky musel vylézt z hlubin lože a obléct se. Když jsem byl takto zburcován, nemohl jsem snést pomýšlení, že náš přítel Ian si ještě klidně spí, a zamířil jsem chodbou k jeho pokoji, rozhodnut, že ho nemilosrdně vzbudím. Byl v pyžamu a ponču, tom skvělém argentinském oblečení, které vypadá jako příkrývka uprostřed s dírou, kudy se prostrčí hlava. Seděl na bobku na zemi a cucal jakousi tenkou stříbrnou trubičku, ponořenou v kulaté konvičce, ve které byla tmavá, dost odporně vyhlížející tekutina a na ní plulo cosi, co vypadalo jak kousky trávy.

„Dobrá, Gerry! Snad už jsi nevstal?“ řekl Ian dost překvapeně a zase horlivě nasál útlou trubičkou trochu tekutiny, až se ozvalo melodické zabublání, jak kdyby vypouštěl vodu z maličké vany.

„Co to, prosím tě, děláš?“ zeptal jsem se užasle.

„Piju své ranní mate,“ odpověděl a znovu nasál z trubičky, až to zabublalo. „Chtěl bys ochutnat?“

„To je ten bylinkový odvar?“ zeptal jsem se.

„Ano, z paraguayské cesmíny. Pije se tu stejně často, ne-li častěji, jako čaj v Anglii. Napij se trochu, třeba ti bude chutnat,“ navrhl mi a podal mi stříbrnou konvičku s trubičkou.

Podezíravě jsem přičichl k temně hnědé tekutině, nahoře s vrstvičkou bylinek. Sytě a příjemně voněla, asi jak posečená louka v parném slunci. Přiložil jsem rty k trubičce a nasál. V trubičce to tiše zasyčelo, do úst se mi vřinul proud vřelé tekutiny a spálil mi jazyk. Utřel jsem si uslzené oči a vrátil konvičku Ianovi.

„Děkuju mockrát,“ řekl jsem. „Zřejmě jste zvyklí pít mate takhle horké, ale mé chuťové buňky by to asi nevydržely.“

„Snad bys ho mohl pít i chladnější,“ zauvažoval pochybovačně Ian. „Ale asi by to pak nemělo žádnou chuť.“

Zkusil jsem později pít mate přijatelnější teploty a zjistil jsem, že je příjemně uklidňující, má aroma jak čerstvě pokosené seno a nahořklou, docela osvěžující chuť. Nikdy jsem si však nezvykl pít je horké jak roztavený kov, jak by zřejmě jediné chutnalo pravému znalci.

Beze spěchu jsme spořádali vynikající snídani a pak jsme vyšli do zářivého dne prohlédnout si trochu okolní krajinu. Prodrali jsme se houštím blahovičníků, které vroubilo jako nějaký obrovský plot *estancii*, a vzápětí jsme objevili ve vysoké trávě pařez a na něm posazené hnízdo hrnčířika. Když jsem si je prohlédl blíže, až jsem užasl, jak vůbec dokáže takový malý ptáček postavit tak velkolepou a složitou stavbu. Hnízdo bylo kulaté, zhruba dvakrát větší než fotbalový míč, pevně zbudované z bláta, kořínků a rostlinného materiálu, prostě z jakéhosi ptačího železobetonu. Vpředu mělo klenutý vchod a celé připomínalo zmenšeninu starobylé chlebové pece. Zajímalo mne, jak asi vypadá hnízdo uvnitř, a když mne Ian ujistil, že je už staré, strhl jsem je z pařezu a ostrým nožem opatrně seřízl vršek celé báně. Když jsem jej odstranil, jako bych nahlédl do hadího vajíčka. Od klenutého vchodu vedla asi patnáct centimetrů dlouhá chodbička, která se stáčela podle zakulacení vnější stěny, ale napravo od vchodu se ohýbala a ústila do kulaté místnůstky, pečlivě vystlané trávou a několika pírkami. Na rozdíl od neupraveného a nerovného povrchu stavby byly pokojíček i s chodbičkou úplně hladké, skoro jak naleštěné. Čím déle jsem si hnízdo prohlížel, tím víc jsem žasl nad dovedností ptáčka, který dokázal s pomocí jediného nástroje — svého zobáku — postavit něco tak jedinečného. Není divu, že Argentinci si tak zamilovali tohoto veselého ptáčka, který si pyšně vykračuje po jejich zahradách a vesele, zvukně si vyzpěvuje, až se všechno kolem jen chvěje. Hudson vypráví pozoruhodný příběh o páru hrnčíříků, kteří si postavili hnízdo na střeše jednoho ranče. Samička se nešťastnou náhodou chytila do krysí pasti a zlomila si obě nožky. S velkou námahou se vyprostila, z posledních sil vlétla do svého hnízda a tam zhynula. Sameček létal několik dní nad rančem, bez ustání svou družku volal a potom zmizel. Za dva dny se vrátil s jinou samičkou. Oba ptáci se dali rovnou do práce, uzavřeli otvor starého hnízda, v kterém ležely pozůstatky první manželky, postavili si na kryptě nové obydlí a úspěšně tam vychovali mláďata.

Hrnčířící mají nesporně mnohem víc osobitosti a půvabu než jiní ptáci a dovedou zapůsobit i na nejotrlejší cyniky. Když jsme byli pár dní na *estancii*, přišel za mnou starý peón, který rozhodně nebyl sentimentální a klidně dokázal zabít, co mu jen přišlo pod ruku, a

vážně mi vyprávěl, že by *hornera* nezabil za nic na světě. Jednou se prý projížděl pampou a našel na pařezu hnízdo hrněříka. Bylo teprve rozestavěné a bláto ještě ani nestačilo uschnout. Z jedné strany hnízda visel jeho majitel, zachycený nožkou o dlouhou travinu, jíž si chtěl zřejmě stavbu zpevnit. Visel tam už asi dost dlouho, marně se třepetal, jak se snažil vyprostit, a byl už skoro vyčerpaný. Peónovi to nedalo, zajel k hnízdu, vytáhl nůž, opatrně odřízl zcuchanou travu a pečlivě postavil vyčerpaného ptáčka na vršek hnízda, aby se trochu vzpamatoval. A pak se stalo něco podivuhodného.

„Přísahám vám, že je to pravda, seňore,“ vyprávěl ten peón. „Stál jsem od toho ptáka na dva kroky a on se mě vůbec nebál. Byl úplně vysláblý, ale najednou se postavil, vztyčil zobáček a dal se do zpěvu. Zpíval mi skoro dvě minuty, seňore, a moc krásně mi zpíval, a já jen seděl na koni a poslouchal. Pak někam ulétl nad pampou. Vlastně mi poděkoval, že jsem mu zachránil život. A pták, co takhle dokáže projevit člověku vděčnost, si opravdu zaslouží trochu úcty, seňore.“

Jacqueie zašla kousek doprava ode mne, asi na sto metrů od hnízda hrněříka, a najednou se začala nad něčím rozněžňovat a zuřivě na mě mávala. Když jsem k ní došel, viděl jsem, že se uchváceně dívá do ústí jakési malé nory, napůl ukryté trsem trávy. Ve vchodu nory seděla nehnutě jak stráž malá sovička a pozorovala nás kulatýma očima. Najednou se třikrát rychle uklonila a zase strnula ve vojenském postoji. Vypadala při tom tak legračně, že jsme se oba s Jacquií rozesmáli a sovička nás zpražila zničujícím pohledem, vznesla se na tichých křídlech a odlétla nad větrem zvlněnou travou.

„Několik těchhle soviček si musíme chytit,“ prohlásila Jacquie pevně. „Jsou přece úplně rozkošné.“

Naprosto jsem s ní souhlasil, protože na sovy jsem si vždycky potrpěl a nikdy mi v žádné sbírce nesmělo pár těch zajímavých ptáků chybět. Otočil jsem se na Iana, který si vykračoval travou jako osamělý a dost sklíčeně vyhlízející jeřáb.

„Iane, pojď sem,“ zavolal jsem na něj. „Myslím, že jsme našli hnízdo sovy králíčí.“

Ian se k nám rozběhl, cestou přeskakoval trsy trávy a za chvíli jsme si už společně prohlíželi ústí otvoru, kde jsme před chvilkou objevili sovičku. Před otvorem bylo trochu odhrabané hlíny

poházené lesklými krovkami nejrůznějších brouků, droboučkými kůstkami a pírkami. Bylo vidět, že pták se tu neusadil jen tak na chvíli odpočinku. Ian se zahleděl dolů a zamyšleně se popotahoval za nos.

„Myslíš, že jsou tam ještě další?“ zeptal jsem se ho.

„Těžko říct,“ odpověděl. „Na sovy je teď ovšem vhodná doba — mláďata by vlastně už měla být opeřená. Ale potíže je v tom, že tyhle sovičky si staví několik nor a jako obydlí používají jen jednu. Peóni tvrdí, že ostatní nory si drží čistě jen pro sebe samečci, ale nevím, co je na tom pravdy. Možná že budeme muset vyhrabat těch nor kdovíkolik, než narazíme na tu pravou, ale jestli ti nebude vadit, když se párkrát zklameš, můžu to zkusit.“

„Můžu se zklamat třeba stokrát, hlavně když nakonec pár těch soviček chytíme,“ řekl jsem pevně.

„Dobrá. Budeme potřebovat pár lopat a nějakou tu hůl, abychom poznali, kudy vedou chodby.“

Vrátili jsme se tedy na *estancii* a paní Bootová, celá nadšená, že jsme tak krátce po příjezdu už narazili na stopu nějakých zajímavých exemplářů, nám přinesla množství zahradnického náčiní a nařídila jednomu z peónů, aby všeho nechal a šel s námi, kdybychom potřebovali pomoc. Vypadali jsme jako praví hrobaři a tak jsme zamířili přes zahradu a div nezakopli o Ospalku Bootovou, která mírumilovně vyspávala na dece. Rozespale se nás zeptala, kam se to chystáme, a když slyšela, že jdeme chytat sovy králíčí, otevřela doširoka modré oči a navrhla nám, že nás k sovím norám zaveze autem.

„Ale přece nemůžete jezdit po pampě — vždyť nemáte džíp,“ namítl jsem.

„A tatínek dal zrovna opravit péra,“ připomněl jí Ian.

Zářivě se na nás usmála.

„Pojedu docela pomaloučku,“ slibovala, a když viděla, že pořád ještě váháme, dodala mazaně: „A jen si pomyslete, o kolik víc toho sjezdíme autem.“

A tak jsme se k první noře sovy králíčí kodrcali přes pampu krásným osobním vozem za melodického skřípění per, při kterém nás všechny až na řidičku pobodávalo svědomí.

Skutečně jsme brzy objevili chodbu, asi dva a půl metru dlouhou,

mírně stočenou do tvaru písmene C a v nejhlubším místě kolem půl metru pod zemí. Všechny ty rozměry jsme si zjistili opatrnými zkusnými pohyby dlouhé tenké bambusové hole. Označkova-li jsme si klacíčky, kudy nora přibližně vede, a začali hloubit vždycky tak v půlmetrových mezerách do tunelu šachtu. Pak jsme pečlivě probádali chodbičky mezi šachtami, jestli se v nich snad něco neskrývá, a zahradili je hroudami hlíny. Konečně jsme dospěli k poslední šachtě, která nás podle našeho dost primitivního odhadu měla dovést k hnízdní dutině. V rozčileném mlčení jsme pilně pracovali a opatrně odstraňovali tuhou zem. Chvillemi jsme ustávali v kopání a přikládali uši k trávě, ale zevnitř se nic neozývalo a byl jsem už přesvědčen, že nora bude nakonec prázdná. Konečně povolila poslední vrstva půdy, vevalila se do hnízdní dutiny a z temné jámy se na nás rozhořčeně dívaly dva popelavě šedé obličejové s velkýma, jak pampeliška zlatýma očima. Všichni jsme vítězoslavně vykřikli a sovičky prudce zamrkaly a zaklapaly zobáčky jak kastaněty. Byly tak načechrané a rozkošné, že jsem si ani neuvědomil, co sovy dovedou, dychtivě jsem sáhl do trosek hnízdní dutiny a chtěl honem jednu vytáhnout ven. Rázem se změnilo z bezmocných chumáčků měkkého perí s obrovskýma očima v načepýřené zuřivé fúrie. Perí na zádech se jim zvedlo, až vypadaly dvakrát větší, roztáhly křídla jak opeřené štíty a vrhly se mi po ruce ostrými drápy a tvrdými zobáky. Rychle jsem ucouvl a chvíli seděl na zemi a sál si zkrvavené prsty.

„Nemáme s sebou nějaký hadr?“ zeptal jsem se. „Něco silnějšího než kapesník, do čeho by se ta drahá neviňátka dala chytit?“

Ospalka odběhla k autu a vrátila se se starým, od oleje zamaštěným ručníkem. Omotal jsem si ho nadvakrát kolem ruky a znovu se pokusil sovičky vytáhnout. Tentokrát se mi podařilo uchopit jedno mládě kolem těla a před útoky zobáku mě ochránil ručník, ale drápy mě poškrábalo pořádně. Pevně se drželo ručníku, za nic na světě se nechtělo pustit a dalo nám hodně práce, než jsme mu vyprostili nožičky a mládě pak uložili do vaku. Druhé už muselo čelit nepříteli samo a zřejmě ztratilo kuráž, takže se dalo chytit a uložit do vaku mnohem snáz. Celí uříčení, umazaní od hlíny, ale blažení jsme nastoupili do vozu. Až do večera jsme projížděli pampou a pozorovali, kde se z trávy vznesou párek sov králičích. Pak

jsme chvíli chodili sem a tam, až jsme objevili noru a dali se do kopání. Jak Ian správně předvídal, potkalo nás mnohem víc zklamání než úspěchů, ale kvečeru (když už jsme vykopali snad na kilometry chodeb), jsme se vrátili na *estancii* s výborným úlovkem — s osmi mlád'aty sov králíčních. Sovičky se rázem vrhly na maso a brouky, které jsme jim předložili, a spořádaly takové množství potravy, až jsme začínali pochybovat, že je nešťastní rodiče postrádají, a spíš se nám zdálo, že si oddechli, jak nenadále je milosrdný osud zbavil nenasytných potomků.

Když jsme získali v Los Ingleses první exempláře, další se nám už jen hrnuly. Den potom, co jsme chytili sovičky králíčí, přišel za námi do domu jakýsi peón a držel v ruce krabici s dvěma sotva opeřenými kukačkami guira. V Argentině jsou to docela běžní ptáci a v Paraguayi ještě běžnější. Tvarem a velikostí připomínají našeho špačka, ale tím také podoba končí, protože kukačky guira jsou oděny do světlého plavě krémového peří zeleně a černě žilkovaného, na hlavě mají pocuchanou rezavou chocholku a jejich ocas je dlouhý, podobný ocasu straky. Pohybují se v malých skupinkách asi od deseti do dvaceti ptáků křovisky a lesy a vypadají moc hezky, když tak *en masse* plavně přeletují od lesa k lesu jak šipky z balicího papíru. Rád jsem pozoroval letící hejna kukaček, ale jinak jsem se nad nimi zvlášť nezamýšlel, dokud jsem nedostal tahle dvě mlád'ata. Jen jsem otevřel krabici, v které byl párek uvězněn, pochopil jsem, že kukačky jsou docela jiné než ostatní ptáci. Především jsem nabyl přesvědčení, že od chvíle, kdy se vylíhnou, jsou duševně naprosto méněcenné, a tenhle názor mi nikdo nevymluví. Když jsem nazvedl víko, objevily se dvě guiry, sedící s roztaženými nožkami na dně krabice, dlouhé ocasy natažené a rezavé chocholky vztyčené. Klidně se na mne dívaly bledě žlutými očima se skelným, zasněným a do dálky zahleděným výrazem, jako by naslouchaly jakési vzdálené nádherné hudbě a tak přízemního savce, jako jsem já, ani nevnímaly. A pak, jak dokonale secvičené pěvecké sdružení, naěpýřily ještě víc své už dost načechrané chocholky, otevřely žluté zobáčky a rychle jak kulomet několikrát hlasitě hystericky vykřikly. Když se tak představily, spustily chocholky a těžce vylétly z krabice. Jedna se mi usadila na zápěstí a druhá na hlavě. Kukačka, která si vybrala moje

zápěstí, trochu jakoby chechtavě vykřikla a začala mi poskakovat nahoru po rukávu saka, od jednoho knoflíku k druhému, a na každý z nich s hněvně načepýřenou chocholkou zuřivě zaútočila. Kukačka, která se mi usadila na hlavě, popadla do zobáku chomáč mých vlasů a vší silou za něj škubala.

„Jak je má ten člověk dlouho?“ zeptal jsem se Iana, protože mne překvapilo, jak jsou ta ptáčata krotká a co si dovolují.

Ian si rychle promluvil španělsky s peónem a pak se obrátil ke mně.

„Chytil je prý před půlhodinou,“ řekl mi.

„Ale to není možné!“ namítl jsem. „Ti ptáci jsou přece úplně krotcí. Museli utéct někomu, kdo se o ně staral.“

„Ale kdepak,“ řekl Ian. „Kukačky jsou vždycky takové.“

„Cože, takhle krotké?“

„Ano. Jako mláďata neznají zřejmě vůbec strach. Když dorostou, nejsou už tak hloupé, ale o moc inteligentnější taky ne.“

Kukačka, která mi seděla na hlavě, zřejmě zjistila, že se jí nepodaří mě skalpovat, a tak mi seskočila na rameno a zkoušela, jak daleko mi vstrčí zobák do ucha, aby jí přitom nezůstal uvnitř. Rychle jsem ji sundal a postavil si ji na zápěstí vedle jejího sourozence. Obě ptáčata začala vyvádět, jako by se už léta neviděla, načepýřila chocholky, zamilovaně si pohlížela do očí a chrčela rychlostí dvou automatických vrtaček. Když jsem otevřel dvířka klece a přidržel u nich zápěstí, obě ptáčata skočila dovnitř a usadila se na bidýlku, jako by se už vylíhla v zajetí. Ta ukázka ptačí nonšalance mě opravdu zaujala a šel jsem vyhledat Jacqui.

„Pojď se podívat na naše nové přírůstky,“ volal jsem, když jsem ji našel. „Úplně ideální pro naši sbírku.“

„Jaké přírůstky myslíš?“

„Párek kukaček guira.“

„Ty zrzavé ptáčky?“ řekla pohrdavě. „Nic zvláštního na nich nevidím.“

„Jen se na ně pojď podívat,“ pobízел jsem ji. „Jakživ jsem se s tak zvláštními ptáky nesetkal.“

Kukačky seděly na bidýlku a čechraly si peříčka. Na chvíli se přestaly krášlit, podívaly se po nás lesklýma očkama, krátce hrčivě

pozdravily a načechrávaly se dál.

„Když se na ně člověk podívá zblízka, jsou opravdu o trochu hezčí,“ uznala Jacquie. „Ale nechápu, proč se nad nimi tak rozplýváš.“

„Copak na nich nevidíš nic . . . neobvyklého?“

„Ne,“ odpověděla Jacquie a kriticky si guiry prohlížela. „Aspoň že jsou ochočené. Usnadní nám to trochu práci.“

„Právě že nejsou ochočené,“ řekl jsem vítězoslavně. „Jsou chycené před půlhodinou.“

„Nesmysl!“ prohlásila rozhodně Jacquie. „Jenom se na ně podívej. Je vidět, že už si zvykly na klec.“

„Vůbec ne. Podle Iana jsou v tomhle věku úplně hloupé, nechají se docela snadno chytit a jsou naprosto krotké. Teprve když vyrostou, dostanou trochu rozumu, ale určitě ne moc.“

„Musím říct, že vypadají dost zvláštně,“ řekla Jacquie a pozorně se na guiry zadívala.

„Mně připadají duševně úplně zaostalé,“ prohlásil jsem.

Jacquie prostrčila prst mezi dráty a kývla jím na bližší z kukaček. Ta přešla bez váhání ke kraji klece, sklonila hlavičku a nechala se drbat. Její sestřičce nadšeně zaplálo v očích a rychle si vylezla první kukačce na záda, aby jí z toho potěšení nic neušlo. A tak tam docela klidně seděly, jedna balancovala své sestře na zádech, obě se houpaly sem a tam na bidýlku a Jacquie je škrábala na krku. Pomalu je svým hlazením ukonejšila, chocholky se jim zase načepýřily, hlavičky se jim naklonily, až jim zobáčky mířily k obloze, a kukačky seděly s očima zavřenými jako u vytržení, peří jim trčelo na krku a krky měly vzpřímené a natažené, až připomínaly spíš opeřené žirafy než ptáky.

„Vážně jsou duševně méněcenné,“ opakoval jsem, když horní kukačka natáhla krk moc daleko, převážila se, spadla na dno klece, a jak tam zůstala sedět, pomrkávala a pochechtávala se sama pro sebe.

Později jsme získali těch pošetilých ptáků ještě několik a všichni byli stejně hloupí. Jeden pár chytil až neuvěřitelným způsobem náš průvodce v Paraguayi. Vyšlapoval si to po pěšině a přešel asi na metr od dvou guir, které se krmily v trávě. Bylo mu divné, že před ním neulétly, a tak se vrátil a znovu prošel kolem nich. Jen si tam seděly a přihloupě se na něj dívaly. Potřetí po nich skočil a

vítězoslavně se vrátil do tábora s kukačkou v každé ruce. Protože je snadno polapil i docela necvičený člověk, měli jsme jich zanedlouho několik párů a užili jsme si s nimi nekonečně zábavy. Kukačky měly v každé kleci asi dvaapůlcentimetrovou mezeru, jíž se klece čistily. Nic lepšího si ani nemohly přát, protože celé hodiny seděly přikrčeny na podlážce s hlavami vystrčenými ven, takže jim neušlo nic, co se dělo v táboře, a mohly si o tom s hlasitými hrčivými skřeky a pochechtáváním vyprávět. Když tak vyhlížely z klecí se vztyčenými, pocuchanými chocholkami a očima svítícíma zvědavostí a vykřikovaly ostrými hlasy pisklavé poznámky, připomínaly mi skupinku starých zapšklých posluhovaček, pozorujících z podkrovního okna rvačku v ulici.

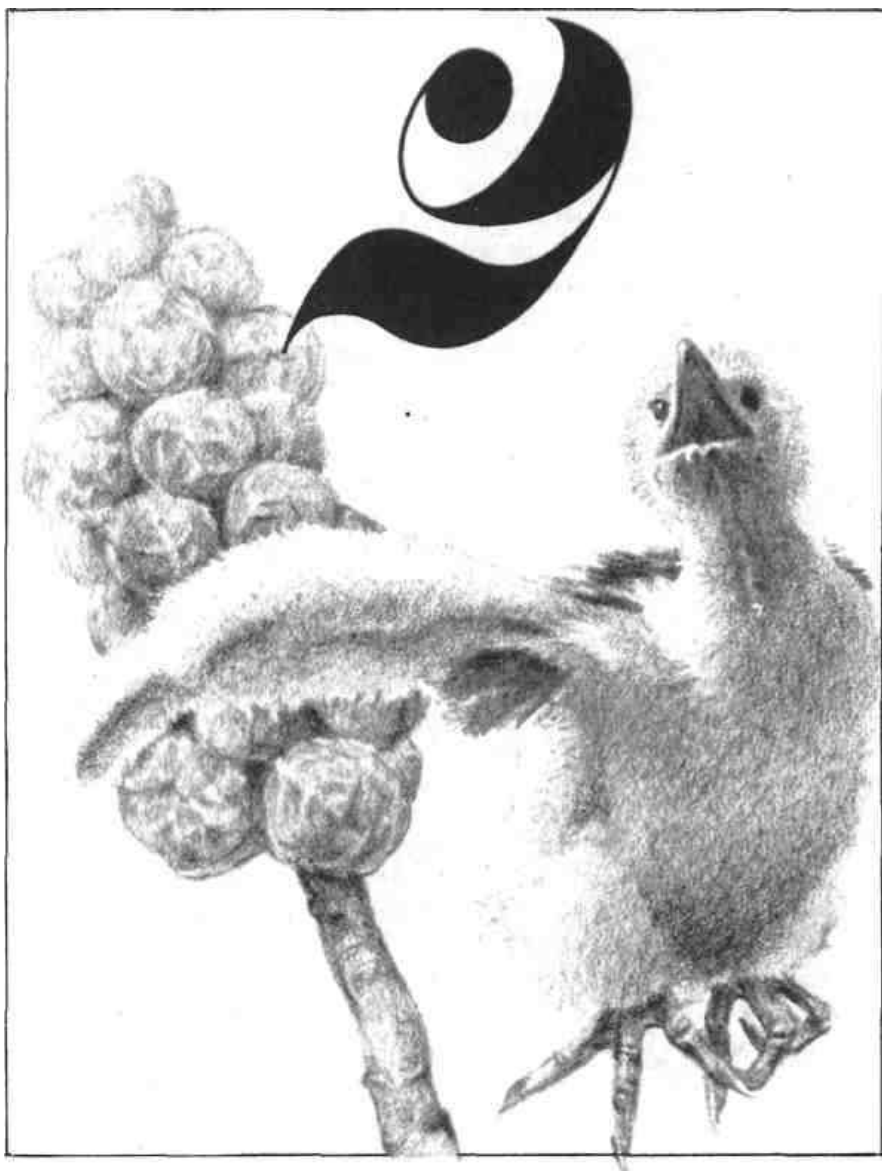
Guiry se vášnivě rády slunily; byly sluníčkem téměř posedlé.

Jen jim trošičku zazářilo do klece, bezmezně se rozradostnily. S blaženým prozpěvováním se shlukly na bidýlku a chystaly se na sluneční lázeň, kterou pokládaly za cosi velice závažného, co se rozhodně nesmí brát nalehko. Především musely zaujmout správné postavení. Snažily se pohodlně usadit na bidýlku a dobře se vyvážit, aby se udržely, i kdyby se pustily dřeva. Pak si načechraly peří a energicky jím zatřepaly, asi jak starou pérovou prachovkou. Potom si načepýřily peří na hrudi, vztyčily pírka na zadečkách, spustily dlouhé ocasy, zavřely oči a postupně začaly sklesávat, až seděly s hrudními kostmi opřenými o bidýlko, z jedné strany jim viselo hrudní peří a z druhé ocas. Pak pomalu a opatrně povolily sevření nohou a jen si tak seděly a pohupovaly se sem a tam. Když se tak slunily a peří jim trčelo do všech možných stran, způsobem ptákům úplně cizím, dělaly dojem, jak kdyby měly začít snášet vejíčka, a vypadaly trochu jak prožrané od molů. Ale přes všechny své bláznivé zvyklosti byly kukačky neobyčejně milé a stačilo jen na půl hodiny se od nich vzdálit a vítaly nás tak radostným pokřikem, že jsme si je museli zamilovat.

Našimi oblíbenými zůstaly první dvě, které jsme získali v Los Ingleses, a Jacquie je také patřičně rozmazlila. Po návratu z expedice jsme je předali londýnské zoologické zahradě a skoro dva měsíce jsme se za nimi nedostali. Mysleli jsme, že tak hloupí ptáci na nás za tu dobu určitě zapomněli, a se smíšenými pocity jsme se blížili v

ptačím pavilónu k jejich kleci. Bylo to právě o víkendu a kolem guir se nakupilo množství jiných návštěvníků. Jen jsme však přistoupili k divákům, kukačky, které si ještě před chvílí probíraly na bidýlku peříčka, se na nás podívaly jasnýma bláznivýma očima, v úžasu vztyčily chocholky a s nadšeným radostným křikem slétly dolů. Škrábali jsme je po krku a dívali se, jak se nám natahují pod rukama jak guma, a v té chvíli jsme si řekli, že snad nejsou tak docela neinteligentní, jak jsme se domnívali.

Kapitola druhá

Bertík Vajíčko a Příšerná dvojčata

Nejběžnějšími ptáky kolem Los Ingleses byli kamišové. V okruhu asi půldruhá kilometru jsme vídali na deset i dvanáct párů těch vznešených tvorů, jak si vykračují bok po boku trávou anebo krouží na širokých křídlech po obloze a rozeznívají vzduch melodickým, tóny trumpetů připomínajícím křikem. Nevěděl jsem si však vůbec rady, jak chytit osm exemplářů, které jsem potřeboval, protože kamišové jsou nejen nejobvyklejšími ptáky pampy, ale přitom jsou i nejstrašitější. Podobně jako husy se pasou ve velkých hejnech a v zimě dokáží úplně zpustošit obrovská pole alfalfy, takže argentinskí farmáři je přímo nenávidí, a jak je to jen trochu možné, střílejí je. Člověk se snadno přiblíží na krok ke každému obyvateli pampy, ale může pokládat za velké štěstí, dostane-li se na sto padesát metrů k páru kamišů. Věděli jsme, že kamišové hnízdí všude kolem nás, ale hnízda měli pečlivě ukrytá, a i když jsme poznali z ustrašeného křiku rodičů, kteří starostlivě létali přímo nad námi, že jsme už málem hnízdo objevili, nikdy se nám to nepodařilo.

Jednou večer jsme se brodili malým rybníčkem hustě obrostlým rákosím a líčili sítě, do kterých jsme chtěli chytit kachny. Upevnil jsem ze své strany síť, vylezl z mírně slané vody a začal se procházet rákosím. Zastavil jsem se, abych si prohlédl malé hnízdo, trochu podobné hnízdu moudivláčka, šikovně zavěšené mezi dvěma listy, a jak se ukázalo, prázdné, a vtom jsem si povšiml hromádky šedivé hlíny, která na mne najednou zamrkala. Už jsem si začínal říkat, že mi nejspíš přeskočilo, ale vtom na mne ta hromádka hlíny mrkla znovu. Zahleděl jsem se soustředěněji na kousek půdy, který mne zaujal, a zjistil jsem, že se nedívám na hromádku hlíny, ale na téměř dorostlé kamiší mládě, které se krčilo nehnutě jako kámen mezi rákosím a prozradilo se jen zamrkáním víček nad tmavýma očima. Pomalu jsem k němu popošel a posadil se kousíček od něho na bobek. Pořád ještě se ani nehnulo. Natáhl jsem ruku a sáhl mu na hlavičku, ale sedělo docela klidně a ani si mne nevšímal. Sebral jsem je a donesl pod paží k autu jako nějakou domácí drůbež. Vůbec se nebránilo a nejevilo v nejmenším strach. Jak jsem však docházel k autu, přelétl nízko nade mnou párek dospělých kamišů, a když nás uviděli, několikrát za sebou zděšeně vykřikli. Ptáče v mé ruce se rázem změnilo z poklidného, vzorně se chovajícího živočicha ve

vyděšeně se mrskejícího tvora a měl jsem co dělat, abych je uklidnil a uložil do krabice.

Když jsme se vrátili na *estancii*, vyšel z domu Ospalěin bratr a chtěl hned vědět, jak jsme pořídili. Pyšně jsem mu ukázal svého kamiše.

„Tak tyhle potvory chceš?“ řekl znechuceně. „To mě vážně nenapadlo.“

„Samozřejmě že je chci,“ opáčil jsem rozhořčeně. „V zoo dělají vždycky senzační dojem.“

„A kolik jich chceš?“ zeptal se John.

„Rád bych jich získal osm, ale když si vzpomenu, co jsem se nalopotil s tímhle mrnětem, tak myslím, že jich tolik nepochytáme,“ řekl jsem posmutněle.

„S tím si nelam hlavu, osm jich určitě chytnu,“ prohodil nonšalantně John. „Kdy je potřebuješ? . . . Zítří?“

„Tak nedočkavý zas být nechci,“ řekl jsem ironicky. „Snad bude stačit, když mi přineseš zítří čtyři a další čtyři pozítří.“

„Proč ne,“ odpověděl John stručně a beze spěchu odešel.

Pomyslel jsem si, že John má opravdu zvláštní smysl pro humor, když dokáže žertovat o něčem tak posvátném, jako je chytání kamišů, ale pak jsem pustil náš rozhovor z hlavy a vzpomněl jsem si na něj, až když jsem zahlédl druhý den ráno Johna, jak nasedá na koně. Kousek dál už čekal na koni jeden peón.

„Ahoj, Gerry,“ zavolal na mne John, jak mu kuň netrpělivě tančil před domem. „Říkal jsi, že jich chceš osm nebo tucet?“

„Čeho že mám chtít osm nebo tucet?“

„Samozřejmě že *chajás*,“ „odpověděl trošičku překvapeně.

Změřil jsem si ho zdrcujícím pohledem.

„Chtěl bych jich osm,“ řekl jsem, „a zítří mi můžeš obstarat ještě tucet.“

„Dobrá,“ řekl John, otočil koně a odklusal blahovičnickovým hájem.

Kolem poledního jsem se lopotil v chatičce, kam jsme si ukládali zvířata, a snažil jsem se zrobit dřevěnou klec. Tři prkýnka mi praskla, dvakrát jsem se praštil kladivem do ruky a pak jsem si málem uřízl pilou špičku palce. Nebyl jsem zrovna v

nejroztomilejším rozpoložení a Jacquie s Ianem mne už dávno zanechali mému osudu. Právě jsem znovu zuřivě bouchl do klece, když tu se ozval klapot koňských podkov a zvenku na mne vesele volal John.

„Ahoj, Gerry, tady máš ty chajás!“

To už byla poslední kapka. Vražedně jsem sevřel kladivo a vyšel ven, abych rovně a jasně vysvětlil Johnovi, že nemám zrovna náladu na jeho vtípky. John stál a s úsměvem se opíral o zpěněný bok svého koně. Mne však zaujalo něco jiného a vztek mě rázem přešel — všiml jsem si, že u nohou mu leží dva k prasknutí nacpané pytle, které se nazvedávají a pohybují. Peón sestupoval z dalšího koně a také sundával na zem dva vaky, které byly zřejmě pořádně těžké a cosi v nich šustilo.

„Myslíš to vážně?“ vydechl jsem. „Opravdu jsou ty pytle plné kamišů?“

„Jasně,“ odpověděl John, trochu překvapen. „A co sis myslel?“

„Myslel jsem, že si děláš legraci,“ přiznal jsem pokorně. „Kolik jich vezeš?“

„Osm, přesně jak jsi chtěl,“ řekl mi John.

„Osm?“ vyrazil jsem ze sebe chraptivě.

„Ano, jen osm. Mrzí mě, že jsem jich nechtyl dvanáct, ale zítra to zkusím znovu a přivezu ti dalších osm.“

„Ne, radši ne... Počkej, až si tihle trochu přivyknou životu v zajetí.

„Ale vždyť jsi povídal...“ začal zaraženě John.

„Zapomeň, co jsem povídal,“ vpadl jsem mu spěšně do řeči, „a dokud ti neřeknu, žádné mi už nechytej.“

„Dobrá,“ souhlasil vesele. „Sám nejlíp víš, co děláš. Mimochodem, v jednom pytli je docela malé mládě. Musel jsem ho tam strčit a doufám, že se mu nic nestalo. Měl by ses radši podívat.“

S pocitem, že člověka pořád ještě může potkat i v téhle době zázrak, jsem dovrával s těžkými mrsakajícími se vaky do chaty a běžel jsem se poohlédnout po Jacquii a Ianovi, abych jim hned zateplá sdělil tu báječnou novinu a požádal je, af mi pomohou s vybalováním úlovku. Vytáhli jsme z vaků jednoho pocuchaného a rozhořčeného ptáka po druhém a většinou byli asi tak velcí jak kamiš chycený předešlého dne. Na samém dně posledního vaku jsme však

konečně objevili mládě, o kterém mluvil John. Bylo to nejdojemnější, nejsměšnější a nejrozkošnější ptáče, jaké jsem v životě viděl.

Nemohlo mu být o nic víc než týden. Tělíčko mělo asi tak velikosti kokosového ořechu a úplně kulaté. Na konci dlouhého krku mělo vysokou klenutou hlavičku s malým zobáčkem a párem přátelských hnědých očí. Nohy a šedorůžova chodidla jako by mu byly nejmíň čtyřikrát větší, a navíc je malý kamišek úplně neovládal. Na zádech měl dva nepatrné kousky splihlé kůže, jako kdyby mu tam někdo náhodou přilepil prsty rukavic a teď mu sloužily za křídla. Oděn byl do čehosi, co vypadalo jako neuměle upletený obleček z jasně žluté jemňoučké vlny. Vykutálel se z vaku, svalil se na záda, statečně se vydrápal na obrovské ploché nohy, zůstal stát se směšnými křídly maličko pozdviženými a se zájmem si nás prohlížel. Pak otevřel zobák a ostýchavě řekl: „Víp!“ Byli jsme jím tak okouzleni, že jsme mu ani neodpověděli na pozdrav, a kamišek pomaličku a opatrně pozvedl jednu velikánskou nohu, zakymácel se kupředu, postavil nohu na zem a pak k ní opatrně přišoupl druhou. Stál a blaženě se na nás díval, celý nadšený, že zvládl tak složitý manévř. Chvilíčku si odpočinul, pak řekl znovu: „Víp!“ a pokusil se o další krok, aby nám ukázal, že první nebyl jen dílem náhody, ale solidním výkonem. Naneštěstí si při prvním kroku nedával dost dobře pozor, co dělá, takže si přišlápl levou nohou prsty pravé nohy. Výsledek byl katastrofální. Kamišek se chvíli zoufale zmítal, jak se pokoušel vytáhnout pravou nohu zpod levé, a nebezpečně se přitom kymácel. Pak se mu podařilo zvednout prudkým pohybem obě nohy ze země a rázem upadl rovnou na hlavu. Když jsme se rozesmáli, pohlédl nám zleže do tváří a znovu žalostně zapípal.

Zpočátku jsme mu pro jeho tvar a barvu oblečku říkali Vajíčko, ale když dorostl, pojmenovali jsme ho trochu důstojněji Bertík. Musím říct, že jsem poznal v životě hodně zábavných ptáků, ale většinou byli směšní, protože směšně vypadali, čímž každý jejich i nejobyčejnější pohyb působil humorně. Nikdy jsem však nepoznal ptáka, jako byl Bertík Vajíčko, který se ani nemusel hnout a už *vypadal* legračně, a ještě se přitom choval tak směšně, že byl k popukání. Jakživ jsem do té doby ani potom nepoznal ptáka, který by

mě rozesmál, až by mi tekly slzy z očí. Jen málokterý lidský komik mě dokáže tak rozesmát. Stačilo jenom, aby se Bertík Vajíčko postavil na obrovské nohy, naklonil hlavičku ke straně a trochu potutelně a tázavě řekl: „Víp!“, a už jsem cítil, jak ve mně stoupá nezadržitelný smích. Každé odpoledne jsme vyndali Bertíka Vajíčko z klece a povolili mu hodinovou zdravotní procházku v trávě. Těšili jsme se na ty výlety stejně jako on, ale hodina nám úplně stačila. Když ji měl za sebou, museli jsme ho už z pudu sebezáchovy honem zas šoupnout do klece.

Bertík Vajíčko měl na světě jedno jediné soužení — své nohy. Byly prostě moc dlouhé a pořád se mu při chůzi zamotávaly. Také žil ve stálém nebezpečí, že si přišlápne vlastní prsty, svalí se a zesměšní jako ten první den. A tak si dával na nohy náramný pozor, aby mu náhodou nevypověděly poslušnost. Někdy stál i deset minut se skloněnou hlavou a vážně si prohlížel prsty od nohou, které se mu pomalu nazvedávaly v trávě, roztažené jak ramena hvězdice. Bylo jasné, že Bertík si nepřeje na světě nic víc, než aby se mohl od těch svých obrovských nohou odpoutat. Strašně ho dopalovaly. Byl zřejmě přesvědčen, že by se bez nich vznášel nad trávníkem s lehkým půvabem uschlého bodláku. Když se tak někdy díval chvilku na svoje nohy, nabyl přesvědčení, že je ukolébal, až podlehly klamnému dojmu, že je nic zlého nečeká. A pak, zrovna když to ani netušily, vrhl se tělem kupředu ve snaze rozběhnout se přes trávník a nechat nenáviděné končetiny za sebou. Zkusil to mnohokrát, leč nikdy se mu to nepodařilo. Nohy ho pokaždé přelstily, a jen se pohnul, záludně a zlomyslně se mu zapletly do uzlu a Bertík spadl po hlavě do kopretin.

Nohy ho zrazovaly ustavičně a nejedním způsobem. Bertík Vajíčko byl třeba posedlý hlubokou ctižádostí chytit motýla. Nikdy jsme nevypátrali, proč po tom tolik touží, a Bertík nám to neuměl vysvětlit. Věděli jsme jen, že kamišové jsou pokládáni za naprosté vegetariány, ale sotva se na dva metry od Bertíka zatřepetal motýl, jako by se celé jeho ptačí bytosti zmocnila žízeň po krvi, Bertíkovi se fanaticky a zcela nevegetariánsky zaleskly oči a divoce se po motýlovi rozebral. Když se však někdo chce aspoň s malou nadějí na úspěch honit za motýlem, musí se na něj upřeně dívat. Bertík Vajíčko

to dobře věděl, jenže když s rozechvělou soustředěností sledoval motýla, jeho nohy, zanechané v té chvíli samy sobě, mu začaly dělat naschvály, šlapaly si jedna druhé po prstech, pletly se přes sebe a někdy se dokonce snažily zamířit nesprávným směrem. Jen Bertík Vajíčko odtrhl oči od své kořisti, začaly se zase nohy chovat jaksepatří, ale než se podíval znovu po motýlovi, motýl mu zmizel. A pak přišel nezapomenutelný den, kdy Bertík Vajíčko stál na slunci, nohy vytočené ven, a snil si své ptačí sny a tu k němu přes trávník rychle přilétl velký nevychovaný a zřejmě úplně ordinární motýl, třepetavě se snesl, usedl Bertíkovi na zobák, udělal tykadlem cosi, co se dá popsat jen jako oplzlý pohyb, a znovu vzlétl. Bertík Vajíčko se roztrásl spravedlivým vztekem, a jak mu motýl letěl nad klenutým čelem, klovl po něm. Naneštěstí se přitom moc zaklonil, na chvíli strašlivě zavrával a pak se svalil na záda a bezmocně mával nohama ve vzduchu. Jak tam tak ležel, zdeprimován a bezmocný, motýl zbaběle využil situace, sedl si mu na vystouplé ochmýřené břicho, rychle se omyl a načechrál a zase letěl dál. Tento bolestný zážitek samozřejmě prohloubil v Bertíkovi zášť vůči čeledi *Lepidoptera*, ale přes všechno své snažení kamišek nikdy jediného z těchto motýlů nechtyl.

Ze začátku nám Bertík Vajíčko dělal starosti s jídlem. S pohrdáním odmítal obyčejnou rostlinnou stravu jako kapustu, salát, jetel a alfalu. Snažili jsme se ho nalákat na suchar s vajíčkem natvrdo, ale zděšeně na nás pohlédl, že ho nutíme ke kanibalismu. Na ovoce, otruby, kukuřici a spoustu jiných pochoutek se jenom krátce podíval a už si jich ani nevšiml. V zoufalství jsem navrhl, že nám zbývá už jen pustit ho do zeleninové zahrádky a snažně doufat, že i když je tak malý, ukáže nám snad, jaké menu by si od nás přál. To už problém Bertíkova nechutenství ležel na srdci celé *estancii*, takže když jsme kamiška vynesli z klece, abychom uskutečnili svůj pokus, čekalo už starostlivě mezi zeleninovými záhony plno lidí. Bertík pozdravil sešlost přátelským „víp“, přišlápl si nohu a málem upadl, ale pracně zas nabyl rovnováhy a vydal se na obhlídku. Všichni jsme za ním šlapali v tiché napjaté skupince. Bez ohlédnutí prošel řadami kapusty a zřejmě myslel jen na to, jak ovládnout své nohy. Mezi rajčaty se začal se zaujetím rozhlížet, ale zrovna když se už zdálo, že dospěl k

nějakému rozhodnutí, upoutala ho velká housenka. V brambořišti ho přemohla únava, na chvíli si zdříml a my zatím trpělivě stáli a čekali. Probudil se zřejmě velice osvěžen, překvapeně nás pozdravil, zív a omámeně se potácel dál. Kolem mrkve přešel se zjevným opovržením. Mezi hrášky dospěl patrně k názoru, že bychom se všichni měli trochu povyzazit, a snažil se nás nalákat na schovávanou mezi sazenicemi. Když zjistil, že se nemíníme nechat odlákat od hlavního záměru, jen nerad se vzdal své myšlenky a postoupil k fazolím. Fazolové květy ho velice zaujaly, ale zřejmě k nim pocítil zájem spíš estetický než gastronomický. Mezi petřelí a mátou ho začal svrbět spodek levé nohy, a jak se pokoušel postavit na jednu nohu a vypátrat, co ho tak svědí, těžce spadl pozpátku do kaluže dešťové vody. Honem jsme ho vytáhli, osušili a ukonejšili a Bertík Vajíčko odhodlaně vrávoral dál a vstoupil do pěkně uspořádaných řádek špenátu. Tady se najednou prudce zastavil a podrobně a podezíravě si začal rostlinky prohlížet. Pak popošel a upřeně se na ně zadíval zblízka, hlavičku nakloněnou ke straně. Prožívali jsme chvíle nesmírného napětí. Jak se naklonil a chtěl si utrhnout lístek, zakopl a spadl rovnou po hlavě do velikého trsu špenátu. Jen taktak se z něho vyprostil, ale zkusil se na něj vrhnout znovu. Tentokrát se mu podařilo uchopit do zobáku špičku jednoho lístku. Škubal za ni, ale lístek byl pevný a nepovolil. Bertík se zaklonil na roztažených nožkách a rval za list ze všech sil. Konec lístku se utrhl a Bertík Vajíčko se opět octl na zemi, ale tentokrát vypadal přímo vítězoslavně a v zobáku držel kousíček špenátového listu. Za bouřlivého potlesku byl odnesen zpátky do klece a honem jsme mu připravili veliký talíř sekaného špenátu. Pak však vyvstala nová obtíž. I nejjemněji nasekaný špenát mu byl moc hrubý, a jen ho Bertík spolkl, rovnou jej vydávil.

„Af mu ho nasekáme, jak nejjemněji mužem, je pro něj moc hrubý,“ řekl jsem. „Budeme mu ho muset připravit jak jeho matka.“

„A jak mu ho připravuje matka?“ zeptala se se zájmem Jacquie.

„Víš, vyvrhne vždycky mláďatům trochu napůl stráveného listí, takže je pěkně měkké a kašovité.“

„Snad nenavrhuješ, abychom něco takového zkoušeli?“ zeptala se Jacquie podezíravě.

„Ne, to určitě ne. Ale můžeme mu nabídnout něco, co se tomu nejvíc podobá - *rozžvýkaný špenát*.“

„Ale žvýkat si ho budeš sám,“ prohodila má žena vesele.

„To je právě ta potíže,“ řekl jsem. „Já kouřím, a ty ne, a kamišek by rozhodně nestál o směs špenátu a nikotinu.“

„Jinými slovy, protože nekouřím, navrhuješ mi, abych ten špenát žvýkala já?“

„Něco takového.“

„Kdyby mi někdo řekl, že když si tě vezmu, budu muset ve volných chvílích žvýkat špenát, tak bych mu určitě nevěřila,“ řekla žalostně Jacquie.

„Jde přece o dobrou věc,“ zdůraznil jsem.

„A kdyby mi to někdo i řekl,“ pokračovala zasmušile Jacquie a mou poznámku nechala úplně bez povšimnutí, „a já mu uvěřila, tak jsem si tě asi nevzala.“

Sebrala velký talíř špenátu, chladně se na mne podívala a odnesla si ho do ústraní, aby tam v klidu žvýkala. Za dobu, co jsme měli Bertíka u sebe, spořádal spousty špenátu a všechen mu rozžvýkala Jacquie s monotónní vytrvalostí větších přežvýkavců. Nakonec si spočítala, že přežvýkala něco ke stu kilogramů listí. Dodnes nepatří špenát k jejím oblíbeným jídlům.

Brzy potom, co k nám přibyl Bertík Vajíčko a jeho bratři, jsme dostali dvě zvířata, kterým jsme brzy začali říkat Příšerná dvojčata — dva korpulentní pásovce štětinaté. Byli skoro stejně velcí i objemní, a jak jsme brzy zjistili, měli i stejné zvyky. Vlastně to byly dvě samičky a každý by je byl snadno pokládal za sestry z jednoho vrhu, až na to, že jednu jsme chytili, co by kamenem dohodil od Los Ingleses, a druhou nám kdosi poslal ze sousední, jen na pár mil vzdálené *estancie*. Dvojčata jsme ubytovali v kleci se zvlášť vymezeným prostorem na spaní. Klec byla původně určena pro jednoho velkého pásovce, ale když jsme dvojčata dostali, měli jsme zrovna velké nesnáze s ubytováním a museli jsme obě šoupnout do jedné klece. Samičky náhodou ještě nebyly docela dorostlé, a tak se tam pohodlně vešly. Obě znaly v životě jenom dvě slasti — jíst a spát — a žádné z nich se zřejmě nemohly dost nabažit. Ve své ložnici ležely na zádech, každá s hlavou u ocasu druhé, a jak si tam

chrápaly a oddechovaly, velká růžová zvrásnělá bříska se jim zvedala a klesala a pracky se jim škubaly a chvěly. Jak jednou usnuly, zdálo se, že nic na světě je už neprobudí. Mohli jsme jim mlátit do klece, křičet na ně mezi příčkami, otevřít jim dveře ložničky a se zadrženým dechem (neboť Příšerná dvojčata měla svůj osobitý pronikavý pach) je šťouchat do obézních břísek, štipat do tlapek nebo tahat za ocas, ale vyspávaly dál, jako by byly ponořeny do hlubokého hypnotického spánku. Když už jsme mysleli, že je může zburcovat jediné nějaká světová katastrofa, stačilo vrchovatě naplnit jejich tácek odpornou směsí, na kterou si obě tak potrpěly, a pomalu jej vsouvat do vnější části klece. Af jsme si při tom počínali sebeopatrněji a dávali si co největší pozor, aby ticho klece nenarušil ani sebeslabší šramot, jen jsme vstrčili nádobku a ruku do klece, ozval se z ložničky rámus, jako by tam bájný mořský had pustošil ocasem dřevník. To se převalovala Příšerná dvojčata a snažila se honem vstát, jak chtěla být co nejrychleji u žlabu. Pro mne to bylo varování, abych co nejrychleji upustil tácek a odtáhl ruku, protože pásovci vyrazili ve zlomku vteřiny jak dělové koule ze dveří ložnice, divoce se smýkli po podlaze a supíce námahou se řtili bok po boku jako dva ragbyoví hráči za míčem. Plnou vahou vrazili z boku do nádoby (a do mé ruky, pokud jsem včas neucukl), a vzápětí skončili i s nádobkou na jedné spletené hromadě v zadním koutu klece, po stěně se rozstříkla přílivová vlna sekaných banánů, mléka, syrových vajec a mletého masa a pak se začala usazovat jako lepkavý šál oběma dvojčatům na šedých zádech. Příšerná dvojčata tu stála, spokojeně kničela a chrochtala, slízávala potravu, jak jim stékala po krunýřích, a chvílemi se vrhala do kouta po zvlášť pěkném kousku ovoce nebo masa, který právě podlehl v nerovném boji s přitažlivostí země a spadl ze stropu. Když je tak člověk pozoroval, jak stojí po kolena v záplavě potravy, připadalo mu nemožné, aby dvě zvířata spořádala takové množství vitamínů a proteinů. Ale za půl hodiny byla klec úplně vyčištěná, vylízaná do poslední skvrny na stropě, ke které se pásovci museli pořádně natáhnout a postavit se přitom na zadní nožky. A Příšerná dvojčata už zase tvrdě a halasně vyspávala ve svém smrdutém budoárku a ležela na zádech, každé s hlavou u ocasu druhého. Při zdravé výživě obě časem tak zesílila, že jen taktak

prolezla dveřmi ložničky a do jejich šířky jim už zbývalo sotva pár milimetrů. Uvažoval jsem o nějaké zásadní přestavbě klece, když tu jsem zjistil, že jedno z dvojčat přišlo na nápad, jak využít tloušťky ve svůj prospěch. Místo co by spalo položeno jako dřív po délce ložnice, lehlo si teď napříč, výhodně nasměrováno hlavou rovnou ke dveřím. Jen k němu dolehlo první zašramocení nebo závan potravy, vrhlo se rychle, než se druhé dvojče stačilo narovnat, přes zbývající prostor a ve dveřích se nahrbilo, až v nich trčelo pevně jak zátka v láhvi. A pak beze spěchu napřáhlo jeden dráp, přitáhlo si potravu a zasněně, i když ovšem ne docela tiše, se začalo krmit, zatímco druhé dvojče zoufale pištělo a funělo v ložnici a marně se snažilo vydrápat po pevně korzetovaném zadku své družky, který nedokázalo zdolat.

Pásovec šťetinatý je supem argentinské pampy. S tělem posazeným nízko nad zemí, ozbrojen proti všem možným útokům, pobíhá jak miniaturní tank měsícem zalitou trávou a spořádá všechno, nač přijde. Nejraději se krmí ovocem a zeleninou, ale když žádnou nenajde, spokojí se ptačím hnízdem s vajíčky nebo mláďaty a nepohrdne k svačince ani mladou myškou nebo dokonce i hadem, jestli na nějakého narazí. Nejvíc však, asi jak ocelové jehly magnet, přitahuje pásovice šťavnatá, patřičně rozložená mrtvola. V Argentině, kde jsou obrovské prostory a početná stáda, se často stane, že někde zajde nemocná nebo stará kráva, její mrtvola zůstane bez povšimnutí ležet v trávě, slunce do ní praží, až se její pach nese široko daleko, a mouchy se nad ní slétají a bzučí jak roj včel. Když puch dolehne k pásovcovi, který je vždycky při chuti, je to pro něho pozváním k báječné hostině. Pásovec honem vyleze ze své nory a uhání pampou, až narazí na skvostnou tabuli, obrovskou, červy prožranou pochoutku v trávě. Dosaďte se nakrmí směsí shnilého masa a červů, ale pořád ještě se nemůže odtrhnout od mrtvol, na které zbylo tolik potravy, a tak si pod ní vyhrabe noru. Tady hloubá a prospí se po prvním chodu, dokud znovu nedostane hlad. Pak mu jen stačí, aby se vydrápal na vršek nory, vystrčil hlavu a už je zas uprostřed večere. Pásovec jen zřídka opustí mrtvolu, dokud neokouše ze sluncem vybělených kostí poslední vláček masa. Pak se s šťastným povzdechem dosyta nakrmeného zvířete vrátí domů a pln naděje čeká na další smrt mezi

dobytkem nebo ovce. I když má pásovec tak zvrhlé chutě, je prý výtečný k jídlu a jeho maso chutná trochu jak telecí anebo sele. Často ho chytají peóni z *estancií*, zavírají si ho do sudu a vykrmují ho, dokud se nehodí na pekáč. Je možná dost nechutné, že někdo může jíst zvíře, které si tak potrpí na mršiny, ale vepři se koneckonců také živí dost odporně, a pokud jde o platýze, pak z jejich potravy by se snad udělalo zle i leckterému ghúlovi.

V pampě žije ještě jedno zvířátko, které má na rozdíl od odporných zvyků pásovce přímo kouzelné chování, ale s tím jsem se bohužel neměl tu čest setkat. Je to viskača, hlodavec velký asi jak skotský teriér, se stejně nízko posazeným tělem. Viskači mají trochu jakoby králičí obličej, ozdobený páskem černé kožešiny, který se jim táhne od čenichu přes tváře k očím. Pod černým páskem je ještě jeden, šedavě bílý, a pod ním zase červený, takže viskača působí dojmem, jako by se kdysi rozhodla, že se přestrojí za zebra, ale uprostřed převlékání ji to přestalo bavit. Viskači žijí v koloniích až do čtyřiceti jedinců, v podzemní spleti nor, které se říká *vizca-chera*.

Viskači jsou bohémскими umělci pampy. Žijí si volně a příjemně a jejich pevné podzemní společné nory bývají plné nejrůznějších přátel, kteří k nim rádi zavítají na návštěvu. Tak třeba sovičky králičí si vyhrabávají malé podnájmy po stranách viskačích chodeb.

V neužívaných částech kolonií — zřejmě jakýchsi viskačích obdobách podkrovních místností — se někdy ubytovávají hadi. Když si viskači rozšíří své sídlo a přestanou užívat několika chodeb, rázem se do nich nastěhuje jistý druh vlaštovky. A tak v mnohých *vizcacharach* bydlí ještě roztodivnější směsice než ve většině penzióů londýnského Bloomsbury. Když se podnájemníci slušně chovají, viskačům zřejmě ani v nejmenším nevadí, že mají v norách takový nával. Umělecké sklony viskač jsou podle mého přesvědčení značně ovlivněny surrealismem. Půda bezprostředně kolem ústí nor je zbavena všech stop zeleně, takže kolem hlavního vchodu do kolonie se prostírá jak taneční sál rozlehlé prostranství, dotvrda udusané mnoha drobnými nožkami, které tu běhají sem a tam. Tohle holé místo uprostřed pampy slouží viskačům jako ateliér a tady také viskači pořádají své umělecké výstavy. Pečlivě tu rovnají do hromádek dlouhé suché a holé stonky bodláku a prokládají je

kamínky, větvičkami a kořeny. Cokoliv je upoutá, přidají k svému zátiší, aby je ještě víc zkrášlily. Před jednou *vizcachou* jsem si prohlížel obvyklou hromádku větviček, kamenů a bodlákových stonků, kterou vkusně doplňovalo několik plechovek od oleje, tři kousky staniolu, osm křiklavě červených krabiček od cigaret a jeden kravský roh. Když jsem se tak díval na to prazvláštní aranžmá, pečlivě a láskyplně uspořádané v nedozírné pusté pampě, upřímně jsem zatoužil vidět viskaču v jejím prostředí. Živě jsem si představoval malé důstojné zvířátko se smutným pruhovaným obličejem, jak sedí za měsíčního světla před ústím své nory a tiše, zaujatě pořádá výstavku suchých rostlin a jiných neživých předmětů. Kdysi bývala viskača jedním z nejběžnějších zvířat pampy, ale protože se živí rostlinnou stravou a vytrvale vyholuje velké plochy trávy, aby si pořádala výstavy, popudila proti sobě zemědělce. A tak proti ní vytáhli do boje farmáři a viskaču tvrdě pronásledují, vybíjejí a vyhnali ji skoro ze všech jejích starých lovišť.

Viskaču jsme tedy nechytili, ani, jak jsem už řekl, jsem žádnou neviděl. A je mi moc líto, že právě s touhle představitelkou argentinské fauny jsem se nesetkal.

V letecké společnosti nás ujistili, že jen dopravíme své exempláře do Buenos Aires, budeme je moci do čtyřiařiceti hodin odeslat do Londýna. A tak sotva náš nákladáček dorazil na kraj města, zavolal jsem nákladovému oddělení, že jsme dojeli, a zeptal se, kde bychom mohli na letišti nejspíš zvířata nechat. Dostalo se mi však nanejvýš zdvořilé informace, že společnost nebude schopna ještě týden zvířata odexpedovat a na letišti že pro ně není nikde vhodné umístění. Uvážnout uprostřed Buenos Aires s nákladním autem plným zvířat a nemít kam je uložit, je přinejmenším poněkud znepokojující.

Vlídný řidič nákladáku měl pro naše nesnáze plné pochopení a dovolil nám, abychom si zvířata nechali přes noc ve voze, ale trval na tom, že ráno je musíme hned vyložit, protože má někam cestu. Vděčně jsme přijali jeho nabídku, zaparkovali jsme ve dvoře nedaleko jeho domu a jali se krmit zvířata. Uprostřed práce dostala najednou Jacquie nápad.

„Já vím co!“ zvolala vítězoslavně. „Zavoláme na vyslanectví.“

„Nemůžeme přece volat na vyslanectví a chtít po nich, aby nám

uložili na týden zvířata,“ namítl jsem. „Na něco takového nebývá vyslanectví obvykle zařízené.“

„Kdybys zavolal panu Gibbsovi, třeba nám pomůže,“ trvala Jacquie na svém. „Za pokus to přece stojí.“

Bez valné chuti a zcela v rozporu se svým úsudkem jsem zavolal na vyslanectví.

„Zdravíčko! Tak už jste se vrátili?“ uvítal mne žoviálně pan Gibbs. „Měli jste se dobře?“

„Ano, báječně, děkuji.“

„To jsem rád. A chytli jste hodně místních zvířat?“

„Ano, celkem dost. Vlastně proto vás taky volám, myslel jsem, jestli byste nám nemohl být nápomocen.“

„Ale jistě. O co jde?“ zeptal se pan Gibbs, který ještě netušil nic zlého.

„Potřebovali bychom zvířata někam na týden uložit.“

Na druhém konci bylo chvíli ticho a předpokládal jsem, že pan Gibbs bojuje s neodolatelnou touhou praštit sluchátkem. Podcenil jsem však jeho sebeovládání, neboť mi odpověděl uhlazeně a mírně, bez sebemenšího náznaku zuřivosti:

„To by byl trochu problém. Potřebujete snad zahradu nebo něco takového?“

„Ano, pokud možno, a garáž. Nevíte o něčem takovém?“

„Teď hned ne. Víte, nestává se mi často, že by po mně někdo chtěl, abych mu... ehm... ubytoval zvířata, takže mám v této oblasti jen velmi omezené zkušenosti,“ zdůraznil. „Ale když se tu ráno zastavíte, třeba mne něco napadne.“

„Mockrát děkuji,“ řekl jsem vděčně. „V kolik začínáte na vyslanectví?“

„Hned ráno radši nechoďte,“ řekl pan Gibbs spěšně. „Stavte se kolem půl jedenácté. Aspoň se mezitím stačím obrátit na pár lidí.“

Vrátil jsem se a zopakoval rozhovor Jacquii a Ianovi.

„V půl jedenácté nám už je všechno málo platné,“ řekla Jacquie. „Řidič nám zrovna přišel říct, že musí vyjet v šest.“

Seděli jsme chvíli v ponurém mlčení a lámali si hlavy, co dál.

„Už to mám!“ zvolala najednou Jacquie.

„Ne!“ řekl jsem pevně. „K velvyslanci nepůjdu!“

„Nač taky? Zavoláme radši Bebitě.“

„Páni, to je nápad! Jak to, že jsme na to už dávno nepřišli?“

„Určitě něco sežene,“ prohlásila Jacquie, která zřejmě trpěla představou, že celé Buenos Aires netouží po ničem jiném, než hledat na poslední chvíli přístřešek pro divoká zvířata. A tak jsem šel už potřetí telefonovat. V rozhovoru, který následoval, se Bebita projevila ve své vrcholné formě.

„Ahoj Bebito! Jak se ti vede?“

„Gerry, andílku, zrovna jsem o tobě mluvila. Kde všichni jste?“

„Pokud vím, někde na pustém předměstí Buenos Aires.“

„Tak si to zjistí a přijďte na oběd.“

„Přišli bychom moc rádi, jen jestli se ti to hodí.“

„Ale j-j-jasně že se mi to hodí.“

„Bebito, volám ti vlastně, protože bych od tebe potřeboval pomoc.“

„Samozřejmě, miláčku. A co bys potřeboval?“

„Víš, zůstali jsme tu trčet se všemi zvířaty. Nesehnala bys nám nějaké místo, kde bychom je mohli týden nechat?“

Bebita se zasmála.

„Ach!“ zvolala v předstíraném zoufalství. „Ty jsi mi ale mužský! Voláš mi takhle pozdě večer, jen abych ti ubytovala zvířata. Copak nikdy nemyslíš na nic jiného než na zvířata?“

„Vím, že je hrozně pozdě,“ omlouval jsem se zkroušeně. „Ale jestli co nejdřív něco neseženeme, jsme v rejži.“

„Nezoufej, děťátko. Však já vám něco vypátrám. Zavolej z-z-za půl hodinky.“

„Senzace!“ řekl jsem a hned mi bylo veseleji. „Hrozně mě mrzí, že tě tak obtěžuji, ale nemám tu nikoho jiného, koho bych mohl poprosit.“

„Jsi ty ale hlupáček,“ řekla Bebita. „J-j-jasně že o něco takového máš říct nejdřív mně. Tak nashle.“

Půlhodina se nekonečně vlekla a pak jsem šel zavolat znovu.

„Gerry? Něco jsem možná sehnala. Jeden můj známý ti nechá ta tvá zvířata u sebe v zahradě. A má i garáž.“

„Bebito, ty jsi báječná!“ zvolal jsem nadšeně.

„A t-t-to jsi ještě nevěděl?“ řekla se smíchem. „Teď si hezky napiš

tu adresu, zavez tam zvířata a potom přijďte oba k večeři.“

V nejlepší náladě jsme ujížděli osvětlenými ulicemi na adresu, kterou nám dala Bebita. Za deset minut jsme zastavili, a když jsem vyhlédl zezadu z vozu, spatřil jsem dvě křídla tepaných železných vrat, asi šest metrů vysokých, a za nimi širokou, štěrkem sypanou cestu vedoucí k domu, který vypadal jako odnož Windsor Castlu. Chtěl jsem právě upozornit řidiče, že se zřejmě spletl, když tu otevřel doširoka bránu zářivě se usmívající vrátný a s mnoha úklonami vpustil naše vozidlo dovnitř jako nějakého rollsroyce. Po jedné straně domu se táhla krytá veranda a tam, jak nám vrátný sdělil, jsme si měli uložit věci. Trochu jak omámení jsme začali vykládat zvířata. Pořád ještě jsem se bál, aby se neukázalo, že jsme na špatné adrese, ale konečně byla zvířata přece jen umístěna a my proběhli co nejrychleji po štěrkované cestě a tepanou bránou, abychom se ztratili, než se najednou objeví majitel a začne protestovat. Bebita nás uvítala ve svém bytě klidná, krásná a zřejmě trochu pobavená.

„Tak co, děti, uložili jste si pohodlně zvířata?“

„Jistě, je o ně báječně postaráno. A ten dům je přímo nádherný. Od toho tvého známého je ohromně velkorysý, že nám to dovolil, Bebito.“

„Ach!“ povzdechla si Bebita, „a-a-ale on už je vůbec takový... strašně milý... velkorysý... a šarmantní. Ani nevíte, jaký má ten člověk šarm!“

„Jak dlouho jsi ho musela přemlouvat?“ zeptal jsem se skepticky.

„A-a-ale já ho vůbec nepřemlouvala, nabídl mi ten dům sám,“ řekla Bebita. „Jen jsem mu zavolala a zeptala se, jestli by nemohl nechat u sebe v zahradě pár roztomilých zvířátek, a on ihned souhlasil. Je to přece můj přítel, tak proč by mi nevyhověl?“

Zářivě se na nás usmála.

„Opravdu si neumím přestavit, že by ti někdo cokoli odmítl,“ řekl jsem. „Ale vážně, jsme ti strašně moc vděční. Stává se z tebe naše dobrotivá víla.“

„Jsi ty ale hlupáček,“ řekla Bebita. „A teď se pojd'te navečeřet.“

Velice jsme ocenili pohotovost, s jakou nám Bebita umístila zvířata, ale až druhého dne, kdy jsme se stavili u pana Gibbse, jsme si uvědomili, jaký to byl div divoucí.

„Moc mě to mrzí,“ omlouval se nám pan Gibbs, sotva jsme k němu vstoupili do kanceláře. „Zkoušel jsem to na všech stranách, ale nic nevyšlo.“

„Už si s tím nelamte hlavu. Jedna naše znaná nám obstarala zahradu.“

„To jsem moc rád,“ řekl pan Gibbs. „Jistě vám to dělalo velké starosti. A kdepak ta zvířata máte?“

„V jednom domě na Avenida Alvear.“

„Kde?“

„V jednom domě na Avenida Alvear.“

„Na Avenida Alvear?“ opakoval užasle.

„Ano. Co se vám na tom nezdá?“

„Nic, vůbec nic,“ řekl pan Gibbs a zaraženě se na nás díval. „Až na to, že v Buenos Aires si Avenida Alvear nezadá svou vznešeností s londýnskou Park lane.“

Za nějaký čas, když byly naše úlovky konečně přepraveny letadlem, jsme zjistili, že na jih se za žádnou cenu nedostaneme. Vystala otázka, kam jet. Až nám jednoho dne zavolala Bebita.

„Poslyš, miláčku,“ začala. „Nechtěl by sis udělat výlet do Paraguaye:

„Samozřejmě že hrozně rád,“ odpověděl jsem horoucně.

„Myslím, že bych to mohla zařídit. Museli byste letět do Asunciónu a odtud by vás vzal svým letadlem jeden můj známý na svůj statek... jmenuje se to tam Puerto Casada.“

„Asi jsi to už s tím známým domluvila, vid’?“

„A-a-ale samozřejmě. S kým jiným bych to měla domluvit, hlupáčku?“

„Vidím v tom jediný háček — umíme jen pramálo španělsky.“

„Na to jsem taky myslela. Pamatuješ se na Rafaela?“

„Jistě, pamatuji se na něj.“

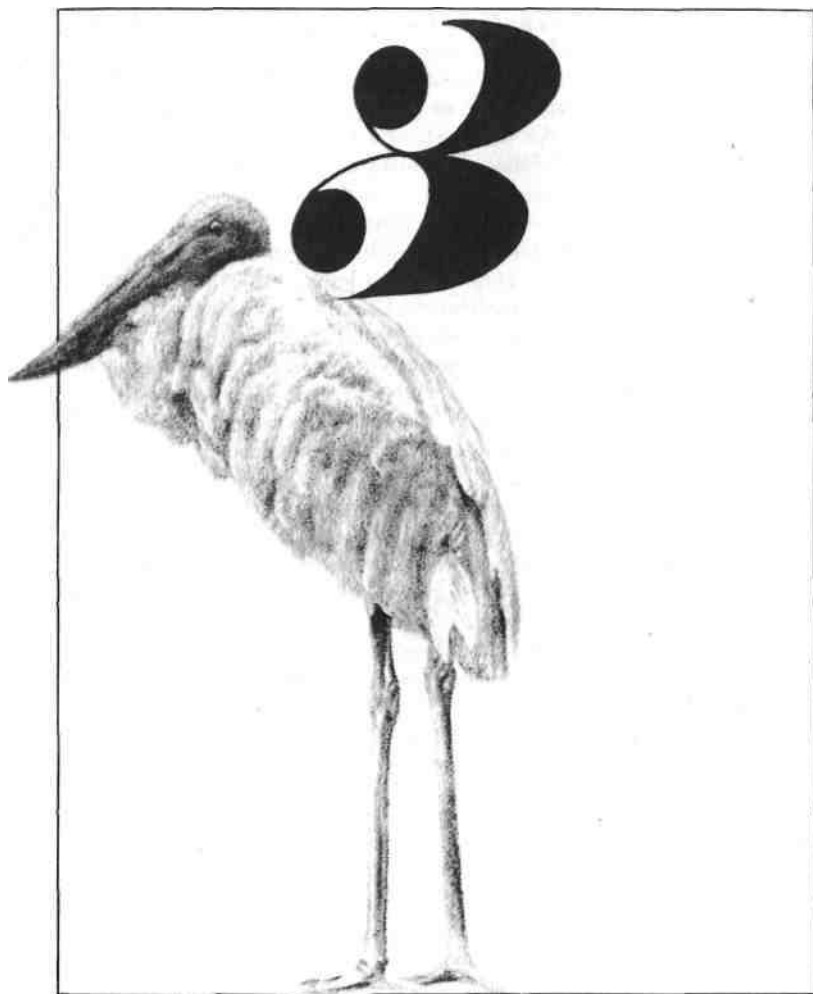
„Tak ten se vrátil domů na prázdniny a rád by jel s vámi jako tlumočník. Jeho matka si myslí, že by mu to jen prospělo, ale má jedinou podmínku — nesmíte mu prý dovolit, aby chytal hady.“

„To je ale úžasně inteligentní matka. A vůbec je to skvělý nápad a já tě miluju a všechny tvé známé taky.“

„Hlupáčku jeden,“ řekla Bebita a zavěsila.

A tak jsme letěli s Jacquií do Asunciónu, hlavního města Paraguaye, a s námi Rafael de Soto Acebal, který přímo překypoval nadšením pro expedici a vedle něhož jsem si koncem letu začínal připadat jak cynický a omlácený starý světoběžník.

Kapitola třetí

**Louky
létajících
květin**

Pod světle modrou oblohou, prozářenou ranním světlem, se naše nákladní auto přikodrcalo na malé letiště nedaleko Asunciónu. Ještě napůl omámení spánkem jsme celí ztuhlí vystoupili a vyložili své vybavení. Potom jsme jen tak postávali, zívali a protahovali se a řidič nákladního auta s pilotem mezitím zmizeli ve zchátralém hangáru, který stál na kraji pole. Za chvíli se s hlasitým supěním znovu objevili a tlačili před sebou malé čtyřsedadlové letadýlko, vkusně natřené na stříbrno a červeno. Jak ti dva muži vystrkovali letadlo z hangáru, nápadně připomínali párek urostlejších hnědých mravenců, kteří přenášejí menší můru. Rafael seděl na svém kufru, hlava mu bezvládně visela a oči měl napůl zavřené.

„Podívej, Rafaeli,“ řekl jsem zvesela. „Náš aeroplán!“

Rafael sebou trhl a pohlédl na malé letadýlko, které k nám postrkovali ti dva mužští. Oči za brýlemi se mu rozšířily.

„Ne!“ zvolal nevěřicně. „Tohle že být naše letadlo?“

„Bohužel ano.“

„Zatraceně!“

„Co se ti na něm nelíbí?“ dotazovala se Jacquie. „Je to přece rozkošný malý aeroplánek.“

„Ano,“ souhlasil s ní Rafael. „A to být právě ten potíž... je moc malý.“

„Mně připadá docela výkonný,“ řekl jsem konejšivě, ale právě v té chvíli se jedno kolo letadla přehouplo přes malý trs trávy a celá konstrukce se povážlivě naklonila a melodicky rozvzrala.

„Zatraceně, to přece nejde!“ vybuchl zděšeně Rafael. „Gerry, ce n'est pas possible, v tomhle my přece neletěla, je to strašně mrňava.“

„Co by sis dělal starosti, Rafaeli,“ řekla Jacquie s veselým optimismem člověka stran malých letadel zcela neobeznámeného. „Je to opravdu moc dobrý stroj.“

„Vážně?“ zeptal se náš přítel a brýle se mu úzkostlivě blýskaly.

„Ano, docela vážně. V Americe se tím taky hodně lítá.“

„Jistě, Jacquie, ale Amerika nebýt Chaco... Podívej, ta letadýlko má jen jedno křídlo, *n'est-ce pas* ? Křídlo frnk — a my sletíme... brr... bum... rovnou do lesa.“ A Rafael se zase posadil a prohlížel si nás jak sklíčená sova.

Zatím oba muži obrátili letadlo patřičným směrem a pilot k nám

zamířil s veselým úsměvem, až se mu blýskaly zlaté zuby.

„*Bueno, vamos*,“ řekl a začal sbírat zavazadla.

Rafael vstal a chopil se svého kufru.

„Gerry, mně se to vůbec nelíbila,“ řekl žalostně, když vykročil k našemu vzdušnému korábu.

Konečně byla všechna zavazadla uložena a zdálo se, že už se snad do letadla ani nevejdeme, ale nějak jsme se tam přece jen vtěsnali, já s pilotem dopředu a Jacquie s Rafaelem dozadu. Nastoupil jsem poslední a bouchl za sebou už napohled dost nespolehlivými dvířky, a dvířka se rovnou zas otevřela. Pilot se prese mne naklonil a rozezleně se na ně podíval.

„*No bueno*,“ řekl na vysvětlenou, popadl silnou rukou dvířka a práskl jimi, až se celé letadlo rozkymácelo.

„Zatraceně!“ zanaříkal tiše Rafael.

Pilot si chvílku hrál s kontrolními páčkami, vesele si přitom pohvizdoval mezi zuby a náhle se stroj rozburácel a letadlo se roztrásko a rozklepalo. To už jsme se prudce rozjeli, letadlo poskakovalo po nerovné půdě, zelená tráva se nám začala rozmazávat před očima a byli jsme ve vzduchu. Jak jsme kroužili, viděli jsme pod sebou krajinu, sytou tropickou zeleň protkávanou žilkami hliněných cest. Přelétli jsme nad Asunciónem s růžovými domky, které svítily ve slunci, a už jsem před tupou špičkou letadla a zářícím kruhem vrtule před námi zpozoroval řeku Paraguay.

Jak jsme tak letěli hodně vysoko, viděli jsme, že řeka tvoří jiskřivou třpytnou přehradu mezi dvěma odlišnými kraji — pod námi ležela úrodná rezavá půda, zelené lesy a pole i louky kolem Asunciónu, východní polovina Paraguaye, a za širokou rozlitou řekou se rozkládalo Chaco, nedozírná rovná pláň, která se táhla až k obzoru. Trochu zamžená ranní mlhou vypadala pláň jako porostlá stříbrnou a bronzovou trávou, tu a tam s jasně zelenými křovisky. Vypadala, jako by se do ní někdo pustil nůžkami, ostříhal ji jak boky obrovského pudla, a aby ji přece jen trochu ozdobil, nechal na hnědožluté trávě alespoň tu a tam zelené chumáče vlny. Byl to podivný neživý kraj a pohybovala se v něm jen ta řeka, která se třpytila a blýskala, jak plynula přes pláň, rozdělena chvílemi do tří čtyř ramen, a někdy i do padesáti a šedesáti, a všechna ta ramena se

točila a proplétala v složitém vzoru jak lesklé vnitřnosti nějakého obrovitého stříbrného draka vyvrženého na pláni.

Přenesli jsme se nad řekou, slétli trochu níž a tu jsem viděl, že to, co jsem zprvu pokládal za suchou travnatou pláň, je ve skutečnosti bažina, protože tu a tam se zaleskla voda, jak se v ní odrazilo slunce. Chomáče vlny na slabinách pudla byly, jak se ukázalo, trnité husté křoviny, jimiž jen tu a tam prorazila palma. Místy rostly palmy v pravidelných řadách, skoro jako by tu byly vysazeny, a trčely v bronzové trávě jako zelené pérové oprašovače. Ať se člověk podíval, kam chtěl, všude co chvíli nečekaně zazářily jiskřičky vody jak výbuchy bílého světla, když je zažehlo slunce, a přitom podrost vypadal všude zaprášeně a vyprahle, s kořeny sice ve vodě, ale s listím spáleným sluncem. Byla to podivná pustá krajina, ale měla v sobě jakési zvláštní kouzlo. Po chvíli nám však začala připadat jednotvárná, protože nikde nebylo ani trochu stínu, jen pod těmi palmami s uschlými korunami.

Pilot vylovil odkudsi zpod sedadla láhev, pomocí zubů z ní vytáhl zátku a podal mi, abych se napil. Byla v ní chlazená káva, hořká, ale osvěžující. Lokl jsem si, podal jsem láhev Jacqui a Rafaelovi a vrátil zbytek pilotovi. Vrazil si celé hrdlo láhve mezi zuby a zvrátil hlavu, aby se napil, a vtom se špička letadla děsivě naklonila k stříbrnému ohybu řeky sedm set metrů pod námi. Pilot se klidně napil, utřel si hřbetem ruky ústa a pak se ke mně nahnul a zařval mi do ucha

„Puerto Casado!“ křičel a ukazoval před sebe.

Oparem vedra jsem nejasně rozeznával, že letíme k černému obrysu kopce, který se tu zčistajasna a překvapivě vynořil nad plochou krajinu před námi.

„Una hora, nás o menos,“ křičel pilot, zvedl jeden prst a ukazoval.
„Una hora... Puerto Casado... comprende?“

Ještě hodinu jsem chvílemi podřimoval a zase se budil a mezitím se k nám temný obrys čím dál víc přibližoval. Se skloněnou špičkou letadla jsme slétávali k zemi a do letadýlka se opřely horké stoupající proudy vzduchu, cloumaly jím a znovu a znovu do něho narážely, až se houpalo a snášelo jak kousek dřevěného popela z táborového ohně. Pak jsme se prudce stočili a na jednu zázračnou vteřinu proti nám vyvstalo jak hradba Chaco, pod jedním křídlem nám ležela řeka

a nad námi se objevil obzor. Pak jsme se zase vyrovnali a plynule se snášeli nad travnatý pás, který by byl docela k nerozeznání od ostatní krajiny, kdyby tu z jednoho kůlu splihle nevisel žlutý větrný pytel. Drcli jsme do trávy a ještě chvíli ujížděli, až jsme se konečně zastavili. Pilot se na mne vesele ušklíbl, vypnul motor a mávl rukou v pohybu, jímž zahrnoval všechno kolem.

„Chaco!“ vysvětloval.

Jen jsme otevřeli dvířka letadla a vystoupili, udeřil do nás téměř hmatatelným nárazem žár a bylo nám, jako by nám nějaká síla vysála z plic vzduch. Zlatá tráva pod našima nohama byla křupavá a suchá jako piliny a jen tu a tam porostlá trsy žlutých a ohnivě zbarvených květín. Vyndali jsme z letadla poslední kus výstroje a vtom se v dálce objevilo nákladní auto a kodrcalo si to k nám trávou. Řídil je malý tlustý Paraguayec s veselým úsměvem na tváři — zřejmě ho náš příjezd ohromně pobavil. Pomohl nám naskládat všechny věci dozadu do auta a pak jsme prudce vyrazili přes úzké letišátko a lesem po prašné vymleté silnici. Cestou jsme kolem sebe vířili tolik prachu a museli se tak usilovně přidržovat kymácejících se postranic vozu, že jsem se ani nestačil rozhlédnout po krajině. Za deset minut jsme se však s burácejícím motorem vřítili do vesnice Casado, obvyklého shluku polorozpadlých chatrčí, oddělených hliněnými cestami, které byly zbrázděny hluboko vyjetými koleji vozidel. Přehnali jsme se kolem velkého mango vniku, zřejmě středu celé té vesnice, protože v jeho stínu jako by se sešli všichni obyvatelé osady a teď tu buď vespávali, povídali anebo se handrkovali nad podivným souborem dýní, cukrové třtiny, vajec, banánů a jiných plodů rozložených v prachu.

Domeček, kde jsme se měli ubytovat, stál na jednom konci vesnice, napůl ukrytý za clonou citrusových stromů s dozrávajícími pomeranči a grapefruity a ibišků poházených obrovskými rudými květy. Dům i s tím svým listnatým hávem byl obkroužen sítí úzkých a mělkých zavodňovacích příkopů, napůl zahlcených trávou a vodními rostlinami. Kolem nich melodicky bzučeli moskyti a v noci se k nim přidávaly nejrůznější rosničky, ropuchy a cikády. Rosničky si nadšeně pískaly a trylkovaly, ropuchy zhluboka a uvážlivě řihaly a cikády občas vyloudily zvuk, jako když sopránová elektrická pila

přeřízne plechový plát. Dům nebyl nijak luxusní, ale úplně nám vyhovoval. Měl tři pokoje, všechny po španělském způsobu propojené, a do všech zřejmě zatékalo. O kus dál stála kuchyň a koupelna spojená s domem krytou cestou. Hned deset minut po příjezdu jsem zjistil, že máme sdílet koupelnu s nejroztodivnější směsicí místní fauny. Zastihl jsem tam několik set moskytů spolu s množstvím velkých, lesklých čilých švábů a několika sklíčeně vyhlížeujícími pavouky, kteří zabírali podlahu. Do záchodového rezervoáru se nastěhovalo pár podvyživeně vyhlížeujících rosníček s obrovským očima a malý upírek, který z něho visel, usilovně brebentil, a jak už je netopýrům vlastní, vypadal jak značně ošuntělý deštník.

Neudělal jsem zrovna moc dobře, že jsem si tyto zoologické objevy nechal pro sebe, protože po mně vstoupila do koupelny Jacquie a hned zase děsivým tempem vyběhla nechávajíc za sebou stopu mýdel, ručníků a zubních kartáčků. Ve chvíli, kdy vešla, se netopýr zřejmě rozhodl, že už ho věčné vyrušování přestává bavit, spustil se z rezervoáru a třepetavě se snesl Jacquií rovnou před obličej. Jacquie mi nato ledově pravila, že zatím ji nikdy ani nenapadlo, že by pro její osobní hygienu měli mít význam netopýři. Konečně se mi podařilo ji přesvědčit, že netopýr je docela neškodný tvoreček, ale pokaždé, když vcházela do koupelny, ostražitě se podívala po netopýrovi, který tam visel ve výšce a sledoval ji utkvělým nepřátelským pohledem.

Jen jsme si vybalili věci, uvítala nás další představitelka místní fauny — naše hospodyně, Paraguayka temné pleti a tmavých očí, která o sobě tvrdila, že se jmenuje Paula. Kdysi to bývala určitě docela pěkná ženská, ale teď se poněkud rozkynula. Tělo se jí nadouvalo do všech stran, a přesto se pořád ještě pohybovala s neobyčejným půvabem a lehkostí. Plula domem jak velký čokoládový bouřkový mrak, se zasněným výrazem v očích si tiše prozpěvovala jakousi milostnou píseň a pilně utírala prach svým zcela osobitým způsobem, který spočíval v tom, že smetla všechno ze stolů a židlí na zem a pak se supíc vyčerpáním shýbala pro kousky, které z těch věcí zbyly. Brzy jsme zjistili, že Paula zaujímá ve zdejší společnosti významné a čestné místo — nebyla ničím méně

než místní madam a starala se o všechny mladé neprovdané ženy ve vsi. Coby jejich manažerka, vychovatelka i ochránkyně brala svou práci velmi vážně. Jednou za čtrnáct dní, když připlul říční parník, odvedla svá děvčata dolů k řece a mateřsky na ně dohlížela, když se dohadovaly a smlouvaly s lodní posádkou a pasažéry. Parník vždycky asi kilometr od vesnice zahoukal, aby ohlásil svůj příjezd, a to bylo pro Paulu signálem, aby si honem nasadila klobouk a oblékla šaty. Nacpala si bujná ňadra do maličké podprsenky a nechala venku proporce, které se jí tam nevešly, navlékla si šaty, které měly vzor skoro stejně strašlivý jak barvu, obula si těsné střevíce s patnácticentimetrovými podpatky, polila celý svůj ansámbl asi tak šálkem voňavky a pak rázně zamířila k molu a hnala před sebou své upovídané a uhiňhané zboží. Jak vedla své dívky v neuspořádaném hlučícím zástupu, vypadala trochu jak laskavá starší učitelka. Paula měla ve vsi tak důležité postavení, že jí všichni, i místní strážmistr, zobali z ruky. Nic jí nebylo zatěžko. Stačilo jen ji o něco požádat, ať už o pašované brazilské cigarety, nebo o mísu výtečného *dulce de leche*, a hned povolala své dívky a vyslala je do vsi. Běda muži, který by odmítl Paule pomoc. Byl by ve vsi (alespoň biologicky) úplně znemožněn. Brzy jsme zjistili, že v Paule máme nesporně cenného spojení.

Hořel jsem touhou vyjet si do kraje a trochu se porozhlédnout, ale musel jsem krotit svou netrpělivost. Po celý zbytek dne jsme vybalovali a kontrolovali své vybavení a trochu se zařizovali v domě. Rafael se začal na můj podnět vyptávat Pauly, jak bychom mohli proniknout do vnitrozemí. Ochotně mu vysvětlila, že se tam můžeme dostat trojím způsobem — na koni, s volským potahem a *autoviou*. Dalšími dotazy jsme vypátrali, že *autovia* je zvláštní dopravní prostředek, jemuž jsme brzy začali říkat chacoská železnice, i když termín železnice byl rozhodně přehnaný. Byly to vlastně uzounké koleje a na nich seděl polorozpadlý ford. Tahle železnice vedla asi dvě stě kilometrů do Chaca a opravdu jsme si nic lepšího nemohli přát. Paula nás poučila, že když projdeme vesnicí k trati, uvidíme pár zaparkovaných *autovií* a někde poblíž určitě najdeme i řidiče, který nám prozradí, kdy pojedou nejbližší vůz. A tak jsme odběhli s Rafaelem vyzkoumat, jaké možnosti nám skýtá chacoská železnice.

Opravdu jsme na druhém konci vesnice našli trať, ale museli jsme ji usilovně hledat, protože byla zarostlá plevelem a skoro k nerozeznání od okolní krajiny. Samotná trať byla tak fantastická, že jsem na ni jen němě a v děsu zíral. Byla asi pětasedmdesát centimetrů široká a obě koleje měla opotřebované a uježděné, že se až leskly, a zprohýbané, že vypadaly spíš jako dva stříbrní hadi plazící se trávou. Jak se na těch kolejích může udržet nějaké vozidlo, mi zůstávalo naprostou záhadou. A později, když jsem zjistil, jak rychle se po těch kolejích řítí řidiči se svými *autoviami*, mi připadalo jak pravý zázrak, že jsme ty cesty vůbec přežili.

Kousek dál jsme objevili slepou kolej, na které bylo zaparkováno několik otlučených, podezřele vyhlížejících *autovií*, a rovněž dost podezřele vyhlížejícího řidiče, který vyspával ve vysoké trávě. Když jsme ho probudili, přiznal po jistém zdráhání, že druhý den vyjede po trati do vzdálenosti asi dvaceti kilometrů jedna z *autovií*, a jestli chceme, že se v ní můžeme svézt. Vynasnažil jsem se aspoň na chvíli zapomenout na pokroucené koleje a ujistil jsem ho, že určitě pojedeme; aspoň si uděláme představu o zdejší kraji a zjistíme, kteří ptáci se tu nejběžněji vyskytují. Poděkovali jsme řidiči, který jen zamumlal „*Nadá, nadá* — není zač,“ a hned zase padl do trávy a tvrdě usnul. Vrátili jsme se s Rafaelem domů a hned vyklopili Jacqui všechny ty dobré zprávy, jen o tom, jak vypadají koleje, jsme se raději nezmínili.

Druhý den ráno, těsně před svítáním, nás probudila Paula, která veplula do pokoje, přinesla nám čaj a usmívala se na nás s odpornou rozjařeností, jakou si někteří lidé zřejmě nechávají na nejčasnější jitra. Pak se odkolébala do Rafaelova pokoje a za chvíli jsme slyšeli, jak náš tlumočník tiše úpí a nesrozumitelně jí odpovídá na její veselé otázky. Venku byla ještě tma, ale tiché bzučení cikád přerušil chvillemi ospalý výkřik ptáka. Vzápětí se objevil Rafael, oděn toliko do spodků a brýlí.

„Ta ženská má tak ráda, když mě mohla vzbudit,“ stěžoval si. „To se mi vůbec nelíbila.“

„Však ti neuškodí, když si jednou přivstaneš,“ řekl jsem mu. „Trávíš polovinu života v somnambulickém stavu, jako když přezimuje medvěd.“

„Časné vstávání člověka otužuje,“ řekla Jacquie s předstíraným nadšením a potlačila zívnutí.

„To pojedíš takhle?“ optal jsem se našeho pořád ještě dost popleteného tlumočníka. „Nebo si vezmeš něco na sebe?“

Rafael vraštil obočí, jak se usilovně snažil porozumět těm poznámkám.

„Měl bys zůstat, jak jsi,“ pokračoval jsem bodře. „Je to moc slušivé oblečení... , a když necháš doma i brýle, aspoň neuvidíš moskyty.“

„Já ti nerozuměla, Gerry,“ řekl po chvíli Rafael. Časně zrána nebyla jeho angličtina zrovna na výši.

Za půl hodiny jsme se už drkotali *autoviou* po trati mezi hradbami mlhy, která stoupala od řeky a třpytila se v ranním světle. Vyjeli jsme z vesnice, nechali jsme za sebou posledního vesnického psa, který dlouho běžel za vozem a pak se udýchaně zastavil, a tu náhle vyšlo zářivé slunce a smylo všechnu barvu z východního obzoru. A my se zatím kodrcali a houpali po úzké trati stále hlouběji do chacoských lesů.

Stromy tu nebyly vysoké, ale rostly tak hustě, že se jim proplétaly větve, a půda pod nimi byla prosáklá vodou a porostlá spoustou nejrůznějších bylin, trnitých keřů a kupodivu i kaktusů. Rostly tam kaktusy, které vypadaly jak několik zelených talířů, na okraji spojených a pokrytých trsy žlutých bodlin a světle fialových květů, kaktusy, připomínající chobotnice s dlouhými chapadly rozloženými po zemi nebo obtočenými v pavoukovitém objetí kolem kmenů, anebo zas takové, co vypadaly jako načechrané zelené beranice pokryté chmýřím černých jehliček. Některé ty kaktusy tu vyrůstaly a vykvétaly s masitým tělem napůl ponořeným do vody. Mezi kolejnicemi *autovii* vyrážely ve velkém množství droboučké, něco přes deset centimetrů vysoké rostlinky nahoře s jemným, jak fuchsie červeným kvítkem, připomínajícím tvarem čajový šálek. Místy zarůstaly ty kytičky traf tak hustě, až jsem měl pocit, že ujíždíme po nekonečném květinovém záhonu.

Tu a tam přerušila les veliká louka, posetá vysokými ohnivě zbarvenými květinami, rozrostlými i na několika hektarech země, a úpravně rozdělená řadami palem, které se svými zatočenými

vějířovitými listy vypadaly jak zelené rakety rozprsklé po obloze. Tyhle travnaté louky byly obydlené tucty tyranů, ptáčků velkých asi jako vrabec, ale s horními částmi těla ebenově černými a hrudí a hrdly bílými jako hermelín. Vysedávali na příhodných větvičkách a uschlých stromech a tu a tam některý z nich rychle odlétl, chytil si hmyz, který přeletěl kolem, vrátil se zase na své místo a hrud' mu svítila a blyštěla se proti obloze jak padající hvězda. V kraji se jim říká *flor blanca* — bílá květina, což je pro ně opravdu případné jméno. A tak se před námi rozkládala celá louka létajících květín, které se třepetaly sem a tam a zase se střemhlav snášely a hrud' jim svítila čistou bělí jak odraz slunce na vodě.

Snad nejpodivnější dřevinou v této krajině byl strom, který se najednou u země rozšiřoval a vypadal jako vinná láhev. Měl krátké pokroucené větve jen chudě ozdobené drobnými, světle zelenými lístky. Tyhle stromy stály kolem v malých skupinkách a vypadaly, jako by do sebe nasály z půdy tolik živin, že jim kmeny oduly až do obezity.

„Jak se jmenují ty stromy, Rafaeli?“ zavolał jsem, abych přehlušil rachocení *autoviových* kol.

„*Palo borracho*, odpověděl Rafael. „Vidíš přece, jak vypadají, Gerry — ty jsou tlusté, co? Říká se o nich, že si hodně vypili, a tak se jmenují opilé stromy.“

„Opilé stromy — to se na ně hodí. A taky sem skvěle zapadají — celý ten les vypadá opile.“

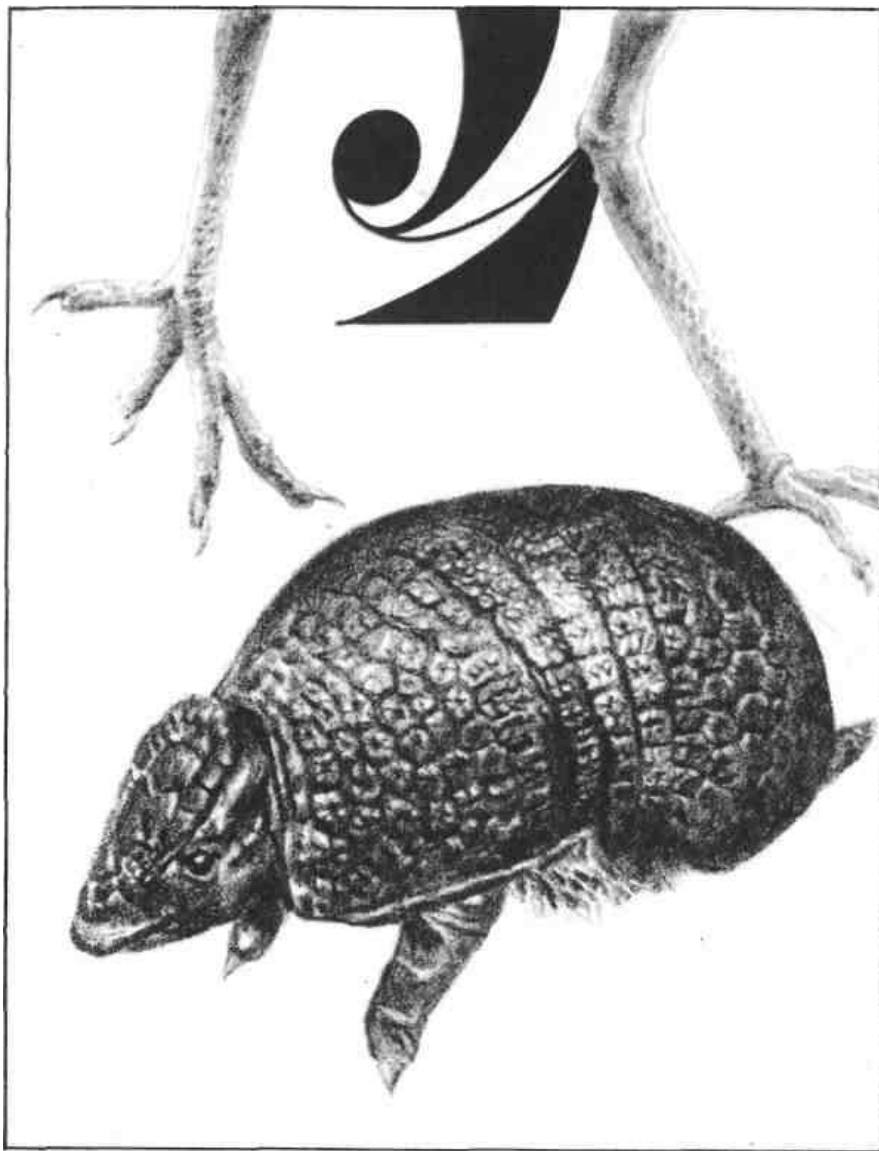
A opravdu, krajina působila dojmem, jako by si tu příroda uspořádala velkolepou pijatiku a přizvala na ni podivnou směsici rostlin mírného, subtropického i tropického pásma. Všude se znaveně skláněly palmy jako vlasatí pijáci, celé večery vysedávající v barech, trnitá křoviska do sebe strkala v opilecké rvačce, vyparáděné květiny stály hned vedle neoholených kaktusů, a kam jen oko pohlédlo, tyčily se *palo borracho* s velikánskými pivními břichy, nakloněné do povážlivých úhlů. A nad tou květinovou mačkanicí poletovali tyraní jak drobní elegantní čišníci s neuvěřitelně čistými náprsenkami.

Ze však má tenhle kraj i stinné stránky, se nám velice jasně vyjevilo, když jsme zahruli za jednu zatáčku a spatřili před sebou krásnou rozlehlou bažinu lemovanou palmami, kde se krmili čtyři

obrovští čápi jabiru. Vykračovali si pomalým důstojným krokem travnatými prostorami a pásy jasné vody a živě mi připomínali procesí černých kazatelů v bílých komžích, které jsem kdysi viděl. Těla měli čistě bílá a hlavy a zobáky, přemýšlivě zabořené do nahrbených zad, černé jak uhlí. Pomalu a uvážlivě procházeli vodou, co chvíli se zarazili, postavili se na jednu nohu a mírně pokrčili křídly. Chtěl jsem si je na chvíli prohlédnout a zavolal jsem na řidiče, aby zastavil. Řidič, s trochu překvapeným výrazem v obličeji, skřípavě zarazil *autoviu* asi na patnáct metrů od čápu, ale ti si nás ani nevšimli. Pohodlně jsem se opřel v dřevěném sedadle a sáhl po dalekohledu, ale vtom se vznesl z bažiny neuvěřitelně velký, jak zebra pruhovaný moskyt, s bzučením vlétl do *autovie* a usadil se mi na paži. Nedbale jsem ho zamáchl a znovu pozvedl dalekohled k očím, ale skoro vzápětí jsem zas musel dalekohled položit a tlouct se po nohou, kde se mi objevili další čtyři moskyti. Když jsem se ohlédl, zjistil jsem k svému zděšení, že to, co jsem pokládal za lehkou mlhu plující nad trávou, je ve skutečnosti celý mrak tohoto hmyzu a že se s pronikavým vzrušeným bzučením snáší na naši *autoviu*. Za pár vteřin nás ten mrak úplně pohltil a moskyti se nám usadili na obličeji, krku, pažích, a dokonce i na nohavicích a neobyčejně zdatně se nám prokusovali látkou k nohám. Klel jsem a mlátil kolem sebe a pak jsem požádal řidiče, aby se raději zase rozjel, protože za takových podmínek se při sebevětším nadšení ptáci pozorovat nedali. *Autovia* si to drkotala dál a většinu moskytů nechala za sebou, ale několik odolnějších jedinců s námi udrželo ještě skoro kilometr tempo. Kdykoliv jsme zastavili, byli jsme takhle napadeni moskyty, a to nám výlet dost znechutilo, protože jsme opravdu nemohli zůstat nikde déle než deset minut, aby nás moskyti div nedohnali k šílenství. A tak bylo pozorování zvířat a hlavně fotografování dost bolestné a hlavně rozčilující, a když jsem chtěl pořádně zaostřit a exponovat, musel u mě někdo stát s kloboukem a odehnat aspoň část toho dotěrného hmyzu, jinak bych se byl nedokázal soustředit a byl bych čím dál dopálenější. Než jsme se vrátili odpoledne do Puerto Casada, exponoval jsem asi přes půl metru filmu, ale všichni jsme byli celí rudí a opuchlí od štípanců. Naše první cesta byla tedy dost nepříjemná, ale získali jsme alespoň

představu, v jaké krajině se budeme pohybovat a s jakými překážkami setkávat. Teď nás už čekala opravdová práce — získat z hlubin Opilého pralesa, strašlivě zamořeného moskyty, co nejvíc zvířat.

Kapitola čtvrtá

Pomerančovní pásovcí

První exemplář chycený místním obyvatelstvem Puerto Casada se dostavil osmačtyřicet hodin po našem příjezdu. Za temného časného rána, když ještě cikády a stromové rosničky soupeřily o hlasové prvenství s místními kohouty, mě probudil pronikavý rozhořčený výkřik, který úplně přehlušil všechny ostatní zvuky. Prudce jsem se posadil na posteli a užasle pohlédl na Jacquii, která se stejně udiveně dívala na mne. Než jsme stačili promluvit, rozlehl se domem další ohlušující výkřik, který, jak jsem tentokrát postřehl, vycházel z kuchyně, a po něm ječivý příval nesrozumitelných slov v řeči guaraní.

„Proboha!“ řekla Jacquie. „To je asi Paula... ale co se tam může dít?“

Vylezl jsem z postele a sáhl po trepkách.

„Ječí, jak kdyby ji někdo chtěl znásilnit,“ poznamenal jsem.

„Kdepak,“ řekla má žena ospale. „To by ji takhle nerozčililo.“

Kárávě jsem se po ní podíval a zamířil na zadní verandu, ještě ponořenou do mlhy. Přišel jsem právě včas, abych se stal svědkem pozoruhodné scény v kuchyni. Dveře byly otevřené dokořán a za nimi, vroubena růžovou září ohně, stála naše domácí, paže roztažené a obrovská ňadra vzduťtá námahou, jak zrovna vychrlila tu záplavu guaraníských slov. Před ní se krčil drobný hubený Indián v potrohaném kabátu a kalhotách, v jedné ruce svíral starý pomačkaný slamák a v druhé držel cosi, co vypadalo jak fotbalový míč. Jak jsem se na ně díval, promlouval Indián mírně a konejšivě k Paule a pak k ní natáhl ruku s fotbalovým míčem. Paula ucukla a znovu zaječela tak rozhořčeně, až velká ropucha, zatím poklidně sedící u kuchyňských dveří, ustrašeně uskočila do temného útočiště ibiškového keře. Indián, který byl zřejmě z odolnějšího materiálu, položil slamák na podlahu, schoval si do něho fotbalový míč a dál se rozháněl rukama a cosi vykládal, ale Paula se zhluboka nadechla a zdrtila ho další bouří urážek. Poslouchat dva lidi, kteří se v pět ráno snaží jeden druhého ukřičet hrčivými zvuky, z nichž sestává guaraníský jazyk, bylo opravdu nad mé síly.

„Hej!“ vykřikl jsem hlasitě. „*Buenos dias!*“

Účinek byl okamžitý. Indián sebral klobouk s fotbalovým míčem, přitiskl si jej na rozhalenou košili, uklonil se a ustoupil do stínu.

Paula si popotáhla ňadra, udělala maličké půvabné pukrle a pak ke mně připlula celá se třesouc rozčilením. „*Ach, señor,*“ vypravila ze sebe přerývavým hlasem a úpěnlivě lomila rukama: „*Ach, señor, que hombre... buenos días, señor... yo lo sien-to...*“

Zamračil jsem se na ni a spustil svou nejplynňější španělštinou.

„*Hombre,*“ „pravil jsem a ukázal na Indiána, který skvěle předváděl ve stínu, jak i člověk může uplatnit výhody ochranného zbarvení. „*Hombre... porque usted argumentos?*“

Paula se vrhla do stínu a vytáhla zdráhajícího se Indiána na světlo. Postrčila ho přede mne, až zůstal stát se svěšenou hlavou, a pak ustoupila dozadu a ve velkolepém gestu na něj ukázala tlustým hnědým prstem.

„*Hombre,*“ řekla hlasem, který se chvěl zuřivostí. „*Mal hom-bre.*“

„Proč?“ zeptal jsem se. Bylo mi Indiána trochu líto.

Paula se na mne podívala jako na blázna.

„*Por qué?*“ opakovala. „*Por qué?*“

„*Por qué,*“ přikývl jsem a začínal jsem si připadat jak ve sboru nějaké operety od Gilberta a Sullivana.

„*Mire, señor,*“ řekla. „Podívejte se!“ Popadla klobouk, který si Indián tiskl na prsa, a ukázala dovnitř na fotbalový míč. Stál jsem sice blízko, ale ve stínu jsem viděl jen to, že předmět, který vyvolal tolik pohoršení, je o něco menší než fotbalový míč, ale skoro stejného tvaru. Minutu jsme na něj všichni tři mlčky zírali a pak se Paula znovu nadechla a ochromila mě hotovou palbou jak kulomet rychlé španělštiny, z níž jsem porozuměl jedinému slovu — *hombre*. Začínal jsem mít pocit, že bych potřeboval posilu.

„*Momento!*“ řekl jsem, zvedl jsem ruku a pak jsem se otočil a důstojně odkráčel zpátky do domu.

„Co se tam proboha děje?“ zeptala se mne Jacquie, když jsem se vrátil do našeho pokoje.

„Nemám ponětí. Paulu zřejmě smrtelně urazilo, že jí nějaký Indián chce prodat švestkový nákyp.“

„Švestkový nákyp?“

„No, buď švestkový nákyp, nebo fotbalový míč. Vypadá to jako nějaký hybrid těch dvou věcí. Musím zavolat Rafaela, aby zjistil, o co jde.“

„Švestkový nákyp to přece být nemůže.“

„Chacha!“ řekl jsem. „Tady jsme v Chacu... a v Chacu je možné všechno.“

Rafaela jsem našel v pokoji, jak leží jako obvykle stočen do pevného uzlu pod horou pokrývek a celý se zachvívá tichým chrápáním. Strhl jsem z něho pokrývky a plácl ho přes zadek. Rafael hlasitě zaúpěl. Plácl jsem ho znovu a Rafael se posadil a přihloupě, s otevřenou pusou se na mne díval.

„Vzbud' se, Rafaeli. Potřeboval bych, abys mi šel překládat.“

„Ne, Gerry, teď ne,“ zabědoval Rafael a krátkozrace se podíval na hodinky. „Koukni, vždyť být teprve půl šestá... Já nemohla.“

„Jen pojď,“ řekl jsem nesmlouvavě. „Af už jsi z postele. Jsi snad tlumočník téhle výpravy, ne?“

Rafael si nasadil brýle a pohlédl na mne s raněnou důstojností.

„Taky že ano, tlumočník, to já byla,“ řekl. „Ale v pět ráno tlumočit neuměla.“

„Víš co, nech těch řečí a vem si něco na sebe. Paula tam má nějakého Indiána a hádají se o cosi, co vypadá jak fotbalový míč... Vůbec nechápu, o čem to pořád mluví, takže mi musíš jít překládat.“

„Jak já milovat tohle Chaco!“ prohlásil trpce Rafael, natáhl si boty a s vzdycháním a zíváním šel za mnou do kuchyně. Paula a Indián tam pořád ještě stáli a fotbalový míč pořád ještě ležel v Indiánově klobouku.

„*Buenos días, řekl*“ Rafael a ospale na ně zamrkal. „*Qué pasa?*“

Paula nadmula poprsí, a jak chtěla všechno vypovědět Rafaelovi, tančila po celé verandě v strhující pantomimě, při které se jí bujně vlnilo všechno maso, a jen chvílemi se odmlčela a ukázala na tichého viníka se švestkovým nákypem. Konečně se celá udýchaná zarazila, vyčerpaně se opřela o zeď a držela se tlustou rukou za zvedající se řádra.

„Tak o co vlastně jde?“ zeptal jsem se Rafaela, který se tvářil úplně zmateně.

Rafael se poškrábal na hlavě.

„Já tomu moc dobře nerozuměla, Gerry,“ řekl. „Ona povídat, že ten člověk přinesla něco zlého.... nebo... jak se to říká... špinavého, vid'? A teď jí říká lži a tvrdí, že to od něho koupíš.“

„A co je to za zatracenou věc, propánaboha?“

Rafael se ostře zeptal majitele švestkového nákypu a ten ke mně vzhlédl a plaše se usmál.

„*Bicho*,“ řekl a podržel přede mnou zvednutý klobouk.

Musím říct, že první a pro mne nejdůležitější slovo, kterému jsem se v Jižní Americe naučil, bylo *bicho*. Doslova znamená živočich. Tento vše zahrnující termín označuje každého a jakéhokoli živoucího tvora, takže jsem si jej také nejdříve zapamatoval. A jen Indián vyřkl to zázračné slovo, uvědomil jsem si najednou, že koule, kterou jsem mylně pokládal za švestkový nákyp, je živá. S nadšeným výkřikem jsem proběhl kolem Rafaela, vytrhl drobnému Indiánovi slamák a pádil s ním do kuchyně, abych si prohlédl ve světle petrolejky, co v něm je. V klobouku, stočeno do pevného klubíčka, leželo zvířátko, s kterým jsem se už dávno toužil seznámit. Byl to pásovec třípásý.

„Rafaeli!“ zvolal jsem nadšeně. „Honem se sem pojď podívat.“

Rafael přiběhl do kuchyně a užasle se díval na tvorečka v mých sevřených dlaních.

„Co je to, Gerry?“ ptal se zvědavě.

„Je to pásovec... víš, *peludo*, takový malý, co se stáčí do kuličky... Ukazoval jsem ti ho přece na obrázku.“

„Ach ano,“ řekl Rafael, kterému konečně začalo svítat. „Tady mu říkat *tatu naranja*.“

„Co znamená *naranja*?“ zeptal jsem se zvědavě.

„*Naranja* je pomeranč, víš, to ovoce, Gerry.“

„Ach tak, ovšem. Takhle stočený vypadá opravdu jako pomeranč.“

„Chceš ho?“ zeptal se Rafael a opatrně do něj šťouchl prstem.

„Propánakrále, abych nechtěl. Chci jich spoustu. Zeptej se toho Indiána, Rafaeli, kde ho chytil a jestli by mi jich mohl ještě pár obstarat.“

Rafael se obrátil k Indiánovi, který stál s vítězoslavným úsměvem ve dveřích, a hned se ho na to zeptal.

Človíček nadšeně přikývl a pak spustil lámanou španělštinou.

Rafael chvíli poslouchal a pak se obrátil ke mně.

„Říká, že jich může obstarat dost, Gerry. V pralese *il y a* spousta. Chce vědět, kolik jich chceš.“

„Rád bych jich aspoň šest... Ale co za ně chce?“

Rafael s Indiánem deset minut smlouvali a pak se Rafael obrátil ke mně.

„Co bys tak říkat pěti *guaraní*?“ zeptal se.

„Ano, to je docela slušná cena. Zaplatím mu ji. Ale víš co, Rafaeli, zeptej se ho, jestli by mi neukázal, kde ti pásovci žijí.“

A znovu se Rafael chvíli dohadoval s Indiánem.

„Ano, prý ti to ukázat. .. ale je to v pralese, Gerry... Musíme tam na koni, víš.“

„Výborně,“ souhlasil jsem celý šťastný. „Řekni mu, ať přijde odpoledne zas, vyjedem se tam po těch pásovcích podívat.“

Rafael přetlumočil můj návrh a Indián se na mne ze široka přátelsky usmál.

„*Bueno... muy bueno*,“ poděkoval jsem mu s úsměvem. „A teď dojdou pro ty peníze.“

Vběhl jsem do domu a pořád ještě láskyplně svíral pásovce v ruce, a tu jsem najednou zaslechl, jak se Paula znovu zděšeně rozkřičela. Nebyl jsem v nejmenší náladě hloubat nad jejím rozrušením a vešel jsem do ložnice, kde Jacquie dosud seděla na posteli a zadumaně si prohlížela, jak jí komáři poštipali paži.

„Podívej se, co mám!“ řekl jsem blaženě a hodil jí pásovce na postel.

Ve svém nadšení nad získáním tak vzácného exempláře jsem docela zapomněl, že má žena si ještě úplně nezvykla na rozkoše, jaké skýtá sběr zvířat. Jacquie vylétla z kokonu pokrývek, přehoupla se přes celý pokoj skokem, jaký by jí mohla závidět leckterá balerína, a z bezpečné vzdálenosti se podezíravě zadívala na můj výdobytek.

„Co to je?“ ptala se.

„Propána, drahoušku, proč tolik skáčeš? Vždyť je to jenom pásovec... a úplně neškodný.“

„A jak jsem to mohla vědět?“ zeptala se Jacquie. „Vpadneš si do ložnice a mrsksneš po mně nějakým zvířetem. Nesundal bys mi ho laskavě z postele?“

„Vždyť ti nic neudělá,“ vysvětloval jsem jí. „Namouduši, je jako beránek.“

„Věřím, Gerry, ale nemám nejmenší chuť hrát si s ním v pět ráno v posteli. Co kdyby sis ho dal radši k sobě?“

Něžně jsem uložil zvířátko, které způsobilo takový poprask, na svou postel a šel se vyrovnat s Indiánem. Když jsme se vrátili s Rafaelem dovnitř, viděl jsem, že Jacquie se tváří jak pravá mučednice. Pohlédl jsem na svou postel a zjistil jsem ke své hrůze, že pásovec zmizel.

„Neměj strach,“ řekla mi Jacquie líbezně. „Tvůj miláček se jenom zahrabal.“

Zalovil jsem v pokrývkách a nahmatl pásovce, který se zuřivě drápal ve změti prostěradel. Vytáhl jsem ho ven a pásovec se ihned zas stočil do pevného klubička. Posadil jsem se na postel a se zájmem si ho prohlížel. Stočený měl tvar a velikost malého melounu. Po jedné straně té nevelké koule byly tři pásy, po kterých dostal jméno, rohovité pruhy, oddělené tenkou čárkou růžovošedé kůže, která zastávala roli pantů, a na druhé straně se dalo dobře pozorovat, jak dobře je kryta hlava i ocas. Když byl pásovec stočen do klubička, spočívaly hlava a ocas vedle sebe. Byly kryty drsným, bradavičnatým pevným pancířem ve tvaru rovnoramenného trojúhelníku. Při stočení do klubička spočívaly vedle sebe, základnou u špičky druhého, a tvořily spolu široký útvar, který pevně uzavíral zranitelný vstup k měkkým spodním částem pásovcova těla. Za světla měl krunýř bledě jantarovou barvu a vypadal jako složený z jemných dílečků mozaiky. Ukázal jsem svým posluchačům všechny divy vnější pásovcovy anatomie a pak jsem ho položil na podlahu a tiše jsme všichni seděli a čekali, až se rozvine. Chvilí ležela koule úplně nehnutě a pak se začala jemně zachvívat a škusbat. Pozoroval jsem, jak se mezi trojúhelníkem hlavy a ocasu otevírá nepatrná škvíra, a když se trochu rozšířila, vykoul z ní malý čenich, trochu podobný vepřímu. A vtom se pásovec rychle a prudce rozvinul. Rozevřel se nám před očima, jak když se rozvíjí nějaké zvláštní poupě, a na chvíli jsme zahlédli růžové vrásčité břicho porostlé špinavými bílými chlupy, drobné růžové nožky a smutný obličejíček, který vypadal jako miniatura prasečí tváře, s kulatýma vystouplýma černýma očima..Pak se pásovec převrátil a narovnal a pod krunýřem mu už byly vidět jen konečky nohou a pár chlupů. Zezadu z nahrbeného krunýře vyčníval ocas podobný starému válečnému kyji a pokrytý ostny a hrbolky. Na druhém konci trčela hlava, zdobená

trojúhelníkovou čapkou z drsné krunýřovité kůže, a po obou jejích stranách vykvétala dvě malá ouška, tvarem připomínající uši muly. Pod tou rohovitou čapkou jsem zahlédl holé tváře, růžový čenich a podezíravá očka, lesklá jak kapky dehtu. Zadní nohy měl pásovec kulaté, s krátkými tupými nehty, a vypadaly trochu jak nohy zdobného nosorožce. Přední nohy byly naprosto odlišné, jako by patřily jinému živočišnému druhu. Byly vyzbrojeny třemi zatočenými drápy, z nichž největší byl prostřední, a podobaly se stočenému drápu dravého ptáka. Váha zadních končetin spočívala na plochých zadních nohách, ale váha předních jen na tom jediném velkém drápu, takže chodidlo se zvedalo nad zemí a pásovec vypadal, jako kdyby stál na špičkách.

Chvíli tak zůstal stát bez hnutí, jen čenich a uši se mu neklidně chvěly, a pak se zřejmě rozhodl, že se rozběhne. Krátké nožky se daly do pohybu a míhaly se tak rychle, že je nebylo pod krunýřem ani dost jasně vidět, a drápy narážely s rychlým klapáním do cementové podlahy. Když pásovec běžel, tělo se mu ani nehnulo a jen drápy mu rytmicky klapaly o podlahu, vypadal spíš jako nějaká zvláštní, na klíček natočená hračka než zvíře, a ještě víc nám připomínal oživlou hračku, když narazil rovnou do zdi a zřejmě si toho ani nevšiml. Rozesmáli jsme se a pásovec se na chvíli zarazil a jakoby v sebeobraně se nahrbil, připraven rychle se stočit do klubíčka, ale když jsme zas ztichli, čenichal chvíli u zdi a pět minut do ní marně drápal, jak se snažil prohrabat se ven. Zjistil však, že to nejde, otočil se, čile si to odklapal přes pokoj a zmizel pod postelí.

„Vypadá jako obrovská svinka,“ mínila Jacquie.

„Mně se to *bicho* líbí, Gerry,“ zašeptal Rafael hlasitě jak na ochotnickém divadle a oči za brýlemi se mu nadšením jen leskly. „Chodila jako tank, víd’?“

Pásovec si to chvíli klapal sem a tam pod mou postelí, a najednou se znovu objevil a namířil si to ke dveřím. Naneštěstí se zrovna v té chvíli rázně přihrnula do pokoje Paula a přinesla nám podnos s ranním čajem. Přišla bosá, takže ji nebylo slyšet, a pásovec, který zřejmě zvlášť dobře neviděl, její příchod nezaznamenal. Paula nedohlédla přes svá ňadra a podnos na podlahu, klidně se zastavila ve dveřích a zářivě se na nás usmála.

„*Buenos días*,“ řekla Jacqui. „*El té señora*.“

Pásovec se jí rozběhl k nohám, zastavil se a chvíli očichával novou překážku. Konečně zjistil, že je zřejmě dost měkká, a rozhodl se, že se jí prohrabe. Než jsme mu v tom stačili zabránit, zapíchl zkusmo dráp do Paulina palce.

„*Madre de Dios!*“ zaječela Paula a vložila do toho krátkého výkřiku všechno své hlasové úsilí z dnešního rána.

Proskočila pozpátku dveřmi, kupodivu neupustila podnos, ale jak nám mizela v ztemnělém obývacím pokoji, podnos se naklonil, spadl z něho šálek a před zvířetem se rozlila veliká kaluž mléka. Pásovec k ní podezíravě přičichl, kýchl, znovu si čichl a začal rychle mléko vylizovat. Oba už polomrtví smíchy jsme se s Rafaelem rozběhli do obývacího pokoje uklidnit naši rozčilenou domácí a vzít od ní podnos. Když jsem přinesl tác do ložnice, zjistil jsem, že pásovec, vylekaný vším tím rozruchem, hbitě odcupital a schoval se za hromadu kufrů. Jakou k tomu musel vynaložit sílu, pochopíme, když uvážíme, že kufry byly plné filmů, baterií a jiného vybavení a tak těžké, že jsem jen taktak jeden uzvedl. A ten nepatrný tvoreček si zamanul, že ho za kufry čeká větší klid, vstrčil čenich do mezery mezi zavazadly a stěnou a odsunul je lehce jak lepenkové krabice. Zmizel nám z očí, chvíli divoce drápal a pak ztichl. Rozhodl jsem se, že ho nechám být, dokud si nevypije čaj.

Vtom se vrátil Rafael, utíral si brýle a pochechtával se.

„Ta ženská ale nadělat rámusu!“ řekl.

„Přinese nám ještě trochu mléka?“

„Ano, řekla jsem jí o něj. Víš, Gerry, ona nechápe, proč chceš *bichos*. Nikdo jí neřekl, že jsme sem přijeli kvůli ta zvířata.“

„A už jsi jí to vysvětlil?“

„Jistě, pověděl jsem jí, že my přijet do Chaca pro *bichos*, protože je potřebujeme pro *jardín zoológico*.“

„A co ona na to?“

„Že prý všichni gringové být blázni a že jenom prosí Boha, aby ji ochránil,“ ušklíbl se Rafael.

Po snídani, kterou nám podávala pořád ještě roztřesená Paula, jsme se pustili rovnou do práce a začali stloukat klec pro pásovece. Ve svém optimismu jsme ji udělali hodně prostornou, aby se do ní vešlo

dost exemplářů, jestli nám ovšem bude štěstí přát a ještě nějaké seženeme. Pak jsem šel vylovit zvířátko z jeho skryše za kufry. Pořádne jsem se nalopotil, protože pásovec se zaklesl mezi kufry a sťenu pevně jak hřebík do dřeva. Sotva jsem ho vytáhl, stočil se a několikrát tiše zavrčel, a kdykoliv jsem se dotkl jeho čenichu nebo ocasu, nahrbil se a tiše podrážděně zavrčel. Zavolal jsem Jacqui, aby přinesla magnetofon, že si pásovce natočíme, a když jsme pečlivě magnetofon postavili, aby byl mikrofon jen pár centimetrů od zvířete, jemně jsem se dotkl pásovcova čenichu. Pásovec se ihned stočil do pevného klubíčka a ležel úplně tiše a bez hnutí, a ať jsem ho sebevíc lákal, ťukal do něj nebo ho škrábal, za nic na světě nechtěl své vrčení zopakovat. Nakonec jsme ho znechuceně šoupli zpátky do klece a zanechali ho jeho osudu, a teprve druhý den se nám podařilo natočit jeho tichouneké rozzlobené vrčení.

Odpoledne se Indián objevil znovu. Přivedl tři sklíčeně vyhlízející koně, a když jsme se vyzbrojili vaky, provazem a jinými nezbytnostmi, bez kterých se nedá vyrazit na odchyt zvířete, pustili jsme se na lov dalších pásovců. Projeli jsme vesnicí a ještě asi půldruhého kilometru jsme klusali po stezce, která vedla podél železniční trati, a vtom náhle kůň našeho průvodce zabočil prudce dolů z náspu a dal se po úzké klikaté pěšince mezi hustými trnitými křovisky a rozrostlými kaktusy. Na jednom místě jsem asi metr nad svou hlavou zahlédl kolibříka, jak visí, upíjí z květu svlače a zelenozlatě se třpytí za mlžnými, téměř nepostřehnutelnými křídly. Když jsme projížděli pod ním, natáhl jsem ruku, ale ozvalo se tichouneké zašustění, pták zmizel a ve vánku zvířeném jeho křídly se pohupoval jen trubkovitý květ. To odpoledne bylo nesmírně vedro, suchý bodavý žár jako by z člověka vysál všechnu vláhu, a i pod širokou krempou klobouku jsem musel mhouřit ve vražedně rozpáleném slunci oči. Všude kolem nás velebily cikády slunce, ostře a pronikavě, až jsem měl pocit, že jejich bzučení neslyším zvnějšku, ale že se mi rozeznívá přímo v hlavě.

Najednou hustý trnitý porost ostře končil a vjeli jsme na prostornou louku zdobenou řadami obrovských palem s rozcuchanými korunami, které nehnutě stály v prudkém slunci. Stíny, jež vrhaly jejich kmeny, malovaly tygří pruhovaný vzor v zlaté trávě.

Trávou si vykračoval párek ibisů s černými tvářemi, s pěknými černými kníry a skořicovými a šedočernými těly a zkoumal dlouhými, srpovitě utvářenými zobáky zem u svých nohou, která byla nasáklá vodou. Když nás ptáci uviděli, těžce vzletli mezi palmové kmeny a hlubokými drsnými hlasy volali: „Kronk... kronk... er-kronk.“ V polovině louky jsme zjistili, že ji rozděluje vedví široký točitý pás překrásných mlžně modrých květů, který se táhne oběma směry jak řeka. Když jsme se k němu přiblížili, zjistil jsem, že je to skutečně řeka, ale tak hustě pokrytá modrými vodními rostlinami, že vodu není ani vidět. Zahlédl jsem jen opar modrých květů a pod ním třpyt propletených lesklých zelených listů. Modř byla tak jasná a něžná, až působila dojmem, jako by se někde utrhla kousek oblohy, snesl se dolů a zůstal ležet mezi řadami palmových kmenů. Přebrodili jsme s koňmi řeku a jejich kopyta drtila rostliny i květy a zanechávala v lesknoucí se vodě úzkou uličku. Všude kolem nás se tiše míhaly ěrnorudé vážky a na slunci se jim třpytila průhledná křídla. Když jsme vjeli znovu do stínu palem, otočil jsem se v sedle a ohlédl se na velkolepý pás modrých květů, po kterém se jak blesk na letní obloze táhl pruh třpytné vody, označující naši cestu.

Projeli jsme horkým stínem palem, znovu jsme vjeli do trnitého křoví a vyplašili tam osamělého tukana. S obrovským, afrikánově žlutým zobákem, modrými skvrnami kolem očí, pěkným černým peřím a bílou náprsenkou vypadal trochu jak klaun, který se oblékl do večerního, ale zapomněl si smýt líčidla. Pozoroval nás, jak se k němu blížíme, otáčel hlavu ze strany na stranu, vydával tiché sípavé chraptivé zvuky a připomínal mi staré nenamazané hodiny, které se zrovna chystají odbítet. Jeden z koní si hlasitě odfrkl a tukan se polekal, zaklapal velkým zobákem a s podivným štekavým zděšeným křikem se vrhl do husté spleti větví.

Trnitá křoviska postupně řídla a rozpadala se do malých chumáčků a plošek promíchaných prostorami bělavé písčné půdy, tu a tam porostlé trsy trávy a kaktusy. Tráva byla vyprahlá sluncem skoro do běla a půda měla tvrdou spečenou kůru, jíž pronikala kopyta našich koní s tichým zachrastěním. V té zemi sluncem vybělené trávy a písku se zelenaly jen kaktusy, neboť podivuhodnou alchymií

své čeledi dokáží vstřebat rosu a občasný déšť, uložit si je v tkáni ostnatých údů a žít z nich, tak jako přezimující zvířata žijí v zimě z vrstvy tuku, kterou si nashromáždí na podzim. Tato oblast nebyla zaplavená ani prosáklá vodou jako ostatní, protože se zvedala o několik centimetrů nad okolní krajinu; obrys měla téměř neznatelný, a přece stačil vymezit ten suchý ostrov uprostřed bažinaté země. Všude, kde se jen o pár čísel zvedal kousíček půdy, dal se v té nedozírné jednotvárné krajině Chaca pokládat téměř za horu. Rafael a náš průvodce chvíli o něčem rozmlouvali a pak Rafael zabočil s koněm ke mně.

„Prý tady najít *tatu*, Gerry,“ vysvětloval a oči za brýlemi mu svítily očekáváním. „Radši máme nejet moc blízko sebe, víš. Jak uvidíš *tatu*, popožeň koně a *tatu* ze sebe udělá kouli.“

„Chceš snad říct, že neuteče?“

„Ano, Indián říkala, že se zastaví a udělá ze sebe kouli.“

„To mi připadá moc nepravděpodobné,“ řekl jsem skepticky.

„Ba ne, je to pravda, Gerry.“

„Tak to musí být hodně hloupé zvíře.“

„Ano, Indián říkala, že je *muy estúpido*.“

Jeli jsme mlčky, vzdáleni od sebe asi na padesát kroků, a vedli jsme koně do trnitých křovin a zase ven. Kolem bylo slyšet jenom křik cikád, který nás bodal až do mozku, tiché chrupání koňských podkov a jemné vrzání a cinkot kůže a kovu. Oči mne bolely, jak nedočkavě jsem pátral v porostu před sebou, který se přímo zachvíval vedrem. Z trní vyrazilo hejno deseti kukaček guira a s pronikavým křikem odlétlo. Jak jsem se za nimi díval, vypadaly kukačky se svými dlouhými pěknými ocasy spíš jako menší plavohnědé straky.

Najednou jsem zahlédl asi šedesát metrů po své pravici nahrbené tělíčko pásovce, který pobíhal jak natažená hračka od jednoho trsu trávy k druhému. S vítězoslavným výkřikem jsem zabodl paty do slabin svého koně a kůň zareagoval tak živě, že jsem se musel dost nedůstojně chytit sedla, abych nespadl mezi kaktusy. Dal se do těžkého cvalu, a jak se blížil k naší kořisti, řinul se mu mezi kopyty bílý písek jak vodní pěna. Zvířátko nás zaslechlo, když jsme od něho byli asi na patnáct metrů, otočilo se, rychle začenichalo a pak se s

úžasnou rychlostí stočilo do klubíčka a zůstalo ležet. Trochu mne zklamalo, že tím jen potvrdilo všechny pověsti, jak je hloupé, a pomyslel jsem si, že mohlo mít aspoň trochu rozumu a zkusit doběhnout do nejbližšího trní. Zastavil jsem asi osm metrů od něho, sesedl, uvázal koně k trsu trávy a šel si pro svou kořist. K svému překvapení jsem zjistil, že tráva, která mi z koně připadala docela nízká, je ve skutečnosti hodně vysoká, a pásovce jsem v ní vůbec neviděl. Věděl jsem ovšem, že není daleko i kterým směrem leží, a tak jsem šel pořád kupředu. Za chvíli jsem se zastavil a rozhlédl — byl jsem už dost daleko od koně — určitě víc než těch osm metrů. Řekl jsem si, že jsem nejspíš zamířil špatným směrem, proklel jsem se za svou lehkovážnost a pomalu jsem se vracel svou cestou, sem tam mezi podrostem. Došel jsem až ke koni, ale pásovce jsem nespapal. Trochu mě to sprázilo a měl jsem sám na sebe zlost, protože jsem usoudil, že zvířátko mi nejspíš uteklo, když jsem šel kolem něho. Vztekle jsem si sám pro sebe bručel, vylezl znovu na koně a zůstal v ohromení sedět, protože pásovec ležel ještě pořád na svém místě, asi osm metrů ode mne. Znovu jsem slezl z koně a skrčen skoro až k zemi se pozorně rozhlížel. Když jsem došel až k místu, kde, jak jsem věděl, pásovec určitě ležel, přecházel jsem pomaličku tam a zpátky, a teprve když jsem dvakrát kolem pásovce přešel, konečně jsem ho upozoroval. Zvedl jsem zvířátko, těžké a zahřáté sluncem, a v duchu jsem se mu omlouval, že jsem tak podcenil jeho taktiku. Rozjel jsem se za Rafaelem a Indiánem a ještě dvě hodiny jsme pozorně procházeli ostrovem suché země a stejně jednoduchou metodou jsme chytili ještě tři exempláře. A pak, protože se už začalo připozdívat, jsme se rozjeli ve stínu palem domů. Když jsme se brodili přes řeku modrých květín, vznesli se kolem jako bzující mrak moskyti, usadili se na nás i na našich koních a lačně pili, až jejich průhledná bříska, napuchlá naší krví, vypadala jak rudé lampiónky. Do vsi jsme přijeli už za tmy, naši koně si to znaveně šlapali po hliněné silnici a kolem keřů oživlých zelenými světýlky svatojánských mušek a přes cestu nám přeletovali s kratičkými pobavenými výkřiky netopýři.

Když jsme se vrátili domů, seděla Jacquie u stolu a psala a náš první pásovec zatím důležitě klusal kolem pokoje. Ukázalo se, že si

užil skutečně rozmarné odpoledne, protože si strhl pletivo zepředu z klece a mizel zrovna v ibiškovém křoví, když ho objevila Jacquie. Honem ho chytila, pustila ho v obývacím pokoji a čekala na nás. Před večeří jsme vypustili všechny pásovce na podlahu, a než jsme se najedli, pásovci si to s rachotem a klapáním pobíhali sem a tam jak hejno kastanět. S Rafaelem jsme pak celý večer sundávali zepředu z klece drátěné pletivo a přitloukali místo něho dřevěné lišty. Klec jsme však nechali přes noc v obývacím pokoji, abychom měli jistotu, že nám zvířata neutečou. Ráno vypadaly lišty trochu poničeně, ale pořád ještě držely a všichni pásovci spali stočeni do klubíčka ve své ložnici.

Když jsme tak vyřešili problém klecí, domníval jsem se, že s pásovci třípásými půjde už všechno jako po másle, protože obvykle se pásovci chovají v zajetí lépe než jiná zvířata. Spokojeně se krmí masem a zeleninou, a ani jim nevádí, když potrava není zvlášť čistá, protože v přírodě často požírají maso, které je napůl rozložené a prolezlé červy. Podle učebnic se pásovec třípásý žije v přírodě hmyzem a larvami a myslel jsem, že když svým chovancům nabídneme nejdříve přirozenou potravu, snadno je pak převedeme na potravu náhradní. A tak jsme celé hodiny sbírali odpornou směsici místního hmyzu a pak jsem ji předložil pásovcům. Místo aby se na ni radostně vrhli, jak jsme očekávali, zřejmě se všech těch červů, housenek a brouků, které jsme jim nasbírali, polekali. Dokonce před nimi rychle utekli a jevíli přitom všechny příznaky znechucení a odporu. Po tomto neúspěchu jsem jim zkusil nabídnout obvyklou stravu, jaká se dává pásovcům v zajetí, mleté maso míchané s mlékem. Pásovci si však mléka jen usrkli a maso odmítli úplně. Tři dny mne takhle trápili, až jsem si už myslel, že nedostatkem potravy úplně zesláblí a budu je muset pustit. Prožili jsme si za ty dny pravé peklo, protože co chvíli některého z nás napadlo, co by asi pásovcům chutnalo, a když jsme se za nimi rozběhli a začali je lákat na novou lahůdku, jenom se opovržlivě odvrátili. A pak jsem konečně, spíš pouhou náhodou, přišel na směs, která jim rázem zachutnala. Skládala se z rozmačkaných banánů, mléka, mletého masa a syrového vajíčka smíchaného se syrovým mozečkem. Výsledek vypadal jak scéna po nějaké zvlášť odporné dopravní nehodě, ale

pásovci směs přímo zbožňovali. Jak přišla doba krmení, vrhli se k misce, rozestavili se po jejím okraji, strkali do sebe s čenichy zabořenými hluboko do té břečky, chrochtali a odfrkávali si a chvílemi prudce kýchlí a pokecali jeden druhého směsí.

Konečně jsem tedy převedl pásovce na náhradní potravu a domníval jsem se, že tím jsem zdolal poslední překážku a podle všech zákonů platných při chytání zvěře už s nimi nebudu mít žádné problémy. Nějaký čas šlo všechno hladce. Přes den spali pásovci ve své ložnici stočeni do klubíčka anebo leželi na boku, napůl rozvinuti a přitisknuti jeden k druhému. V půl čtvrté se probouzeli, vycházeli ze své ložnice, běhali v kleci po špičkách jako baletky a občas zamířili k lištám, prostrčili hlavičky a větřili růžovými čenichy, jestli se blíží potrava. Tu a tam, opravdu jen docela málokdy, se samci poprali. Jeden zatlačil druhého do rohu a pak se snažil vstrčit hlavu pod okraj krunýře svého protivníka, aby ho převrátil, a sotva ležel napadený na boku, položil se na bok i vítěz a zuřivě drápal, jako by mu chtěl vyrvat vnitřnosti. Jen jsem jim na ty turnaje přišel, pečlivě jsem pásovce hlídal. Nikdy si zřejmě moc neublížili, ale všiml jsem si, že větší samci napadají při krmení menší a převahou své velikosti i tíhy jim brání v přístupu k potravě, řekl jsem si, že nejlepší bude, když je spolu umístím po párech, vždycky přibližně stejně velkého samce i samici. A tak jsem zbudoval klec, které Jacquie říkala Sing Sing, takovou řadu „bytů“, postavených nad sebou a každý s vlastní ložnicí. To už jsme měli deset pásovců, čtyři páry a dva liché samce. Kupodivu byly v menšině samice, a ať nám místní obyvatelé přinesli kolik chtěli pásovců, jen málokdy se jim podařilo chytit samici. Manželské páry se usadily v bytech Sing Singu výborně a při krmení se už žádné turnaje nepořádaly.

Jednou Jacquie pásovce nakrmila a přišla ke mně s jedním velkým samcem v ruce. Pásovci si už tak zvykli na naše zacházení, že se při doteku ani nestáčeli do klubíčka. Jacquie se tvářila ustaraně, zato pásovec jí ležel blaženě na zádech v dlani, když ho hladila po růžovém chlupatém bříšku.

„Podívej se mu na nohy,“ řekla a podala mi zvířátko, abych si je prohlédl.

„Co s nimi má?“ zeptal jsem se, vzal jsem si od ní

polozhypnotizované zvířátko a zahleděl se na ně.

„Podívej se — chodidla zadních nohou má úplně rozbolavělá!“

„Propánakrále! Taky že ano. Co asi prováděl?“

„Tak se mi zdá, že tahle zvířata nám dají zabrat, že za to ani nestojí,“ řekla Jacquie. „Už jsme se s nimi natrápili víc než s celou sbírkou dohromady.“

„Ostatním není nic?“

„Nedívala jsem se. Tohohle bych si byla taky nevšimla, ale přihrnul se k dvířkám, a když jsem vstrčila dovnitř misku, vypadl. Zvedla jsem ho a najednou jsem si všimla těch jeho nožiček.“

Sli jsme prohlédnout ostatní a k svému úžasu jsme zjistili, že všichni mají na zadních nohách kulaté rozbolavělé odřeniny velikosti asi šestipence. Nenapadal mne pro to žádný jiný důvod, než že dřevěná podlaha klecí je moc tvrdá, a jak po ní pořád běhají sem a tam, odírají si jemnou kůžičku na chodidlech zadních končetin. A tak jsme museli den co den vyndat všechny pásovce ze Sing Singu, rozložit je po zemi jak řadu dýní a natřít jim zadní nohy penicilinovou masťou. Také se muselo něco udělat s podlahou klecí a pokusil jsem se pokrýt ji silnou vrstvou měkké země. Bylo to úplně zbytečné, protože pásovci kolem sebe nacákali při každém krmení spoustu potravy a pak si rozdupali lepkavou směs bláta a mozečků do patlanice, která ztverdla jak cement nejen na podlaze klece, ale i na chodidlech jejich zadních končetin. Po několika pokusech jsem zjistil, že nejlepší bude posypat podlahu vysokou vrstvou pilin a přikrýt ji další vrstvou uschlého listí a trávy. To se výborně osvědčilo, za pár týdnů se pásovcům nohy pěkně zahojily a žádné potíže jsme s nimi už neměli.

Leckomu by se asi mohlo zdát, že jsme vynaložili přespříliš zbytečné námahy na tak malé a nevýznamné zvířátko, ale pro nás znamenal pásovec hotový triumf. Najít a chytit tak náročné a choulostivé zvíře, pořádně je ubytovat, přivyknout náhradní potravě, úspěšně se vypořádat s jeho nemocemi a jinými těžkostmi, to je pro sběratelé rozčilující práce, pořádně se při ní potrápí a zažije jenom starosti — ale když to všechno nakonec zvládne, čeká ho radost a uspokojení. Zvíře, které si v zajetí rychle zvykne, nikdy nestůně a spořádá všechno, co dostane, si sběratel třeba i zamiluje, ale vrtošivý,

svéhlavý a choulostivý živočich ho inspiruje k největší vynalézavosti, a i když dokáže svého majitele pořádně uondat, nakonec, když se dílo podaří, mu přinese mnohem víc zadostiučinění.

Kapitola pátá

Celé hejno *bichos*

Naše úsilí, vydatně podpořené místními mužskými obyvateli (pod Paulíným vedením), nám brzy přineslo záplavu zdejší fauny a měli jsme s Jacquií a Rafaelem celé dny plné ruce práce, jak jsme stloukali a čistili klece, krmili a napájeli zvířata, fotografovali je a zachycovali jejich hlasy na magnetofonové pásky. I když jsme na práci byli tři, nemohli jsme ji při nejlepší vůli dost dobře zastat. Jen nerad jsem se rozhodl, že si musíme najít na stloukání klecí truhláře. Nerad proto, že mám s těmito řemeslníky bohaté zkušenosti snad ze všech končin světa. Přesvědčil jsem se, že truhláři coby plemeno myslí naprosto jednostranně. Když si u nich objednáte dveře anebo stůl, udělají vám, byť neodborně, co po nich chcete. Ale stačí požádat truhláře, aby vám stloukl různé klece pro zvířata, a je úplně vedle. Než ho naučíte základním zásadám při výrobě klecí, abyste se už chystali domů. A tak jsem s jistými pochybnostmi požádal Rafaela, ať řekne Paule, aby nám sehnala truhláře. Hned druhý den se truhlář dostavil — malý obtloustlý mužiček s obličejem bezvýrazným jak zlatá rybička. Chraptivě se nám svěřil, že se jmenuje Anastacius. Půl hodiny jsme mu až do vyčerpání vysvětlovali, co po něm chceme, a pak jsme mu dali bednu a požádali ho, aby z ní udělal klec. Velice brzy jsme zjistili, že Anastacius má dva nepříjemné zvyky — za prvé si při práci hlasitě a falešně hvízdal a za druhé byl zřejmě přesvědčen, že hřebíky si žijí jakýmsi vlastním životem nebo jsou posedlé zlými duchy. Zarazil vždycky několika obrovskými ranami hřebík do dřeva, a když už měl jeho hlavičku v jedné rovině s prknem, ještě dlouho do ní energicky bušil. Pak se zarazil, koutkem oka sledoval hřebík a zřejmě čekal, že začne zase vylézat ze dřeva. Hřebík se obvykle ani nahnul, ale občas postřehl Anastacius nepatrný pohyb, vyskočil kupředu a tloukl s ničivou silou kladivem, dokud se úplně neujistil, že se hřebík vzdal. Když ho tak úspěšně zlikvidoval, začal zas hlasitě a samozřejmě i falešně vítězoslavně hvízdát. A tak pracoval na první kleci dvě hodiny, a když nám už všem třeštila hlava k prasknutí, předložil mi výsledek své práce, abych si jej prohlédl.

Není opravdu nic snazšího, než udělat ptačí klec — stačí jen přibít dopředu drátěné pletivo, dole nechat asi jedenapůlcentimetrovou škvíru, aby se dala klec čistit, přitlouct dvě bidýlka a připevnit

dvířka, jen taktak velká, aby se jimi dala prostrčit ruka. Anastacius udělal přímo mistrovské dílo — dřevo bylo hřbitovem hřebíků, většinou zkroucených a zlomených, a v předním pletivu zelo několik děr, jak se tvůrce příliš rozmáchl, když se chtěl trefit do provinilého hřebíku. Dvířka byla upevněna tak, že jak se jednou zavřela, nedala se už skoro otevřít, a když jsme je přece jen otevřeli, neprostrčil jsem jimi ruku. Škvíru na čištění nechal Anastacius tak širokou, že by jí proletěl každý pták s výjimkou přetloustlého supa. Prohlíželi jsme si klec v ponurém mlčení.

„Asi lepší, když si ji udělat sami, vid', Gerry?“ řekl po chvíli Rafael.

„Ne, Rafaeli, máme už tak moc práce. Budeme muset prostě s tím řezníkem vydržet a doufat, že se zdokonalí.“

„Zdokonalit něco takového, jako je *tohle*, by nemělo být zvlášť těžké,“ poznamenala Jacquie. „Co máme proboha do té klece dát? Asi nějakého docela krotkého ptáka, kterého lehko chytíme, když uteče.“

Ještě týden vyráběl Řezník, jak jsme našemu truhláři začali říkat, pořád horší a horší klece. Jeho tvůrčí činnost dosáhla vrcholu, když jsme ho požádali, aby udělal klec pro zvíře, které má mít obydlí vyložené plechem. Řezník přitloukl plech k vnitřku klece nebyvalou metodou — vrazil do ní obrovské hřebíky zvnějšku. Výsledek byl katastrofální — vnitřek klece byl lemován potrhaným ostrým plechem a mezi jeho cáry trčelo houští hřebíkových hrotů. Celý ten výrobek vypadal spíš jako nějaký podivný středověký mučící nástroj.

„Nedá se nic dělat, Rafaeli, ten člověk musí jít. Už se na to nemůžu dívat. Zřejmě to nemá v hlavě v pořádku. Jen se podívej, co udělal — člověk by řekl, že nechce zvířata udržet naživu, ale rychle je sprovodit ze světa,“ řekl jsem. „Vyřid' mu, že má padáka, a popros Paulu, af nám sežene někoho jiného, někoho, kdo má aspoň zárodek inteligence.“

A tak se Řezník vrátil ke své ničitelské činnosti ve vsi a druhý den ráno nám přivedla Paula štíhlého ostýchavého mladíčka s kšiltovkou na hlavě. Představila nám ho jako nového truhláře a dlouze se rozhovořila o jeho schopnostech, povaze a inteligenci. Rafael mu ukázal klece, které jsme si udělali, a mladý muž si je pozorně

prohlédl a prohlásil, že by takové snad dokázal udělat taky.

„Výborně,“ řekl jsem, když mi to Rafael přeložil. „A jak se jmenuje, Rafaeli?“

„*Como se llama* ?“ zeptal se Rafael.

„Julius Caesar Centurian,“ odpověděl mladík a rozpačitě se zasmál.

A tak mezi nás přišel Julius Caesar Centurian a ukázalo se, že je to moc milý, rozumný a příjemný chlapec. Ještě důležitější bylo, že se osvědčil jako vynikající truhlář. Samostatně se ujal výroby klecí a my rázem zjistili, že nám konečně zbývá mnohem víc času a můžeme se soustředit na práci se zvířaty.

V každé sbírce se vždycky najdou dvě tři zvířata, ke kterým člověk zvlášť přilne, a nemusí to nutně být zvířata nějak zvláštní nebo exotická anebo mimořádně inteligentní. Zato poznáte na první pohled, že mají ony vzácné nedefinovatelné vlastnosti — kouzlo a osobitost — a že jsou předurčena, aby se kolem nich v táboře všechno točilo. Hned ze začátku jsme získali v Chacu tři taková zvířata a později přibylo ještě čtvrté, které je všechny zastínilo, — ale o tom až později. Ta tři zvířata se od sebe velice lišila, ale všechna měla základní předpoklady, aby z nich byly osobnosti a nejenom pouhé exempláře.

První z nich byla mirikina, opice, kterou jsme pojmenovali Kai. Přinesl nám ji jednoho dne dost odporně vyhlížející Indián v roztrhaném slamáku, z kterého visela modrá stuha. Měl jsem z Kai ohromnou radost, protože na opice si moc potrpím a mirikiny jako jediné noční opice na světě mě obzvláště zajímají. Kai byla velká asi jak menší kočka a byla oblečena do lišejníkově šedé kožešiny. Na hrudi měla srst bledě oranžového odstínu, který jí na bříšku přecházel do krémová. Drobná ouška měla tak hluboko ponořená do chlupů na hlavě, až je skoro nebylo vidět. Měla obrovské, jakoby soví, světle jantarové oči a kolem nich plošky bílé, černě lemované srsti. Tím výrazným vroubením spolu s velkýma očima a téměř nepostřehnutelnýma ušima se pozoruhodně podobala sově. Byla špinavá, zanedbaná a strašně vychrtlá. První tři dny jevila značný neklid a nic jsme s ní nepořídili. Uvázali jsme ji ke kolíku a poblíž jí postavili velkou bednu, do které si mohla zalézt, a Kai se zpočátku

pořád schovávala, aby ji nikdo neviděl. Když jsme se s ní snažili přátelit, zděšeně ucouvla, dívala se na nás hrůzou rozšířenýma očima a drobné ručky se jí chvěly strachem. Byla samozřejmě polomrtvá hladem a lačně spolýkala všechnu potravu, kterou jsme jí přinesli. Ale ať byla sebehladovější, neopustila úkryt, dokud jsme se trochu nevzdálili. A pak se mi jednoho dne podařilo chytit jí ještěrku. Ještěrku jsem zabil, přišel s ní až ke Kaine kleci, sedl si na bobek a držel pořád ještě se zmítajícího plaza na dlani natažené ruky. Kai pohlédla na lákavou pochoutku a radost v ní zvítězila nad opatrností. Vyskočila z bedny, pevně popadla ještěrku, tichounce vykřikla a posadila se s ní přede mnou na zadní. Najednou si uvědomila, že jsem mnohem blíž, než mne kdy k sobě pustila, a chtěla honem utéct do bedny, ale vtom sebou ocas ještěrky v poslední křeči škulbl. Kai na mne rázem zapomněla a s hluboce soustředěným výrazem ocas ukousla, přidržovala si ho v jedné ruce a spokojeně žvýkala, jako kdyby si pochutnávala na kousku salátu. Seděl jsem úplně tiše, dokud se nenakrmila, a Kai mne celou tu dobu pozorovala s ostražitým výrazem v ohromných vlhkých očích. Když rozžvýkala poslední kousek ještěrky, vytáhla si ho z tlamičky, dobře se na něj podívala, pak ho znovu rozžvýkala a konečně spolkla a pozorně si prohlédla své ruce i zem kolem dokola, jestli snad ještě někde nezbyl aspoň kousíček. Pak si protáhla zadní nohu, poškrábala se řádně na stehnu, vstala a odšourala se k bedně. Od toho dne ke mně měla čím dál tím větší důvěru.

Brzy jsme zjistili, že Kai není moc ráda uvázaná venku. Zřejmě přitom trpěla pocitem, že je nahá, nechráněná. A tak jsem se dal do práce a udělal jí klec. Klec byla vysoká a úzká, nahoře s malou ložničkou, kam si Kai mohla vylézt, kdykoli se jí zachtělo. Kai tu ložnici zbožňovala a vysedávala v ní celé dny, ze dveří vystrčenou jen hlavu a přední tlapky. V této pozici často i usnula. Oči se jí napůl zavřely, ale najednou zase otevřely a za pár vteřin je měla už zase zavřené, pokyvovala hlavou, a když sebou několikrát trhla a rychle se zase probudila, hlava jí klesla a pokojně spočívala na tlapkách. Jen se však stalo něco zajímavého a neobvyklého, velké oči se prudce rozevřely a Kai se vyklonila z ložničky, aby se podívala, co se to děje, a v rozčilení někdy tak kroutila hlavou, až ji měla úplně

obráceně a bál jsem se, že jí zakroučí ještě kousek a hlava jí upadne. Dovedla také otočit hlavou dozadu a podívat se přes svá záda skoro jak sova. Byla nesmírně zvědavá, a jak se jednou na něco zadívala, nedokázala se odtrhnout, i když jí to třeba nahánělo strach. Někdy pozorovala, jak přinášíme nového hada, s tichými kniživými vzdechy sešla dolů, očima rozšířenýma hrůzou si ho prohlížela pletivem a co chvíli se ohlédla, aby se ujistila, že jí pořád ještě zbývá možnost utéct. Když se jí zdálo, že had je moc blízko, vyskočila na větev u své ložnice, sedla si obrácena ke dveřím a pak vykroutila hlavu a dívala se dál na hada přes rameno. Seděla, tělem natočena přesně tak, aby mohla rychle prchnout do bezpečí, a přitom se jedním okem dívala po plazovi. Na nočního živočicha spala přes den jen málo, a af se udalo v táboře, co chtělo, vždycky si toho její velké oči hned všimly a tichý hlas to nějak komentoval. Jednou jsem oťukával jak datel prohnílou kládu a našel jsem pod kůrou skryté velké šťavnaté šváby. Myslel jsem, jakou připravím Kai skvělou hostinu, pochytal jsem je a přinel jí je. Ležela rozvalená na podlaze klece a slunila se, oči zavřené a tlamičku pootevřenou v blaženém vytržení. Když jsem ji zavolal, probudila se, chvíli seděla a jenom přihloupě pomrkávala. Otevřel jsem dvířka klece a hodil jí dovnitř největšího a nejčilejšího švába, protože jsem myslel, že si ho ráda sama chytí. Ale napůl probuzená Kai jenom postřehla, že jí strkám do klece něco živého, a nemínila otálet a dívat se, co to je. V mžiku zmizela v ložnici a šváb pobíhal dál po podlaze klece a dost rotržitě mával tykadly. Za chvíli vystrčila Kai opatrně hlavu ze dveří ložnice, aby se podívala, co jí to nabízím. Podezíravě se zahleděla dolů na švába a jako vždycky ve chvílích rozčilení nebo radosti na ní byly z celého obličeje vidět skoro jen oči. Po patřičné úvaze došla k závěru, že ten hmyz je neškodný a možná i jedlý, a tak slezla dolů a chvíli nad ním hloubala. Šváb se šoural sem a tam a pak se zastavil, aby se rychle umyl a trochu upravil. Kai seděla s rukama složenýma na břicho a se soustředěným zájmem ho pozorovala. Potom natáhla opatrně ruku a jemňounce, jediným prstem klepla švába přes záda. Šváb se hned zoufale rozběhl přes celou podlahu a Kai vyděšeně vyskočila a rychle si utřela ruku o hrud'. Šváb pracoval nohama i tykadly na plné obrátky, honem doběhl k přední straně klece a začal prolézat

pletivem. Kai se za ním s ostrým zaštěbetáním vrhla a hrábla po něm, ale už ho nechytla. Popadl jsem švába a vstrčil jí ho zpátky do klece, a tentokrát za ním Kai chvíli chodila po podlaze, občas ho klepla po zádech a pak si vždycky přičichla k prstům. Nakonec se zřejmě rozhodla, že ten tvor vypadá sice odporně, ale k jídlu může být docela dobrý, pevně zavřela oči, zkroutila obličej do odhodlaného a trochu i znechuceného výrazu, popadla švába oběma rukama a nacpala si ho do tlamy, až jí jak mroží knír visely ven jen jeho zmítající se nohy. Potom jsem jí už šváby zabíjel sám, protože vždycky tak dlouho sbírala odvalu, než si je chytla, až jí nakonec utekli pletivem.

Jakmile Kai pochopila, že se ve chvílích tísně může uchýlit do své ložničky, byla docela krotká a důvěřivá a dokonce nám dovolila, abychom si ji pohladili. Jacquie někdy podržela v sevřené ruce kousek banánu nebo kuličku hroznového vína a nabídla je Kai. Kai slezla ze své ložničky, vážně se proti Jacqui usadila a otvírala jí prst po prstu ruku, až se dostala k lahůdce. Dávali jsme jí spoustu ovoce a různého hmyzu a denně dvě misky mléka s rozšlehaným syrovým vajíčkem a vitamíny, takže se brzy spravila a srst měla lesklou a hustou jako pudřenku. Nikdo by v ní byl nepoznal ustrašený špinavý uzlíček kožešiny, jak vypadala, když jsme ji dostali. Zásahu na jejím zdraví měla Jacquie, protože Kai si ji oblíbila víc než mne, a tak měla Jacquie za úkol čistit ji a krmit, lákat ji na různé lahůdky, aby jí chutnalo, a hrát si s ní, aby se nenudila. Mohu po pravdě říct (a nijak se tím nepyšním, protože to není moje práce), že když jsme převezli Kai do Anglie, byla tak krásná, že předčila všechny mirikiny, které jsem kdy v zoologických zahradách viděl.

Nějakou dobu vládla Kai v táboře svrchovaně jak královna, až jsme pak jednoho dne dostali zvířátko, které zasedlo na trůn spolu s ní. Když jsme je vytáhli z košíku, vypadalo jako maličké chundelaté štěně čau čau, ocásek mělo s černými a bílými kroužky a na obličeji z důvodu známého nejlépe jemu samému masku z černé kožešiny, z níž nás pozorovaly dvě toužebné, dost smutné hnědé oči. Stálo na úžasné velkých plochých nohách a vypadalo jako zmatený loupežník, který si někde zapomněl pušku. Všimli jsme si, že chodidla tlapek má růžová a prsty na nohou dlouhé a štíhlé, onoho typu, kterému se

obvykle říká umělecký. Bylo to mládě mývala jižního a brzy jsme se rozhodli, že mu budeme říkat Pú, protože připomínal slavného medvídka toho jména a také něco podobného obvykle řekl, když jsme mu ráno přišli čistit klec.

Vstrčil jsem Púa do pevné prostorné klece s dřevěnými mřížemi a pěknými dvířky, které se zavíraly na petlici, dal mu dva kbelíky pilin, aby měl na čem sedět, a nechal ho, ať si zvyká. Ze začátku se choval přímo vzorně, dřepěl na tlustém zadku, vyhlížel ven mřížemi a vypadal jako Dick Turpin, když čekal na svůj soud. Když jsme za ním však přišli po obědě znovu, zjistili jsme, že Pú nelenil. Seděl s výrazem sklíčené nevinnosti a kolem ležela naše zásoba vajec na celý den; lépe řečeno, válely se tam skořápky a Pú měl tlapky, obličej i srst upatlané od žloutku a bílku. Vyhubovali jsme mu a Pú se na nás ukřivděně díval, s výrazem ubožáka, který vždycky tušil, že život je zlý, a jakživ od nikoho nečekal trochu soucitu a pochopení. Řekl jsem si, že musím hlouběji prozkoumat lupičskou metodu, jíž se dostal z klece, protože jsem pořád nemohl pochopit, jak se to Púovi podařilo. Vstrčil jsem ho zpět do klece, pevně zavřel dvířka na petlici a pak Púa zdálky ostražitě pozoroval. Dlouho se nedělo nic a potom vystrčil Pú mřížemi černý čenich, zavěťřil na všechny strany, rozhodl se, že vzduch je čistý, čenich zas schoval a místo něho vytáhl dlouhé štíhlé prsty a růžovou tlapku, která úplně po lidském způsobu hmatala po mříži a hledala petlici. Když ji konečně našla, sáhl Pú jedním z těch štíhlých prstů pod háček a odborným hmatem petlici nadzvedl. Pak provinile otevřel dvířka a pomalu uvážlivě vystrčil hlavu. Čtvrt hodiny jsem pak přibíjel vedle petlice ještě zástrčku, jenže Pú pronikl za tři dny i do jejích tajů a utekl znovu. Koncem týdne se jeho dvířka skvěla celou sbírkou zástrček, petlic a kliček, nad kterými by se zarazil i Babinský, ale jediným výsledkem bylo, že nám pak trvalo mnohem déle než Púovi, když jsme je chtěli otevřít. Nakonec jsem mu musel přidělat na dveře visací zámek, a s tím už si rady nevěděl. Seděl vlak celé hodiny s tlapkami prostrčenými mřížemi, pohrával si citlivými prsty se zámkem a občas nadějně vstrčil prst do klíčové dírky.

Sentimentální milovník zvířat by třeba tvrdil, že Pú se zoufale snažil uprchnout ze svého dřevěného vězení do šťastné svobody

pralesa, o kterou přišel. To by však bylo tvrzení přehnané. Kdykoli Pú utekl, zájímalo ho jen dvojí — za prvé stůl s potravou, a když na něm nic neobjevil, pak ptačí klece. Jak bylo na stole dost jídla, vždycky jsme našli Púa mezi ním. Když byl stůl prázdný, děsil Pú ptáky, až se hystericky rozkřičeli, protože jim nahlížel pletivem do klecí a přitom se olizoval. Někdo si možná řekne, že nestál-li Pú o ztracenou svobodu, utíkal jenom proto, aby si obstaral kus pořádného jídla, které jsme mu odpírali. Abych přivedl takové úvahy na pravou míru, měl bych snad říct, že Pú sežral na svou velikost víc než kterékoli zvíře, co jsem kdy potkal. Tenhle chodící žaludek dostával jako denní příděl dvě syrová vejce, vitamíny, olej z tresčích jater zašlehaný do čtvrt litru mléka, asi deset dekagramů mletého zadního masa anebo srdce a z ovoce banány, guavy a papaje. Za hodinu to všechno spořádal, trochu si zdříml a dostal chuť na další pochoutky.

Když Pú zjistil, že mu visací zámek nevydá svoje tajemství, nevzdával se naděje, ale věnoval jeho průzkumu už jenom půl hodiny denně a jinak se zabýval další záslužnou činností. Sem patřil i velký úklid. Každý den jsme se podjíмали herkulovského úkolu a uklidili mu klec a pak jsme v ní rozestřeli po podlaze vrstvu pilin. Nato Pú zřejmě propadl jakési hospodyňské vášni a zatoužil po pořádku. Asi mu lezlo na nervy, že má po celé podlaze piliny. A tak začal s úklidem v jednom rohu, postupoval pozpátku, zametal piliny předními tlapkami a zadními je odhazoval a pak je odsunoval svým objemným zadkem jak buldozerem. Takhle zpracoval ve vši vážnosti celou klec, až nenechal na podlaze ani smítko a v jednom rohu navršil zadkem velkou kuželovitou hromadu pilin. Není snad ani nutné dodávat, že kout s pilinami nepoužíval k přirozeným potřebám, pro které jsem mu je nanosil. Hromada pilin mu sloužila spíš jako gauč, jakési pilinové chaiselongue, ve kterém ležel za horkých odpolední na zádech a zamyšleně se tahal dlouhými prsty za chlupy na obrovském klenutém břichu. Když tak vylehával, ponořen do buddhistického rozjímání, nejraději si hrál s kouskem tučného masa. Za jeden konec ho držel v tlamě, za druhý v zadních tlapkách, tu za něj zatáhl zuby a pak zase prsty a tím se mírně rozhoupal, což ho báječně uspávalo.

Řekl jsem si, že Pú by asi potřeboval víc pohybu, a rozhodl jsem

se, že ho budu každý den nechávat pár hodin na vodítku. A tak jsem zarazil do země kůl, udělal Púovi obojek z pleteného provázku a vodítko ze silného lana. Za půl hodiny Pú vodítko přehryzal, zašel ke stolu s potravou a sežral a zničil čtyřicet banánů. Vyzkoušel jsem vodítka z nejrůznějších materiálů a nejdéle mu trvalo, než přehryzal kožený řemínek, ale i ten nakonec podlehl v nerovném boji. Nakonec jsem přinesl kus řetězu, původně určeného pro jiné účely, a ten Pú přece jen nepřekousl. Ačkoliv měl Pú ploché nohy, pomalou šouravou chůzi a vypadal poněkud obézně, byl nesmírně čilý, nedokázal chvíli zahálet a pořád hledal, kam strčit packy. Protože byl tak podnikavý, snadno propadal nudě, a často jsme museli důmyslně vymýšlet, jak ho zabavit. Dovedl si třeba celé dny vyhrát se starým kinofilmem. Běhal sem a tam a z tlamičky mu viselo několik metrů celuloidu, anebo ležel na zádech, držel si film v tlapkách, krátkozrace si ho prohlížel a vypadal při tom jak přetloustlý, poněkud melancholický filmový magnát, který uvažuje nad svým posledním dílem.

Velkým svátkem byl pro Púa den, kdy jsem mu našel starý kokosový ořech. Zprvu se na něj díval trochu podezíravě a opatrně, plížil se k němu z boku, připraven prchnout, kdyby ho kokos chtěl napadnout. Pak se ho jemně dotkl jednou tlapkou a zjistil ke své radosti, že kokos se kutálí. Půl hodiny ho blaženě proháněl sem a tam a několikrát se nechal svým nadšením tak unést, že odkopl kokos tak daleko, že za ním na vodítku nemohl, a hlasitě chrčivě vřískal, dokud jsme mu kokosový ořech nepodali. A pak dostala Jacquie nápad a navrhla mi, abych mu navrtal do kokosu díru. Po této jednoduché úpravě už Púa kokosový ořech neomrzela a stal se mu milovanou hračkou. Pú teď vyseďoval celé dny, přidržoval si ořech zadníma nohama, jednou tlapkou sahal hluboko dovnitř a občas vytáhl mikroskopický úlomek skořápky. Poprvé hmátl do ořechu tak nadšeně, že mu v něm uvízla ruka a musel jsem mu ji vyprostit a otvor rozšířit. A tak trávil Pú celé dny s kokosovým ořechem, hrál si s ním kopanou, strkal do něho ruku jak dítě do kasičky, a nakonec, když už byl hodně unavený, se na něm natáhl a usnul.

Své třetí zajímavé zvířátko jsme dost nevynalézavě pojmenovali Lišáček. Byl to malý, jemně stavěný šedý pes pampový se štíhlýma

nohama, obrovským ohonem a jiskřivýma hnědýma očima. Lišácká nám přinesl jeden Paraguayec ještě jako úplně mládě; byly mu tehdy asi tři nebo čtyři měsíce. Velký byl asi jak ostnosrstý teriér a zřejmě už upustil od všech úmyslů chovat se jako divoké zvíře. Vlastně si myslím, že v hloubi duše byl přesvědčen, že je obyčejný domácí pes, a začal se podle toho chovat. Měli jsme Lišácká na obojku a řetězu, který byl připevněn ještě ke kroužku. Kroužkem byl protažen drát napnutý mezi dvěma kůly. Tak se Lišáček mohl probíhat a přitom měl krátké vodítko, takže se do něho nezamotal. V noci spával ve velké, trávou vystlané kleci. Jak nás ráno zahlédl, dlouze nás pozdravil hlasitým radostným ňafáním, a jen jsme mu otevřeli klec, nadšeně vrtěl ocasem, zvedl horní ret a odhalil v kouzelném nadšeném úsměvu dětské zuby. Nejbláženější byl, když jsme ho vytáhli z klece, ale museli jsme si přitom dávat pozor, protože ve svém nadšení, že nás zas vidí, se nedokázal ovládnout, a když jsme nebyli dost opatrní, celé nás pořádně zlíl.

Brzy potom, co jsme ho dostali, jsme zjistili, že má dvě velké vášně — jednou byla drůbež a druhou cigaretové špačky. Kuřata a vlastně všichni ptáci ho doslova fascinovali. Občas pronikl nějaký pták z Pauliny drůbeže do naší sbírky a zabloudil až k místu, kde

byl uvázán Lišáček. Lišáček se přikrčil k zemi, hlavu položenou na tlapkách, uši nastražené a ohonem mírně pohyboval ze strany na stranu. Slepice se k němu pomalu blížily, zastavovaly se a klovaly a skytaly trochu jak po flámu, a čím k němu byly blíže, tím víc svítily Lišáčkovi oči. Jenomže slepice si v tom svém roztržitém bloudění dávaly na čas a Lišáček to už nemohl vydržet. Dávno než se mu přiblížily na dosah, se přikrčil a se vzrušeným štěkotem vyskočil, až ho strhlo vodítko nazpátek. Slepice se s hysterickým kdákáním rozběhly do všech stran a Lišáček se zase posadil, vítězoslavně se na nás usmíval přes rameno, a jak divoce vrtěl ocasem, vířil kolem sebe písek, až rozpoutal miniaturní písečnou bouři.

Jeho zájem o cigaretové špačky přerůstal někdy až do posedlosti. Jak našel někde cigaretový špaček, vrhl se po něm a s nenávisným výrazem v obličeji ho spolkl. Pak se na půl hodiny prudce rozkašlal, napil se zhluboka vody a měl zase chuť na další špaček. Až pak jednoho strašného dne dostal za vyučenou. Z neopatrnosti jsem

nechal v jeho blízkosti skoro celý balíček cigaret, a než jsem si toho všiml, Lišáček ho zpozoroval a všechny cigarety sežral. Říct, že zvracel, by ani zdaleka nevystihovalo, co se s ním dělo. Žaludek se mu obracel naruby a vyvrhl do posledního kousíčku každý papírek a špetku tabáku, to vše vkusně promíchané s Lišáčkovou snídaní. Lišácká ta námaha tak vyčerpala, že jenom ležel a nehnul ani uchem, když kolem chodila drůbež. Do večera se úplně vzpamatoval a spořádal kilo masa a dvě syrová vejce, ale když jsem mu nabídl cigaretu, ucouvl a rozhořčeně kýchl. Od té doby se už nikdy tabáku v jakémkoli tvaru či formě ani nedotkl.

Kapitola šestá

Laňky, ropuchy a křovák

Jednoho dne jsme se dověděli, že *autovia* se má druhého rána rozjet asi na pětadvacet kilometrů odtud do osady s rozkošným jménem Waho. Kromě jména, které mne už samo o sobě přitahovalo, se vůbec zdálo, že Waho stojí za takový výlet, protože jsem se doslechl, že se lam nejspíš dá ulovit jaguár, a chtěl jsem navštívit tamního správce a zjistit si, jestli bychom si nemohli nastražit pár pastí. Waho je vlastně veliká dobytkářská farma, takže osada má dost obyvatel — nejméně padesát, což je na Chaco hodně — a myslel jsem si, že v některých domácnostech by mohli mít i pár zvířat, s kterými by se třeba ochotně rozloučili.

Dostalo se nám ponaučení, že *autovia* vyrazí asi ve čtyři ráno a na žádný pád na nás nemůže čekat, kdybychom se náhodou opozdili. A tak se nám se značnou námahou podařilo vytáhnout v časnou ranní hodinu z postele Rafaela a přivést ho aspoň napůl k vědomí, a pak jsme klopýtali po silnici k trati kolem kanálů, kde si žáby a ropuchy ještě stále pořádaly svůj noční džezový mejdan, a temnou tichou ulicí zahalenou do mlhy, která vystupovala z řeky. *Autoviu* jsme našli, jak nehnutě sedí na kolejích, našli jsme si dovnitř a půl hodiny jsme podřimovali na tvrdých sedadlech a čekali na řidiče. Konečně se dostavil, zíval na celé kolo a sdělil nám, že do pěti nemůžeme vyrazit, protože mu zapomněli dát poštu pro Waho a musel si pro ni někoho poslat. Seděli jsme v podrážděném mlčení, poslouchali, jak se ve vsi probouzejí kohouti, až se konečně z mlhy vynořil malý chlapec, který přinesl vak s poštou. Řidič hodil vak dozadu do *autovie*, zařadil rychlost, až páka dávivě zaskřípěla, že by jí to mohl závidět leckterý kohout, a odhrkali jsme po zprohýbaných kolejích do mlhy.

Jak se trať stáčela do vnitrozemí a vzdalovala se od řeky, mlha postupně řídla a nakonec zmizela úplně až na maličké polštářky, které visely nad rybníky a říčkami kolem trati. Obloha před námi ocelově zešedla a na jejím pozadí se s mikroskopickou přesností rýsoval zubatý hřeben lesa. Šed' postupně ustoupila temně fialové, která zbarvila obzor jak velká pohmožděnina. Pak zase zbledla fialová, přešla do světle růžová a do modra a nad okrajem lesa vyšlo slunce. V prvních šikmých slunečních paprscích nabyla celá krajina na perspektivě a životnosti. Les už nebyl jen plochou černou

siluetou, ale pevnou hradbou propletených větví, lián a trnů, s listy lesknoucími se jemnou vláhou. Kolem seděly v hejnech kukačky guira, setřásaly si rosu z peří nebo se krčily se spuštěnými křídly v prvním parnu dne. Projeli jsme kolem jezírka, jehož okraje se chvěly ptačím pohybem — ve skupinkách se tu procházeli ibisové a dychtivě zkoumali zahnutými zobáky bahno, štíhlý a tmavý čáp stál v uchváceném rozjímání nad vlastním obrazem a dva ostnáci američtí se koupali a žlutě blýskali rubem křídel, jak si vystřikovali nad hlavu a nad těla jiskřivé spršky vody. K trati se připlížila malá šedá lištička, vracející se z nočního lovu, chvíli uháněla asi padesát metrů před námi a pak zabočila do křoví. Supěli jsme si to dál a zanedlouho jsme projížděli kolem loučky, která skýtala neuvěřitelný pohled. Byla asi půl hektaru velká, pěkně vroubená vysokými palmami a uprostřed se činili velcí chacoští pavouci. Tihle pavouci mají těla velikosti asi lískového oříšku s růžovým a bílým tečkováním a pohybují se na dlouhých štíhlých nohách, které zabírají plochu velkou asi jak podšálek. Pavučiny tkají silné, pružné a zlatě zbarvené. Na celé té malé loučce pokryli pavouci kašdický keř a trs trávy zlatými pavučinami, velkými jako kolo od vozu. Uprostřed každé pavučiny si trůnil pavouk a všechna okrouhlá i příčná vláčenka kolem něho byla zdobena rosou jak zlatá látka diamanty. Když se tak krůpěje rosy chvěly a třpytily ve světle časného rána, působily úchvatným dekorativním dojmem.

Do Waha jsme dojeli asi v půl osmé. Trať vyrazila z lesa na obrovskou louku, kde se tu i tam blyštěla voda. V trávě na okrajích trati se pásla hejna černohlavých papoušků *conures*. Tito drobní papoušci mají úžasně živé trávově zelené opeření a uhlově černé hlavy a krky. Jak jsme projížděli kolem, vzlétali do výše, třpytili se ve vzduchu a pronikavě vykřikovali. Traf tu končila uprostřed dotvrda vyprahlého bahna a octli jsme se na typické odlehlé farmě, jaké se vidí v Chacu, s dlouhou nízkou obílenou budovou pro správce a shlukem zchátralých, z palmových kmenů postavených chatrčí, kde bydleli dělníci. *Autovia* s důležitým zafuněním a rachotem zastavila a v tu chvíli se objevil správce farmy Fernandez, který nás vyšel přivítat přes moře uschlého bláta. Byl to vysoký statný muž s hezkým, poněkud asiatským obličejem a krásnými zuby. Měl

výborné chování, uvítal nás, jako kdybychom patřili ke královské rodině, a uvedl nás do obývacího pokoje svého domu. Pak poslal svou drobnou tmavou ženušku, aby nám honem připravila trochu mate s mlékem. Jak jsme tak popíjeli silný, sladký a dost nechutný nápoj, rozložil jsem po stole své knihy a kresby, poprosil jsem Rafaela, aby nám tlumočil, a vysvětlil jsem Fernandezovi, co nás zajímá ze zdejší zvířeny. Poznal všechny živočichy, o které jsem obzvlášť stál, a slíbil mi, že udělá, co jenom bude v jeho silách, a pokusí se nám něco obstarat. Řekl nám, že jaguárů a ocelotů je kolem spousta a právě před týdnem že jeden jaguár zabil několik krav, ale jsou to prý zvířata velmi opatrná a nedají se snadno chytit. Slíbil, že nastraží na všech příhodných místech pasti, a kdyby se mu podařilo něco ulovit, dá nám hned vědět. Když jsem se ho vyptával na drobnější živočichy — žáby, ropuchy, hady a ještěrky —, jen se odzbrojujícím způsobem usmál a poradil mi, abychom si zašli na odlehlejší území farmy, kde se právě mýtí prales, a tam prý je malých *bichos* spousta. Honem jsme spolkli poslední doušky mate, Fernandez zatím zavolal dva Indiány a vydali jsme se s nimi hledat drobná *bichos*.

Pustili jsme se po úzké bahnité pěšině, vinoucí se vysokou trávou, odkud stoupali v celých mračnech moskyti. Prošli jsme kolem ohrady, kde se porážela zvířata, velkého *corralu* s plotem z palmových kmenů. Vršek plotu zdobila řada černých supů, kteří tu seděli po svém obvyklém způsobu hrozivě přikrčení a čekali na další porážku dobytka. Byli tak nebojácní, že ani nemrkli, když jsme procházeli asi na dva metry od nich, jen si nás oceňujícím zrakem prohlíželi a vypadali přitom jako shromáždění postarších funebráků. Fernandez nás vedl necelý kilometr, až pěšina vyběhla z louky a vnořila se do pralesa. Za chvíli jsme narazili na skupinu Indiánů, kteří tu čile sekali mačetami podrost, vykládali si přitom, smáli se a velké slamáky se jim kývaly ve spleti roští jak oživlé houby. Fernandez je svolal a vysvětlil jim, co po nich chceme, a Indiáni se na nás plaše podívali a pak se po sobě pobaveně ušklíbli. Za chvíli promluvil jeden z nich na Fernandezě a ukázal k velkému kmeni, který ležel napůl ukrytý v podrostu. Fernandez předal informaci Rafaelovi a ten ji zas přeložil mně.

„Indián říkat, že našli hada, Gerry, ale že ta had moc rychle utíkala a sedí teď tady pod stromem.“

„Tak se zeptej seňora Fernandez, jestli by nám Indiáni nepomohli tím stromem hnout, a já bych pak zkusil hada chytit.“

Na chvíli jsme se všichni odmlčeli, jen Rafael překládal mou prosbu, a pak dal Fernandez rozkaz a Indiáni se rozběhli ke kmeni, smáli se a strkali jak školní děti a začali osekávat křoví kolem celé délky kmene. Když vymýtili dost velký prostor kolem klády, uřízl jsem si příhodný klacek a připravil se k akci. Rafaelovi jsem nedovolil, aby mi pomohl, ať se vztekal sebevíc, a připomněl jsem mu, jak jsem slíbil jeho matce, že i když mu dovolím ledacos, s hady si zahrávat nebude. Po delší rozmluvě, při které se Rafael málem už dopustil vzpoury, jsem ho konečně přesvědčil, aby o kus ustoupil. Pak jsem kývl na Indiány, ti zaklesli mačety pod ohyb klády, prudkým trhnutím ji převrátili a honem utekli.

Jak se kláda odvalila, z prolákliny se elegantně vyplazil něco přes metr dlouhý had, ještě asi dva metry se vlnil a pak mě najednou uviděl a zarazil se. Sklonil jsem se a chtěl ho připíchnout klackem k zemi, ale vtom udělal něco, co mnou pořádně otrásl — zvedl tupou, zřejmě dost těžkou hlavu a asi patnáct centimetrů těla ze země a začal vydouvat kůži na krku. Kůže se pomalu rozpínala, až jsem měl před sebou plazu, který nápadně připomínal kobru s roztaženou „kapuci“. Na světě ovšem žije víc hadů, kteří dovedou rozšířit kůži na krku jak kobra, ale obvykle docilují jen malé balónkovité vypoukliny, která se vůbec nedá s kobřím efektem srovnat. A přece jsem tu měl najednou před sebou uprostřed Chaca, na kontinentu, kde kobry vůbec nežijí, hada, který se kobře tak podobal, že vidět ho nějaký asijský fakír, nikdo by se mu nemohl divit, kdyby najednou vytáhl píšťalku. Pomaloučku jsem spouštěl hůl a chystal se připíchnout hada k zemi, ale ten dobře věděl, co mám za lubem. Urychleně splasknul a čile se snažil odplazit k nejbližšímu výběžku pralesa. Asi dvakrát jsem se bezúspěšně pokusil ho přidršet rozštěpem, a když už se blížil k podrostu, podstrčil jsem mu v zoufalství hůl pod plazící se tělo, zvedl ho a mrštíł jím zpátky na mýtinu. Mou kořist to zřejmě dost rozčililo — had na chvíli ustrnul, zlobně se na mne díval s otevřenou tlamou a pak se zas odhodlaně

snažil doplazit k nejbližšímu houští. Znovu jsem se za ním rozběhl, podstrčil pod něj hůl, vyzvedl ho do vzduchu, a užuž jsem se chystal, že ho hodím dozadu, aby mi nezmizel v houští, jenže tentokrát měl docela jiné úmysly. Sotva ucítil, že ho zvedám, prudce sebou mrskl, ještě ve vzduchu roztáhl na nejvyšší míru „kapuci“ a s otevřenou tlamou na mne ze strany zaútočil. Naštěstí jsem si včas uvědomil, co se děje, honem jsem ucukl, a had minul mou nohavici jenom o zlomek centimetru. Padl na zem a zůstal docela klidně ležet — zřejmě se rozhodl, že když už vyzkoušel všechny své triky a žádný mu nevyšel, raději se vzdá nerovného boje. Uchopil jsem ho zezadu za krk, zvedl ze země a bez dalších nesnází jsem ho uložil do vaku. Jacquie ke mně přistoupila a změřila si mne trpkým pohledem.

„Když už chceš vyvádět taková alotria,“ řekla mi, „nech si to laskavě, až u toho nebudu.“

„Ta had tě skoro kousla, Gerry,“ hlesl Rafael a oči měl za brýlemi jak tenisáky.

„Co je to vůbec za hada?“ zeptala se mě Jacquie.

„Nevím. Nedovedu si vysvětlit tu kapuci, ačkoliv mám pocit, že jsem už o ní někde četl. Jen co přijdeme domů, podívám se do literatury.“

„Má ta had jed?“ zeptal se Rafael a posadil se na kládu.

„Ne, nemyslím, že by byl jedovatý... a když, tak jenom mírně.“

„Mám dojem, že si vzpomínám, jak jsi o jednom hadovi v Africe taky tvrdil, že není jedovatý, a když tě kousl, ukázalo se, že pravý opak je pravdou,“ řekla Jacquie.

„To bylo něco docela jiného,“ vysvětloval jsem. „Ten vypadal úplně nejedovatě, a tak jsem ho zvedl.“

„Jistěže, a tenhle vypadal úplně jako kobra a zvedl jsi ho taky,“ pravila má žena drtivě.

„Nesed' na té kládě, Rafaeli,“ řekl jsem, abych konečně obrátil rozhovor jinam. „Mohli by tam být pod kůrou škorpióni.“

Rafael rychle vstal a já si vypůjčil od jednoho Indiána mačetu, přistoupil jsem ke kládě a začal odsekávat ztrouchnivělou kůru. První rána přinesla spršku larev nejrůznějších brouků a velkou stonožku, druhá další brouci larvy, dva brouky a dost sklíčeně vyhlízející rosničku. Pomalu jsem tak zpracovával po celé délce kmen, vždycky

jsem zasekl hrot mačety, nazvedl jím jak pákou kůru a s tichým křupnutím ji utrhl. Zdálo se už, že pod ní nenajdu nic než nádhernou sbírku zdejšího hmyzu. Pak jsem však strhl plát kůry kousek od místa, kde ještě před chvílí seděl Rafael, a na zem vypadl had dlouhý asi patnáct centimetrů a silný jak cigareta. Byl vesele zdobený černými, krémovými a jako hasičské auto červenými pruhy, a vůbec moc hezký.

„Zatraceně!“ řekl Rafael, když jsem zvedl hada ze země. „Tam jsem zrovna seděla, vid’, Gerry?“

„Ano,“ řekl jsem přísně. „Měl by sis dávat pozor, kam si sedáš. Ještě jsi mohl tomu hadovi ublížit.“ „Co je to za hada?“ ptala se Jacquie.

„Mládě korálovce... Tak se mi zdá, že máme dneska hadí den.“ „Ale korálovci jsou přece smrtelně jedovatí, ne?“ „To jsou, ale zas ne tak, aby uštkli centimetrovou vrstvou kůry Rafaela,“ řekl jsem.

Uložil jsem hada do vaku a prozkoumal zbytek klády, ale nic zajímavého jsem už nenašel. Fernandez, který mne uchváceně pozoroval z bezpečné vzdálenosti, nám navrhl, abychom se vrátili na farmu a obešli pár chatrčí, jestli tam někdo nemá nějaké zajímavé zvíře. Když jsme se pomalu vraceli po pěšině, zahlédl jsem mezi stromy záblesk vody a rozhodl jsem se, že si všichni zajdeme na výzkumy. Našli jsme velký rybník s vodou zkalenou rozpadlým listím do barvy rumu a ucítili omamnou vůni tlejících listů, stoupající nad jeho hladinou. Začal jsem blaženě šťouchat do bahna po kraji rybníka a hledat žáby a tohle potěšení mi vydrželo celých deset minut, dokud mě najednou nezburcoval do skutečného života strašlivý poprask, který se strhl na druhém břehu. Vzhlédl jsem a uviděl Fernandez, Rafaela a oba Indiány, jak poskakují s křikem kolem Jacquie, a Jacquii, jak na mne hlasitě volá. Všim tím rámusem se ke mně nesl podivný zvuk, který přehlušoval všechno kolem — znělo to asi, jak kdyby někdo troubil na dětskou trumpetu. Oběhl jsem dychtivě rybník, abych se podíval, co se děje. Jacquie tam stála a svírala v rukou cosi, co vydávalo ten trumpetovitý zvuk, a Fernandez i Indiáni v jednom kuse úpěnlivě křičeli: „*Venenosa, muy venenosa, señora!*“

Rafael ke mně zděšeně přiběhl.

„Gerry, Jacquie chytila nějaké ošklivé *bicho*. Prý je to moc zlá zvíře,“ vysvětloval.

„Vždyť je to jenom žába,“ tvrdila Jacquie, ale musela na mne zakřičet, aby přehlušila bědování Indiánů a rozčilené troubení zajatého živočicha.

„Tak se na ni podíváme.“

Jacquie rozevřela ruce a ukázala mi nejpodivuhodnějšího obojživelníka, jakého jsem v životě viděl. Byl černý s bledým žlutavě bílým bříškem a celý skoro kulatý. Zlaté oči měl posazené nahoře na široké ploché hlavě jak miniaturní hroch. Nejvíc jsem však užasl nad jeho ústy — měl silné žluté rty, roztažené od jedné strany hlavy k druhé v obrovském zakřiveném šklebu a vypadal úplně jako Valihrach z Tennielovy ilustrace. Jak jsem se tak na něj díval, nafoukl najednou tělo jak balón, postavil se na krátké pahýlovité nožky, otevřel doširoka tlamu (přičemž ukázal, že ji má uvnitř petrklíčově žlutou) a začal znovu chraptivě vytrubovat. Když jsem ho vzal do ruky, zuřivě se bránil a položil jsem ho raději na zem. Postavil se na ty své drobné nožky, otevřel doširoka tlamičku, poskočil ke mně několika drobnými přískoky, zuřivě zavíral a otvíral ústa a rozhořčeně vytruboval. Bylo to přímo rozkošné zvíře.

„Kde jsi ho chytila?“ zeptal jsem se Jacquie.

„Tady. Seděl ve vodě a koukalo mu jen jedno oko, trochu jak hrochovi, a tak jsem ho rychle popadla. Co to vlastně je?“

„Nemám ani ponětí. Vypadá trochu jak ropucha rohatá, ale určitě to tak obyčejná ropucha není. Rozhodně je to pozoruhodný živočich — a třeba zatím úplně neznámý.“

Plni nadšení jsme prozkoumali rybník a podařilo se nám chytit ještě tři ty podivné žáby. Měl jsem z nich ohromnou radost. Myslel jsem si tehdy, že jde možná o nový druh příbuzný ropuše rohaté, které se některými znaky podobal. Když jsme se vrátili do Anglie, zjistilo se však, že je to ropucha Budgettova, a musím říct, že se k jejímu důstojnému vzezření a chování to jméno výtečně hodí. I když však vědecky popsány ropuchy Budgettovy už byly, jsou považovány za velmi vzácné a i Přírodovědecké muzeum v Londýně má jen jediný jejich exemplář.

Pomalu jsme zamířili ke skupince polorozpadlých chatrčí a viděli

jsme, že honáci se už vrátili domů k obědu a polední siestě. Koně měli uvázané za opratě u domků a nedaleko leželo pár těžkých, ovčí kůží pokrytých sedel. Muži se opírali o zdi svých domů, slamáky sražené do týla, a upíjeli z malých konviček mate. Byli v roztrhaných košilích zešedlých potem a silné kožené chrániče přetažené přes kalhoty — *bombachas* — měli potrhane a podrápané, jak v nich projížděli houštím. V kuchyňských přístavcích se krčily nad kouřícími ohni jejich ženy a vařily a kolem se povalovaly děti se špinavými tvářičkami a tmavýma očima a vychrtlí psi. Docházeli jsme právě k prvnímu domku a tu mi dala Jacquie dobrou radu.

„Prosím tě, jestli tam budou mít nějaké zvíře, ne aby ses po něm hned s nadšeným křikem vrhal. Stálo by nás pak určitě dvakrát tolik.“

„Neboj se, nic takového neudělám,“ sliboval jsem.

„Jenže jak jsme tuhle kupovali toho ptáka, tak jsi se vůbec neudržel. Kdybys ho byl tak neobdivoval, mohli jsme ho dostat za polovic. Tvař se prostě, že tě jejich zvířata nezajímají, ať už tam mají, co chtějí.“

„Stejně tu asi nic zvláštního mít nebudou,“ řekl jsem, když jsem se rozhlédl po zchátralých chajdách.

Pomalu jsme přecházeli od jednoho domku k druhému a Fernandez vysvětloval mužům, co chceme. Smáli se a něco si mezi sebou povídali, slibovali, že nám zkusí chytit nějaké exempláře, ale žádná zvířata jsme u nich pořád ještě neobjevili. Před jednou chatrčí jsme se dali do řeči se zavile vyhlížejícím neoholeným mužem, který nám dlouze vykládal o jakémsi jaguárovi, když tu se ve dveřích objevilo nějaké zvíře a vyběhlo ven. Zahlédl jsem je zprvu jen koutkem oka a myslel jsem si, že je to pes. Vzápětí jsem však uslyšel, jak Jacquie pronikavě vykřikla, a když jsem se obrátil, spatřil jsem ji, jak objímá malou bíle skvrnitou laňku, mládě jelínka mazama, která ji podezíravě pozoruje velkýma tmavýma očima.

„Podívej se na ni... není rozkošná?“ zvolala Jacquie, třebaže majitel laňky stál jen na půl metru od nás. „Není k pomilování? Jen se jí podívej na oči... Tu musíme mít. Myslíš, že nám ji prodají?“

Pohlédl jsem na majitele a postřehl v jeho očích hamižný záblesk. Hluboce jsem si povzdechl.

„Když viděl, jak jsi lhostejná k půvabům toho zvířete, prodá nám ho určitě s největší ochotou,“ řekl jsem trpce. „Rafaeli, zeptej se, kolik za ně chce.“

Muž nám nejdříve deset minut vykládal, jak k té rozkošné laňce přilnul a jak by mu srdce utrhlo, kdyby se s ní měl rozloučit, a pak vyslovil cenu, která nás všechny úplně ohromila. Po půl hodině částku podstatně snížil, ale ještě pořád daleko přesahovala skutečnou hodnotu zvířete. Jacquie se na mne němě dívala.

„Poslyš,“ řekl jsem zoufale. „Vždyť on chce za tu laňku dvakrát tolik, než jakou má vůbec tak malé zvíře cenu. Kdyby ses nad ní tak nerozplývala, dostali jsme ji za čtvrtinu.“

„Copak já se nad ní rozplývala?“ hájila se rozhořčeně Jacquie. „Jen jsem tě na ni chtěla upozornit.“

Tohle prohlášení mi úplně vzalo řeč. Mlčky jsem muži zaplatil a zamířili jsme zpátky k trati. Jacquie držela v náručí laňku a šeptala jí do sametových uší něžná slůvka. Když jsme nastoupili do *autovie*, řidič se naklonil a s uchváceným úsměvem začal hladit laňku po hlavě.

„*Lindo*,“ říkal, „mity *Undo bicho*.“

„*Lindo* znamená krásný, vid’?“ zeptala se Jacquie.

„Ano, správně,“ řekl Rafael. „Proč, Jacquie?“

„Ze by to pro ni bylo hezké jméno, co myslíš?“

Protože byla laňka tak krásná, začali jsme jí říkat Linda a od té doby jí to jméno zůstalo. Zpočátku se chovala téměř vybraně, se zájmem si očichala vnitřek *autovie* a pak přešla k Jacqui a přitiskla se k ní vlhkým černým čenichem. Jakmile sebou však *autovia* trhla a rozjela se, usmyslela si Linda, že takový způsob cestování jí vůbec nevyhovuje, a prudce se vrhla dozadu, kde byl vůz otevřený. Vzepřela se o jeho stěnu a užuž se chystala k smrtelnému skoku na trať, ale v poslední chvíli jsem ji stačil zachytit za zadní nohy a vtáhnout nazpátek. Bránila se jak ďábel, oháněla se ostrými kopýtky a vyrážela dlouhé pronikavé „bérrrr“. Zvládnout poděšenou laňku je opravdu těžké, člověk ji musí pevně držet za zadní nohy, jinak zuřivě kope kolem sebe a snadno ho může rozpárat ostrými kopýtky. A navíc má nohy tak křehké, že kdyby je člověk držel moc pevně, lehko by jí je mohl zlomit. Po pěti perných minutách se nám podařilo

Lindu zkrotit a raději jsem si svlékl košili a pečlivě ji do ní zabalil, aby neublížila sobě ani nám, kdyby se zase začala bránit. Když náš řidič viděl, jak jsme oblékli laňku do pánské košile, měl z toho takovou legraci, že v jedné ostré zatáčce málem převrátil *autoviu*.

Zamířili jsme po silnici k našemu domku a k svému překvapení jsme uviděli před brankou shluk asi třiceti lidí shromážděných kolem jakéhosi muže, který stál nad velkou dřevěnou bednou. Muž i všichni ti lidé kolem vzrušeně mávali a živě si cosi vykládali. Na verandě domku se tyčila jak horský masív Paula, svírala v rukou zrezivělou pušku a hrozivě jí mířila do davu. Protlačili jsme se mezi všemi těmi lidmi a šli honem na verandu zjistit, co se to děje. Paula si zřejmě oddechla, že už jsme doma, bouřlivě nás uvítala, spustila na nás španělsky, vraštila čelo a ukazovala na pušku a postupně na každého z nás. Trochu se bránila, když jsem jí pušku sebral, a pak si Rafael vyslechl, co se přihodilo. Señor ji přece ráno požádal, aby mu obstarala pušku, že si chce zastřelit pár ptáčků pro sovičku *lechuchita*, ne? A tak zašla do vesnice a sehnala pánovi tuhleto pěknou bouchačku. Když se vrátila, seděl si klidně na verandě tenhle chlap (ukázala třesoucím se prstem na muže s bednou) a říkal, že přinesl señorovi *bicho*. Ze zvědavosti se ho zeptala, jaké *bicho*, a on nazvedl víko bedny a k jejímu zděšení jí ukázal velkého a zřejmě už pořádně rozvzteklého *yarará*. Musím říct, že ze všech nebezpečných živočichů, kteří žijí v Chacu, je *yarará* nejobávanější, neboť *yarará* se tu říká křovákovi němému, jednomu z nejedovatějších a nejvzteklejších hadů Jižní Ameriky. Paula nezaváhala ani minutu. Nařídila muži, aby si odnesl hada co nejdál od domu, ale protože bylo vedro a na verandě příjemný stín, muž se odmítal hnout a Paula nabila pušku a vystrnadila ho násilím. Muž, jak se ukázalo, nebyl zvlášť bystrého rozumu a takové přivítání ho pochopitelně rozčililo. Prokázal přece velkou statečnost, když chytil jedovatého hada, a zasloužil si podle svého pevného přesvědčení spíš vážnost a uznání, než aby ho vyhnala z domu nějaká rozzuřená tlustá ženská s puškou. Zůstal stát před brankou a vykřikoval na Paulu nejhorší urážky a ta zas neohroženě střežila se zbraní v ruce vchod do domu. Náš příchod našťestí učinil celému výjevu přítrž. Paulu jsme poslali do kuchyně, aby nám uvařila čaj, a muže jsme pozvali

dovnitř.

Křovák, kterým muž po celé to horké odpoledne kodrcal sem a tam, nebyl právě v nejlepším rozmaru, a sotva jsem nazvedl víko od bedny, abych se na něj podíval, vymrštil se k otvoru a šeredně na mne zaútočil. Byl to docela malý exemplář, asi přes tři čtvrtě metru dlouhý, ale co mu chybělo na délce, vynahrazoval si bojovností, a dalo mi hodně práce a trpělivosti, než jsem kolem něj dokázal přehodit smyčku a uchopit ho za hlavou. Byl to velice pěkný plaz, celé tělo měl popelavě šedé, zdobené řadou diamantově utvářených uhlově černých, krémově vroubených skvrn, které se mu táhly od hlavy k ocasu. Hlavu měl zploštělou, šípovitého tvaru se zlobnými, zlatě skvrnitými očima. Podařilo se mi vstrčit ho do mělké bedny se sítěným víkem, v jaké přechováváme hady, a křovák tam ležel na větvičkách a uschlém listí, hlasitě syčel a prudce pohyboval ocasem, až vířil listí a nadělal rámusu jak chřestýš. Jen padl na bednu sebemenší stín, vymrštil se had k drátěné síti a zuby mu pronikly pletivem. Nevidět to na vlastní oči, nikdy bych tomu nevěřil, protože obvykle nedokáže had rovný povrch promáčkout. Tlamu otvíral velice doširoka, a když chtěl zaútočit, zvrátil hlavu úplně nazad, aby se s co největší silou rozmáchl dlouhými zahnutými zuby. Do půl hodiny bylo na drátěném pletivu několik skvrn zlatého jedu a had pořád ještě zuřivě útočil. Nakonec jsem musel upevnit asi centimetr nad drátěným pletivem ještě jedno, aby nedošlo k neštěstí.

Když se ten večer vlnila Paula jak příboj kolem našeho stolu a podávala nám večeři, přednesla nám dlouhou přednášku o *yarará* a jeho zvycích. Ukázalo se, že skoro všichni členové její rodiny se kvůli tomuto hadovi octli někdy na krůček od smrti. Člověk měl až dojem, že všichni křováci se plíží zásadně jen za Paulinými příbuznými. A protože všichni ti příbuzní s jednotvárnou pravidelností z nebezpečí vyvázli, hadi si tu zřejmě na své nepřijdou. Když jsme se navečeřeli, přišla nám Paula popřát dobrou noc. Nenávistně pohlédla do kouta, kde ležel v bedně křovák, a prohlásila, že s *yarará* v jednom domě spát nebude, i kdyby za to byla placená. Ještě se pomodlila, aby nás ráno našla všechny živé, a odplula k svému domovu ve vsi. Jak se však ukázalo, rozrušil klid našeho večera někdo docela jiný než hadi.

Rafael si brnká na kytaru a prozpěvoval si jakousi honáckou písničku, v níž se zřejmě verše krásně snoubily s oplzlostí, Jacqueie někde vylovila měsíc starý *Buenos Aires Herald* a pohodlně si četla v posteli a já si prohlížel pušku, kterou mi obstarala Paula. Byla to puška španělské značky, jakou jsem ještě neměl v ruce, ale zřejmě v dost slušném stavu. Pokud jsem viděl, měla jedinou závadu.

„Rafaeli,“ řekl jsem, „ta puška nemá pojistku.“

Rafael ke mně přišel přes pokoj a zahleděl se na pušku.

„Ale má, Gerry... koukni, tohle být pojistka.“

„Cože, tahle mrňavá páčka?“

„Ano, to být pojistka.“

„Určitě ne, věř mi. Zkusil jsem ji nastavit oběma směry a pořád je volná.“

„Kdepak, Gerry... ta puška cvak cvak, to jo . . . ale bouchnout, to ne.“

Skepticky jsem se na něj podíval.

„Stejně se mi to zdá divné. Pojistka je přece pojistka, a když je zastavená, nemělo by se nic stát, i když stiskneš spoušť,“ tvrdil jsem.

„Ne, Gerry, tys tomu dobře nerozuměla... to je přece španělský puška . . . Ukážu ti, jak se s ní zachází.“

Nabil pušku, zatáhl maličkou páčku dolů, namířil z okna a stiskl spoušť. Ozvala se ohlušující rána, všichni psi ve vsi se rozštěkali jak diví a Jacqueie vyběhla z ložnice, přesvědčena, že *yarará* utekl z bedny. Rafael si narovnal brýle a užasle se podíval na pušku.

„Tak ona se asi ta páčka dává na druhou stranu,“ řekl filozoficky.

Vytáhl páčku nahoru, nabil znovu, namířil z okna a znovu stiskl spoušť. Puška podruhé s hromovou ranou vystřelila a tentokrát se vesničtí psi už div nezbláznili.

„Na té pušce se hned pozná, že je španělská,“ řekla Jacqueie, „protože se z ní dá stejně snadno vystřelit, ať je zajištěná, nebo ne.“

„To není pravda, Gerry, je to moc dobrý puška,“ ohradil se rozhořčeně Rafael. „Ale asi je zevnitř porouchaná.“

„Určitě v ní něco porouchaného bude,“ souhlasil jsem.

Asi za deset minut, když jsme se pořád ještě dohadovali, jaká ta puška je, anebo není, se ozvalo hlasité bušení na dveře. Bylo už hodně pozdě, a tak jsme se šli celí udivení s Rafaelem podívat, kdo to

k nám jde. Na verandě stáli dva dost vyděšení Paraguayci v otrhaných zelených uniformách a kšiltovkách a v rukou svírali starobylé rezavé pušky. Zasalutovali jak jeden muž a vtom jsme v nich poznali dva policisty ze zdejší stanice. Popřáli nám dobrého večera a pak se zeptali, jestli jsme náhodou nestříleli, a jestli ano, kdo je mrtev. Rafael vyděšeně odpověděl, že puška spustila náhodou a mrtev že není nikdo. Policisté chvíli bezradně přešlapovali bosýma nohama v prachu a pak se podíval jeden na druhého v naději, že ho něco napadne. Nato nám dost zdráhavě vysvětlili, že je posílá policejní komisař a že nás mají zatknout a přinést mu jako důkaz mrtvolu naší oběti. Protože mrtvoly nebylo, nevěděli dost dobře, co dál. Vážně nám vysvětlili, že jestli se vrátí bez nás, komisař se na ně strašně rozezlí, i když jsme nikoho nezabili. Vypadali tak utrápeně a bezradně, že nám jich s Rafaelem přišlo líto a nabídlí jsme jim, že s nimi zajdeme na policejní stanici a vysvětlíme jejich náčelníkovi všechno sami. Byli nám za to dojemně vděční, snad tisíckrát nám zasalutovali, usmívali se a pořád říkali: „*Gracias, señor, gracias.*“

Vydali jsme se měsícem ozářenou vesnickou ulicí a za námi klusali naši strážci a chvílemi se zastavovali a opatrně nás prováděli kolem louží anebo blátivých míst. Na druhém konci vesnice jsme přišli na policejní stanici, obílenou chajdu s dvěma místnostmi, stíněnou vzrostlou palmou, která měla korunu jak hlavu obrovského strašáka. Naši průvodci nás zavedli do strohé místnosti, kde seděl za starým stolem vysoko zavaleným efektní hromadou úředních lejster náčelník místní policie. Byl to zachmuřený čahoun s nablýskanými holínkami a páskem, aby bylo vidět, jak je důležitý. Převzal toto místo teprve nedávno a zřejmě chtěl dokázat vesničanům, že zločin se nevyplácí. Naši průvodci zasalutovali, postavili se víceméně do pozoru a začali jednohlasně vykládat, co se přihodilo. Náčelník je vyslechl s působivě zamračeným výrazem, a když domluvili, pátravě se na nás zadíval zúženými očima a pak si velkolepým gestem vytáhl cigaretový špaček schovaný za uchem a zapálil si.

„Tak vy jste tedy odpovědni za tu výtržnost, co?“ zasyčel melodramaticky a foukl si kouř nosem.

„*Si, señor,*“ krotce hlesl Rafael a rty se mu chvěly. „Odpovědni jsme my.“

„Takže to připouštíte, co?“ řekl policejní náčelník, spokojený, že z nás svým důvtipem tak snadno vylákal přiznání.

„Si, señor,“ šeptal Rafael.

„Přiznáváte se tedy, že?“ řekl policejní náčelník, zastrčil si palce za pásek a nebezpečně se zaklonil v židli. „Pánové si přijedou do Chaca a myslí si, že si tu můžou beztrestně páchat výtržnosti! Domníváte se asi, že tu je *incivilizado* a že vám ty lumpárny snadno projdou, co?“

„Si, señor,“ řekl Rafael.

Nic nedokáže člověka víc dopálit, než když mu někdo odpoví na čistě řečnickou otázku, a náčelník policie se na Rafaela rozvztekleň podíval.

„Jenomže jste si neuvědomili, že i tady vládou zákony jak všude jinde, vidíte? Ušlo vám, že se musíte podrobit místní policii, co:

Místní policie si dala mezitím pohov, celá spokojená, že může přenechat jednání náčelníkovi. Jeden strážník se pečlivě šťoural párátkem v zubech a druhý strkal prst do hlavně pušky a pak ho zas vytahoval a s ustaraným výrazem si ho prohlížel — puška zřejmě potřebovala po dlouhé době pořádně pročistit.

„Podívejte, señore,“ začal Rafael trpělivě. „Žádného zločinu jsme se nedopustili. Jenom nám náhodou spustila puška.“

„O to teď nejde,“ řekl náčelník mazaně. „Snadno jste se ale zločinu dopustit mohli.“

Tváří v tvář tak nevyvratnému tvrzení zůstal Rafael jak solný sloup.

„Zatím vás rovnou nezatknou,“ pokračoval náčelník velkodušně. „Ještě celou záležitost uvážím. Ale musíte se sem hned ráno dostavit a přinést svá policejní povolení. Rozumíte?“

Nemělo cenu se s ním dohadovat, a tak jsme jen přikývli. Náčelník povstal, uklonil se nám a pak srazil podpatky tak prudce, až jeden z policistů upustil pušku a musel honem zasalutovat, aby zakryl svou neobratnost. Naštěstí jsme stačili s Rafaelem zaběhnout dost daleko od policejní stanice a pak jsme se teprve dali celému tomu rozhovoru do hurónského smíchu. Když jsme se vrátili domů, Rafael fantasticky předvedl Jacqui policejního náčelníka, a tak se vlastním vystoupením pobavil, až se mu smíchem řinuly zpod brýlí slzy.

Druhý den ráno jsme při snídani nadšeně vykládali Paule, co jsme zažili. Mysleli jsme si, kdovíjak ji to pobaví, ale Paulu jednání policejního náčelníka do hloubi duše pobouřilo a rozhořčilo. Vyjádřila se o něm výrazy, jaké by dáma nikdy neměla vyslovit, a prohlásila, že se moc vytahuje. Už jednou prý si s ním musela od plic promluvit, když jí zakazoval, aby odvedla své dívky k říčnímu parníku. Ale jak se choval k nám, to už překročilo všechny meze, a teď mu pěkně poví, co je zač. A tak si Paula zahalila po snídani mohutná ramena do fialovo-zeleného šálu, připíchla si na hlavu obrovský slamák s rudými máky a zalykajíc se rozhořčením vedla nás po silnici ke vsi.

Došli jsme k policejní stanici a spatřili před ní širokou manželskou postel postavenou do stínu palmy a v posteli samotného policejního náčelníka, jak si tu leží a blaženě chrápe. Na neoholeném obličejí měl přímo andělský výraz a dvě prázdné láhve pohozené u postele svědčily o tom, že náš výslech patřičně oslavil. Jen ho Paula zahlédla, posměšně si odfrkla a pak se k němu rychle rozběhla, napráhla ruku a pořádně praštila do hromady pokrývek v místech, kde zřejmě zakrývaly náčelníkovu zadní část. Zasáhla ji dobře mířenou ranou, do které vložila všechnu sílu svého mohutného těla, a náčelník se prudce posadil a rozzuřeně se rozhlédl. Když však poznal Paulu, skromně se přikryl až po bradu a slušně jí popřál dobré jitro. Paula však neměla na zdvořilosti náladu, jeho pozdrav ani nevzala na vědomí a hned se do chudáka pustila. Se zvedajícími se řadry a blýskajícíma se očima se skláněla nad jeho postelí a křičela na něj, co si o něm myslí, ještě ke všemu tak pronikavě a jasně, že to slyšela celá vesnice. Skoro mi bylo ubožáka líto, jak tam ležel uvězněn ve vlastní posteli před zraky celé vsi a Paula se nad ním tyčila jako obrovská lavina hnědého masa a chrlila na něj nadávky, posměšky, výčitky a hrozby v tak nemilosrdném proudu, že ji nemohl přerušit ani slůvkem. Vyhublá tvář mu přešla z rozhořčeně růžové do bílé, a když pak Paula spustila o intimnějších detailech jeho milostného života, nabyl jeho obličej jemně zeleného nádechu. Všichni obyvatelé okolních domků se shromáždili ve dveřích, aby jim z té zábavy nic neušlo, a povzbuzovali Paulu výkřiky — náčelník nebyl zřejmě ve vsi zvlášť oblíben. Po čase už to chudák nemohl vydržet,

odhodil pokrývky, vyskočil z postele a za bouřlivého jásotu shromážděných vesničanů se rozběhl k policejní stanici, oděn toliko do trička a tenkých pruhovaných spodků. Paula se udýchaně, leč vítězoslavně posadila na uprázdňenou postel, aby si trochu odpočinula, a pak nás zas vedla domů a jen tu a tam se cestou zastavovala a přijímala blahopřání od svých obdivovatelů.

Pokračování této epizody přišlo večer, kdy se k nám dostavil do domku s dost rozpačitým výrazem jeden ze strážníků a třímal v jedné ruce rezavou pušku a v druhé dost pocuchanou kytici lučních květín. Vysvětlil nám, že náčelník posílá tento květinový dar señoře, a Jacquie kytici s patřičnou vděčností přijala. Kdykoli jsme od té doby potkali náčelníka, jak si důležitě vyšlapuje vesnicí, postavil se do pozoru, křepče zasalutoval a pak si strhl kšiltovku a zdvořile se na nás usmál. Policejní povolení od nás však už nikdy nežádal.

Kapitola sedmá

**Strašlivé ropuchy
a klece plné ptáků**

Po dvou měsících, které jsme strávili v Chacu, se má sbírka tak rozrostla, že jsme s ní měli celé dny plné ruce práce. Den nám začínal těsně před svítáním, kdy k nám připlula do pokoje Paula s čajem. S politováním musím přiznat, že jsme se nedávali budit v tak nekřesťanskou hodinu, protože bychom snad rádi časně vstávali, ale prostě protože jsme zjistili, že je přece jen lepší udělat všechny těžší práce, než slunce vystoupí moc vysoko a s ním vyletí i teplota.

Nejdříve jsme museli vyklízet klece — což byla zdlouhavá, namáhavá a špinavá práce a obvykle nám zabrala dvě hodiny. Kolik času jsme strávili nad tou či onou klecí, záleželo výhradně na jejím obyvateli — když se vztekal, trvala nám práce déle, protože jsme si museli dávat pozor, aby nás nepokousal nebo nepokloval, a když si chtěl hrát, museli jsme ho zas dlouho přesvědčovat, že čištění klece se nekoná jen pro jeho pobavení. Většina exemplářů velmi brzy pochopila, co se od nich žádá, a trpělivě stála na straně klece, když jsme čistili jednu polovinu, a pak se zas přesunula do čistého prostoru a my začali čistit klec z druhé strany. Když jsme všechny klece uklidili a vyložili čerstvou vrstvou suchého listí nebo pilin, mohli jsme začít s přípravou potravy. Nejdříve přišlo na řadu ovoce, které se muselo oloupat nebo nakrájet. Každý by řekl, že je to jednoduchá práce, a také by na ní nic zvlášť složitého nebylo, kdybychom připravovali ovoce pro všechny živočichy naší sbírky stejně, ale tak snadno to bohužel nešlo. Někteří ptáci si například potrpěli na banány nakrájené po délce, nabodnuté na háček a zavěšené na přední drátěné stěně klece, jiní si je zas přáli nakrájené na malinké kousky, aby se daly rovnou spolknout. Někteří se ani nedotkli manga, pokud jsme jim je neutřeli do zvláštní patlaniny s chlebem a mlékem, jiní zas vyžadovali plátek přezrálé papaje i se semínky, a dokud ho nedostali, jiné potraviny se ani nedotkli. Když jsme jim semínka vyndali, ani papáju neochutnali, ačkoli semínka nepojídali, jen je vytahovali z měkké oranžové dužiny a rozhazovali po kleci. Příprava jídla byla tedy práce zdlouhavá a museli jsme si při ní dobře pamatovat, co která zvířata ráda, či nerada.

Po ovoci přišel další veliký úkol — maso. Spotřebovali jsme sedm kilogramů denně — obrovskou dávku jakési minutkové směsi, složenou ze srdce, jater, mozečku a zadního hovězího, a všechno se

to muselo patřičně nasekat nebo umlít. Připravovat sedm kilo masa za teploty osmatřiceti stupňů ve stínu není žádná legrace, a abych tu operaci trochu usnadnil, koupil jsem v Asunciónu obrovský masový strojek. Strojek měl na spodku cedulku hrdě hlásající *Primero classe*, ale přes to poněkud přehnané vychloubání nám jeho hlučný mechanismus celé dny ztrpčoval život. Stačilo trochu neopatrnosti, a už z něho padaly malé cucky, a af jsme mu cpali do chřtánu sebemenší kousky masa, pořád se ucpával a co chvíli jsme ho museli celý rozebrat. I když neměl zrovna žádnou závadu, třásl se a úpěl a občas ze sebe vyrazil pronikavý skřek vypočtený k otřesení i nejotrlejších nervů.

Když bylo maso připraveno, museli jsme umýt všechny nádobky na potravu i na vodu. Každý, kdo se domnívá, že vyjede-li si člověk sbírat zvířata, unikne nudným domácím povinnostem, jako je mytí nádobí, je na smutném omylu. Ke konci cesty jsme měli asi padesát klecí a v každé z nich alespoň dvě nádobky a v některých i tři anebo čtyři. Všechny jsme museli svědomitě vydrhnout a vypláchnout a pak teprve začít s krmením. V tom vedru se každý i docela nepatrný zbyteček jídla v nádobkách začal brzy rozkládat, mohl infikovat čerstvou potravu a možná i zahubit naše exempláře.

Někomu, kdo sám zvířata nikdy nesbíral, by se snad mohlo zdát, že jsme se se svými exempláři zbytečně piplali. Na to musím samozřejmě odpovědět, že kdo se se zvířaty doslova nepiplá, doveze jich jen málo domů. V každé sbírce je určité množství flegmaticky založených živočichů, kteří snesou jakékoli zacházení, ale na jednoho takového živočicha připadá dvacet, kteří si naopak žádají dokonalou péči.

Když jsme byli hotovi s každodenními běžnými pracemi, mohli jsme se věnovat neobvyklejším a někdy i složitým úkonům, jako je třeba krmení mláďat z lahví, léčení ochuravělých zvířat a péče o nové přírůstky. Ty se k nám dostávaly v kteroukoli denní i noční dobu, a než si zvykly, působily nám většinou mnoho obtíží. Většina exemplářů bývá přizpůsobivá, a když si zvyknou, není s nimi moc nesnáží, ale čas od času jsme dostali kousek, který nám své nenáročné druhy vynahradil a přidělal nám spoustu práce navíc. A často to býval živočich, který by se byl podle všech zkušeností z

výprav za zvěří měl udržet v zajetí nejsnáze.

V některých krajích Jižní Ameriky žije ropucha, která snad ze všech žab vypadá nejbizarněji. Jmenuje se ropucha rohatá, a protože ropuchy se většinou chovají velmi snadno, představoval jsem si, že stejně jednoduše si poradím i s ropuchou rohatou. Nevím zrovna proč, ale nesmírně jsem toužil obstarat si pár těchto ropuch, dokud jsem ještě byl v Chacu. Věděl jsem, že se tu vyskytují a že se jim tu říká *escuerzo*, ale tím mé znalosti také končily. Na výpravách za zvěří se ovšem kupodivu většinou ukáže, že živočich, po kterém člověk nejvíc touží a který tu ještě nedávno v docela hojném počtu žil, úplně vymizí, sotva se o něj začnete zajímat. Tak tomu bylo i s ropuchou rohatou. Ukazoval jsem kdekomu její obrázky, nabízel pohádkové částky každému, kdo ji chytí, a div jsem nepřivedl Jacqui a Rafaela k šílenství, když jsem je vyháněl ve dvě ráno z postele a nutil je, aby se mnou prozkoumávali bažiny, v marné naději, že aspoň nějakou ropuchu polapím. Kdybych byl ovšem tušil, jak mi ropuchy rohaté dají zabrat, určitě bych se po nich tak nesháněl.

Jednou jsem se vrátil domů k obědu a našel na verandě otlučenou plechovou konev s vrškem ucpaným listím. Paula mi nemohla prozradit nic víc, než že v konvi je *bicho*, což bylo ostatně jasné na první pohled, a že je přinesl nějaký starší Indián. Opatrně jsem vytáhl holí listovou ucpávku, nahlédl jsem dovnitř a spatřil ke svému překvapení obrovskou ropuchu rohatou, klidně usazenou na zádech dvou menších.

„Co to tam máš?“ ptala se Jacqui, která se raději držela s Paulou v bezpečné vzdálenosti.

„Ropuchy rohaté... tři nádherné kousky,“ odpověděl jsem nadšeně.

Převrátil jsem konev a ropuchy vypadly v propletené hromádce na verandu. Paula vyjekla a zmizela v domě, ale celá rozklepaná se po mně dívala dál, bezpečně schovaná za oknem.

„Señore, señore, pozor,“ kvílela, „*es un bicho muy malo, señor, muy venenoso.*“

„Nesmysl,“ řekl jsem. „*No se venenoso... no es yarará... es escuerzo, bicho muy Undo.*“

„*Madre de Dios!*“ zvolala Paula a nad pomyšlením, jak může říct

někdo o rohatých ropuchách, že jsou krásné, zvedala oči k nebesům.

„Jsou jedovaté?“ ptala se Jacquie.

„Ne, samozřejmě že ne... jenom tak vypadají, nic víc.“

To už se ropuchy trochu rozmotaly a největší se rázně posadila a zlobně se na nás dívala. V obvodu byla velká asi jak čajový podšálek a snad tři čtvrtiny jejího objemu zabírala hlava. Měla krátké silné nohy, hrbolaté tělo a obrovskou hlavu, do které byly posazeny dvě velké oči zdobené zlatým a stříbrným vzorováním. Nad každým okem se jí zvedala kůže do stejnoramenného trojúhelníku jako roh ježátka. Úplně neuvěřitelná měla ústa, tak velká, až se skoro zdálo, že ji rozdělují vedví. S těmi jakoby gumovými rty, rohatou hlavou a nakvašeně pokleslými koutky úst se jí podařilo nasadit výraz, v kterém se pojila nezměrná zloba s arogantním pohledem přetloustlého monarchy. Celý ten zlovlný dojem ještě zvyšovalo zbarvení živočicha — byl bledě hořčicově žlutý s rezavě červenými a šalvějově zelenými skvrnami, které vypadaly, jak kdyby na něj zkoušel někdo, kdo věru neoplýval uměleckými schopnostmi ani zeměpisnými znalostmi, nakreslit mapu světa.

Jak se tak Paula dovolávala pomoci svatých a přesvědčovala Jacqui, že bude do půlhodiny vdovou, sklonil jsem se a chtěl si blíže prohlédnout svou chráněnkyni. V tu chvíli ropucha křečovitě zalapala po vzduchu, nafoukla se do dvojnásobné velikosti a pak s několika rozhořčenými sípavými výkřiky zase vypustila vzduch, poskakovala ke mně drobnými přískoky a klapala velikou tlamou. Udělala na mne velkolepý a přitom i překvapující dojem, protože se ukázalo, že má tlamu uvnitř jasně žlutou jak petrklíč.

Při ropušině válečném pokřiku sepjala Paula ruce a zapotácěla se za oknem. Domníval jsem se, že nastala vhodná chvíle, abych ji trochu poučil o základech přírodních věd a upevnil přitom svou prestiž. Zvedl jsem proto ropuchu, která zuřivě kopala a astmaticky sípala, a přistoupil k oknu, kde stála Paula jako obrovská loutka. „*Bueno, Paula... no es venenoso... nadá, nadá,*“ pravil jsem.

Ropucha otevřela obrovskou tlamu a chtěla znovu vyrazit svůj výkřik podobný zaskřípění dud, ale vstrčil jsem jí rychle do tlamy palec. Ropuchu to tak překvapilo, že chvíli nechala tlamu otevřenou, a já se konejšivě usmál na Paulu, která byla zřejmě na pokrajích

mdloby.

„*No es venenoso*,“ opakoval jsem. „*No es.*“

Přesně v té chvíli se ropucha vzpamatovala ze svého úžasu a pevně zaklapla ústa. Nejdříve jsem měl dojem, že mi někdo amputoval výjimečně tupou sekyrkou poslední článek palce. S největším vypětím vůle jsem potlačil bolestný výkřik, který se mi dral na rty. Paula mne vyděšeně pozorovala, a tentokrát poprvé, co jsem ji znal, ani nepípla. Obdařil jsem ji křivým úšklebkem, o němž jsem doufal, že ho bude mít za nonšalantní úsměv, a ropucha se zatím báječně bavila tím, že vždycky v půlveřtinových intervalech stiskla vši silou čelisti, až jsem měl pocit, jako by mi palec ležel pod nesmírně dlouhým nákladním vlakem vybaveným nadměrným množstvím kol.

„*Santa Maria!*“ zvolala Paula, „*qué extraordinario... no tiene veneno, señor?*“

„*No, nadá de veneno*,“ odpověděl jsem chraptivě a pořád ještě jsem se strnule usmíval.

„Co se děje?“ zeptala se zvědavě Jacquie.

„Proboha, odved' někam tu ženskou. Zatracená ropucha, div mi neukousla palec.“

Jacquie rychle rozptýlila Paulinu pozornost diskrétním dotazem, kdy bude oběd, a Paula odběhla do kuchyně, kde ještě chvílemi vykřikovala: „*Extraordinario!*“ Sotva zmizela, pokusili jsme se zachránit zbytky mého palce. Nebylo to tak snadné, protože ropucha má sice silný skus, ale velmi křehké čelisti, a pokaždé, když jsme se pokusili otevřít jí tlamu klacíkem, kůstky se ohnuly, až jsem se o ně začínal bát. Sotva jsme klacík odtáhli, ropucha mi zas s novu silou vítězoslavně stiskla prst. V zoufalství jsem ji nakonec položil na cementovou podlahu a snažně doufal, že alespoň tím ji přesvědčím, aby mne pustila. Zůstala však sedět jak nějaký buldok ze strašlivého snu a vzdorovitě se na mne dívala.

„Třeba se jí tu nelíbí,“ nadhodila Jacquie, jak se snažila být mi alespoň trochu nápomocná.

„A co mám podle tebe dělat?“ zeptal jsem se jí nakvašeně. „Jít si s ní sednout do bažiny?“

„Ne, ale kdybys vstrčil ruku do ibiškového křoví, třeba by si myslela, že uteče, a pustila by se tě.“

„Když se mě nechce pustit tady, tak nevím, co by mi bylo platné, abych s ní lezl do houští.“

„Dělej si, co chceš. Jak si to vlastně představuješ, míníš snad celý život chodit s rohatou ropuchou na palci?“

Konečně jsem nahlédl, že nechci-li otvírat ropuše násilím tlamu a riskovat, že jí zlomím čelistní kůstky, nezbyvá mi, než zkusit to s ibiškovým křovím. Zalezl jsem tedy pod jeden stinný keř a vstrčil ruku do nejhustší spleti. Ropucha rázem uskočila nazad a současně nanejvýš zhnuseně vyplivla můj palec. Honem jsem ji zas chytil, šoupl do konve, a tentokrát už se ani nebránila, jen párkrát nepřiliš hlasitě zasípala. V místech, kde mi sevřela čelistmi palec, jsem měl rudou čáru a do hodiny se mi podlitina rozšířila i pod nehet. Ještě tři dny mne palec bolel při sebemenším pohybu a trvalo měsíc, než podlitina zmizela úplně.

Nikdy jsem se už nepokoušel předvádět obyvatelům Chaca, jak neškodné zvířátko je ropucha rohatá.

Chaco je přímo ráj ptactva, takže jsme pochopitelně měli v ptačím oddělení své sbírky dvojnásob exemplářů než v ostatních. Největší z našich ptáků byla seriema brazilská. Seriemy mají tělo velké asi jak slepice a stojí na dlouhých silných nohách. Krky mají také dlouhé a hlavy veliké. Zobáky mají na konci mírně zahnuté a k tomu velké bledě stříbrné oči, takže se trochu podobají dravcům. Peří na krku a na zádech mají jemné, šedavě hnědé, a na spodní části těla krémové. Na hlavách, hned za nozdrami mají zvláštní štětičky, které jim trčí do vzduchu. Když si vykračují s prohnutými krky, hlavou obrácenou nazad a s povzneseným výrazem, připomínají mi trochu nafoukané opeřené velbloudy. Naše dvě seriemy byly brzy úplně krotké, takže jsme je každý den pouštěli, aby se prošly tábořem.

Když jsme je ráno vypustili z klece, vyrazily si nejdřív na obhlídku kolem celého tábora. Vždycky si pár metrů pomalu a vážně vykračovaly na dlouhých nohách, pak se najednou zastavily s jednou nohou ve vzduchu a zůstaly jako přimrazené, na hlavách se jim chvěla pocuchaná pernatá čelenka a v tvářích měly rozzuřený, aristokraticky pobouřený výraz. Po chvíli se zase odmrázily, postavily zvednutou nohu na zem, odměřenými kroky pokračovaly v zdravotní procházce a za pár metrů zase znehybněly. Chovaly se tak

vznešeně, až by byl člověk málem uvěřil, že si dvě ovdovělé vévodkyně vyšly na procházku parkem a najednou na ně hvízdal rozjařený voják.

Tu a tam zapomněly vévodkyně na svou vznešenost a pustily se do divokého fantastického tance. Jedna z nich si třeba našla větvičku anebo kousek trávy, vzala jej do zobáku, dlouhými houpavými kroky se s ním rozběhla ke své společnici a pak jí hodila dárek na zem. Chvíli se na něj obě dívaly a pak se kolem něho pustily na dlouhých nepůvabných nohách do piruetek, zdvořile se jedna druhé ukláněly, třepetaly přitom křídly, a co chvíli zvedly větvičku nebo travu a s bujnou rozmařilostí ji vyhodily do vzduchu. A potom tanec ustal stejně náhle, jak začal, obě ustrnuly, pohlédly na sebe jakoby s ledovou zuřivostí a odkráčely každá jiným směrem.

Seriemy si vášnivě zamilovaly hřebíky a zřejmě byly stejně jak Řezník Anastacius přesvědčeny, že jsou to živí tvorové. Vždycky si opatrně vytáhly hřebík z balíčku a tloukly jím o zem tak dlouho, až byl „mrtvý“. Pak ho odhodily a vyndaly si další. Za chvíli byl balíček prázdný a seriemy hrdě stály v moři „mrtvých“ hřebíků. Naštěstí nikdy nezkusily hřebík spolknout, ale stejně byl ten jejich zvyk k zlosti, protože kdykoli jsem chtěl něco stloukat, musel jsem se dlouho plazit v prachu a sbírat povražděné hřebíky, nad kterými strávily seriemy krásné odpoledne a rozházely je po celém táboře.

Kromě seriem jsme si snad ze všech ptáků nejvíc zábavy užili s chřástalem, malým bažinným ptáčkem s výraznými vínově červenými očima, dlouhým, ostře zahnutým zobákem a obrovskými nohama. Chřástalovi se dostalo té cti, že byl jediným exemplářem, který nám za našeho pobytu v Chacu obstarala Paula, a nemusím snad ani podotýkat, že nejvíc to překvapilo Paulu samotnou. Stalo se to takto.

Jednoho dne se Jacquie probudila se slabou teplotou a třesavkou, z čehož jsem usoudil, že má asi horečku, kterou přenášejí písečné blechy, a přemluvil jsem ji, aby raději zůstala v posteli. Rychle jsem se nasnídal, oznámil Paule, že seňora je nemocná a zůstane ležet, a šel jsem pečovat o zvířata. Když jsem se vrátil k obědu, zjistil jsem k svému úžasu, že Jacquie je přestěhována i s postelí na verandě a z domu se ozývá zmatený rámus, přerušovaný Pauliným houkáním,

nápadně připomínajícím parník.

„Co se to děje?“ zeptal jsem se ženy.

„Zaplat' pánbůh, že už jsi tady,“ odpověděla mi vyčerpaně. „To bylo příšerné dopoledne! První dvě hodiny za mnou chodila Paula každou chvilku po špičkách do pokoje a nosila mi nějaké strašné bylinkové čaje a rosoly, a když zjistila, že chci jen spát, nechala toho a dala se do uklízení. Zřejmě uklízí jednou týdně zgruntu celý dům a dneska je zrovna ten den.“

Z domu se ozýval rámus, jak kdyby se tam proháněla kolem dokola na koních tlupa kozáků a za nimi se řítili zvlášť ječiví Indiáni. Náhle cosi třesklo, tiše se začalo sypat sklo a jednou okenní tabulkou vykoukla násada od koštěte.

„Ale co se to tam k čertu děje?“ zeptal jsem se.

„Počkej, hned ti to povím,“ řekla Jacquie. „Zrovna jsem usínala a najednou se přihrnula Paula, že prý chce vyklidit ložnici. Prohlásila jsem, že se mi nechce z postele a že bude muset nechat úklid na příští týden. Paulu ten nápad zřejmě pobouřil, vyběhla sem na verandu a začala vřískat na děvčata. Přišlo jich asi deset, a než jsem si uvědomila, co se děje, zvedly celou postel a vynesly ji ven. Pak se daly všechny, jak tam byly, do uklízení ložnice.“

Z domu se ozvalo další třísknutí a po něm pronikavé zaječení a dusot běžících nohou.

„To tam pořád takhle lítají? Připadá mi to dost divná metoda, jak uklízet ložnici.“

„Kdepak, s ložnicí jsou už hotové. Všechny se sem přihnaly a chtěly mě zase odnést dovnitř, ale vtom Paula zase zaječela, div mi nepraskly bubínky, a křičela, že vidí na zahradě *bicho*. Než jsem se jí stačila zeptat, co je to za *bicho*, rozběhly se všechny na konec zahrady a pod Pauliným vedením začaly prolézat křoví. Zvíře jim samozřejmě uteklo a z jakéhosi záhadného důvodu vpadlo rovnou do dveří — a tak za ním všechny vběhly do domu a od té doby ho honí z pokoje do pokoje. Pánbůh ví, co přitom všechno rozbily, ale takhle tam dusají už půl hodiny. Křičela jsem na ně, až jsem z toho celá ochraptělá, ale vůbec mi neodpovídají. Dělají rámusu, že je hotový div, jestli zvíře už nezašlo na infarkt.“

„Jedno je jisté — musí to být úplně neškodné *bicho*, jinak by se za

ním tak nehonily. Ale radši se půjdu podívat.“

Opatrně jsem vstrčil hlavu do obývacího pokoje. Po celé podlaze se tam v jedné zmrzce válely převržené židle a rozbité talíře. Vzdálený třesk a jekot prozrazoval, že hon postoupil do druhé ložnice. Pootevřel jsem dveře, a div jsem neohluchl z rámusu v pokoji; otevřel jsem je trochu víc a nahlédl dovnitř. Kde se vzal tu se vzal, objevil se smeták, a jak dopadl s prudkým zasvištěním dolů, minul jen o pár čísel mou hlavu. Honem jsem ucouvl a zase dveře přivřel.

„Hej, Paulo, *qué pasa?*“¹¹ volal jsem skulinou.

Na chvíli všechno ztichlo, pak se dveře rozlétly a na prahu stála Paula a trásla se jako polosplasklý vojenský balón.

„*Señor!*“ zvolala a ukázala tlustým prstem k posteli. „*Un bicho, señor, un pájaro muy Undo.*“

Vstoupil jsem do pokoje a zavřel za sebou dveře. Z trosek pokoje se na mne se zářivými úsměvy dívala horda Pauliných dívek. Všechny byly rozcuchané, oddechovaly námahou a jedné se dokonce utrhł vepředu velký kus šatů, takže zbývalo jen hodně málo, co bych si musel z jejích výraznějších půvabů představovat. Zřejmě ji to jen těšilo a všiml jsem si, že oddechuje ještě prudčeji než ostatní. Z vůně jedenácti různých parfémů, které se mísily v tak nepatrném prostoru, se mi až zatočila hlava, ale přešel jsem k posteli a poklekl, abych se podíval, co se pod ní ukrývá. Jak jsem hledal to *bicho*, děvčata s Paulou se kolem mne seskupily, chichotaly se a div mne nezadusily všemi těmi vůněmi. Pod postelí, pokrytý chmýřím a prachem, stál udýchaný, rozzlobený, ale pořád ještě velice bojovně naladěný chřástal. Následovalo vzrušujících pět minut — dívky s Paulou přeběhly na jeden konec postele a snažily se ptáka vyhnat a já se zatím plazil pod postelí s ručníkem a pokoušel jsem se ho chytit. Můj první pokus vyšel naprázdno, protože když jsem chtěl hodit ručníkem po ptákovi, ukázalo se, že na jednom cípu stojí nic netušící Paula. Ani druhý pokus se nezdařil, protože jedna z dívek mi v rozčilení těžce došlápła na ruku. Potřetí jsem však měl štěstí a vylezl zpod postele i s hlasitě křičícím chřástalem zamotaným do ručníku. Zanesl jsem chřástala ukázat Jacqui a Paula zatím sešikovala děvčata a nařídila jim, af aspoň trochu uklidí tu spoušť, kterou zanechal po celém domě lov.

„To chceš říct, že se tu strhlo tolik povyku kvůli *tomuhle*?“ zeptala se Jacquie znechuceně, když se podívala na zaprášenou chřástalovou hlavu vykukující z ručníku.

„Ano. Honilo jich ho deset, a přitom ho nemohly chytit. Zvláštní, co?“

„Mně se ani nezdá, že by stál za tolik námahy,“ řekla Jacquie. „Vypadá, že se z něj vyklube úplně nudný vztekloun.“

V tom se však náhodou mylila, neboť chřástal se sice ukázal jako pták velmi popudlivý a zlostný, ale rozhodně měl výraznou osobitost a stal se jedním z našich nejoblíbenějších a nejzajímavějších ptáků.

Zanedlouho jsme zjistili, že se pohybuje stejně zvláštně a směšně jak seriemy. Stával se skloněnou hlavou jako vyčouhlý učitel a s nataženým krkem se krátkozrace díval před sebe, jako kdyby nahlížel klíčovou dírkou v naději, že přistihne třídu při nějaké nepřístojnosti. Pak se zřejmě uspokojen narovnal, asi třikrát mrskl krátkým zahroceným ocasem a odkráčel k další klíčové dírce, která existovala jen v jeho představivosti. Protože tak často švihal dolů a nahoru ocasem, dostal přiléhavé, byť politováníhodné jméno Prdelkomrsk. Nikdy neváhal tasit zobák, vrhal se divoce po každé ruce, která mu čistila klec, a tak jsme s ním měli hodně práce, při které jsme si zakusili nemálo bolesti a leckdy i tekla krev. Vzpomínám si, jak jsem mu v den, kdy jsme ho chytili, vstrčil do klece velkou plechovku od cigaret Player's plnou vody. Jen se plechovka objevila ve dvířkách, Prdelkomrsk skočil kupředu a vrhl se po ní — a k našemu překvapení mu zobák projel plechem jak jehla látkou. Poskakoval po kleci s plechovkou na zobáku a trvalo dost dlouho, než se mi podařilo ho chytit a plechovku sundat. Chovali jsme ho v kleci s dřevěnými příčkami a chřástal se jimi celé dny toužebně díval ven a občas varovně vyrazil pronikavé „Arrrk!“

Nad ním žil v kleci jeden z Jacquiiných oblíbenců; hned když jsme tohoto ptáka dostali, jsem ho k Jacquiině rozhoření pojmenoval Drákula. Byl to ibis s holým obličejem, velký asi jak holub a měl pahýlovité nohy, zbarvené trochu jak obnažené svalstvo, a dlouhý zahnutý zobák téhož odstínu. Celé tělo měl pokryté pohřebně černým perím až na místa kolem očí a zobáku, který byl holý a bledě žlutý jak lůj. Z neopeřené plochy zastřené vyhlížela dvě kulatá smutná

očka. Drákula jedl velmi vybraně a zřejmě by byl nepozřel maso, kdybychom mu je nejdřív nerozřezali na mikroskopicky nepatrné kousíčky a nepolili vodou. Když jsme mu přimíchali do té kaše trochu mozečku, byl na vrcholu, štěstí, nořil do potravy zobák, klepal jím a sípavě vykřikoval radostí. Byl to moc roztomilý a příjemný pták, ale přece z něho šel trochu mráz po zádech, jak se sám pro sebe pochechtával a nadšeně se přebíral v kaši z mozečku a masa jak ghúl, který objevil čerstvý hrob.

Další pták, který si rád pochutnával na mozečku, byl také ibis, pro změnu s černou tváří, a říkali jsme mu prostě ICT. Nějakou dobu dostával čistě jen masitou stravu a skvěle prospíval, až jsem si jednoho dne řekl, že by si třeba rád pochutnal na něčem lepším, a přimíchál jsem mu do masa trochu mozečku. ICT určitě nikdy neměl příležitost ocenit tuto lahůdku v přírodě, ale vrhl se na ni, jako kdyby to bylo jeho nejoblíbenější jídlo. Naneštěstí se pak rozhodl, že maso je pro něho moc skromný pokrm, a při každém krmení si halasně vyžadoval mozeček. Jak byl Drákula vybraný jedlík, ICT si s dobrým chováním hlavu nelámal. Krmení znamenalo podle jeho představ stát co nejbliž nádoby s jídlem (a ještě raději v ní) a pak si s veselou rozmařilostí flamendra, který se pouští do hry v kostky, rozházet po sobě i po celé kleci kousky mozečku a hlasitě přitom plným zobákem vykřikovat: „Arrr — onk!“

Jednou týdně dostali Prdelkomrsk, Drákula a ICT při krmení ryby, aby se udržovali v dobré kondici. Nedalo se to jen tak snadno zorganizovat, protože v celém Chacu by nikoho ani ve snu nenapadlo jíst ryby, takže nebyly na zdejšímu trhu k dostání. Vydávali jsme se tedy ráno ke břehu řeky vyzbrojeni tlustými provazy se strašidelně zahrocenými udicemi, které vypadaly, jak kdyby se na ně měli chytat přinejmenším žraloci. Necelý kilometr za vesnicí byl starý, dávno už neužívaný přístávací můstek, kde v červotočivém dřevu žilo plno pavouků a jiných živočichů. Můstek se skoro ztrácel pod velkou pokrývkou lesklých svlačcových listů, zdobenou jako brokátovým vzorem růžovými trubkovitými květy. Opatrně jsme našlapovali z jednoho trámu na druhý, abychom nevyrušili zářivě modré vosy uhnízděné v dřevě, až jsme konečně došli na zbytky starého maličkého mola, které vybíhalo do temných vod a křehké sloupky

mělo zdobené krejzlíkem leknínových listů. Usazení na samém konci mola jsme navlékli na udice návnadu a hodili je do temných vod. O nějakém trpělivém rybaření tu nemohlo být ani řeči, protože ve vodě žilo plno piraní a stačilo jen předhodit jim jako návnadu krvavý kousek masa a ve chvílce se pod námi rozvířil kolotoč ryb, které chňapaly po udicích a přímo se rvaly o to, abychom je chytili. Se sportem měly naše rybářské výpravy pramálo společného, protože jejich výsledek byl předem úplně jasný, ale aspoň nám poskytovaly záminku, abychom vysedávali na kraji mola a obdivovali překrásnou vyhlídku na řeku, která se před námi vinula k západu. Večerní západy slunce tu byly tak nádherné, že nám potěšení z toho pohledu nemohli zkazit ani moškyti, kteří létali všude kolem. Rafael nás musel po dvou měsících nechat v Chacu samotné a vrátit se do Buenos Aires. Večer před jeho odjezdem jsme si šli zarybařit a odměnou nám byl jeden z nejskvostnějších a nejpůsobivějších západů slunce, jaký jsem v životě viděl.

Někde na severu v rozlehlých brazilských pralesích zřejmě nedávno přšelo a rozlitá řeka se prudce hnala kolem, jak v ní stoupla voda. Obloha byla bledě modrá, jasná a čistá jak naleštěný želví krunýř. Slunce klesalo níž a níž a zbarvilo se ze žluté do temně červené s téměř vínovým nádechem a černá říční voda připomínala klubko měňavého hedvábí, náhle rozvinuté mezi břehy. Když slunce kleslo až k obzoru, jako by se ve svém sestupu na chvíli zastavilo a odkudsi z nesmírné volné oblohy se vynořily tři mráčky, které vypadaly jako složené z černých mýdlových bublin s krvavě červeným okrajem. Mraky se seskupily s uměleckou přesností jako opona a slunce znenáhla kleslo za jejich clonu. A pak se objevil v ohybu řeky předvoj plujících ostrůvků. Vysoká voda je přinesla z kopců — ostrůvky z leknínů, svlačců a travin obtočených kolem promáčených klád z rozlehlých pralesů. Slunce zapadlo, řeka byla v kratičkém soumraku měsíčně bílá a kolem tíše a rychle proplouvaly stovky načechráných ostrůvků, které se nemohly dočkat, aby už byly v moři. Některé byly velké jen asi jako klobouk, a jiné, pevně propletené jak rohož, velikosti pokoje, ale každý si s sebou vezl náklad semen, výhonků, cibulek, pijavic, žab, hadů a plžů. Dívali jsme se, jak kolem nás proplouvá ta zvláštní flotila, až se už natolik

setmělo, že nebylo nic vidět, a jen chvílemi jsme vytušili, že pluje velký shluk rostlinných ostrůvků, protože některý z nich se otřel s tichým konejšivým šepotem měkkého listí a trávy o kůly mola. Zanedlouho jsme se celí ztuhlí a poštipaní od moskytů tiše vrátili do vsi, ale ostrůvky pluly po proudu v nekonečném sledu ještě celou noc, a teprve ráno byla řeka zas volná a hladká jako zrcadlo.

Kapitola osmá

**Čtyřoký pták
a anakonda**

Jednou ráno jsme dostali do sbírky nový přírůstek, a ještě když byl na dobrý kilometr od nás, slyšeli jsme ho už z dálky ze silnice. Viděl jsem, jak se k mýtině, na které jsme měli tábor, hrne nějaký Indián, jen s malým úspěchem se snaží udržet na hlavě veliký slamák a pokouší se napěchovat zpátky do dost už vetchého proutěného košíku jakési zvíře, které se pořád snaží vylézt ven. Netušil jsem, co se v tom košíku může skrývat, ale každopádně to protestovalo proti svému uvěznění opakovaným houkáním v prostých základních tónech, které mi připadaly, jak když se někdo pokouší zahrát na starodávnou automobilovou houkačku složitou Bachovu fugu. Indián se ke mně rozběhl, položil mi košík k nohám a pak ustoupil, smekl obrovský slamák a zešíroka se usmál.

„Buenos días, señor,“ řekl, „es un bicho, señor, un pájaro muy Undo.“

Byl jsem moc zvědavý, který pták dokáže vyloudit tak komplikovaný sled hýkání, nápadně připomínajícího varhany. Košík ležel na zemi, celý se otřásal a pořád ještě se z něho ozývaly rozzuřené výkřiky. Pohlédl jsem dolů a najednou jsem zjistil, že se dívám do studeného, jakoby rybího oka bledé bronzové barvy, které si mne zlobně prohlíží proutím. Sehnul jsem se, uvolnil víko košíku a trošičku jsem je nazvedl, jak jsem se chtěl podívat, co je uvnitř. Na zlomek vteřiny jsem zahlédl změk hnědožlutého peří a vtom vyrazil skulinou dlouhý zelený dýkovitý zobák, zabodl se mi asi na centimetr hluboko do svalů na palci a hned zase zmizel v košíku. Přilákána mým bolestným výkřikem se objevila na scéně Jacquie a smířena se svým nelehkým osudem se mne zeptala, co mne zas tentokrát kouslo.

„Bukač tygří,“ zamumlal jsem skoro nesrozumitelně, jak jsem si sál prst.

Jacquie se na mne chvíli mlčky dívala.

„Tygří? Dělaš si ze mě legraci?“ zeptala se pak.

„Ne, říkám ti přece, že mě kousl zatracený pták... vlastně mě klovl... Je to bukač tygří.“

„Nebo spíš jaguáří?“ zeptala se Jacquie líbezně.

„Teď není čas na hloupé vtipy,“ řekl jsem přísně. „Pomoz mi ho vyndat z košíku. Chci si ho prohlédnout.“

Jacquie si sedla na bobek, uvolnila víko košíku a znovu z něho vyrazil zelený zobák. Tentokrát jsem to však už očekával a pohotově jsem ho chytil mezi ukazováček a palec. Pták huboval, až uši zaléhaly, divoce kopal a zmítal se v košíku, ale podařilo se mi vstrčit dovnitř druhou ruku, pevně ho chytil za křídla a vyzvednout ho ven.

Nevím, co Jacquie čekala, ale při pohledu na bukače vykřikla úžasem, protože bukač tygří je nepochybně jeden z nejkrásnějších brodivých ptáků. Představte si malou, trochu nahrbenou volavku se šalvějově zelenýma nohama a zobákem, oděnou do světle zeleného perí s bohatým vzorem černých a tygrovitě oranžových skvrn a pruhů, takže celá září jak malý opeřený táborák.

„Ten je nádherný!“ zvolala Jacquie. „A jaké má skvostné zbarvení!“

„Víš co, podrž mu na chvíličku nohy, chci se mu podívat na křídlo. Mám dojem, že mu nějak podivně visí.“

Jacquie pevně přidržovala zelené nohy a já zatím přejížděl rukou po spodní straně křídla a v polovině hlavní kosti jsem objevil zlověstný svalový otok, který obvykle označuje zlomeninu. Prohmatl jsem otok prsty a opatrně jsem zahýbal křídlem — skutečně bylo asi ve třičtvrtině zlomené, ale naštěstí byla zlomenina čistá, a ne změř roztržštěné kosti.

„Má něco s tím křídlem?“ ptala se Jacquie.

„Ano, má je až skoro nahoře zlomené. Ale je to dost čistá zlomenina.“

„Skoda! Takový krásný pták! Nemůžeme pro něj něco udělat?“

„Mohl bych mu to zkusit zafixovat. Ale sama víš, jak ptáci vyvádějí, když je chce člověk třeba jen ovázat nebo ošetřit.“

„Tak to aspoň zkusme. Určitě za to stojí.“

„Dobrá. Skoč pro peníze a já to tady zatím zkusím vysvětlit tomuhle výtržníkovi.“

Jacquie zmizela v domě a já zatím pomalu a lopotně vysvětloval Indiánovi, že pták má zlomené křídlo. Indián si křídlo ohmatl, potřásl hlavou a tvářil se velmi smutně, ale musel mi dát za pravdu. Pak jsem mu vysvětlil, že zatím mu dám za bukače poloviční cenu, a jestli bude za týden pták ještě živý, doplatím druhou polovinu. Bylo to složité vysvětlování a kladlo si velké nároky na mou primitivní

španělštinu. Navíc mám ve zvyku, pokouším-li se mluvit cizí řečí, pomáhat si hodně rukama, protože když mě omezená slovní zásoba zklame, mohu ještě leccos objasnit gestem. Tentokrát jsem si však tiskl k hrudi rozzuřeného bukače a gesty jsem si vypomáhat nemohl, protože jednou rukou jsem svíral ptáka kolem těla a druhou mu držel zobák. Musel jsem proto všechno opakovat nejméně dvakrát, než Indián pochopil, co mu chci sdělit. Konečně se dovtípil a horlivě přikývl, usmáli jsme se na sebe, maličko se uklonili a zamumlali: „*Gracias, gracias.*“ Vtom si Indián vzpomněl ještě na něco a honem se zeptal, kolik mu za bukače dám. Ta prostá otázka se mi stala osudnou. Aniž jsem si to uvědomil, pustil jsem ptačí zobák a zvedl ruku, abych ukázal Indiánovi úměrnou cifru na prstech. Na tuhle příležitost pták čekal a zachoval se přesně tak, jak všichni příslušníci jeho rodu v ohrožení. Pohlédl vzhůru a vražedným výpadem se mi vrhl zobákem po očích. Jen šťastnou náhodou se mi podařilo včas ucuknout, takže pták se mi do očí netrefil, ale dost jsem přece jen neucukl a bukač mi klovl zobákem přímo do levé strany nosu a na kratičký okamžik jej zabodl kousek od mé nozdry.

Koho nikdy neklovl do nosu bukač tygří, dovede si jen stěží představit, jak strašlivě to bolí a jakou silou dokáže pták udeřit. Bylo mi skoro, jako kdyby mne kopl do obličeje kůň, a zavrával jsem, oslepen na chvíli bolestí a ochromen silou úderu. Stačil jsem alespoň natolik odvrátit hlavu, abych se ochránil před druhým bodnutím zobáku, a z nosu mi zatím prýštěla krev jako z fontány a rozlévala se mi po celém těle, po bukačovi a po Indiánovi, který mi přiskočil na pomoc. Podal jsem mu bukače a šel do domu vyhledat ošetření. Jacquie mi honem začala shánět vlhké ručníky, vatu a borovou vodu, a přitom mě hubovala i litovala.

„Co by se stalo, kdyby se ti byl trefil do oka?“ zeptala se mne, když mi stírala ze rtů a tváří škráloupky zaschlé krve.

„Na to se bojím i pomyslet. Má skoro patnáct centimetrů dlouhý zobák, a kdyby mě byl zasáhl přímo a s takovou silou, nejspíš by pronikl až do mozku.“

„Aspoň si z toho snad vezmeš ponaučení a dáš si příště větší pozor,“ řekla mi Jacquie bez valného soucitu. „A přidrž si k nosu tu vatu, pořád ti ještě trochu teče krev.“

Vyšel jsem znovu ven zřízený trochu jak postava z děsivého plakátu proti vivisekci a dokončil obchodní jednání s Indiánem. Pak jsem vstrčil bukače do prozatímní klece a šel si obstarat lékařské potřeby, které jsem potřeboval k operaci křídla. Nejdříve jsem si musel vyřezat dvě dlahy z měkkého bílého dřeva a opatrně je vystlat vrstvou vaty přichycené ke dřevu mulem. Pak jsme připravili místo operačního stolu velikou bednu a rozložili na ní obvazy, nůžky a žiletku. Navlékl jsem si silnou koženou rukavici a šel pro pacienta. Jen jsem mu otevřel dveře od klece, vrhl se po mně, ale chytil jsem ho za zobák a vytáhl ho ven, af si křičel seberozhořčeněji. Svázali jsme mu obvazem nohy a stejně jsme mu zajistili i zobák. Pak jsme ho položili na stůl, Jacquie mu přidržovala nohy a zobák a já se pustil do práce. Musel jsem mu ostříhat na křídle všechno peří, nejen abych snadněji upevnil dlahu, ale také aby bylo křídlo co nejlehčí. Když bylo křídlo holé skoro jak u oškubaného kuřete, přiložil jsem pod ně opatrně jednu dlahu, tak aby zlomenina ležela uprostřed, a pak jsem musel ptákovi co nejjeměji a nejpečlivěji prohmatat kosti, až jsem konečně našel oba zlomené konce, otočil jsem je a jemně přitáhl, aby ležely ve své normální poloze. V této poloze jsem je přidržel palcem na dlaze, lehce na ně přiložil shora druhou dlahu a pevně stiskl zlomeninu, přichycenou mezi dvěma dřívky obloženými vatou. Potom jsme museli omotat dlahy celými metry obvazu a hotové dílo pevně přivázat k tělu, aby obvazy a dlahy netáhly svou tíhou křídlo dolů a zlomené konce kostí se neoddálily. Když jsme to všechno dodělali, uložili jsme pacienta zpátky do klece a dali jsme mu talířek sekaného masa a trochu čerstvé vody.

Po celý den se bukač choval znamenitě, spořádal všechnu potravu, stál pořád na jednom místě, ani se nepokusil strhnout si obvazy z křídla a vůbec se choval, jako by už žil po léta v zajetí. Většina živočichů vyrostlých v přírodě obvazy, dlahy a jiné lékařské vybavení prostě nesnáší, a jen jim je nasadíte, mají jedinou ctižádost — co nejrychleji se jich zbavit. S problémem, jak jim poskytnout první pomoc, jsem se už natrápil až dost a měl jsem spoustu nepříjemných zkušeností s ptáky i savci, takže mne překvapilo i potěšilo, že bukač zřejmě přijal ošetření tak klidně a filozoficky. Myslel jsem, že jsem konečně narazil na rozumného ptáka, který si

uvědomuje, že ho ošetřujeme pro jeho dobro. Byl to však předčasný úsudek, protože když jsme si druhý den vyšli přehlédnout sbírku zvířat, nahlédla Jacquie do bukačí klece a ztrápeně zaúpěla.

„Prosím tě, pojď se podívat na toho pitomého bukače,“ volala na mne.

„Co udělal?“

„Strhl si celý obvaz... Však jsem si myslela, žeš ho včera přechválil.“

Bukač tygří stál ponuře v rohu klece a zlobně se na nás díval ironickýma bronzovýma očima. Strávil zřejmě večer v pilné práci, protože si strhal všechny obvazy z křídla, a povedlo se mu to dokonale. Nepočítal však s tím, že má vnitřní okraj zobáku jemně zoubkovaný jak lupenkovou pilku a zoubky obrácené nazad, směrem ke krku. Když bukač chytí rybu, udrží si v těch „zoubcích“ její kluzké tělo, a díky jim mu také ryba sklouzne správným směrem. Při rybaření to má svou výhodu, ale když si takový bukač rozmotá obvazy, je mu tento typ zobáku silně na závalu, protože obvaz se zachytí o zoubkovaný okraj. A tak tam náš bukač stál asi se čtyřmi metry obvazu, který mu pevně držel na zobáku a splýval dolů jak velkolepá girlanda. Vypadal trochu jak zmenšený, dost nabručený Mikuláš, kterému se po perné půlhodině, kdy rozdával dárky, trochu posunuly vousy. Zlostně se na nás podíval, když jsme se mu smáli, a rozhořčeně, byf trochu tlumeně, zahoukal skrze obvazy.

Museli jsme ho vyndat z klece a půl hodiny mu vytahovat pinzetou ze zobáku cáry fáčoviny. Ke svému překvapení a radosti jsem zjistil, že se mu nepodařilo strhnout si dlahy, takže kosti zlomeného křídla držely ještě pohromadě. Znovu jsme ho ovázali a milý bukač vypadal tak kající, až jsem nabyl dojmu, že si vzal ze své trpké zkušenosti přece jen trochu ponaučení. Druhý den ráno mu však ze zobáku visely zase stržené obvazy a my ho museli znovu pracně ovazovat. Nebylo to však nic platné, protože ráno co ráno nás čekal úchvatný pohled na bukače, jak stojí v kleci, pečlivě zamaskován do patriarchální kaskády bílého vousu.

„Už mi věčné fáčování toho zatraceného bukače leze na nervy,“ řekl jsem Jacquii, když jsem už poosmé ráno čistil bukačovi zobák.

„Mně taky. Ale co se dá dělat? Spotřebujeme na něj strašně

obvazů. Škoda že jsme si s sebou nevzali trochu leukoplasti.“

„Anebo rychloobvazu, co se rovnou nalepí . . . s tím by si hned tak rady nevěděl. Ale nejvíc mě mrzí, že si ještě uškodí tomu křídlu, jak si pořád strhuje obvazy. Co když se kůstky pod dlahou trochu posunuly, a až se křídlo zahojí, bude ohnuté jak krocketová pálka.“

„Teď už se dá jen čekat a pak uvidíme,“ řekla Jacquie filozoficky. „Víc pro něho udělat nemůžeme.“

A tak jsme po tři nekonečné týdny ráno co ráno obírali z bukače cupaninu, odmotávali z něho fáče a zase ho ovazovali. Pak přišel den, kdy kosti už měly být srostlé a kdy jsme naposled vytahovali bukačovi ze zobáku zbytky obvazu. Vzal jsem nůžky a začal odstříhávat dlahy.

„Jakpak bude asi kost vypadat,“ zauvažovala Jacquie.

„Nejspíš jak vývrtka,“ řekl jsem pochmurně.

Když však dlahy odpadly, leželo před námi bukačovo křídlo rovné jak pravítko. Stěží jsem věřil svým očím — nedalo se ani rozeznat, kde byla kost zlomená, a i když jsem ji pečlivě prohmatával, těžko bych byl místočko našel, nebýt maličkého prstence v bodu, kde zlomené kosti srostly. Jak bukač nepohyboval nějakou dobu křídelními svaly, samozřejmě mu zeslábly a křídlo mu hodně viselo dolů, ale po týdnu je zase úplně ovládal a vrátilo se mu do původní polohy. Nějaký čas zůstávalo holé, ale pak na něm opět narostla péra, a když bukač útočil na misku s potravou, klapal přitom zobákem a mával křídly, nikdo by byl nevěřil, jak byl poraněný. Náramně jsme se jím pyšnili, nejenom proto, že dělal tak výbornou reklamu naší chirurgii, ale že byl i dobrým příkladem, jak i zdánlivě beznadějný případ stojí za námahu. Samozřejmě že od bukače samého jsme se vděčnosti nedočkali — ledaže by se dalo pokládat za vděčnost, že nás při každém krmení zuřivě napadal. Byli jsme však odměněni jinak, protože bukač tygří se nepřímo zasloužil o to, že jsme se setkali s čtyřokým ptákem a s anakondou.

Indián, který nám bukače přinesl, si nepřišel v určený den pro druhou polovinu odměny — což bylo velmi neobvyklé. Objevil se však asi za deset dní nato a zřejmě měl upřímnou radost, jak dobře jsme se o bukače postarali. Vysvětloval nám, že se opozdil, protože se snažil chytit nám obrovitého hada „*muy, muy grande*“, jak říkal, a

také strašlivě zlého. Tento praděd všech plazů žije prý v bažině za jeho domem a dvakrát za posledního čtvrt roku ho poctil návštěvou a ukradl mu kuře. Indián ho vždycky pronásledoval až do bažiny, ale nikdy ho nenašel. Včera v noci řádl had mezi jeho kuřaty potřetí, ale teď už prý Indián přišel na to, kde asi leží a tráví po hostině. Nejel by señor s ním a nepokusil se hada chytit? zeptal se ostýchavě. Señor prohlásil, že nic by mu nebylo milejší, a Indián slíbil, že přijde nazítří časně ráno a zavede nás k hadímu doupěti.

Rekl jsem si, že hon na anakundu (neboť bezpochyby šlo o anakundu), a jak jsem doufal, i její polapení by bylo ideálním námětem pro naši filmovací kameru, a tak jsem zařídil, aby druhý den s námi jel volský potah a na něm Jacquie s kamerou. Volské potahy jsou vybaveny obrovitými koly, které mají v průměru přes dva metry, takže projedou i bažinou, kde by se každé jiné vozidlo zabořilo. Taženy jsou několika voly, podle toho, kolik mají naloženo, a jsou sice pomalé a nepohodlné, ale člověk s nimi pronikne hluboko do bažinatých oblastí, které by mu jinak zůstaly zcela nepřístupné. A tak jsme časně zrána vyrazili, Indián a já na koních a Jacquie přikrčená na voze taženém dvěma stoickými voly se zasněnými očima.

Jak se ukázalo, ležel náš cíl mnohem dál, než jsem si myslel. Doufal jsem, že dojedeme k bažině, než slunce vystoupí vysoko na oblohu, ale v deset hodin jsme se v intenzivním vedru pořád ještě proplétali trním. Rychlost naší malé karavany udávali výhradně voli — vyšlapovali si pravidelným houpavým krokem, a protože šli o polovinu pomaleji než koně, hodně nás zdržovali. Krajina, již jsme projížděli, byla vyprahlá a zaprášená a na koních jsme museli ujíždět vedle vozu, protože když jsme jeli za vozem, málem jsme se udusili prachem, který za sebou zvedali voli, a když jsme jeli vepředu, byl zas celý vůz zahalen v prachu zvířeném koňskými kopyty. Krajinu oživovali ptáci, kteří tu čile a vesele poletovali už za časného rána jako ptáci všude na světě. V nízkém podrostu při kraji pěšiny se krmily v hejnech kukačky guira, smály se mezi sebou a švitořily. Počkaly vždycky, až k nim kymácející se kára dojede tak na dva metry, a pak se vznesly, s rozčileným štěbetáním ulétly jak hejno šipek z balicího papíru a snesly se asi o dvacet metrů dál. Ve vysokých *palo borracho* poskakovalo a přebíhalo pět tukanů ve

větvích, z nichž splývaly jak jemná stříbřitá sprška z fontány tilandsie. Tukani se po nás moudře dívali přes velké lesklé zobáky a křičeli na sebe vysokými zvuky podobnými štěkotu ratlíků. Na každém pařezu a na všech jiných příhodných vyvýšeninách seděl jak bílý květ tyran a hrud' mu zářila jak hvězda. Co chvíli sklouzli tyrani ze svého vyvýšeného místečka, prolétli vzduchem jak cílevědomé sněhové vločky, lapli obratně do zobáku kolem letící hmyz a zase se snesli se zatřepetáním hladkých černých křídel na své stanoviště. Přes cestu nám přeběhla seriema, zastavila se s jednou nohou ve vzduchu, změřila si nás aristokraticky pohrdavým pohledem, a když dospěla k názoru, že nejsme zřejmě dost významní, spěchala dál, jako by se pozdržela cestou za jakýmsi veřejnými záležitostmi.

Konečně byl les řidší a otevřenější a všude kolem se třpytila odleskem voda. Ibisové, čápi a volavky se procházeli po dvojicích v bujném rostlinstvu se vši důstojností klášterních mnichů. V dálce před sebou jsme zahlédli malou chatrč, ke které jsme měli namířeno, ale abychom se k ní dostali, museli jsme přejet jakousi malou pláň — ve skutečnosti několik hektarů vody zarostlé různými rostlinami. Vjeli jsme do ní a po pár metrech už sahala voda koňům i volům po břicha. Voli s krátkýma tlustýma a podsaditýma nohama si tu vedli lépe, protože jim spletené podvodní kořeny vůbec nevadily. Prostě se valili dál stejně pomalu jako na suché zemi, drtili svou vahou rostliny a odstrkovali si je z cesty. Zato koně se ustavičně zamotávali nohama do dlouhých leknínových kořenů a stonků a klopýtali. Konečně jsme dorazili na druhou stranu, koně byli zřejmě celí šťastní, že se zbavili rostlinných pavučin, a voli nevzrušeně vypochoďovali na břeh s nohama ozdobenýma dekorativními věnci leknínových stonků.

Když jsme dojeli do chatrče, přemluvila nás Indiánova žena, abychom si na chvíli odpočinuli a vypili nevyhnutelný šálek mate. Docela rádi jsme po té úmorné cestě poseděli deset minut ve stínu. Jacquii a mně nabídla hospodyně na mate šálek, ale ostatní usrkávali jedinou trubičkou z jedné konvičky. U skupinky stála malá dívenka, vážně podávala jednomu po druhém konvičku a každý si nasál trubičkou doušek mate. Odpočinuli jsme si a příjemně se osvěžili a za chvíli jsme poděkovali ženě našeho průvodce za pohoštění a znovu se vydali na hon. Domnívali jsme se, že už máme nejhorší část

cesty za sebou, ale trpce jsme se zklamali, protože další hodina byla příšerná. Přejížděli jsme rozlehlou bažinu obklopenou ze všech stran lesem, takže sem nezafoukal ani váneček, aby trošičku zchladil to parné sluneční vedro. Bylo tu hluboko — voda sahala kolům až po nápravy a byla tak zarostlá travinami a lekníny, že i volům se tudy těžko šlo. Tenhle kus vodní hladiny byl zřejmě obrovskou líhni moskytů všech možných tvarů a velikostí. Vzlétali před námi v tak hustých mračnech, až jsme měli dojem, že se díváme průsvitnou záclonou z chvějících se křídel, vrhali se na nás s ostrým radostným bzučením, pevně se nás drželi jak strupovitá kůra, napůl utopeni v našem potu, a se zuřivou horlivostí nám sáli krev. Nejdříve jsme se po nich pár minut podrážděně oháněli, ale pak jsme upadli do jakési hypnotické apatie a nechali je, ať se dosyta napijí, protože i když jsme jich jednou ranou zabili sto, vzlétlo jich proti nám asi pět miliónů. Za chvíli jsem tím pohyblivým závojem moskytů zpozoroval, že se blížíme k jakémusi ostrůvku v bažině, kopečku velkému asi dvacet metrů, který vystupoval nad plochý koberec rostlin a vody. Byl hustě zarostlý stromy, ležel v hlubokém stínu a vypadal jak nádherné útočiště, kde nás konečně čeká odpočinek. Náš průvodce byl zřejmě stejného názoru, neboť se obrátil v sedle, setřel si nedbale z obličeje hmyz a ukázal k ostrovu.

„Señor, bueno, eh?“

„Si, si, muy Undo,“ souhlasil jsem, obrátil koně a vrátil jsem se k vozu, který těžce ujížděl za námi a rozrážel koly širokou brázdu v rostlinách vyrvaných z kořenů. Vzadu seděla na bobku Jacquie, na hlavě naražený obrovský klobouk a obličej schovaný pod pevně ovinutým šátkem.

„Nechtěla by sis odpočinout?“ zeptal jsem se jí.

Z hlubin šátku se na mne vyčítavě zahledělo jedno oko. To už si Jacquie šátek odvázala a objevil se obličej, celý červený a napuchlý po štípancích.

„To víš, že bych si ráda odpočinula,“ řekla mi Jacquie trpce. „Taky bych ráda studenou sprchu, něco chlazeného k pití a asi čtyři sta tun DDT. Jenže nic z toho určitě nedostanu.“

„Odpočinout si přece jen můžeš. Kousek před námi je ostrůvek a můžeme si tam chvilku posedět.“

„A kde máš toho zatracenýho hada?“

„Nevím, ale náš průvodce zřejmě věří, že ho najdeme.“

„Aspoň někdo z nás že tomu věří!“

Když naše karavana vyjela uondaně z bažiny do požehnaného stínu stromů, posadili jsme se s Jacquií na zem a zamračeně jsme se škrábali. Naši dva Indiáni se zatím o něčem dlouze dohadovali. Za chvíli k nám přišel náš průvodce a vysvětlil nám, že had by podle jeho odhadu měl být někde kolem, ale nejspíš se odsunul dál, než se čekalo. Navrhl nám, že to zajede zjistit a my abychom zatím počkali. S tímhle návrhem jsem jen souhlasil, dal jsem Indiánovi cigaretu a díval se za ním, jak znovu skočil s cáknutím do bažiny a v tu chvíli se mu kolem hlavy a ramen slétl celý mrak moskytů. Když jsem si trochu zdříml a vykouřil si cigaretu, hned jsem pookřál a zacer jsem pátrat v trnitém houští, jestli neobjevím nějakého plaza. Než jsem se stačil porozhlédnout, vytrhl mne ze zamyšlení zoufalý Jacquiin výkřik.

„Co se děje?“ ptal jsem se.

„Pojď sem honem a hned mi to sundej!“ volala Jacquie.

Ctyřoký

„Co ti mám sundat?“ volal jsem, jak jsem k ní utíkal křovím.

Jacquie stála s vyhrnutou nohavicí od kalhot a z holeně jí visela obrovská pijavice, podobná protáhlému fíku, s tělem napuchlým krví.

„Propánakrále!“ řekl jsem. „Vždyť je to pijavice!“

„To vím taky, že je to pijavice... Honem mi ji koukej sundat.“

Poklekl jsem a se zájmem se na pijavici zahleděl. „Vypadá jako pijavice koňská,“ řekl jsem.

„Mně je úplně šumafuk, co je to za zatracenej druh, hlavně mi ji hned sundej,“ řekla Jacquie rozzuřeně. „Ať už ji mám z tý nohy dole. Dobře víš, že pijavice nesnáším.“

Zapálil jsem cigaretu, zatahl, až její konec červeně zazářil, a pak jsem jej přiložil k napuchlému zadku živočicha. Pijavice se chvíli zuřivě svíjela a pak se pustila a spadla na zem. Hned jsem ji zašlápl. Pukla jak balón a na zem se vylila rudá krev. Jacquie se otrásla.

„Podívej se, jestli nemám někde ještě jednu.“

Pečlivě jsem Jacquií prohlédl, ale další pijavici jsem jí už na těle nenašel.

„To jsem blázen, jak jsi k ní přišla,“ řekl jsem. „Nikdo jsme přece pijavici neměli.“

„Nevím, třeba spadla ze stromu,“ napadlo Jacqui a zadívala se vzhůru do větví, jako by se bála, že tam sedí celé hejno pijavic, připravených jen na nás seskočit. A vtom najednou strnula.

„Gerry, podívej se rychle nahoru.“

Vzhlédl jsem a tu jsem zjistil, že náš malý výjev s pijavici pozoroval další obyvatel tohoto ostrova. V polovině stromu, pod kterým jsme seděli, byl v kmeni otvor a z jeho temných hlubin se na nás díval malý opeřený obličej s dvěma velkýma zlatýma očima. Minutu nás v zděšeném mlčení pozoroval a pak zmizel.

„Co to proboha bylo?“ zeptala se Jacquie.

„Jedna z těch trpasličích soviček. Honem, doskoč mi ke kočímu pro mačetu... Ale hlavně si proboha pospěš a nedělej rámus.“

Jacquie se odkradla a já zatím obešel strom, jestli tam sovička nemá ještě jeden otvor, kudy by mohla uletět, ale žádný jsem nenašel. To už se Jacquie vrátila s mačetou. Honem jsem si usekl dlouhý tenký klacek a svlékl si košili.

„Co to proboha děláš?“ podivila se Jacquie.

„Musíme nějak ucpat tu díru, než k ní vylezu,“ vysvětloval jsem a rychle jsem svazoval košili do uzlu na konci klacku. Opatrně jsem se blížil s improvizovanou ucpávkou ke stromu, přesně jsem nastavil klacek a najednou jsem jím máchl proti stromu a zakryl ústí díry.

„Přidrž pevně ten klacek a já zatím vylezu nahoru,“ řekl jsem Jacqui, a když si ode mne vzala hůl, vyšplhal jsem se po kůře stromu a dost riskantně se usadil na pahýlu větve kousek od místa, kde kmen zdobila má košile. Opatrně, kousek po kousku, jsem pod ni vsunul ruku a sáhl do díry. Ke své radosti jsem zjistil, že dutina je dost mělká, a když jsem v ní chvíli šmátral, ucítil jsem najednou, jak mi o prsty zatřepetal jemné peří. Honem jsem po něm hmátl a uchopil do ruky soví tělíčko, ale připadalo mi tak drobné, až jsem na chvíli zapochyboval, jestli jsem nechytí nějakého mnohem menšího ptáčka. Vtom se mi však bolestivě zabodl do palce malý zahnutý zobák a hned jsem věděl, že jsem se nespletl. Vytáhl jsem ruku z otvoru a přes mé prsty se na mne rozezleně díval načepýřený rozhořčený tvoreček.

„Už ji mám!“ zvolal jsem vítězoslavně. Vtom se však pahýl, na kterém jsem seděl, ulomil a já spadl i se sovičkou na zem. Naštěstí jsem dopadl na záda a sovičku jsem při tom držel ve vzduchu, takže si nijak neublížila. Jacquie mi pomohla vstát a pak jsem jí ukázal, co jsme chytili.

Nadšeně se na sovičku zadívala a zeptala se mne: „To je mládě?“

„Ne, je přece trpasličí.“

„Chceš říct, že už je dorostlá?“ zeptala se mne nevěřicně Jacquie a užasle si prohlížela uzlíček zuřivosti, velikosti sotva tak vrabce, který na nás v liliputánském vzteku pomrkával a cvakal zobáčkem.

„Ano, je dorostlá. Patří k nejmenším sovám na světě. Víš co, dojdeme si k vozu pro bedýnku a dáme sovičku dovnitř.“

Když jsme uložili sovičku do bedýnky s přední stěnou z drátěného pletiva, napřímila se v celé své výšce deseti centimetrů, tichounce, sípavě zašvitořila a začala si načechrávat pocuchané peří. Hlavu a hřbet měla sytě, temně čokoládové, drobounce šedě stříkané a náprsenku krémově šedou, černě vzorovanou. Kočí volského spřežení byl ptáčkem uchvácen stejně jako my a dlouze mi vysvětloval, že téhle sovičce se říká čtyřoká. Bylo mi divné, proč by měla dostat takové pojmenování, a kočí zafukal na okraj bedýnky a sovička obrátila po zvuku hlavu. Vtom jsem zahlédl, že má v peří těsně nad krkem dvě okrouhlé šedé skvrny, které se tak výrazně odrážejí od čokoládově zbarveného peří, až ptáček vypadá, jako by měl vzadu ještě dvě oči.

Pořád ještě jsme se rozplývali nadšením nad sovičkou, když se v rozvířené vodě a mračnech moskytů znovu objevil náš průvodce a vzrušeně nám běžel oznámit, že konečně našel hada. Byl zřejmě asi na čtvrt kilometru od nás a ležel na rohoži vodních rostlin na povrchu bažiny docela blízko kraje. Průvodce nám vysvětloval, že se budeme muset přiblížit k hadovi nepozorovaně, protože leží tak blízko lesa, že by se mohl snadno ukrýt, a jak by nám jednou zmizel v trnitém houští, těžko bychom ho hledali a dost možná, že bychom ho nenašli vůbec. Vydali jsme se tedy na cestu, a když nám průvodce řekl, že jsme už blízko hada, poslali jsme vůz, aby zaujal výhodné postavení vpravo, a sami jsme se ploužili dál. Na kraji bažiny bylo celkem mělko a voda tu nebyla tak zarostlá, ale dno bylo nerovné a koně co

chvíli klopýtali. Uvědomil jsem si, že kdyby nám chtěl had prchnout, na koni ho určitě nedohoním, protože pokoušet se přimět koně ke cvalu bažinou by bylo téměř sebevraždou. Musel bych utíkat za hadem po svých, a najednou jsem se začal zamýšlet, jestli je opravdu tak velký, jak nám ho průvodce popisoval.

Naneštěstí nás had zpozoroval, dřív než jsme zahlédli my jeho. Průvodce najednou ostře vykřikl a ukázal kupředu. A tu jsem zahlédl, jak se asi sedmnáct metrů před námi v čiré vodě mezi dvěma velkými rostlinnými vory rychle blíží ke kraji lesa vlnka ve tvaru V. Honem jsem se v duchu pomodlil, aby had nebyl moc velký a dal se zvládnout dvěma rukama, hodil jsem otěže svého koně průvodci, popadl jsem pytel a vrhl se dolů do vlažné vody. Utíkat vodou, která sahá člověku až po kolena, je za všech okolností dost vyčerpávající povyražení, ale podniknout něco takového v teplotě asi čtyřiceti stupňů, je holý nesmysl, jaký může napadnout leda sběratele zvíře. Řítil jsem se bažinou, pot se mi řinul z obličeje v takovém množství, že ani moskyti se na mně nemohli usadit, a před sebou jsem pořád viděl, jak se šipka vlnek rychle blíží k souši. Byl jsem už asi na deset metrů od ní, když tu náhle anakonda vyzvedla své lesklé žlutočerné tělo z vody a začala se plazit do vysoké trávy. V zoufalém vzepětí jsem se za ní vrhl, ale klopýtl jsem a dopadl obličejem do vody. Než jsem zase vstal, anakonda zmizela. S trpkými kletbami jsem se brodil ke břehu a vykročil do vysoké trávy, kde se mi had ztratil, abych se podíval, jestli bych snad nemohl sledovat jeho stopu. Neušel jsem ani dva metry, když na mne najednou zpod malého keříčku zaútočila tupá hlava s otevřenou tlamou, až jsem vyskočil jak splašená raketa. Pod keřem ležela anakonda a lesklé kotouče jejího stočeného vzorovaného těla splývaly tak krásně s mihotavými stíny, že jsem ji ani nepozoroval. Jak byla přecpaná kuřaty, cesta bažinou ji zřejmě vyčerpala stejně jako mne, a když se konečně dostala do vysoké trávy, rozhodla se, že si odpočine. Pak jsem však o ni zakopl a to už si řekla, že jí nezbývá než bojovat.

Skoro v každé knize o Jižní Americe dospěje autor k bodu, kdy klopýtnou o anakundu (v některých knihách dokonce v každé druhé kapitole). Podle takových tvrzení jsou to hadi něco mezi třinácti a třiceti metry dlouzí, přestože největší vědecky změřená anakonda

dosáhla deseti metrů. Samozřejmě že obluda na cestovatele zaútočí a další tři až čtyři stránky zápasí autor o život v sevření jejích mocných závitů, až se mu nakonec podaří zastřelit ji svým spolehlivým revolverem nebo ho zachrání spolehlivý Indián, který ji proklaje oštěpem. I když budu možná pokládán za šarlatána anebo za člověka přehnaně skromného, musím teď popsat, jak jsem se utkal s anakondou já.

Nejdříve bych měl přiznat, že had na mne zaútočil dost vlažně. Neměl vlastně opravdový zájem předvést mi pořádnou napodobeninu boje na život a na smrt. Jenom se vrhl kupředu s otevřenou tlamou a nejasně doufal, že se zaleknu a dám mu pokoj, aby mohl svými zažívacími šťávami patřičně zpracovat kuřata. Když se tak zmohl na gesto, které se po něm žádalo, a dostál slavné pověsti svého rodu, o němž se tvrdí, že je zuřivý a útočí, i když není provokován, stočil se pod keřem do pevného klubíčka, zůstal tam ležet a tiše, trochu žalostně si pro sebe syčel. Uvědomil jsem si, že by se mi teď náramně hodil nějaký klacek, ale nejbližší křoví bylo přece jen dost daleko a neodvážil jsem se od hada vzdálit. Několikrát jsem po něm mávl pytle v naději, že se do něho zakousne a uvízne zuby v látce, kterážto metoda se mi už nejednou osvědčila. Had však jen zastrčil hlavu pod závit svého těla a syčel o něco hlasitěji. Napadlo mne, že bych teď potřeboval někoho, kdo by mi pomohl rozptýlit hadovu pozornost, a otočil jsem se a zuřivě mával na našeho průvodce, který si klidně čekal s koňmi uprostřed bažiny. Moc se mu za mnou nechtělo a nejdřív na mne jen přátelsky zamával, ale když viděl, že dostávám dopal, pobídl koně a se šplícháním si to ke mně zamířil vodou. Otočil jsem se, a ještě v posledním okamžiku jsem zahlédl, jak smrtelně nebezpečná anakonda rychle mizí ve stéblech trávy. Neměl jsem na vybranou. Pokročil jsem kupředu, popadl ji za konec ocasu a vytáhl ji ven.

Teď mne ovšem měla anakonda bez meškání ovinout nesčetnými závitů svého silného těla. Místo toho se však znovu stočila do uzlu a tiše ztrápeně zasyčela. Rychle jsem jí přehodil přes hlavu pytel a pak ji popadl za krkem. A tím to bylo hotovo. Anakonda ležela úplně klidně, jen párkrát mrskla ocasem a tiše zasyčela, a pak už konečně přijel průvodce. Vlastně jsem se s ním nazlobil víc než s hadem,

protože neměl nejmenší chuť mi pomáhat, a když má člověk vzít do náručí dlouhatánského hada, těžko se ještě přitom může s někým hádat. Konečně jsem průvodce přesvědčil, že nepřipustím, aby mu had ublížil, a pak mi konečně opatrně podržel otevřený vak a já hada zvedl a vstrčil dovnitř.

„Natočilas něco zajímavého?“ zeptal jsem se Jacquie, když jsme se vrátili k vozu.

„Snad ano,“ řekla. „Jenže jsem všechno filmovala závojem moskytů. Moc ses s tím hadem nadřel?“

„Ne, choval se lip než náš průvodce.“

„Jak je velký? V hledáčku vypadal obrovsky. Začínala jsem se už bát, jestli ho vůbec zvládneš.“

„Není moc velký. Spíš průměrný. Podle mě má asi tak dva a půl metru, ale třeba ani tak dlouhý není.“

Vůz i koně se unaveně vláčeli bažinou, kde západ slunce zbarvoval růžovou září listí vodních rostlin. Nad námi létala všude po obloze obrovská hejna *conures*, nakažených hysterií, která jako by se vždycky projevovala u papoušků, když se blíží čas spánku. Papoušci nad námi létali ve velkých trhaných formacích, švitořili a křičeli a slunce zatím klesalo do citrónově zbarveného oparu za mraky. Unavení, poštipaní a rozpálení sluncem jsme se v osm hodin vrátili domů. S chutí jsme se osprchovali a najedli a začali jsme si už připadat trochu lidštěji. Sovička trpasličí spořádala čtyři tlusté žáby a vrhala se na ně s kratičkými nadšenými výkřiky, které připomínaly cvrkot mladého cvrčka. Anakonda, která teď klidně zažívala, klesla do jakéhosi otupení a vůbec se nebránila, když jsme ji chtěli změřit. Natažená dosáhla přesně tří metrů a třiceti dvou centimetrů.

Kapitola devátá

Sára Přítulka

Po papoušcích, našich malých kamarádech, jejichž pronikavý křik se rozléhal široko daleko, byly snad ze všech ptáků sbírky nejhluchnější a nejdřzejší naše dvě sojky kápovité. Tito ptáci se trochu podobají evropským sojkám, ale jsou menší a štihlejší. Tím však veškerá podoba končí, protože sojky kápovité mají dlouhé černobílé ocasy, podobné ocasům strak, tmavé, jakoby sametové hřbety a bledé, žlutobílé náprsenky. Podivuhodně zbarvenou mají hlavu. Jednak mají na čele černé kratičké jemňoučké peří, které jim trčí vzhůru, takže vypadají, jako by je někdo právě ostříhal na ježka. A za tímhle kratičkým peřím mají na krku hladounké opeření, narostlé do tvaru jakési modravě bílé skvrny, která připomíná lysinu. Nad jasnýma, uličnickýma bronzovýma očima mají silné „obočí“, tvořené peřím nejjasnější ostrožkové modři. S touhle zvláštní ozdobou vypadá pták, jako by byl pořád čímsi překvapen.

Naše dvě sojky byly nenapravitelné hamounky. Zřejmě se řídily heslem: „Ani kousíček jídla nazmar!“ Každý jiný pták, který by dostal víc mletého masa, než by dokázal sníst, určitě by je marnotratně rozházel po celé kleci, ale sojky by něco takového ani ve snu nenapadlo — všechny kousíčky, které už nestačily spořádat, si pečlivě posbíraly a schovaly a coby zásobárnu si vybraly nejnepravděpodobnější místo — vlastní nádobku na vodu. Kdovíproč se rozhodly, že nádobka na vodu se hodí na skladování potravin nejlépe, a af jsme dělali, co jsme chtěli, svůj názor nezměnily. Zkusil jsem jim dát na vodu dvě nádoby, aby si do jedné ukládaly maso a z druhé pily. Sojky ten nápad nadchl a hned si maso rozdělily na dvě hromádky a poschovávaly si je do obou nádobek. Dělaly si také zásobu burských oříšků, na které si moc potrpěly. V kleci měly několik puklin a děr, které se k uskladňování oříšků báječně hodily až na to, že někdy se do nich oříšky nevešly, a to pak sojky sbíraly ze země jeden oříšek po druhém, vždycky si s ním vyskočily na bidýlko, pak si neobyčejně obratně zastrčily oříšek pod prsty u nohy a několikrát do něho vší silou udeřily zobákem, až se konečně rozlomil. Pak posbíraly kousky a vyzkoušely si je, jestli mají patřičný rozměr, a když byly moc velké, celé představení se opakovalo. Stejně si počínaly, když si chtěly na oříškách pochutnat, až na to, že když oříšek rozlomily, pečlivě si uložily jeho kousíčky

asi na deset minut do nádobek s vodou, takže jim změkly a daly se lépe jíst.

Na sojkách bylo snad nejhezčí jejich ustavičné švitoření, protože se vždycky ozývalo v tlumených tónech. Celé hodiny vysedávaly sojky na bidýlkách, s pozdviženým obočím se po sobě dívaly a zaujatě se bavily v nepřetržitém sledu vřískavých, sípavých, hrčivých, chechtavých a ňafavých zvuků, kterým dokázaly dát až podivuhodně různorodý výraz. Dovedly skvěle napodobovat a za pár dní zahrnuly do svého repertoáru i štěkot vesnických psů, vítězoslavné kvokání slepice, která právě snesla vajíčko, kokrhání mladých kohoutků, drnčivý křik Púa, našeho mývala jižního, a dokonce i kovové údery kladiva našeho tesaře Julia Caesara Centuriana. Když se sojky nasnídaly a usadily se k příjemnému potlachu, rozléhalo se z jejich klece neuvěřitelné množství různých zvuků a kdekdo by si byl musel myslet, že v kleci nesedí jediný pár, ale snad na dvacet nebo třicet nejrozumnějších druhů ptáků. Neměli jsme je ještě ani zvlášť dlouho, a už si osvojily volání snad všech zvířat sbírky a začaly se tím náramně pyšnit. Když jsme však dostali Sárů Přítulku, přibyl do táborového sboru nový hlas, a ten už sojky napodobit nedokázaly.

Jednou kolem poledne se Paula s podnosem v opálených rukou přihnala do obývacího pokoje dvakrát rychleji než obvykle. Málem mě polila vřelou polévkou a hned se ptala, jestli bych nebyl tak strašně hodný a nešel s ní do kuchyně, protože prý nějaký Indián přinesl *bicho*, obrovské, nepopsatelně divoké zvíře. Ne, opravdu neví, co je to za *bicho*, je to prý schované v pytli, ale div to ten pytel nerozdrásalo na cucky a Paula prý má strach, aby ještě nepřišla o život. Za zadními dveřmi jsem našel mladého Indiána, jak sedí na bobku, žvýká stéblo slámy a pozoruje nevelký pytel, který čile poskakuje sem a tam v nepravdělných kruzích a občas si odfrkne. Co je uvnitř toho pytle, mi napovídal jedině velký zahnutý dráp, trčící na jednom místě látkou, ale ani z toho jsem nebyl moc moudrý, protože mne hned nenapadlo, které zvíře by mohlo být tak malé, aby se vešlo do toho pytle, a přitom dost velké, aby mělo takový dráp. Pohlédl jsem na mládence, a ten se na mne jen přátelsky ušklíbl a kývl hlavou, až se mu rozvlnily dlouhé, rovné, jak smola černé vlasy.

„*Buenos días, señor.*“

„*Buenos días. Tiene un bicho?*“ zeptal jsem se a ukázal na křepčící pytel.

„*Si, si, señor, un bicho muy Undo,*“ odpověděl horlivě.

Rozhodl jsem se, že nejlepší bude, když pytel rozvážu a na zvíře se podívám sám, ale nejdříve jsem chtěl vědět, co to vlastně za zvíře je. S tak velkým drápem by nemusely být žádné špásy.

„*Es bravo?*“ zeptal jsem se.

„*No, no señor,*“ odpověděl Indián s úsměvem, „*es manso — es chiquitito — muy manso.*“

Nevěřil jsem moc, že bych dokázal svou španělštinou vysvětlit Indiánovi, že i zvíře, které je docela mladé, nemusí ještě být zvlášť krotké. Některé z mých nejefektnějších jizev jsou právě dědictvím po zvířecích mládětech, která vypadají, jako by neuměla zabít ani švába. Doufaje ve svou šťastnou hvězdu, honem jsem zauvažoval, kde máme penicilinovou mast, popadl jsem rotující pytel a nahoře jej rozvážal. Chvilí se nedělo nic a pak se mezi záhyby pytloviny objevil čenich a protáhlá zahnutá hlava, utvářená jak rampouch, s malýma pěknýma chlupatýma ušima a dvě kalná, do popelavě šedé kožesiny zasazená očka, která vypadala trochu jak máčené rozinky. Chvilí se zase nedělo nic a pak se otevřela půvabná tlamička na samém konci čenichu a graciézně se vysunulo asi na dvacet centimetrů šedavě růžového jazýčku. Jazýček vklouzl zase zpátky, tlamička se pootevřela trochu víc a vyšel z ní naprosto nepopsatelný zvuk. Bylo to něco mezi zlobným zavrčením psa a chraptivým zabučením telete a trochu se do toho mísil i lodní mlhový roh výrazně trpící laryngitidou. Rozlehlo se to tak hlasitě, že Jacquie zděšeně vyběhla na verandu. Mezitím se však hlava schovala zase do pytle a byl z ní vidět jen konec čenichu. Jacquie se na něj zamračila.

„Co to proboha je?“ zeptala se.

„Špička čenichu mladého mravenečníka velkého,“ odpověděl jsem nadšeně „A to chceš říct, že tohle zvířátko tak příšerně zařvalo?“

„Jistě, právě mne pozdravilo, jak se na mravenečníka sluší a patří.“

Jacquie si žalostně povzdechla. „Už teď nám tu řvou celé dny do uší sojky a papoušci, a teď máme ještě poslouchat takový fagot,“ postěžovala si.

„Počkej, jen co se mravenečník usadí, tak trochu ztichne,“ řekl jsem lehce, ale vtom, jakoby v odpověď na mou poznámku, vystrčilo zvířátko hlavu z pytle a spustilo další fagotové sólo.

Pootevřel jsem pytel trochu víc a nahlédl dovnitř. Udivilo mě, že tak malé zvířátko dokáže vyloudit tak mocný zvuk, neboť od špičky zahnutého čenichu až po konec ocasu měřil mravenečník devadesát centimetrů.

„Ten je ale maličký!“ řekl jsem užasle. „Nemůže mu být víc než tak týden.“

Jacquie ke mně přistoupila, podívala se do pytle a rázem propadla kouzlu nového zvířátka.

„Ta je ale rozkošná!“ rozplývala se. Hned samozřejmě usoudila, že tak roztomilé zvířátko může být jedině samička. „Chudinka malá. Víš co, zaplat' tomu mládenci a já ji zanesu dovnitř.“

Zvedla pytel, odnesla jej opatrně dovnitř a mne nechala, af si to vyřídím s Indiánem, jak umím.

Když jsem se vrátil do domu, pokoušel jsem se vyndat zvířátko z pytle, ale nebylo to snadné, protože svíralo dlouhými zahnutými drápy na předních tlapkách pytlovinu jak kleštěmi. Nakonec jsme je museli vytáhnout spojenými silami s Jacquí. Bylo to první docela malé mládě mravenečníka velkého, které jsem viděl, a překvapilo mne, že je téměř přesnou miniaturou dospělého jedince. Hlavní rozdíl spočíval v tom, že mládě mělo jen krátkou srst a na hřbetě mu ještě nevyrostla hříva dlouhých chlupů, jen hřebínek krátkých štětín. Ani na ohonu ještě nebylo znát, že má dorůst do mocného chundelatého chocholu, zatím vypadal jak list kánoového pádla porostlý chlupy. K svému zděšení jsem zjistil, že se mu utrhl prostřední velký dráp na levé noze a visí už jenom na vlásku. Museli jsme mu jej pečlivě ustříhnout a rozbolavělý prst dezinfikovat, ale mláděti zřejmě operace nikterak nevadila, protože mi leželo na klíně, a zatímco jsme mu ošetřovali jeden dráp, svíralo mi druhými řádný kus nohavice. Báł jsem se už, že je mravenečníkovi souzeno, aby nadosmrti chodil bez drápu, ale mýlil jsem se, protože mu po čase dráp vyrostl znovu.

Když jsem ho držel schovaného ve vaku na klíně, choval se sebejistě a sebevědomě, ale sotva jsem ho postavil na podlahu, začal

se motat a zděšeně hučel, až konečně našel Jacquiinu nohu, s neartikulovaným nadšeným zavřeštěním se jí chytil a snažil se na ni vyšplhat. Jacquie byla v tenkých kalhotách, takže ji zvířátko řádně poškrábalo, a dalo nám hodně práce, než jsme mu uvolnili z nohavice jeden dráp po druhém. Jak jsme ho tak pracně sundávali, přísál se mi mravenečník jako pijavice na paži, a než jsem mu v tom stačil zabránit, vyšplhal se po mně, rozložil se mi po ramenou jak liščí límec, zabodl se mi drápy do krku a do zad, aby nesklouzl, a vystrčil mi z jedné strany obličej dlouhý čenich a z druhé ocas. Pokoušel jsem se ho sundat z toho pohodlného místečka, ale pokaždé si rozhořčeně odfrkl a stiskl mě ještě pevněji, což bylo tak bolestivé, že jsem si ho musel nechat na zádech i při obědě. Spokojeně vyspával, když jsem jedl skoro už vystydlou polévku, a brzy jsem zjistil, že se musím pohybovat jen velmi pomalu a opatrně, jinak se vždycky leknutím probudí a zaryje mi do krku ostré drápy, div mě nepřipraví o hlavu. Situaci ještě komplikovala Paula, protože nechtěla ani za nic vstoupit do pokoje. Dohadovat jsem se s ní nemohl, protože stačil jediný neobežřelý pohyb hlavy a mohl jsem mít probodnutou krční žílu. Posílení obědem jsme znovu zkusili sundat mravenečníka z mých zad, ale když mi asi na pěti místech rozdrásal košili a na třech krk, raději jsme od tohoto záměru upustili. Se zvířátkem bylo opravdu těžké pořízení, protože sotva se Jacqui podařilo uvolnit mu drápy na jedné tlapce a pustila se do druhých, honem se zase chytilo ztracených pozic. Začal jsem si už připadat jako Sindibád, který se celé dny nemůže zbavit Starce z moře. Konečně jsem dostal nápad.

„Prosím tě, Jacquie, skoč pro pytel slámy, a až uvolníš mravenečníkovi jednu tlapku, podstrč mu pytel, ať se ho chytí.“

Tato jednoduchá strategie se výtečně osvědčila a konečně jsme položili nacpaný pytel na zem a s ním i mravenečníka, který se ho s blaženým výrazem v obličejíčku držel jak klíště.

„Jak tu samičku pojmenujeme?“ zeptala se Jacquie, když mi ošetřila válečné šrámy.

„Co kdybychom jí říkali Sára?“ napadlo mne. „Nějak mi připadá, že by se k ní to jméno hodilo. Už vím... budem jí říkat Sára Přítulka.“

A tak do našeho života vstoupila Sára Přítulka, a skutečně jsem se

jen málokdy setkal s kouzelnějším a roztomilejším zvířátkem. Než jsem se potkal se Sárrou, poznal jsem dost mravenečnicků velkých, protože jsem objevil pár dospělých exemplářů na jedné výpravě za zvířaty do Britské Guayany, ale nikdy jsem si nemyslel, že jsou to zvířata tak bohatě obdařená inteligencí a inspirujícími vlastnostmi. Teprve Sára mi otevřela oči.

Jednak se uměla hlasitě dovolávat naší pozornosti, a třebaže dospělí mravenečníci nanejvýš občas tiše zasyčí, stačilo, aby Sára chtěla prosadit svou, a rozkřičela se, až uši zaléhaly. Jen jsme ji nechali chvíli čekat na krmení nebo se s ní nepomazlili, když si žádala trochu něhy, udolala nás čistě jen silou svých plic, až jsme se nakonec vzdali. Samozřejmě že jsem podlehl a koupil ji, ale nebyl jsem si tak docela jistý, jestli si počínám rozumně, protože mravenečníci se živí v přírodě úzce omezenou stravou a ani dospělé jedince není snadné přivyknout náhradní potravě. Pokoušet se ručně krmit týdenní mládě bylo proto přinejmenším značně riskantní. Hned od začátku jsme měli spoustu komplikací s lahví, protože dudlíky, které jsme měli k dispozici, byly tak velké, že by je Sára stěží udržela v malé tlamičce. Paula oběhla celou vesnici, až nám konečně přinesla z jednoho domku starý, dost poničený dudlík. Byl stejně velký jako naše, ale hodně opotřebovaný, a proto i měkký, a Sára v něm našla zalíbení. Tak si ho zamilovala, že i když jsme později získali několik dudlíků nejrůznějších velikostí a mohli jsme jí dát na vybranou, odmítala jimi pít a umíněně trvala na tom, že si nechá ten starý. Sára jím tak horlivě, že úplně vybledl, z temně červené barvy přešel do růžová a pak zbělel a byl už tak splihlý, že ani nedržel na láhvi. I otvor ve špičce se mu tak zvětšil, že místo, co by jím mléko jen jemně proudilo, přímo se do nenasytné Sářiny tlamičky valilo.

Neobyčejně mi pomohlo, že jsme dostali Sárrou jako úplné mládě, protože jsem mohl sledovat den za dnem její vývoj a hodně mne poučila o svém rodu. Dověděl jsem se například, jak mravenečníci užívají svých drápů. Přední nohy mají utvářené tak, že chodí vlastně po kotnících, a velké drápy mají obráceny dovnitř a vzhůru. Hlavní úlohou těchto drápů ovšem je otvírat tvrdá termitiště a tak získávat potravu. Viděl jsem také dospělé mravenečnický, jak si pročesávají drápy srst jako hřebenem. Sára se zprvu svými drápy hlavně

zachycovala, neboť samička mravenečníka nosí mládřata na zádech. Dospělý mravenečník, který má dráp ohnutý nazad proti dlaním jak čepel kapesního nože, dokáže samozřejmě vložit do svého stisku obrovskou sílu, a nepřekvapovalo mne proto, že jakmile se Sára jednou něčeho chytila, byla k neodtržení. Jak jsem už řekl, když se jednou něčeho držela, stačil i sebemenší pohyb a chytla se ještě křečovitěji. Napadlo mě nejednou, že když samička mravenečníka nosí svá mládřata na zádech, musí vytrpět hodně bolesti.

Sára si pomáhala drápy i při krmení. Když sála z láhve, ráda nám tiskla jedním drápem prst a druhý držela pozvednutý jako na pozdrav. Pravidelně, asi tak jednou za patnáct sekund, zmáčkla tímto drápem dudlík. Samozřejmě že se tím dudlík opotřebovával a vždycky jsem čekal, že si ho Sára drápem probodne, ale odnaučit jsem ji to nedokázal. Nosí-li tedy samička mravenečníka na zádech mládě, musí vydržet jeho křečovitě sevření a při krmení snést i bolestivé výpady. S jakou silou dokázala Sára sevřít, může snad ukázat malý příklad. Jednou jsem jí položil na dlaň přední tlapky prázdnou krabičku od sirek, a když ji Sára pevněji stiskla — ne však nejpevněji, jak mohla —, projel jí dráp v mžiku krabičkou. Pak sevřela vši silou a úplně krabičku zploštila. Pozoruhodné bylo, že jsem jí postavil krabičku na dlaň dolů hranou, ne plochou, takže krabička lépe odolávala tlaku.

Největší starosti dá člověku v přírodě narozené zvířecí mládě během prvního týdne, protože i když dobře pije, nepozná se hned, jestli mléko, které dostává, mu svědčí. A tak vás prvních asi tak sedm dní zajímá hlavně jeho zažívání a musíte ustavičně sledovat jeho výkaly, jestli nejsou ani moc tvrdé, ani moc měkké a jestli mají víceméně normální hustotu. Průjem nebo zácpa napovídají, že potrava je příliš vydatná, nebo neobsahuje dostatečně výživy, a musíte podle toho upravit její složení. Sára nám první týden dala co proto. Jednak měla trus velmi drobný a tuhý jak tmel, ale ještě víc nás trápilo, že se vyprazdňovala jen jednou za dva dny. Myslel jsem si, že možná nedostává v mléce dost výživy, a zvýšil jsem jí obsah vitamínů, ale nebylo to nic platné. Napadlo mě, že bych ji třeba měl krmit častěji, a dávali jsme jí žrát několikrát za den, ale pořád se držela svých osmačtyřicetihodinových intervalů. Pak jsme si řekli, že

možná trpí zácpou, protože má tak málo pohybu, i když mladý mravenečník, odchovaný na matčiných zádech, se sám také moc nepohybuje, ale aspoň s ním pobíhá sem a tam matka. A tak jsme se každý den půl hodiny pomalu procházeli s Jacquií a Sára se s rozhořčeným houkáním šourala za námi a snažila se nám vyšplhat po nohou. Ani ten intenzivní tělocvik nepomáhal a Sáře byl očividně tak protivný, že jsme ho nechali. A tak ležela Sára celé dny ve své bedýnce, podřimovala přitulena k pytli slámy a břicho se jí víc a víc nafukovalo. Pak nastal velký okamžik, kdy si ulevila, břicho zas měla normálně ploché a několik hodin — až do příštího krmení — byla štíhlá jak víla. Zřejmě jí však tento zvláštní biologický postup nevalil, a tak jsme si s ním přestali lámat hlavu. Dospěli jsme k závěru, že si tak zřejmě počínají všechna mláďata mravenečníků. A zřejmě jsme měli pravdu, protože když. Sára trochu odrostla a přestala spát přitulena k pytli slámy, sloužilo jí už zažívání docela normálně.

Sáru ze všeho nejvíc těšilo, když se s ní někdo pomazlil a ona zas když se na oplátku pomazlila s ním. Když jsem si ji přitiskl k hrudi a podepřel jednou paží, cítil jsem, že už se mne nedrží tak bolestivě a úpěnlivě, ale nejradyji mi seděla na ramenou, a ať vyrazila, odkud chtěla, pomalu postupovala nahoru, vždycky popolezla o pár centimetrů v naději, že si jí nevšimnu, a nakonec mi zas ležela za krkem. Ze začátku byla celá nešťastná, když jsem ji postavil na zem, a zoufale bědovala. Rychle jsem ji vždycky zas zvedl a cítil jsem, že jí srdíčko buší prudce jak perlík. Na zemi zůstala docela klidně, jen když se nás mohla podržet aspoň za nohu, protože jí to dodávalo pocit jistoty.

Když jí byl asi měsíc, přestávala se už na zemi bát, ale pořád ještě si připadala bezpečnější v Jacquiině blízkosti. Jako všichni mravenečníci měla velice slabý zrak, a sotva jsme se od ní vzdálili asi na půldruhého metru, neviděla nás, ani když jsme se pohnuli. Rozoznala nás jen podle čichu, nebo když jsme ji zavolali. Jakmile jsme však zůstali bez hnutí a zticha, točila se kolem dokola jak káča, s dlouhým čenichem úpěnlivě vystrčeným, a snažila se nás vypátrat.

Jak rostla, byla čím dál rozjívenější. Tytam byly dny, kdy jsme ji vyndali z klece, abychom ji nakrmili, a ona zůstala ležet jak římský

hodnostář. Teď stačilo jen otevřít dvířka klece, a vylétla jako tornádo, hluboce oddechovala vzrušením a vrhla se na láhev tak dychtivě, jako kdyby celý týden neviděla kousek jídla. Nejčilejší bývala večer a nejpodnikavější po svém püllitru večerní stravy. Bříško se jí nadouvalo jak chlupatý balón a museli jsme ji jemně zatahat za ocásek, abychom ji přivedli do trochu bojovnější nálady. To se pak s námi pustila do boxerského zápasu. Vždycky se na nás krátkozrace ohlédla, pak pomalu zvedla jednu pádnou přední tlapku nad hlavu, a najednou se otočila a pokusila se některého z nás zasáhnout. Když jsme si jí přestali všimnat, několikrát se přešourala jakoby v hlubokém zamyšlení kolem a táhla za sebou ocas, aby nás nalákala. Jen jsme ji za něj chytli a podruhé zatáhli, rychle změnila taktiku — tentokrát se prudce otočila, postavila se na zadní nohy, přední zvedla vysoko nad hlavu, jako by chtěla skočit do vody, a pak se vrhla obličejem dolů k zemi v pevné víře, že ji chytíme. Chvilí takhle střídala taktiku, až se vydala ze vši přebytné energie a dospěla k nové fázi hry. To po nás chtěla, abychom ji položili na záda a šimrali ji na bříšku, a přitom si v extázi drbala dlouhými drápy bříško. Když už jsme opravdu nemohli dál, prohlásili jsme ji za vítěze — vyzdvihli jsme ji a podrželi ji pod paží a Sára zvedla obě packy do vzduchu a tiskla si drápy nad hlavou jako nějaký šampion. Moc si ty večerní zápasy zamilovala, a když jsme jednou večer neměli čas se s ní utkat, celý den potom trucovala.

Ostatní zvířata, Kai, Lišáček a Pú, začali na Sárů žárlit, že se kolem ní tak točíme. Jednou se Sára toulala jen tak táborem a zabloudila k místu, kde byl uvázán Pú. Kai a Lišáček se zájmem pozorovali, jak se k němu blíží, a těšili se, že ji Pú pořádně vystraší. Pú seděl nehnutě na zadku jak Buddha, hladil se po břiše růžovými tlapkami a zamyšleně sledoval, jak se k němu Sára přibližuje. Záludně a lstivě čekal, až se došourá až k němu, a pak se naklonil, popadl ji za ocas, který táhla za sebou, a chtěl ji do něho kousnout. Sára dovedla možná působit jako louda a hlupáček, ale věděl jsem z našich večerních zápasů, že když chce, umí se dobře bránit. Teď se otočila jak vítr, vztyčila se a začala rázně a přesně mlátit Púu po hlavě. Pú užasle zavrčel, ucouvl a honem se schoval ve své bedýnce. Jenomže Sáře se boj zalíbil a nemínila dopřát protivníkovi tak

snadný únik. S naježenou srstí se obrátila, pozdvihla čenich a snažila se zvětřit, kam se jí Pú ztratil. Nejasně zahlédla bednu a jala se do ní mocně bušit a Pú se jen zbaběle choulil uvnitř. Lišáček postřehl, že Sára má namířeno i k němu, a honem se schoval za křoví. Kai si spokojeně seděla na kůlu a tiše si sama pro sebe švitořila. Jak Sára běžela kolem, zahlédla kůl, a protože byla ještě pořádně dopálená, rozhodla se, že mu dá co proto. Vrhla se na něj a zasadila mu několik úderů. Kůl se divoce rozkomíhal a Kai se vší silou držela nahoře a vřeštěla o pomoc. Teprve když se kůl opile nakláněl a Kai už málem propadala hysterii, rozhodla se Sára, že zvítězila, a šla hledat někoho, kdo by se s ní pomazlil. Od té doby ji už nikdo ze zvířat nedráždil.

Ani ptáci ji neměli rádi a byli v tom úplně zajedno. Její dlouhý tenký čenich jim asi trochu připomínal hada a protivil se jim. Jednou jsem uslyšel strašlivý rámus z ptačích klecí, a když jsem se šel podívat, co se děje, zjistil jsem, že Sára vyklouzla nepozorovaně ze své bedýnky a vstrčila čenich do klece seriem, které jí zřejmě padly do oka. Seriemy však její sympatie nesdílely a pronikavě křičely o pomoc. Jen však Sára zaslechla mé volání, nechala seriemy být, honem se ke mně rozběhla, vyšplhala se mi po noze až k pasu a s blaženým povzdechem se usadila.

Měli jsme už Sáru několik týdnů, když přišly první deště chacoské zimy. Bylo už načase, abychom začali přemýšlet o těch tisících mil cesty zpátky do Buenos Aires, kde jsme měli nastoupit na loď. Před odjezdem nás však čekal ještě jeden veliký úkol, natočit film. Hned na začátku výpravy jsem se rozhodl, že zvířata budeme filmovat až na poslední chvíli, až získáme do svého ansámblu co nejvíce hvězd. Nechával jsem si tedy poslední tři týdny našeho pobytu v Chacu čistě jen na filmování. Až dotočíme film, vrátíme se po řece do Asunciónu. Tak jsme si to alespoň promysleli, ale pak na nás dopadla rána osudu.

Jednou ráno nám přinesla Paula čaj ve stavu krajního rozrušení. Vůbec jí nebylo rozumět a dlouho jsme nechápali, o čem vlastně mluví. Když mi to konečně došlo, dlouze a od srdce jsem se zasmál.

Jacquie, po ránu jako obvykle v mrákotách, se zeptala, co mě tak pobavilo.

„Paula tvrdí, že v Asunciónu je povstání,“ řekl jsem se smíchem.

„Vážně?“ opáčila Jacquie stejně rozveseleně jak já. „Musím uznat, že se Paraguayci chovali přesně podle své pověsti.“

„Likvidují si své potentáty tak rychle, až se divím, že vůbec vědí, kdo je nahoře,“ poznamenal jsem žoviálně a pobaveně jak pravý příslušník národa, který je příliš chladný, než aby marnil střelami a krví na politiku.

„Snad se nás to nějak nedotkne?“ řekla Jacquie a zamyšleně upíjela vřelý čaj.

„Jasně že ne! Pravděpodobně bude za pár hodin po všem. Však víš, jak to tu chodí. Místo fotbalu mají jako národní hru bojůvky — párkrát si vystřelí a je pokoj,“ řekl jsem. „Ale stejně zajdu raději do vsi, jestli nebudou v radiostanici vědět, co je nového.“

Puerto Casado se pyšnilo fantastickým přepychem — maličkou radiostanicí, která je spojovala s hlavním městem. Do Asunciónu se vysílaly seznamy požadovaných zásob a ty pak přivážel po řece nejbližší parník.

„Hned po snídani tam zajdu,“ řekl jsem. „Ale vůbec by mě nepřekvapilo, kdybych se dověděl, že už je všemu konec.“ Škoda jen, že jsem se ve svých předpovědích tak mýlil.

Kapitola desátá

10

Chřestýši a převrat

Po snídani jsem zašel na radiostanici a zeptal se operátora, která strana dala v povstání rozhodující gól. S planoucíma očima a vzrušeným máváním mi podal poslední informace a tu jsem najednou pochopil, že situace není vůbec k smíchu. V Asunciónu zavládl podle všeho naprostý zmatek a po celém městě se čile bojuje. Hlavní ohnisko bitvy je nedaleko policejního ředitelství a vojenské akademie, kde povstalci obklíčili vládní vojska. Mnohem vážnější však je, že ovládli i letiště, vymontovali ze všech letadel nejruznější důležité součástky, a tím je úplně vyřadili z provozu. Nejhorší pro nás však byla zpráva, že povstalci se zmocnili i lodní dopravy, takže bylo jasné, že dokud se poměry neuklidní, nevypluje ani jediná loď. Tento detail mnou pořádně otrásl, protože sbírku zvířat jsme mohli vyvézt ze země jedině po řece. Operátor mi dále sdělil, že když se naposled pokoušel navázat spojení s Asunciónem, nikdo mu neodpovídal, takže všichni jsou nejspíš někde poschovávaní anebo mrtví.

Vrátil jsem se do našeho malého domku v mnohem střízlivější náladě a pověděl Jacqui, co je nového. Na takovou situaci jsme vůbec nebyli připraveni a nevěděli jsme si rady, co dělat. Ještě ke všemu jsme si nechali pasy a většinu peněz v hlavním městě a těžko jsme bez nich mohli cokoli podniknout. Seděli jsme, popíjeli čaj a radili se, jak se dostat z té bryndy, a Paula kolem nás soucitně pobíhala a občas utrousila dobře míněnou poznámku, kterou nás však jen ještě víc zdeprimovala. Když jsem se pokoušel pohlédnout na celou situaci trochu optimističtěji a poznamenal jsem, že za pár dní přece musí být pokoj, protože zvítězí buď vládní vojska, anebo povstalci, hrdě namítla, že v Paraguayi se žádné povstání neodbyde tak narychlo — poslední trvalo půl roku. Třeba budeme muset strávit ten půlrok v Chacu, naznačila nám vlídně. Aspoň bychom si mohli ještě rozšířit svou sbírku. Na to jsem jí raději ani neodpověděl a začal jsem uvažovat, že jestli boje brzy skončí, mělo by se zas všechno vrátit do normálních kolejí a do Buenos Aires bychom se mohli dostat říčním parníkem. Paula mě přerušila v mém fantazírování věcnou poznámkou, že se nám to pravděpodobně nepovede, protože za posledního povstání potopili povstalci z jakéhosi záhadného taktického důvodu všechna říční plavidla, a tak znemožnili dopravu

nejenom vládním, ale i svým jednotkám.

Ve svém zoufalství jsem se už stejně jak Paula začínal na všechno dívat co nejčerněji a uchýlil jsem se k nápadu, že kdyby došlo k nejhoršímu, mohli bychom se přepravit přes řeku do Brazílie a odtud pak přes celou zem až k pobřeží. Jacquie i Paula rozbily mou myšlenku na padrť — Jacquie mi připomněla, že přece nemůžeme podstoupit tisícímílovou cestu napříč Brazílií bez pasů a bez peněz, a Paula si vzpomněla, že za posledního povstání rozestavili Brazilci po břehu řeky stráž, aby zahnal povstalecká vojska, která by se snad pokusila prchnout před spravedlností. Kdybychom se zkoušeli dostat přes řeku, dodala Paula pochmurně, mohli by nás mít Brazilci za prchající vůdce povstání. Odpověděl jsem jí dost chladně, že vůdce povstání by asi sotva prchal před spravedlností s ženou, mládětem mravenečníka, několika tucty nejrůznějších ptáků, s hady, savci a vybavením od magnetofonů po filmovací kamery, ale Paula jen poznamenala, že Brazilci nejsou „*simpáticos*“ a že strážím by takové podrobnosti mohly dost snadno uniknout.

Po téhle rychlé výměně názorů jsme chvíli seděli v truchlivém mlčení. A tu dostala najednou Jacquie spásný nápad. Poznali jsme se nedávno s jedním Američanem, málomluvným dlouhánem, který se velice podobal Gary Cooperovi a měl ranč asi tak šedesát kilometrů po řece od naší vsi. Jednou se u nás zastavil a nabídl nám, že kdybychom od něj cokoli potřebovali, máme mu určitě dát vědět rádiem. Zil už řadu let v Paraguayi, a proto mi Jacquie navrhla, abychom se s ním spojili, vysvětlili mu, v jaké jsme svízelné situaci, a požádali ho o radu. Znovu jsem se rozběhl k radiové stanici a přemluvil operátéra, aby se spojil s americkým rančem.

Za chvíli se ozvala z ampliónu měkce protahovaná slova, trochu zkreslená šumem, praskáním a pípáním v atmosféře. Rychle jsem rančerovi vysvětlil, proč ho obtěžuji, a požádal jsem ho o radu. Zněla prostě a jednoznačně — abychom odjeli ze země při první příležitosti, která se nám jen naskytne.

„Copak můžeme odjet?“ namítl jsem. „Vždyť nejezdí žádné parníky, na kterých bychom si odvezli zvířata.“

„Budete tu zvířata muset nechat, synu,“ řekl mi.

„Ale jak se odsud dostánem, i když je tady necháme?“ zeptal jsem

se a začal se mi svírat žaludek.

„Mám letadlo... docela malé... čtyřsedadlové . .. Jak bude jenom chvíli klid, pošlu ho pro vás, a snad to stihnete. Za těchhle povstání se vždycky nějaký čas vyjednává a řekl bych, že už musí každý den k takovému jednání dojít. Určitě se tedy připravte. Pokusím se dát vám zprávu, ale nemusí se mi to povést.“

„Děkuju... mockrát děkuju,“ řekl jsem a v hlavě mi vířilo tisíce myšlenek.

„Není zač. Šťastné přistání,“ řekl náš známý a pak to v ampliónu ještě párkrát zapraskalo a bylo ticho.

Roztržitě jsem poděkoval operátorovi a sklíčeně zamířil zpátky k domu. Nikoho by zvlášť nepotěšilo, kdyby se několik měsíců štal, shromáždil nádhernou sbírku zvířat a nakonec se dověděl, že ji musí zas celou vypustit jen proto, že se nějaký neznámý Paraguayec chce stát násilím prezidentem. Když jsem řekl Jacqui, co jsem se dověděl, byla stejného názoru jako já a půl hodiny jsme pak přetřásali všechny předky, tělesné vady a nejtajnější zvyklosti vůdců povstání — což nám samozřejmě nebylo nic platné, ani to nevyřešilo situaci, ale aspoň jsme si trochu ulevili.

„Která zvířata s sebou vlastně vezmeme?“ napadlo Jacqui, když jsme vyčerpali zásobu přídavných jmen.

„Prý je tu máme všechny nechat,“ připomněl jsem jí.

„Ale to přece nejde,“ namítla Jacquie. „Všechny je rozhodně pustit nemůžeme. Některá by v přírodě neobstála ani dvě minuty. Pár jich s sebou vzít musíme, i kdybychom tu nechali skoro všechno oblečení.“

„I když pojedem nazí, nemůžem s sebou vzít víc než tři čtyři menší zvířata.“

„Přece jen je to lepší než nic.“

Povzdechl jsem si.

„Dobrá, jak myslíš. Ale tím se zas vracíme k otázce — která pustit, a která si nechat?“

Chvíli jsme seděli a přemýšleli.

„Rozhodně musíme vzít Sárú,“ řekla konečně Jacquie. „Je to přece jen ještě mládě a sama by se o sebe nepostarala.“

„Ano, Sárú vzít musíme... Ale nezapomeň, že je řádně těžká.“

„A potom Kai,“ pokračovala Jacquie v zápalu zachránit co nejvíc

zvířat. „Tu tady přece taky nechat nemůžeme... a chudáčka Púa. Jsou tak krotcí, že když je pustíme, půjdou za prvním člověkem, kterého potkají, a nechají si třeba ustřelit hlavu.“

„Musím vzít párek pásovců třípásých, jsou ohromně vzácní a byla by jich škoda,“ řekl jsem už v mnohem lepší náladě. „Ano, a ropuchy rohaté a ty zvláštní černé ropuchy.“

„A pak jsou tu kukačky,“ vzpomněla si Jacquie. „A sojky... Ty jsou taky tak ochočené, že je nemůžeme pustit.“

„Počkej,“ řekl jsem a najednou jsem zase vystřízlivěl. „Když budem takhle pokračovat, vezmeme celou zatracenou sbírku a sami se už do letadla nevejdeme.“

„Těch pár zvířat přece nemůže tolik vážit,“ přesvědčovala mne Jacquie. „A mohl bys jim snad udělat nějaké lehké cestovní klece, ne:“

„To by snad šlo. Zkusím udělat klece jen z drátěného pletiva.“

Povzbuzení myšlenkou, že snad zachráníme alespoň pár exemplářů sbírky, jsme se začali připravovat na útěk. Jacquie pilně balila a rozdělovala naše věci do dvou hromádek — na ty, které jsme s sebou prostě museli vzít, jako magnetofon, filmy a tak dále, a na ty, které jsme mohli postrádat — třeba oblečení, ručníky, sítě, pasti a podobně. Já se zatím pustil do práce vyzbrojen nůžkami, kotoučem drátu a rolí hustého drátěného pletiva a pokoušel jsem se vyrobit lehké, a přitom pevné cestovní klece, v kterých bychom dopravili zvířata až do Buenos Aires. Nebylo to nic snadného, protože jsem musel ohýbat pletivo do patřičného tvaru, potom je sešívat drátem, nahmatat, jestli někde nezůstaly ostré konce, a zahrnout je. Za dvě hodiny jsem udělal jednu dost velkou klec pro Sáru a prsty i ruce jsem měl celé poškrábané a pořezané.

Vtom se objevila Jacquie s šálkem čaje, který mi přišel náramně k chuti. „Jak ti to jde?“ zeptala se.

„Senzačně,“ odpověděl jsem a pohlédl na své krvácející prsty. „Mám pocit, jako kdybych si odpykával doživotní žalář v Dartmooru. Ale vsadil bych se, že lepit pytlíky je proti tomuhle úplná hračka.“

Zatímco jsem si dál drásal ruce, Jacquie ode mne přebírala dodělané klece, potáhla každou „kůží“ z pytloviny a šev sešila

velkou láací jehlou. V deset večer jsme už měli klece na všechna zvířata, která jsme chtěli vzít s sebou. Klece skoro nic nevážíly, protože byly vlastně jen z pytloviny a pletiva, a přitom byly teplé a poměrně pevné. Moc místa v nich samozřejmě nebylo, ale za čtyřiaadvacet hodin v nich nemohla zvířata utrpět žádnou úhonu. Nejtěžší ze všech byla Púova klec, protože jsem dobře věděl, že se Pú dokáže odevšad dostat jak nejzkušenější lupič, a raději jsem mu proto udělal klec ze dřeva. Unavení a sklíčení jsme si zalezli do postele.

„Zítřa začnu ostatní zvířata pouštět,“ řekl jsem, když jsem zhasl lampičku, a už jak jsem to říkal, jsem si uvědomoval, že mě nečeká nic příjemného.

Druhý den ráno jsem osvobozovací akci odkládal, jak nejdéle to jen šlo, ale pak už mne žádné záminky pro další zdržování nenapadaly. Jako prvního jsem chtěl pustit bukače tygřího. Křídlo se mu už úplně zahojilo, pořád byl stejně zlostný a nepochyboval jsem, že se o sebe dokáže dobře postarat. Přes jeho hlasité protesty jsem ho vytáhl z klece, odnesl na kraj malé bažiny vroubící naše území a posadil ho na strom, který se mi zdál nejvhodnější. Bukač seděl na větvi, opile se klátil sem a tam a hlasitě, trochu překvapeně vykřikoval. Další na seznamu byl ibis Drákula. Když jsem ho odnášel k bažině, vzrušeně švitořil, ale sotva jsem ho postavil do vysoké trávy, zděšeně zapištěl a rozběhl se za mnou. Zvedl jsem ho, znovu ho odnesl k bažině a dal jsem se na útěk, ale Drákula za mnou pořád ještě hystericky křičel o pomoc.

Pak jsem zašel za papoušky, ale nejtěžší bylo je přesvědčit, aby vůbec vylezli z klecí. Když jsem je konečně vystrnadil, posadili se kousek dál na strom, odmítali se hnout a chvílemi hlasitě vykřikovali. Vtom jsem zaslechl pronikavé hlasité pochechtávání, a když jsem se otočil, uviděl jsem Drákulu, který si našel cestu zpátky a teď se hřnul na táborovou mýtinu. Chytil jsem ho a znovu ho odnesl k bažině, a tu jsem zjistil, že do tábora se rychle vrací bukač a s rozhodným výrazem těžce přeletuje ze stromu na strom. Oba jsem rychle zahnal zase nazpátek k bažině a začal vypouštět černo-hlavého ibise a seriemy. Ve svém melancholickém rozpoložení jsem se dopustil *faux pas* a pustil jsem oba druhy seriem naráz, a než jsem si

uvědomil, co se děje, vířilo všude kolem mne jako poutový kolotoč peří a vzduch se zachvíval rozhořčenými výkřiky, jak se každá ze seriem snažila dokázat, že má nad ostatními vrch. S pomocí koštěte se mi podařilo je od sebe odtrhnout a rozehnat do všech stran podrostem. Byl jsem už celý uřícený, rozčilený a nemálo rozhořčený, že se mi dostává v nepříjemné práci od mých exemplářů tak málo pomoci, a tu jsem najednou zjistil, že papoušci využili nestřežené chvíle, slétli ze stromů a teď sedí v řadě nahoře na svých klecích a zadumaně mne pozorují. Zřejmě čekali, že jim otevřu dvířka, aby se mohli vrátit dovnitř.

Usoudil jsem, že zatím bych měl raději zanechat ptáky svému osudu, a pustil jsem se do savců a plazů. Z pásovců jsem si nechal jen jeden pár, který jsme chtěli vzít s sebou, a všechny ostatní jsem odvalil do houští. Ostatní jsem rozestavil do kruhu kolem tábora s čenichy obrácenými k rozlehlým otevřeným prostorám a jen jsem doufal, že se jim povede dobře. Plazi se k mé velké radosti zachovali solidně a neprojevili nejmenší přání u nás zůstat; s rychlostí, kterou jsem tentokrát zvlášť ocenil, se odplazili k bažině. Řekl jsem si, že za to dopoledne jsem už udělal práce až dost (alespoň pokud se zvírat týče), a šel jsem se domů trochu najíst.

Při obědě byla nálada jako o pohřbu, a jen jsme se najedli, šli jsme se postarat o další svěřence. Cekal nás však pohled, který by věru byl k popukání, kdyby nebyl tak smutný.

V jednom rohu tábora se tahal Drákula a bukač tygří s černohlavým ibisem o kousek tuku, který zahodil Pú. Kolem hromádky neumytých nádobek se sháněli po potravě třípásí pásovci a vypadali v té chvíli jako skupinka ožvlých dělových koulí. Seriemy si to rázovaly jak stráže kolem prázdných klecí a Prdelkomrsk přecházel roztržitě sem a tam a vypadal jak učitel, kterému se ulila celá třída z vyučování. Papoušci seděli pořád plni očekávání v řadě na svých klecích až na dva, které už zřejmě omrzelo čekat, až je zas pustím dovnitř, ujali se svých záležitostí sami a prokousali se drátěným pletivem zpátky do klece. Seděli tam na bidýlku, hladově se po nás dívali a podivně astmaticky chrčeli, čímž někteří amazoňani dávají najevo rozhořčení. Sedli jsme si s Jacquií na bednu a zoufale se na ně zadívali.

„Co s nimi uděláš?“ zeptala se Jacquie po chvíli.

„Nemám ponětí. Nemůžeme je přece nechat, aby se tady potulovali, nebo jen odjedeme, někdo je v tu chvíli všechny zabije.“

„Zkusils je zahnat?“

„Vyzkoušel jsem snad všechno, jen jsem je ještě nevzal po hlavě holí. Ale prostě odsud nechtějí!“

Drákula teď přenechal zápas o kousek tuku bukačovi a ibisovi a úpěnlivě se snažil proniknout nazpátek do své klece — pokoušel se prolézt drátěným okem, kterým by se sotva protáhl kolibřík.

„Ted' bych tu tak chtěl mít pár těch ušlechtilých milovníků zvířátek,“ řekl jsem.

„Koho?“

„Ty sentimentální dámy a pány, co si o sobě myslí, kdovíjak všemu rozumí, a věčně vykládají, jak kruté je zavírat zvířata do dřevěných bedýnek. Skoda že teď nevidí, jak se ti naši srstnatí a opeření bratři hrnou při první příležitosti zpátky do divočiny.“

Jedna ze seriem přišla až k nám a toužebně mi začala klovat do tkaničky — zřejmě doufala, že je to nějaký gigantický červ. Drákula se konečně vzdal pokusů proniknout nazpátek do klece a přistoupil ke kompromisu — protáhl se příčkami do klece k ibisovi. Ted' seděl uvnitř, zamženýma očima se na nás díval a blaženě švitořil.

„Ted' už bychom si jich neměli ani všimnout,“ řekl jsem po chvíli. „Až vyhladovějí, půjdou si hledat potravu a tím se problém vyřeší. Do zítřka by měli zmizet.“

Zbytek dne uběhl jak ve zlém snu. Rozhodli jsme se, že za žádných okolností nesmíme dát zvířatům potravu, a krmili jsme jen ta, která jsme si chtěli ponechat. Tlupa ptáků a zvířat na nás zatím hladově houkala, pískala, chrčela a hučela, a jen nás zahlédla, jak neseme nějakou nádobku, seběhli se nám všichni v houfu k nohám, usadili se v řadách na stůl s potravou a plni naděje nás pozorovali. Jen stěží jsme se ubránili, abychom je nenakrmili, ale museli jsme se zatvrdit a nevšímat si jich. Pomáhalo nám při tom jen pomyšlení, že zítra už je zažene hlad do přírody.

Když jsme však druhý den ráno šli nakrmit své svěřence, zvířata i ptáci pořád ještě čekali zhoufování v táboře. Vypadali trochu podrážděnější a smutněji než předešlého dne. Přivítali nás tak

radostně, že jsme málem neodolali a dali jim jíst. Ale zatvrdili jsme se a nevšimli si jich, i když se nám seběhli kolem nohou a div jsme je nepošlapali. Uprostřed vši té vřavy si příkráčel do tábora jakýsi Indián, přinesl starou bedýnku od mýdla a nábožně ji postavil doprostřed tábořiště. Pak ustoupil, zakopl o seriemu, která se náhodou procházela nablízku, rychle se vzpamatoval a smekl slamák.

„*Buenos días, señor*,“ řekl. „Nesu vám krásné *bicho*.“ „

„Ach bože!“ záúpěla Jacquie. „Ještě tohle nám scházelo!“ „

„Jdete pozdě, přáteli,“ řekl jsem smutně. „Žádné *bicho* už nepotřebujeme.“

Indián se na mne zamračeně podíval.

„Ale povídal jste přece, že koupíte *bicho, señor*,“ řekl.

„Ano, ale to bylo ještě před povstáním. Teď už nic nekoupím, protože si s sebou nemůžu *bichos* odvézt. Neplují žádné lodě.“ Ukázal jsem mu tu spoustu zvířat, která se potloukala tábořem. „Tady to vidíte sám. Musel jsem všechna *bichos* pustit.“

Indián se zaraženě rozhlédl.

„Ale vždyť neutekli,“ namítl.

„Já vím. Ale nakonec odejdou. Moc mě to mrzí, ale další kupovat nemůžu.“

Indián na mne upřeně pohlédl. Zřejmě poznal, jak strašně rád bych se podíval do té škatule od mýdla, co v ní je vlastně za *bicho*.

„Je to moc pěkné *bicho*,“ „ řekl po chvíli lákavě. „Moc pěkné *bicho... muy bravo, muy venenoso...* Moc jsem se nadřel, než jsem ho chytil.“

Neodolal jsem a zeptal se: „A co je to za *bicho*?“

„Moc vzácné *bicho, señor*,“ spustil a černé oči mu zajiskřily. „*Cascabel, señor*, a tak obrovský, že se to ani vylíčit nedá. Když se rozzlobí, nadělá rámus jak tisíc koní.“

Opatrně jsem se dotkl špičkou boty bedýnky a zevnitř se rázem ozval zvláštní zvuk, jímž chřestýš zvěstuje světu, že je nablízku, je podrážděný a k ničemu dobrému se nechystá. Je to rozhodně jeden z nejpodivuhodnějších zvuků, jaké vydávají plazi, podivný šustivý praskot, který začíná jako šepot a končí jako třesk hračkařské muškety. Je mnohem děsivější než obyčejný sykot hada, a člověku se až zdá, že v něm vibruje nenávist a bublá zloba, jak když přechází

varem ježibabí lektvar.

„Stejně ho nemůžu koupit, příteli,“ řekl jsem smutně.

Indián se zatvářil zdrceně.

„Ani za deset guaranií?“ zeptal se.

Zavrtěl jsem hlavou.

„Tak za osm, señore?“

„Ne, je mi to hrozně líto, ale nejde to.“

Indián si povzdechl, protože pochopil, že myslím svoje slova vážně.

„Víte co, señore, nechám vám ho tu, protože mi stejně není k ničemu,“ řekl, vzal si ode mne krabičku cigaret, kterou jsem mu nabídl, předal nám chřestýše a prošel pestrkou směsicí ptáků z tábora.

„Co si s ním počneme?“ ptala se Jacquie.

„Nahrajeme si, jak chřestí, a pak ho pustíme,“ odpověděl jsem. „Chřestí skvostně. Zřejmě je to dost velký exemplář.“

Z nejrůznějších důvodů jsme se toho dne k nahrávání nedostali. Druhý den ráno se nám naše sbírka, kterou jsme se marně snažili rozpustit, pořád ještě motala po táboře, a teprve když jsme ji hodinu rozháněli, podařilo se nám alespoň některá zvířata přesvědčit, že je nehodláme nakrmit, a pomalu se začala rozcházet. Pak jsme vyndali magnetofon, nastavili jej v blízkosti bedýnky s chřestýšem a plni očekávání zaťukali na dřevo. Zevnitř se vůbec nic neozvalo. Zaťukal jsem znovu. Ticho. Rázně jsem na bednu zabušil, ale bezvýsledně.

„Co jestli pošel?“ napadlo Jacqui.

„Kdepak. Tahle zatracená zvířata nadělají rámusu, že z toho člověku zůstává rozum stát, ale jak k nim postavíš magnetofon, ozvou se asi jak mrtvá žirafa.“

Mírně jsem bedýnku naklonil a ucítil, jak se váha hadova těla přesunula z jedné strany na druhou. Dostavil se i žádoucí výsledek — had zlobně zachřestil a zelená ručička magnetofonu se vychylovala a chvěla, jak zaznamenávala ten podivuhodně mocný zvuk. Třikrát jsem zaťukal na bednu a třikrát had zareagoval, pokaždé o něco zlostněji. Konečně jsme měli na pásku natočeno až dost, ale had už byl tak rozzlobený, že chřestil jako kulomet.

„A teď ho pustíme,“ řekl jsem a popadl mačetu.

„Snad ho tu nechceš pustit?“ ptala se Jacquie zděšeně.

„Samozřejmě, copak někomu něco udělá? Trochu ho pošťouchnu a odplazí se do bažiny.“

„Podle toho chřestění bych řekla, že je pořádně rozvzteklý. Hlavně se, prosím tě, postarej, ať se opravdu do té bažiny odplazí.“

„Nech už toho zmatkování a tamhle se postav,“ řekl jsem tak nedočkavě, že to Jacquii muselo dopálit.

Jacquie ustoupila do bezpečí a já zkoušel sundat víko z chřestýšova vězení. Nešlo to nijak snadno, protože Indián je přibíl neuvěřitelným množstvím velkých rezavých hřebíků. Konečně jsem vrazil do škvíry špičku mačety a vší silou trhl, až odlétl velký kus víka. Oddechl jsem si a pak jsem udělal pořádnou pitomost — sklonil jsem se a nahlédl do bedýnky, jestli se snad hadovi něco nestalo. Říct, že byl rozrušený, by ani zdaleka nevystihovalo pravý stav věci. Přímo překypoval vztekem, a když se na obloze nad ním objevil můj obličej, s otevřenou tlamou se po něm vymrštil.

Vždycky jsem se domníval, že chřestýš se nedokáže vymrštit *vzhůru* na svou oběť, ale že se jako každý jiný had vrhá kupředu. S úděsem smíšeným s jistým překvapením jsem proto před sebou zahlédl tupou hlavu, zvrásnělou jako ananas, jak mi vylétá proti skloněnému obličejí. Tlama byla doširoka otevřená, růžová a vlhká a zuby visely dolů, připraveny seknout, a jak jsem se na ně s úlekem zadíval, připadaly mi velké asi jak tygří drápy. Vymrštil jsem se nazad skokem, s nímž by snad mohl soupeřit leda výjimečně zdatný klokan, který je ještě v plné síle, ale ani ten by mne v tom výkonu asi nedokázal předčit. Naneštěstí jsem dojem toho přímo atletického skoku poněkud pokazil, když jsem zakopl o mačetu a těžce dosedl na zem. Had zatím vylezl z bedny a stočil se jak péro od hodinek, s hlavou vztyčenou a chřestidlem tak rozvířeným, že vypadalo jak nejasná skvrna na konci ocasu.

„Prostě ho trochu pošťouchni a on se odplazí do bažiny,“ podotkla Jacquie sarkasticky.

Neměl jsem nejmenší náladu vyměňovat si s ní šťavnaté poznámky a raději jsem si zašel uříznout dlouhý klacek a znovu se s ním přiblížil k chřestýšovi. Doufal jsem, že se mi podaří připíchnout ho k zemi a vyzvednout do výšky. Had však měl na celou věc jiný názor. Dvakrát zaútočil na sklánějící se klacek a pak se ke mně začal

plazit tak rychle a hrozivě, že jsem musel zopakovat svůj baletní skok. Had už byl velice rozzlobený a mě na něm zase dopalovalo, jak tvrdohlavě odmítá dát se zastrašit anebo nalákat, aby zmizel z tábora. Začali jsme po něm házet hrsti hlíny, ale jen se svinul a chřestil. Pak jsem na něj vychrstl kbelík vody. To mu ještě zvýšilo zřejmě už tak dost vysoký tlak, rozvinul se a plazil se ke mně. Nejhorší na tom všem bylo, že jsme ho nemohli nechat, aby se ódpla-zil, až se mu zachce. Měli jsme přece jen plno práce a člověk se těžko může na práci soustředit, když se musí co chvíli ohlížet, aby nešlápl na metr a čtvrt dlouhého chřestýše. Kromě toho se po táboře procházeli na řemínkách Pú a Kai a bál jsem se, aby plaz některého z nich neuštkl. Jen nerad jsem se rozhodl, že nezbyvá nic jiného, než rozzuřeného hada co nejrychleji a nejbezbolestněji zneškodnit, a tak Jacquie upoutala jeho pozornost klackem a já se k němu zatím opatrně přiblížil zezadu, zaujal jsem co nejvýhodnější pozici a usekl mu mačetou hlavu. Ještě celou minutu po tom, co mu odpadla od těla, na ní cvakaly čelisti, a když jsme se dotkli klackem hadových žeber, mohli jsme ještě půl hodiny sledovat slabé svalové stahy. Chřestýši obvykle nemohou zaútočit, nejsou-li stočeni, takže ať se rozzuří sebevíc, vždycky zůstávají stočeni vzhůru, a to je také jediný postoj, v kterém dokáží ublížit. Proto mne na tomto hadovi nejvíc udivilo, že se zřejmě bez váhání rozvinul a vrhlse přímo na mne. Nejsem si ovšem jist, jestli by mne byl dokázal s rozvinutým tělem kousnout, ale nechtěl jsem to raději zkoušet.

Další den už hodně exemplářů zmizelo, i když asi dva se pořád ještě potulovaly táborem. V poledne nám přišel poslíček z radiostanice vyřídit, že Američan se s nimi už spojil a vzkazuje, že v Asunciónu utichly boje a odpoledne že pro nás posílá letadlo. Ve spěchu jsme si sbalili poslední věci a snažili se utěšit Paulu, která za námi chodila z pokoje do pokoje a stkala nad naším nenadálým odjezdem, až člověku srdce usedalo a celý dům se otřásal v základech. Když jsme se sbalili, v rychlosti jsme se naobědvali a začali jsme ukládat zvířata do cestovních klecí. Všechna se dala bez protestů uložit až na Púa, který zřejmě usoudil, že jsme si na něj vymysleli nějaké nové rafinované mučení. Nejdříve jsme se ho snažili nalákat na banány, které jsme mu házeli do klece, ale

dlouhými uměleckými prsty si je vytáhl a dovnitř se neodvážil. Pak už jsme měli opravdu nejvyšší čas, a tak jsme ho popadli za zátylek a volnou srst na obrovském zadku a šoupli ho po hlavě do klece. Pú při tom ječel, jako kdyby ho na vidle brali, a všemi čtyřmi se zoufale chytal, čeho jen mohl. Konečně jsme ho vpravili dovnitř, dali mu vajíčko a Pú se s ním filozoficky usadil, začal je sát a už dal pokoj.

Kolem Pauly se mezitím seběhly její dívky a postávaly v zaražených skupinkách, skoro jak truchlící pozůstalí na pohřbu. Paule se bez ustání v čím dál tím mocnějších přivalech řinuly po obličeji slzy, a jak byla namalovaná, nechávaly za sebou pustošivé stopy. Zřejmě si však v tom zármutku libovala a usoudil jsem, že jí ani rozmazaná líčidla zvláště nevadí. Náhle nás všechny vyděsila hlasitým zaúpěním, za jaké by se nemusel hanbit ani duch Hamletova otce, potom zdrceně vykřikla: „Už je tu!“ a znovu začala naříkat, až jí slzy proudily jak niagarské vodopády. Modrou oblohou k nám tichounce doléhala ozvěna pulsujícího leteckého motoru, a vtom už zastavilo před domem nákladní auto. Honem jsem do něho začal ukládat zavazadla a zvířata. Jacqui zatím objímaly jedna po druhé Pauliny dívky a pak si ji přitiskla na vlhká, mocně se vlnící ňadra Paula. Došlo i na mne a oddechl jsem si, když jsem zjistil, že Pauliny dívky mne vůbec nemíní objímat, jen mi všechny podaly ruku a maličko se uklonily, až jsem si začal připadat jako člen nějaké záhadné větve královské rodiny. Paula mi sevřela ruku do obou dlaní, přitiskla si ji na břicho a pozvedla ke mně uslzený obličej.

„*Adiós, señor*,“ řekla a z černých očí se jí valily slzy jak hrachy. „Sfástonou cestu vám i señoře. Jestli to bude vůle boží, vrátíte se zase do Chaca.“

Za chvíli se už nákladňák kodrcal po prašné vymleté silnici a my mávali z okénka na Paulu a její dívky, které stály, zuřivě na nás mávaly, pronikavě vykřikovaly: „*Adiós!*“ a vypadaly jak hejno zářivých tropických ptáků.

Na letiště jsme dorazili, právě když se letadlo sneslo jako blyštivá stříbrná vážka k zemi. Velmi neobratně přistálo a rozjelo se k nám.

„Jéje, dostali jste toho cvoka,“ poznamenal řidič nákladňáku.

„Jakého cvoka?“ nechápal jsem.

„Přece pilota,“ řekl řidič pohrdavě a ukázal palcem k blížícímu se

letadlu. „Říká se o něm, že je cvok. Co já vím, jakživ nedokáže přistát, aby mu letadlo neskákalo jak jelen.“

Pilot pomalu slezl z letadla a ukázalo se, že je to malý podsaditý Polák s prošedivělými vlasy a roztržitým mírným výrazem připomínajícím Bílého rytíře z Alenky v říši divů. Malou ruční váhou jsme převážili zavazadla a zjistili k svému úžasu, že jsme překročili o několik kilogramů nejvyšší váhu, kterou smí letadlo naložit.

„Nevadí,“ řekl nám pilot s úsměvem. „Však ona to vydržet.“

A tak jsme začali pěchovat kufrý do letadla a nakonec jsme si nastoupili sami a řidič nákladáku mi naložil na klín až po hlavu zvířata, která jsme brali s sebou. Sára, která před půlhodinou odmítla láhev, se teď rozhodla, že umírá hladu, a houkala tak zoufale u přední stěny své klece, až jsem ji musel vyndat a položit na klín Jacquii.

Pilot chvilku zápolil s páčkami, a když mu motor konečně s řevem naskočil, s dětinskou radostí se usmál. „To bejt fuška!“ řekl a vesele se zasmál. Asi pět minut jsme jezdili sem a tam, až jsme konečně objevili poměrně suché místo, kde jsme se mohli vznést. Pilot přidal plyn a letadlo se s řevem řítilo přes trávu, poskakovalo a povážlivě se naklánělo. V posledním možném okamžiku jsme se odlepili od země a přenesli se asi patnáct centimetrů nad korunami stromů, které vroubily letiště. Pilot si utřel čelo.

„A už je letadýlka nahoře!“ řekl.

„Teď už máme jen jedna starost — jak se s ní zase dostat dolů.“

Pod námi se rozkládala širá rovná pláň, zamlžená oparem vedra. Letadlo se naklonilo a pak se zas vyrovnalo a letěli jsme. přes velké, jakoby roztavené zákruty řeky, která se točila a vinula k chvějícímu se nejasnému obzoru směrem, kde ležel Asuncion.

Nikdy jsem si zvlášť nepotrpěl na města a nikdy jsem si také nemyslel, jakou budu mít radost, až jedno z nich uvidím. Těžko vyličit, jak jsme byli šťastní a jak jsme si oddechli, když jsme konečně spatřili pod křídlem letadla Buenos Aires, které vypadalo jak velký geometrický vzor benátských mincí lesknoucích se v soumraku. Na letišti jsem samozřejmě hned zamířil k nejbližší telefonní budce a vytočil Bebitino číslo.

„Už zase nevíme, co se zvířaty,“ řekl jsem sklíčeně. „Musíme

sehnat nějaké přístřeší a uložit je. Je tu strašná zima, a jestli je hned neodvezeme do tepla, určitě dostanou zápal plic.“

„Ale samozřejmě,“ řekla Bebita. „Obstarala jsem ti pro ta tvá zvířata menší dům v B-b-belgranu.“

„Dům?“

„Ano, vlastně jen docela malý domeček. Má, myslím, jenom dvě místnosti. Je tam tekoucí voda, ale nejspíš žádné topení. A-ale to ti nemusí vadit — zastav se u nás a půjčíme ti kamínka.“

„Předpokládám že ten domek patří některému tvému známému:

„P—pochopitelně. Ale kamínka budeš muset brzy vrátit, p-p-protože patří Mononovi, a určitě by bez nich zahynul.“

Ukázalo se, že Bebitin „domeček“ se skládá ze dvou prostorných místností obrácených do malého dvora, který byl obehnán vysokou zdí. K té byla přistavena další malá budova s velikým umývadlem. S pomocí kamínek, která jsme nenápadně odnesli z pokoje Bebitina manžela, jsme domek krásně vytopili a všechna zvířata začala rychle pookřívát. Zatelefonovali jsme Rafaelovi a ten se za chvíli přihnal, brýle mu jenom blýskaly a nesl celou zásobu ovoce, masa a chleba, kterou sebral v matčině spíži. Namítal jsem, že z toho maminka asi velkou radost mít nebude, ale vysvětlil mi, že jinak by zvířata musela hladovět, protože všechny obchody mají zavřeno. Musel jsem tedy zapomenout na své rozhořčení, že Rafael zplundroval doma spíž, a s radostí jsme začali krmit zvířata pochoutkami, jaké ještě jakživ neokusila — třeba hroznovým vínem, broskvemi, jablky a třešněmi. A když našim svěřencům bylo krásně teplo a nasýtli se, zašli jsme k Bebitě a poprvé po několika měsících jsme zasedli k civilizovanému jídlu. Konečně jsme se najedli stejně dosyta jak naše exempláře, sklesli jsme do křesel a popíjeli kávu.

„A co chcete podniknout teď?“ zeptala se Bebita.

„Než nám popluje loď, máme ještě pár dní. Budeme toho prostě muset za tu dobu stihnout co nejvíc.“

„Nechtěli byste si vyjet na *campo*?“ zeptala se.

„Kdyby to bylo možné, tak jistě.“

„Zeptám se Marie Mercedes, jestli byste si nemohli zajet na její *estancii*.“

„Myslíš, že by jí to nevadilo?“

„Samozřejmě že ne,“ začala Bebita, „je to přece...“

„Já vím — tvoje známá.“

A tak jsme se dohodli, že pojedeme vlakem z Buenos Aires do Monasteria, asi šedesát kilometrů od města. Nedaleko Monasteria leží Secunda, *estancia* De Sotu. A tam nás bude čekat Rafael a jeho bratr Carlos a se vším nám pomohou.

Kapitola jedenáctá

M

Hon na nandu

Vesnice Monasterio leží asi na šedesát kilometrů od Buenos Aires a rozjeli jsme se k ní vlakem. Jakmile jsme za sebou zanechali poslední zatoulané domy hlavního města, rozkládala se po obou stranách trati jen pampa, nekonečná a pocukrovaná rosou. Po krajích trati rostly v širokých řadách svlačce, tak hustě obsypané zářivě modrými květy, že se pod nimi skoro skrývaly srdčité listy.

Ukázalo se, že Monasterio je docela malá vesnička, která vypadá trochu jak kulisy k natáčení hollywoodského filmu z Divokého západu. Blátivou ulici, hluboce zbrázděnou kolejiemi vozů a posetou otisky podkov, vroubily roztroušené čtverhranné domky. Na rohu stál vesnický obchod, který byl současně i hospodou, s policemi plnými neuvěřitelného množství zboží od cigaret po džin a od pastí na krysy po těžké khaki plátno. Před obchodem postávalo několik koní, uvázaných za otěže, a jejich majitelé zatím uvnitř popíjeli a vykládali. Byli to většinou menší podsadití muži se snědými obličejí zvrásněnými sluncem, s očima černýma jako smola a s velkými, poněkud viktoriánsky vyhlížejícími kníry potřísněnými nikotinem. Na sobě měli typicky peónské oblečení — krabaté černé holínky do půli lýtek s malými ostruhami, *bombachas*, široké kalhoty, které jim visely přes vršky holínek jak pumpky, trochu vojensky vyhlížející košile s pestře zbarvenými šátky, uvázanými kolem krku, a na hlavě posazené malé černé klobouky, tvarem připomínající koláč, s úzkou, vepředu ohrnutou střechou, upevněné na hlavě za pásek kolem týlu. Široké kožené opasky měli zdobené stříbrnými korunkami, hvězdami a jinými ozdobami a z každého toho opasku visel krátký, leč zřejmě velmi účinný nůž.

Když jsme vstoupili do obchodu, všichni se po nás podívali, ale nijak neomaleně, spíš se zájmem. Na naše pozdravy v lopotné španělštině se jenom zeširoka usmáli a zdvořile odpověděli. Koupil jsem cigarety a potloukali jsme se krámem — čekali jsme, až se objeví Carlos a Rafael. Konečně venku zacinkaly postroje, zaklapaly podkovy a zavržala kola a po silnici se přihnala malá bryčka s naším bývalým tlumočníkem a jeho bratrem Carlosem. Rafael se s námi uvítal s dojemným nadšením a brýle mu přitom svítily jak maják. Pak nám představil svého bratra. Carlos byl vyšší než Rafael a budil klamný dojem nesmírné důstojnosti. Jeho bledý klidný obličej s

malýma tmavýma očima a lesklými černými vlasy vypadal trochu asiatsky. Rafael poskakoval po krámě jako nadšená vrána a rychle a nesrozumitelně nám cosi vykládal a Carlos zatím mlčky a metodicky naložil naše zavazadla do bryčky a pak trpělivě seděl a čekal, až nastoupíme. Když jsme se konečně usadili, plácl koně přes zadky otěžemi, vlídně na ně mlaskl a bryčka si to rachotila z kopce. Jeli jsme asi půl hodiny a celou tu dobu se před námi silnice, rovná jak prut, táhla přes obrovské travnaté prostory. Tu a tam se pomalu popásalo stádo několika set kusů dobytka ponořeného po kolena v trávě a nad ním se vznášeli na černobílých křídlech bahňáci. V příkopech po kraji silnice, plných vody a bujného rostlinstva, se krmily v malých hejnech kachny, a jak jsme kolem nich projížděli, mávaly křídly a vzlétaly. Za chvíli ukázal Carlos kupředu, kde ležel temný les a tvořil černý hřeben nad zelenou pampou.

„To je Secunda,“ řekl a usmál se na nás. „Deset minut a jsme tam.“

„Jen jestli se nám tam bude líbit,“ řekl jsem žertem.

Rafael se po mně otočil s očima za brýlemi rozšířenýma pohoršením.

„Zatraceně!“ řekl v úžasu, jak mě vůbec něco takového mohlo napadnout. „Samozřejmě že se vám tam bude líbit, Gerry. Secunda je přece *naše estancia*.“

Secunda byla protáhlé nízké obílené stavení, elegantně posazené mezi rozlehlé jezero na jedné straně a hustý háj blahovičníků a libanonských cedrů na straně druhé. Ze zadních oken bylo vidět přes klidné šedé vody jezera s bledě zeleným okrajem pampy a z předních na úpravnou staroanglickou zahradu s ostříhanými živými ploty, které vroubily zaplevelené cestičky, a s malou studnou, nahoře skoro zahlcenou kapradím a mechem. Tu a tam se v rozích mezi geometrickými záhony pokrytými zářivou vrstvou spadáných pomerančů leskly ve stínu cedrů světlé sochy. Na jezeře plavaly v celých hejnech labutě černokrké jako kry plující na ocelově šedé hladině a v rákosí si hledaly potravu skupinky lžičáků a vypadaly jak hrsti růží v zeleni. V stinné zahradě viseli nad studní kolibříci a tiše švitořili, mezi pomerančovníky a po pěšinkách důstojně, s nadutými hruděmi si vykračovali hrnčířící a na květinových záhonech se

spěšně a tajně krmili droboučtí šedí holoubci s nafialovělýma očima. Všude vládlo ticho a klid ztraceného a zapomenutého světa, ticho, které jen tu a tam přerušil stakatový křik hrnčířků nebo tiché zašustění křídel, jak drobní holubi vzlétli do blahovičníků.

Když jsme se nastěhovali a vybalili si věci, sešli jsme se všichni v obývacím pokoji a uspořádali poradu, co podnikneme. Nejdříve jsem se chtěl pokusit nafilmovat nandu pampové, kteří jsou jihoamerickou obdobou afrického pštrosa. Secunda patřila k několika málo *estanciím* v blízkém okolí Buenos Aires, kde ještě volně žila celá hejna těchto velikých ptáků. Zmínil jsem se o tom Rafaelovi už v Buenos Aires a teď jsem se ho znovu začal vyptávat, jestli je vůbec naděje, že takové hejno vypátráme a nafilmujeme.

„Nelam si s tím hlavu,“ řekl mi Rafael pokojně. „Všechno jsme s Carlosem zařídila.“

„Ano,“ dodal Carlos. „Jedeme se podívat na ony nandu už dnes odpoledne.“

„A taky myslím, že by sis chtěla natočit, jak peóni nandu chystají, vid’?“ ptal se Rafael.

„A jak je chytají?“

„Po stáru — do *boleadoras*... víš, to být tři koule na šňůře.“

„Propána, samozřejmě!“ zvolal jsem nadšeně. „To bych si strašně rád natočil.“

„Všechno je dořízeno,“ řekl Carlos. „Odpoledne my jet bryčkou a peóni na koních. My najít nandu, peóni ji chytat a vy filmovat. Tak se vám to líbí?“

„Báječně,“ řekl jsem. „A když je nechytíme dneska, můžu to zkusit ještě zítra?“

„Ovšem,“ odpověděl Rafael.

„Budem to zkoušet a zkoušet, dokud je nenajdeme,“ prohlásil Carlos a oba bratři se na sebe blaženě usmáli.

Po obědě zaskřípěla o vlhký štěrk kola a objevila se malá bryčka.

Kočíroval ji Carlos a mírně pleskal šedé koně otěžemi po zadcích. Zastavil před verandou, seskočil a zamířil ke mně. Mohutní tlustí sedáci zatím stáli se svěšenými hlavami a zamyšleně žvýkali udidlo.

„Jsi připravený, Gerry?“ ptal se Carlos.

„Jistě, jsem. Ostatní jeli napřed?“

„Ano, všichni i s Rafaelem jet na koních... Vzal jsem šest peo-nů. To bude stačit?“

„Skvěle... Ted' aby se objevila manželka,“ řekl jsem a nedočkavě jsem se rozhlédl.

Carlos si sedl na zídku a zapálil si cigaretu.

„Vždycky se čeká na ženy,“ řekl filozoficky.

Nad hlavami sedáků přelétl veliký žlutý motýl a chvíli se jim zastavil u uší, jako by ho najednou napadlo, že jsou to možná nějaké chlupaté árony. Sedáci zuřivě zakývali hlavami a motýl opile a klikatě odletěl dál. Mezi temnými cedry se mihl kolibřík, náhle se zarazil, asi o patnáct centimetrů se vrátil, otočil se a slétl na dlouhou rozhoupanou větvíčku, kde s kratičkým vítězoslavným výkřikem chytil pavouka, a pak odlétl mezi pomerančovníky. Jaequie vyšla na verandu.

„Ahoj!“ řekla vesele. „Vy jste už hotoví?“

„Ano,“ odpověděli jsme s Carlosem jednohlasně.

„Vzali jste určitě všechno? Kameru, roleiflex, film, expozimetr, teleobjektiv a stativ?“

„Samozřejmě,“ odpověděl jsem spokojeně. „Nic jsme nevynechali, na nic jsme nezapomněli.“

„A co deštník?“ zeptala se Jaequie.

„Sakra, ten jsem nevzal, vůbec jsem na něj nevzpomněl.“ Obrátil jsem se ke Carlosovi. „Nemáte náhodou deštník, který bych si mohl vypůjčit?“ zeptal jsem se.

„Deštník?“ opakoval Carlos zmateně.

„Ano, deštník.“

„Co to být deštník?“ ptal se Carlos.

Je opravdu těžké vymyslet narychlo výstižný popis deštníku.

„Taková ta věc, co se potřebuje, když prší,“ vysvětloval jsem.

„A pak se zase složí,“ řekla Jaequie.

„Když se rozprší, zase se otevře.“

„Vypadá jako houba.“

„Ach tak!“ zvolal Carlos a tvář se mu vyjasnila. „Já už věděla!“

„Tak máte tedy deštník?“

Carlos na mne vyčítavě pohlédl.

„Ovšem... říkal jsem, že my mít všechno.“

Zaběhl do domu a vrátil se s japonským papírovým slunečníkem zdobeným pestrými barvami, v obvodu asi o polovinu menším než kolo bicyklu.

„Dobrý, vid’?“ ptal se a hrdě zatočil slunečníkem, až na něm splývaly barvy.

„Nic většího nemáš?“

„Většího? Ne, většího nemít nic. Nač vlastně potřebuješ deštník, Gerry?“

„Chtěl bych jím zakrýt kameru, aby mi slunce moc nerozpálilo film.“

„Aha,“ řekl Carlos. „Tak na to by měla deštník stačit. Já ho podržím.“

Vylezli jsme si do malé bryčky, Carlos plácl plochou stranou otěží masivní šedé zadky a zamlaskal. Šedáci si hluboce lítostivě povzdechli a ztěžka vykročili. Příjezdová cesta byla vroubena obrovitými blahovičníky, z kterých se v dlouhých zkroucených pásech odlupovala kůra a odhalovala lesklý bílý kmen. Ve větvích bylo vidět mohutné stavby, velké, kupkám sena podobné spleti větví, hnízda, v nichž sídlili drobní papoušci. Jak jsme pod nimi projížděli, přeletovali nám tito útlí, trávově zelení ptáci se švitořením a křikotem nad hlavou, zaleskli se ve slunci a prudce vlétali do vstupních otvorů svých obrovských společných hnízd. „Hej hup! Hej hup!“ vykřikl vysokým hlasem Carlos a šedáci se dali do šouravého klusu a uraženě odfrkovali. Dojeli jsme až ke konci dlouhé příjezdové cesty vroubené stromy a tu se před námi rozkládala pampa, jiskřivá a zlatá v odpoledním slunci. Šedáci táhli bryčku přes orosenou trávu a proplétali se mezi obrovitými bodláky, které tam strnule stály, vysoké jako jezdec na koni, podobné zvláštním ostnatým svícňům, a na každé větvi jim zářivě hořel rudý květ. Jak jsme projížděli kolem, zatančila nám před ústím své nory jak malý šedý přízrak sova králičí, dva kroky sem a dva kroky tam, pak se zastavila, užasle na nás pohlédla zlatýma očima, zavrtěla hlavou krátce se pohoupala a potom vyskočila ze země a krouživě vzlétla na křídlech měkkých a tichých jako obláček.

Bryčka se rachotivě kodrcala dál a před ní se prostírala až k obzoru pampa, ploché, nehnuté moře zlaté trávy zastíněné v místech, kde

rostly hustěji bodláky. Tu a tam, jak malá temná vlnka na tiché širé hladině, rostla skupinka větrem pocuchaných stromů, pod nimiž se schovával ve stínu dobytek. Obloha byla jasně modrá jako za časného rána a přes její bílankytné prostory se s rychlostí a důstojností hlemýžďů pohybovaly nadýchnuté kumuly. Bodláky teď rostly hustěji u sebe a koně se mezi nimi museli víc a víc proplétat, aby do nich nevrátili a nezabodli si do břicha bodliny. Kola drtila křehké rostliny, až praskaly jak miniaturní muškety. Zpod těžce našlapujících kopyt sedáků vyskočil zajíc a kličkoval si to rychle pryč, až zase znehybněl a splynul s hnědavým trním. Daleko před sebou jsme zahlédli malé temné postavy postříkané pestrými barvami — to se nám na obzoru objevili peóni na koních.

Čekali na mne, seskupeni do hloučku ve vysoké trávě. Koně se jim neklidně pohybovali, pohazovali hlavami a netrpělivě přešlapovali. Peóni se smáli a bavili mezi sebou, snědé tváře jim svítily vzrušením, a jak se nakláněli a otáčeli na svých tančících koních, třpytily se jim na slunci stříbrné penízky, kterými měli posázené široké kožené opasky. Carlos mezi ně zajel s bryčkou a ředáci se zastavili, svésili hlavy a dlouze, vyčerpaně vzdychali. Carlos honem nastínil s peóny plán našeho tažení — peóni se rozdělí do dvou skupin a vyjedou rozptýleni v dlouhé řadě s bryčkou uprostřed. Sotva vyběhnou nandu z úkrytu, budou se peóni snažit je obklíčit a zahnat k bryčce, abych si je mohl nafilmovat.

Když se zmatek na chvíli uklidnil, zeptal jsem se: „Myslíš, že vůbec nějaké pštrosy najdeme, Carlosi?“

Carlos pokrčil rameny. „Myslíme, že ano. Rafael říkat, že je tu včera viděl. Když nebudou tady, najít je v dalším *potrero*.“

Mlaskl na koně, ti se probrali z transu a bryčka ujížděla dál praskajícím trnitým rostlinstvem. Neurazili jsme ještě ani dvacet metrů, když jeden z peónů, který jel při kraji, náhle vykřikl a vzrušeně na nás zamával. Ukazoval před sebe na zvlášť husté bodláčí, do kterého právě měla vjet bryčka. Carlos prudce-zarazil sedáky a honem jsme se postavili na kozlík a zadívali se přes bodláčí a opar rudých květů. Asi minutu jsme neviděli nic a pak mi Carlos stiskl paži a ukázal.

„Tamhle, vidíš, Gerry? Nandu . . .“

Najednou jsem skutečně rozeznal, jak se bludištěm bodláků s bílošedými lodyhami proplétá cosi velkého. Peóni se začali stahovat kolem, ale vtom se jeden z nich postavil ve třmenech, zamával a vykřikl.

„Co to povídá, Carlosi?“ zeptal jsem se.

„Že prý je to nandu s mlád'aty,“ řekl Carlos, obrátil sedáky a pobídl je opratěmi do klusu, až bryčka nadsakovala a s rachotem se řítila kolem bodláci. Tam kde bodláci končilo a začínala tráva, Carlos koně zase zarazil.

„Dívej se, Gerry, dívej, poběžet tudy,“ řekl mi.

Seděli jsme, pozorovali vysokou hradbu bodláci a z nevelké dálky jsme slyšeli praskot, jak se tam prodírali koně peónů. A vtom se zakymácel jeden vysoký bodlák, zlomil se a spadl na zem a přes jeho ostnité pozůstatky vyskočil s půvabem a lehkostí tanečnice, která vstupuje na scénu, do zelené trávy pštros. Byl to mohutný samec, a když se tak znenadání objevil, na chvíli se zastavil, abychom si ho mohli prohlédnout. S černým vzorováním na obličeji a na krku vypadal moc hezky. Krk ani hlavu však neměl holou a ošklivou jak jeho afričtí příbuzní, ale pěkně opeřenou, a v očích neměl ten přihlouplý pštrosí výraz; měl oči velké, jasné a inteligentní. Na chvíli se tedy zastavil, aby se rozhlédl, kde se to octl, a vtom nás uviděl. Rázem se otočil jako na obrtlíku a dlouhými kroky prchal přes pampu, hlavu a krk měl natažené kupředu a při každém kroku si málem vrážel velkýma nohama do brady. Spíš jako by skákal než běžel, jako kdyby měl místo nohou obrovská péra a ta ho odrážela od země. Vestoje byl asi sto sedmdesát centimetrů vysoký, ale když teď uháněl rychlostí pádícího koně, celý se napjal — tělo, nohy i krk — a jako by plul vzduchem. Jak tak běžel, prorazil jeden z peónů hradbou bodláci a přiřítíl se na koni do trávy asi na sedm metrů od prchajícího ptáka. A teď nás čekal nebývalý zážitek — mohli jsme na vlastní oči sledovat, jaké používá nandu úhybné taktiky. Jakmile pták spatřil koně a jezdce, vztyčil hlavu a jako by náhle uprostřed jednoho dlouhého skoku ustrnul, prudce se obrátil ve vzduchu a rozběhl se opačným směrem, napohled docela stejně rychle. Tentokrát v běhu kličkoval, každým skokem se dostal dva metry doleva a zase dva metry doprava a zezadu vypadal jako obrovská opeřená žába.

Carlos chtěl znovu pobídnout sedáky, ale vtom vyrazil z úkrytu druhý nandu. Byl to menší pták, světlejšího šedého odstínu, běžel uličkou, kterou prorazil v bodláčí první pštros, a pak se smekl v trávě a na místě zastavil.

„To je samice,“ šeptal mi Carlos. „Podívej, jaká být malá.“ Pštrosí samice nás viděla, ale neutekla jako samec. Zůstala stát, neklidně přešlapovala z nohy na nohu a dívala se na nás velkýma mírnýma očima. Vtom jsme poznali, proč tak otálí s útekem, protože z bodláčí vyběhla její mlád'ata — jedenáct maličkých nandu, kterým nemohlo být víc než pár dní. Jejich kulatá načepýřená tělíčka byla asi o polovinu menší než fotbalový míč a stála na silných podsaditých nožkách zakončených šedivými plochými chodidly. Chmýří měla mlád'ata světle plavé s pravidelnými břidlicově šedivými proužky a vestoje byla asi třicet centimetrů vysoká. Vykoléba-la se z bodlákového lesa a shromáždila kolem obrovských matčiných nohou. Očka měla jasná a nebojácná a pronikavě na sebe pípala. Matka se na ně podívala, ale z pohyblivého, jak vosy pruhovaného hejna se dalo opravdu jen těžko poznat, jestli tam všechny její děti jsou, nebo ne, a tak se zas otočila a rozběhla se přes travu. Utíkala jako ve zpomaleném filmu, s hlavou vztyčenou a při každém kroku dupla velkýma nohama do trávy. Mlád'ata běžela za ní

— utíkala stejně jak matka, ale v roztahaném zástupu, což působilo dost směšně, protože matka vypadala jak postarší, trochu afektovaná stará panna, která dohání co nejdůstojněji autobus a táhne za sebou pruhované pérové boa, nadskakující a kroutící se v trávě.

Když nám pštrosí rodinka zmizela z očí a Jacquie se přestala rozplývat nadšením nad mlád'aty, vyrazil Carlos znovu s bryčkou a s praskotem jsme ujížděli bodláčím.

„Za chvíli uvidět těch velkých víc,“ řekl Carlos, a ještě to ani nedopověděl a zahlédli jsme, jak k nám pádí na koni Rafael, mává kloboukem a za ním mu povlává červený šátek. Rafael prorazil bodláčím, zastavil u bryčky, vychrlil na nás záplavu španělských slov a vzrušeně přitom gestikuloval. Carlos se k nám obrátil a oči mu jenom svítily.

„Rafael říkat, že tamhle sedí moc nandu. Máme .se tam rozjet bryčkou a Rafael s ostatními mužskými nám nandu nahnat.“

Rafael odcválal, aby instruoval ostatní jezdce, jak si počínat, a Carlos pobídl sedáky do cvalu ostnatým bodláčím, i když bylo vidět, že koním se do takové jízdy moc nechce. Vyrazili jsme do pampy, řítili jsme se rovinou a bryčka se kymácela, až jsem si myslel, že se co chvíli převrátí. Carlos seděl přikrčen na kozlíku, mlátil koně opratěmi přes pohupující se zadky a pronikavým nosovým křikem je pobízeli k větší rychlosti. Jak jsme se tak horempádem řítili pampou, zpozoroval nás párek kulíků, černobílých ptáků, kteří se odráželi jako dvě dominové kostky na zeleném pozadí. Pak asi o dva metry popoběhli, lehce se vznesli do vzduchu, a jak letěli na těch černobílých křídlech nad námi, hlasitě volali: „Tero... te-ro... tero...“, aby varovali všechny obyvatele pampy, že se k nim blížíme. Až nebezpečně daleko jsem se vyklonil z rozhoupané bryčky a asi na kilometr od nás zahlédl jezdce, kteří tam stáli vyrovnaní v řadě a čekali, až dojedeme na své místo. Slunce nesnesitelně žhnulo a boky sedáků ztemněly pruhy potu. Obzor byl nejasný a chvěl se vedrem, až jsem měl pocit, že se dívám zamženým sklem. Carlos najednou přitáhl opratě a zarazil bryčku.

„Tady to být dobré, Gerry. Kamery můžeme odnést tamhle,“ řekl a ukázal kupředu. „Tamtudy poběží nandu.“

Slezli jsme z bryčky, já vyndal kameru a stojan a Carlos si to rázoval přede mnou, ozbrojen maličkým papírovým slunečníkem. Jacquie zůstala sedět v bryčce s dalekohledem přitištěným k očím, připravena dát nám znamení, až nandu vyrazí z úkrytu. Odešli jsme s Carlosem asi na padesát kroků od bryčky k místu, kde jsme jasně viděli na širokou travnatou „avenue“ mezi dvěma velkými porosty bodláčí. Tam jsem si připravil dalekohled, určil světelnost a zaostřil a Carlos nade mnou držel ten směšný slunečník, aby se mi kamera moc nezahřívala.

„Hotovo,“ řekl jsem konečně a setřel si pot z obličeje.

Carlos pozvedl pestrý slunečník, zamával jím ze strany na stranu a zdálky jsme nejasně zaslechli pronikavé výkřiky peonů, jak pobízeli koně do bodlákového pralesa. A pak už bylo ticho. Čekali jsme tam úplně bez hnutí a za chvíli nad námi několikrát zakroužili ti dva kulici, dosedli na zem blízko nás, znenadání vždycky popoběhli sem a tam a pak se zastavili a podezíravě se pohupovali dolů a nahoru.

Jacquie seděla nehnutě v bryčce, s kloboukem posunutým do týla a dalekohledem u očí. Šedáci stáli se svěšenými hlavami a chvílemi přenesli váhu z jedné hýždě na druhou jako postarší barmanky, když se už schyluje k zavírací době. Cítil jsem, jak mi pot stéká po obličejí a po zádech, a košile se mi nepříjemně lepila na tělo. Najednou si Jacquie sundala klobouk, rozčileně jím na nás mávala a hlasitě a nesrozumitelně křičela, co máme dělat. V té chvíli se vznesli oba kulici, divoce zakroužili ve vzduchu a pronikavě křičeli a z dálky jsme zaslechli praskot bodláčí, dusot koňských kopyt a rozčilené výkřiky peónů. A vtom vyrazili z bodláčí nandu.

Nikdy bych byl nevěřil, že pták, který žije na zemi, se dokáže pohybovat se stejnou rychlostí a půvabem ptáka letícího, ale toho rána jsem se o tom přesvědčil na vlastní oči. Z bodláčí vyběhlo osm nandu, rozptýlených přibližně do tvaru „V“, a jak se mi zdálo, uháněli, co jenom mohli. Dlouhé nohy se jim míhaly tak rychle, že jsme je sotva rozeznávali, a jasně jsme viděli jen došlápnutí, když se noha dotkla země a zase nadnesla ptáka kupředu. Krky měli nandu skoro vodorovně natažené a křídla drželi maličko od těla, sklopená dolů. I v tom hlasitém křiku kulíků jsme jasně slyšeli rytmické dusání jejich nohou na půdě tvrdé jak železo. Nebýt toho zvuku, snad bychom i uvěřili, že nandu ujíždějí na kolečkách, tak rychle a lehce se pohybovali. Jak jsem už řekl, zdálo se mi, že uhánějí, co jenom mohou, ale náhle se z bodláčí vyřítili dva peóni, pronikavě vykřikli, a tu se stalo něco neuvěřitelného. Všichni nandu sklopili ocas, jak kdyby se báli, že dostanou přes zadek, a vyrazili dvojnásobnou rychlostí než dosud, jakoby třemi obrovskými skoky na plochých nohou. Až jsme užasli, jak rychle se nám ztratili z očí. Peóni se tryskem řítili za nimi a viděl jsem, jak si jeden uvolňuje *boleadoras*, které mu visely z opasku.

„Tam je snad chytat nebudou, Carlosi, na takovou dálku bych to nenafilmoval.“

„Kdepak, to ne,“ konejšil mne Carlos, „jen je obklíčit a zahnat zpátky. Vrátime se radši k bryčce... tam být největší stín.“

„Jak dlouho jim bude trvat, než je obklíčí?“

„Asi pět minut.“

Vrátili jsme se k bryčce, kde Jacquie nadskakovala jako na hlavní

dostihové tribuně s dalekohledem u očí a onomatopoickými výkřiky povzbuzovala vzdálené lovce. Připravil jsem si v kousíčku stínu pod bryčkou kameru a vylezl si k ní.

„Co se děje?“ ptal jsem se, protože peóni i se svou kořistí se teď změnili v pouhé tečky na obzoru.

„Není to úžasné?“ zvolala Jacquie a pevně třímala dalekohled, jak jsem se marně snažil jí ho vzít. „Viděls je, jak uhánějí? Netušila jsem, že dovedou tak rychle utíkat.“

„Taky bych se rád podíval.“

„Dobrá, dobrá, hned to bude. Jenom bych ráda viděla... Jezuskote, jezuskote, pozor!“

„Co se stalo?“

„Chtěli se rozběhnout nazpátek, ale Rafael je včas zahlédl... Páni, jen se podívej, jak si to tenhle žene... Viděl jsi jaktěživ něco takového?“

„Ne,“ odpověděl jsem po pravdě. „Co kdybys mi ten dalekohled na chvíli půjčila?“

Moc se jí nechtělo dalekohled pustit, ale vytrhl jsem jí ho z ruky a zadíval se na vzdálený výjev. Viděl jsem, jak nandu kličkují a probíhají mezi bodláky s lehkostí a půvabem, který by jim mohl závidět leckterý profesionální fotbalista. Peóni tryskem přejížděli sem a tam a snažili se udržet nandu v co nejtěsnější skupince a zahnat je zpátky. Všichni už vytáhli *boleadoras*, a když jimi zatočili nad hlavou, viděl jsem, jak se kovové koule třpytí na konci dlouhých šňůr. Nandu se v jednom houfu otočili a rozběhli se k nám a peóni obrátili s vítězoslavným křikem koně a hnali se za nimi. Vrátil jsem dalekohled Jacquie a slezl dolů připravit kameru. Sotva jsem stačil jakžtakž zaostřit, pštrosi se objevili a v těsném hloučku běželi přímo k *nám*. Když byli asi na šedesát metrů od nás, najednou nás zahlédli a všichni současně zahnuli do pravého úhlu, tak přesně, jak kdyby měli ten pohyb pečlivě nacvičený. Peóni se řítili těsně za nimi a jejich koně odkopávali podkovami hroudy černé země. Nad hlavami mužů vířily v rozmazaném třpytivém vzoru *boleadoras* a pronikavě pískaly. Chvíli se kolem rozléhaly ostré výkřiky, chvějivý dusot kopyt, svištění *boleadoras* a pak najednou všichni zmizeli a zvuky se ztrácely v dálce. Jen kulici létali s hysterickým křikem kolem dokola.

Jacquie volala z bryčky jako do mikrofonu:

„Rafael zatáčí doprava s Eduardem... nandu pořád ještě běží... ale, ale!... jeden zahrnul doprava a Eduard se řítí za ním... a teď se celý hlouček rozběhl... nandu se rozlétli do všech stran... teď už je peóni neobklíčí. .. jeden se chystá mrštit *boleadoras* . .. ale, ale, netrefil se . .. měl jsi vidět, jak bleskurychle se pštros otočil... co tam teď proboha tenhle dělá?... úplně se otočil... a vrací se... Rafael se pustil za ním... nandu běží nazpátek... řítí se sem...”

Zapálil jsem si zrovna cigaretu, ale musel jsem ji zahodit a skočit ke kameře, protože nandu se už prodíral bodláčím. Myslel jsem, že peónům potrvá přinejmenším čtvrt hodiny, než se jim podaří ptáky obklíčit, takže jsem kameru sice natočil, ale nestačil jsem už pořádně zaostřit ani nastavit světelnost. Teď už se to však nedalo napravit, protože pták si to k nám hnal rychlostí asi třiceti kilometrů za hodinu. Otočil jsem kameru na stativu, zaměřil si ji na nandu, až se mi jasně ukázal v hledáčku jako v rámečku, zmáčkl jsem spoušť, a přitom jsem si vůbec nebyl jist, jestli z tohoto záběru něco bude. Když jsem začal filmovat, byl nandu asi padesát metrů od nás a Rafael těsně za ním. Ptáka nejspíš znervózňovalo, že je Rafael tak blízko, protože si zřejmě vůbec nevšiml bryčky ani kamery, jíž jsem ho pozoroval, jak se k nám řítí. Byl pořád blíž a blíž, až mi postupně zaplňoval celý hledáček, a z bryčky nad sebou jsem slyšel tlumené Jacquiiny výkřiky. Nandu už se tak přiblížil, že ho byl plný hledáček. Trochu jsem se bál, protože zřejmě nepostřehl mne ani kameru, a nijak jsem nestál o to, aby do mě vší silou narazilo sto kilo rozběhnuté hmoty. V duchu jsem se kratičce pomodlil a dál tiskl knoflík. Náhle si mne nandu zřejmě poprvé povšiml, v očích se mu objevil zděšený výraz a svaly se stáhly, jak se najednou prudce stočil doprava a zmizel mi z hledáčku. Napřímil jsem se a otřel si čelo. Jacquie s Carlosem se na mne vyjeveně dívali z bryčky.

„Kam až doběhl?“ zeptal jsem se, protože při filmování se to dost přesně nepoznalo.

„Zatočil, až když doběhl k tomuhle trsu trávy,“ řekla Jacquie.

Změřil jsem si krokem vzdálenost od stojanu k onomu trsu. Byly to necelé dva metry.

Prudký obrat se stal pštrosovi osudným, protože Rafael ho už

skoro doháněl a pták i tím nepatrným odbočením ztratil několik metrů náskoku. Rafael pobodl zpěněného koně k obrovskému vypětí, předebral rychle uhánějícího pštrosa a obrátil ho ke kameře. Nandu se rychle vracel, a tentokrát jsem už byl připraven. Slyšel jsem, jak svištění *boleadoras* stoupá až do crescenda a končí jakýmsi protahovaným „vííp“. Vzduchem se rozléta šňůra a kovové koule a otočily se zkušeně jako ehadpadla chobotnice kolem nohou a krku rozběhnutého ptáka. Nandu ještě o dva kroky popoběhl, ale pak se šňůra utáhla a pták padl na zem a tloukl nohama a křídly. Rafael dlouze vítězoslavně vykřikl, zarazil nad ním koně, ve vteřině seskočil a popadl kopající nohy, které by mu byly snadno rozpáraly břicho, kdyby jen trochu uvolnil sevření. Nandu chvíli bojoval a pak zůstal tiše ležet. Carlos nadšeně poskakoval na kozlíku a dlouze hlasitě zavolal, aby dal peónům vědět, že lov se podařil. Když se k nám přihnali na koních, seskupili jsme se všichni kolem kořisti.

Byl to velký pták, s mohutnými stehenními svaly jak baletka. Zato křídelní kosti měl jemné a měkké a daly se ohnout jak mladá větvička. Oči měl obrovské, zabíraly mu skoro celou stranu hlavy a byly lemovány hustými řasami jako u filmové hvězdy. Velké nohy se čtyřmi prsty byly mohutné a nandu v nich zřejmě měl velikou sílu. Nejdelší byl prostřední prst, vyzbrojený dlouhým zahnutým drápem. Ať zaútočil pták zezadu nebo zepředu, nejdříve zasáhl vždycky svého protivníka tímto drápem, kterým dokázal seknout a trhat jak ostrým nožem. Peří, které bylo dost dlouhé, vypadalo spíš jak prodloužené vějíře šedého kapradí. Když jsem si ptáka prohlédl a několikrát si ho nafilmoval zblízka, odmotali jsme mu z nohou a krku *boleadoras*. Chvíli zůstal ležet v trávě a pak se náhle vymrštil na silných nohách, dlouhými skoky odběhl bodlácím a pádil čím dál rychleji.

Obrátili jsme bryčku a vraceli jsme se do Secundy a k prostřenému stolu. Peóni jeli se smíchem a povídáním kolem nás, opasky se jim třpytily na slunci a udidla a ostruhy melodicky cinkaly. Koně se černali potem, a i když byli zřejmě velmi unavení, vykračovali si zvesela a lehce a hravě se po sobě oháněli a chňapali. Nejméně práce měli toho dne šedáci, jenom postávali celé odpoledne mezi voji, ale teď se vláčeli, jakoby u konce svých sil. Za námi se prostírala pampa, nekonečná, zlatá a tichá. V dálce se nad travu vznesly na chvíli dvě

černobílé skvrnky a tichounce jsem zaslechl hlas pampy, pronikavé varování všem živým tvorům, kteří tu sídlí, křik stále bdělých kulíků: „Tero... tero... tero... teroterote.“

Adiós

Blížil se den našeho odjezdu. Jen velmi neradi jsme opouštěli *estancii* Secundu a odváželi s sebou zvířata, která jsme tam chytili — pásovce, vačice a několik pěkných ptáků. Do Buenos Aires jsme jeli vlakem a zvířata se vezla v nákladním vagónu. S novými přírůstky začala naše sbírka přece jen vypadat spíš jako pořádná sbírka než zbytky výprodeje v obchodu se zvířaty. Ale pořád ještě jsme měli málo ptáků, a protože jsem věděl, že v Argentině žijí některé neobyčejně pozoruhodné druhy, moc mne ta mezera v naší sbírce mrzela.

A tu jsem si den předtím, než jsme měli odplout, najednou vzpomněl na něco, o čem se zmínila Bebita, a honem jsem jí zatelefonoval.

„Bebito, neříkala jsi náhodou, že víš někde v Buenos Aires o obchodu s ptactvem?“

„S p-p-ptactvem? Ale jistě, zrovna nedávno jsem jeden viděla.“

„Nezavedla bys mě tam a neukázala mi ho?“

„A-a-ale samozřejmě. Přijďte oba k obědu a pak se tam stavíme.“

Po dlouhém neuspěchaném obědě jsme si nasedli s Bebitou a Jacquií do taxíku a řítili jsme se širokými ulicemi hledat obchod s ptactvem. Konečně jsme ho vypátrali na jedné straně obrovského náměstí vroubeného stovkami malých stánků, kde se prodávalo maso, zelenina a všechny možné další produkty. Obchod byl velký a k našemu nadšení měl na skladě široký a velmi různorodý výběr ptáků. Pomalu jsme se procházeli a nábožně nahlíželi do klecí, kde se míhali ptáci všech možných tvarů, velikostí a barev. Majitel, který vypadal trochu jak neúspěšný zápasník těžké váhy, nás sledoval s dravčím pohledem v černých očích.

„Už jste se rozhodli, co chcete?“ zeptala se Bebita.

„Jistě, vím, co chci, ale je to hlavně otázka peněz. Majitel zrovna nevypadá, že by se s ním dalo smlouvat.“

Vysoká, elegantně oblečená Bebita se pobaveně zadívala na

mladého statného majitele krámu. Sundala si rukavičky, pečlivě je položila na pytel s ptačím zobem a pak se na obchodníka oslnivě usmála. Chlapík se zarděl a horlivě se jí uklonil na pozdrav. Bebita se ke mně otočila.

„Vypadá úžasně mile,“ řekla a skutečně si to myslela.

Ještě pořád jsem si nezvykl na Bebitinu schopnost objevit něco božského i v lidech, kteří na mne dělali dojem, že by za pár šilinků klidně poslali rasovi vlastní matku, a tak jsem se jenom užasle díval na obchodníka, který vypadal spíš jako zatvrzelý zločinec.

„Mně vůbec milý nepřipadá,“ řekl jsem.

„A-a-ale určitě je to úplný anděl,“ trvala na svém Bebita. „Teď mi jen ukaž, které p-p-ptáky chceš, a já to s ním domluvím.“

Byl jsem přesvědčen, že se pouštíme do smlouvání, jak jenom nejhůř můžeme, ale provedl jsem Bebitu kolem klecí a ukázal jí exempláře, o které jsem měl zájem. Některé byly tak vzácné, že se mi jenom při pohledu na ně dělalo mdlo. Bebita se mě zeptala, kolik jsem ochoten zaplatit, a já jmenoval cenu, která mi připadala přijatelná a přitom nijak zvlášť přehnaná. Bebita odplula k majiteli krámu, usmála se na něj, až znovu zrudl až po kořínky vlasů, a pak s ním jemně, tónem, jakým se rozmlouvá s anděli, začala domlouvat koupi. Mluvila a mluvila, přerušována jen tu a tam obchodníkovým horlivým „*Si, si seño*ra,“ a my zatím ustoupili s Jacquií do temnějších a méně přístupných zákoutí obchodu. Teprve asi za dvacet minut jsme se vrátili. Bebita tam pořád ještě stála mezi špinavými klecemi jako bohyně, která na chvíli sestoupila na zem, a majitel obchodu seděl na jednom pytli ptačího zobu a zmoženě si utíral obličej. Z jeho „*Si, si seño*ra,“ už vyprchalo první nadšení, říkal to teď spíš trochu pochybovačně. Najednou však pokrčil rameny, rozpráhl ruce, pohlédl vzhůru na Bebitu a usmál se na ni. Bebita se na něj zadívala tak láskyplně, jako by to byl její jediný syn.

„*B-b-bueno*,“ řekla, „*muchísimas gracias*, seño*r*.“

„*De nadá*, seño*ra*,“ odpověděl.

Bebita se ke mně otočila.

„Tak jsem ti ty p-p-ptáky koupila,“ řekla.

„Výborně. A kolik budou stát?“

A tu jmenovala Bebita cenu, pouhou čtvrtinu částky, kterou jsem

určil a byl připraven zaplatit.

„Ale to je hotové lupičství, Bebito,“ řekl jsem nevěřicně.

„Kdepak, miláčku,“ řekla mi vážně. „Všichni ti p-p-ptáci jsou tu úplně běžní a byl by nesmysl, abys za ně tak draho platil. A kromě toho je ten člověk hotový anděl a moc rád mi sleví.“

„Tak se tedy vzdávám,“ ustoupil jsem na celé čáře. „Nejela bys na příští expedici se mnou? Ušetřila bys mi spoustu liber.“

„Jsi ty ale hlupáček,“ řekla Bebita se smíchem. „Copak já ti ušetřila nějaké libry? To všechno ten člověk, o kterém jsi tvrdil, kdovíjak příšerně vypadá.“

Dotčeně jsem se na ni podíval a pak jsem důstojně odkráčel vybrat si ptáky a uložit je do klecí. Když jsem byl hotov, tyčila se na pultu hromada klecí zabalených v hnědém papíru. Zaplatil jsem obchodníkovi, vyměnili jsme si jako obvykle „*gracias*“ a pak jsem se ho s Bebitinou pomocí zeptal, jestli nemá na prodej také vodní ptáky.

Odpověděl, že žádné vodní ptáky nevede, ale že by měl pár jiných, podobných, které by možná seňora zajímali. Vedl nás zadními dveřmi krámu k malému záchodu, rázně otevřel dveře a ukázal. Stěží jsem potlačil nadšený výkřik, protože na konci místnůstky, po obou stranách záchodové mísy se krčily dvě špinavé, vyčerpané, ale přitom překrásné labutě černokrké. Snažil jsem se tvářit co nejlhostejněji a prohlédl jsem je. Byly obě vyhublé a zřejmě už naprosto zesláblé, protože jevíly naprostou apatii a vůbec už neměly strach. Nikdy by mne ani nenapadlo kupovat tak zbědované ptáky, ale věděl jsem, že mám poslední možnost získat alespoň nějaké exempláře těchto labutí. A kromě toho jsem byl přesvědčen, že zemrou, a mají-li zemřít, ať aspoň zemrou v pohodlí — nedokázal jsem nechat tak nádherné ptáky, aby zahynuli u záchodové mísy. A tak se Bebita pustila znovu do boje a po chvíli ostrého smlouvání byly labutě moje. Pak jsme však narazili na první problém, protože obchodník neměl dost velké klece, v kterých bychom mohli labutě přepravit. Konečně jsme objevili dva pytle a labutě do nich vstrčili, že jim byla vidět jen hlava. Sebrali jsme své nákupy a obchodník nás vypoklonkoval ze dveří. Sotva jsme se octli venku, najednou mne napadlo:

„Vezmeme si taxíka,“ řekla Bebita.

Držel jsem pod každou paží labuť a připadal si trochu jak Alenka v říši divů, když musela podstoupit svůj slavný kroketový zápas s plamenáky.

„S tímhle vším nás přece žádný taxík nevezme,“ namítl jsem. „Taxíky přece nesmějí živá zvířata vozit... S tím už máme svou zkušenost.“

„Počkejte tady a já někde taxík seženu,“ řekla Bebita a odplula přes ulici k stanovišti taxíků, vybrala vůz s napohled nejnesympatičtějším a nejšpinavějším řidičem a přijela k místu, kde jsme čekali.

Řidič se na strašlivý okamžik zadíval na pytle, které jsem držel pod paží a odkud vyčuhovaly jak světlí hroznější labutí hlavy, a pak se obrátil k Bebitě.

„Ale vždyť tohle jsou *bichos*,“ řekl. „A my žádné *bichos* vozit nesmíme.“

Bebita se na něj usmála.

„Když o těch b-b-b-bichos jako nebudete vědět, tak vám to přece nemůže nikdo vyčítat,“ vysvětlovala mu.

Taxikář se pod jejím úsměvem div nerozplynul, ale docela přesvědčen nebyl.

„Ale vždyť přece vidím, že jsou to *bichos*,“ namítl.

„Jen tyhle,“ řekla Bebita a ukázala na labutě. „A když je dáme dozadu, tak na ně neuvídíte.“

Taxikář skepticky zamručel.

„Dobrá, ale pamatujte si, že jsem nic neviděl. Jestli nás někdo zastaví, všechno popřu.“

Labutě jsme tedy uložili dozadu a přední sedadlo vysoko navršili bednami, z kterých se ozývalo šustění peří a ptačí švitoření. Taxikář se usilovně snažil nebrat nic z toho na vědomí, a tak jsme se rozjeli do Belgrana.

„Jak to, že pro tebe udělají taxikáři všechno, co po nich chceš?“ zeptal jsem se Bebity. „Já je někdy jen stěží přesvědčím, aby svezli mne, natož celý zvěřinec.“

„Ale vždyť jsou tak milí,“ řekla Bebita a cituplně se zahleděla na tlustý zátylek našeho řidiče. „A tak ochotní, vždycky se snaží

vyhovět.“

Povzdechl jsem si. Bebita to prostě uměla s lidmi tak zázračně, že se jí hned tak nikdo nevyrovnal. A nejvíc mne dráždilo, že sotva spočinula pohledem na nějakém člověku, který vypadal, jak kdyby zrovna utekl z řetězů, a vyslovila o něm svůj naprosto absurdní úsudek, že vypadá jak anděl, začal opravdu andělsky jednat. Vůbec mi to nešlo do hlavy.

Celý ten náklad exemplářů, které jsme sehnali v poslední chvíli, nám dost zkomplikoval situaci. Druhý den odpoledne jsme se měli nalodit a do té doby jsme museli všechny ptáky umístit do pořádných klecí, což nebylo nic lehkého. Na naše zoufalé zavolání se přihnali do Belgrana Carlos s Rafaelem a přivezli s sebou svého bratrance Enriquea. Společně jsme se řítili na místní pilu a tam jsem ve spěchu kreslil plánky klecí, jaké jsme potřebovali, a tesař pracoval jak divý na cirkulárce a přirézával mi do správných rozměrů kousky překližky. Klopýtající pod tíhou dřeva jsme se vrátili do našeho domku v Belgranu a začali stloukat klece. Do půl dvanácté v noci se nám podařilo umístit čtvrtinu ptáků. Začalo nám být jasné, že takhle nám bude práce trvat celou noc, a tak jsme poslali Jacqui zpátky do hotelu, aby se ráno, až budeme už úplně vyřízení, vrátila odpočinutá a osvěžená a stačila nakrmit všechna zvířata. Carlos se narychlo vydal do blízké kavárny a přinesl horkou kávu, housky a láhev džinu. Všechno jsme to spořádali a pustili se znovu do stloukání klecí. Za deset minut dvanáct zaklepal kdosi na domovní dveře.

„To bude asi první rozzuřený soused, který chce zjistit, proč tu tlučeme tak pozdě v noci,“ řekl jsem Carlosovi. „Měl bys jít otevřít, po všem tom džinu bych se španělsky moc nedomluvil.“

Carlos se za chvíli vrátil a s ním se dostavil hubený brýlatý člověk s výrazně americkým přízvukem a představil se jako pan Hahn, buenosaireský dopisovatel *Daily Mirroru*. Něco takového nám opravdu ještě scházelo.

„Slyšel jsem, že jste vyvázli o vlásek z Paraguaye a chtěl bych vás požádat, abyste mi o tom něco řekl,“ vysvětloval.

„Zajisté,“ odpověděl jsem, pohostinsky jsem přitáhl klec, aby se mohl posadit, a nalil mu šálek džinu. „Co by vás tak zajímalo?“

Pan Hahn podezíravě přičichl k džinu, pohlédl do klece a pak se

teprve posadil a vytáhl zápisník.

„Všechno,“ řekl rozhodně.

Začal jsem mu tedy vyprávět o naší cestě po Paraguay!, ale mé barvitě líčení co chvíli přerušilo hlasité bušení kladiva, řezání pily a ještě hlasitější španělské kletby Carlose, Rafaela a Enriquea. Pan Hahn nakonec zápisník odložil.

„Tak se mi zdá,“ řekl, sundal si kabát a vyhrnul si rukávy košile, „že bych se přece jen na vaše vyprávění spíš soustředil, kdybych si dal ještě trochu džinu a připojil se k té vaší dřevorubecké zábavě.“

A tak posílení džinem, kávou, houskami a Carlosovým, Rafaelovým a Enriqueovým prozpěvováním, jsme se i s buenosaireským dopisovatelem *Daily Mirroru* celou noc lopotili, abychom klece dodělali. Když se v půl šesté ráno otvíraly první kavárny, pomalu jsme končili. Ještě jsem se napil kávy a pak jsem se odplížil do hotelu a praštil sebou do postele, abych si alespoň trochu odpočinul, než vyjedeme do přístavu.

V půl třetí zastavilo naše nákladní auto, s Carlosem a Rafaelem nahoře na nákladu a Jacquií a se mnou vedle řidiče, na molu vedle lodi. Do čtyř hodin si snad všichni kolem dokola včetně několika zvědavců prohlédli naše vývozní povolení. V půl páté jsme se dověděli, že smíme všechno vybavení naložit. A tehdy se stalo něco, co mohlo být nejenom zkázou výpravy, ale i mou. Na loď se právě přepravovaly obrovské balíky kůží a z jakéhosi záhadného důvodu se nakládaly zrovna přes lodní můstek, po kterém jsme měli přenášet zvířata. Sestoupil jsem z vozu, uchopil klec, ve které seděla opička Kai, a zrovna jsem chtěl požádat Carlose, aby přenesl Sáru, když tu mne najednou zasáhlo do zad a stehem cosi jak výstřel z houfnice, vyzvedlo mne to do vzduchu a mrštilo to mnou o zem asi o sedm metrů dál. Byl to nepopsatelně otřesný zážitek. Jak jsem letěl vzduchem, vůbec jsem nechápal, co do mne tak strašlivou silou narazilo. Pak jsem dopadl na zem a několikrát se převrátil. Záda jsem měl jak ochrnutá, levé stehno mne krutě bolelo, až jsem si myslel, že mám zlomenou kost, a tak jsem se trásl, že když mi zděšený Carlos pomáhal na nohy, nemohl jsem ani vstát. Teprve za pět minut jsem se dokázal narovnat a oddechl jsem si, když jsem zjistil, že nemám nic zlomeného. I ruce se mi chvěly, že jsem v nich ani neudržel

cigaretu, a Carlos mi ji musel přidržovat. Seděl jsem a snažil se ovládnout svoje nervy a Carlos mi vysvětloval, co se stalo. Jeřábík zhoupl balík kůží z mola, ale spustil ho moc nízko, takže místo co by se balík vyhnul těžkému dřevěnému můstku, narazil do něho právě uprostřed a pak vylétl i s můstkem k molu a zasáhl mne. Naštěstí mne ta vražedná střela dostihla na samém konci svého romachu, jinak by mě byla rozřízla vejpl jak měkký banán.

„Musím říct, že takhle jsem si své rozloučení a Argentinou nepředstavoval,“ přiznal jsem se roztřeseně Carlosovi.

Konečně byla zvířata bezpečně uložena na palubě a klece přikryty nepromokavým plátnem, takže jsme mohli sejít do kuřáckého salónku, kde se shromáždili všichni naši přátelé. Popíjeli jsme a povídali, vesele a trochu nezávazně, jak se obvykle mluví, když člověk ví, že se má rozloučit. A pak přišla chvíle, kdy naši přátelé museli vystoupit. Stáli jsme u zábradlí a dívali se za nimi, jak sestupují po lodním můstku a seskupují se na molu. V rychle houstnoucím šeru jsme je jen taktak rozeznávali — Carlosův bledý obličej a lesklé černé vlasy jeho ženy, Rafaela a Enriquea s širáky posazenými po způsobu gaučů do týlu, Marii Rene a Mercedes, mávající kapesničky — Marie Mercedes vypadala v soumraku víc než kdy jindy jako pasačka z drážďanského porcelánu — a samozřejmě i Bebitu, vysokou, elegantní a krásnou. Jak se loď pomalu oddalovala od mola, jasně jsme slyšeli Bebitin hlas.

„Šťastnou cestu, děti, a-a-a nezapomeňte zas přijet.“

Mávali jsme a kývali, a když nám začali přátelé mizet v rychle houstnoucím soumraku, rozlehl se kolem nejsmutnější zvuk světa — hluboký, truchlivý řev sirény, volání loučící se lodi.

Poděkování

Naše výprava by se byla asi těžko uskutečnila nebýt nadšenectví a laskavosti dr. Derisiho, bývalého argentinského velvyslance v Londýně, který dal celému záměru oficiální požehnání a všemožně nám byl nápomocen. Velmi nám také pomohl pan Peter Newborn z argentinského velvyslanectví a poskytl nám mnohé cenné rady v složitých valutových a celních záležitostech.

Neocenitelnou pomoc a rady na ministerstvu zahraničních věcí nám poskytl pan Hiller.

Značné pomoci a řady cenných doporučení se nám dostalo také od pana Petra Scotta a Sdružení na ochranu divokého ptactva Se-vernu.

S filmovým vybavením nám pomohli a poradili Tito lidé z BBC: paní Nesta Painová, pan Laurence Gilliam, pan Leonard Cottrell a pan W. O. Galbraith. Dali nám s sebou i velmi prospěšné doporučující dopisy.

Prošlapat cestičky po příjezdu do Buenos Aires nám značně pomohla slečna Rosemary Cliffordová z Latinskoamerického oddělení hlavního úřadu pro informace.

Četná cenná doporučení do Jižní Ameriky jsme dostali od pana Normana Zimmerna.

S fotografickým vybavením nám ochotně poradila a naše filmy vyvolala firma A. P. Manners Ltd z Bournemouthu.

Firmě Joseph Gundry and Co. z Bridgportu patří náš dík, že nám v rekordním čase vyrobila síť na ptáky, a všechny zcela výtečné.

Rádi bychom vyjádřili své poděkování seňoru Apoldovi a seňoru Vasquezovi z ministerstva informací.

Na ministerstvu zemědělství nám poskytli pomoc, bez níž bychom byli asi jen velmi málo dosáhli, Tito lidé: seňor Hogan, ministr zemědělství, dr. Lago, první tajemník, a dr. Godoy, který vedl oddělení pro ochranu živočichů a velmi zdatně a ochotně nám pomohl získat povolení ke sběru.

Po celý svůj pobyt v Argentině jsme se setkávali jen se zdvořilostí a schopným jednáním všech oficiálních činitelů a rádi bychom

poděkovali všem pracovníkům letiště, přístavu a celního úřadu, s nimiž jsme se dostali do styku.

Náčelník celní správy (Aduany) nám velmi laskavě poskytl dovozní i vývozní povolení na roztodivný výběr našeho vybavení.

Na britském velvyslanectví patří náš dík bývalému velvyslanci siru Henrymu Bradshawovi Mackovi, K.C.M.G., prvnímu tajemníkovi panu Allanovi, hlavnímu kancléři panu Stephenu Lockhartovi, generálnímu konzulovi panu Kingovi a prvnímu tajemníkovi pro informace panu Leadbitterovi. Zvlášť musíme poděkovat panu Georgovi Gibbsovi, který si s námi určitě vytrpěl víc než kterýkoli tajemník pro informace na jakémkoli vyslanectví. Výtečně se vypořádal s problémy velice vzdálenými jeho povolání, například jak nakrmit z láhve na letišti mravenečníka anebo obstarat co nejlacinější drátěné pletivo. Dodával nám síly po celý náš pobyt a jsme mu za to navždycky zavázáni. Z pracovníků velvyslanectví bychom ještě rádi poděkovali panu Kellymu a panu Roquetovi, kteří vyřešili naše problémy s fotografováním, a panu O'Brienovi, který vyjednal všechny naše záležitosti se zavazadly.

Chtěli bychom také poděkovat společnosti Blue Star Line, že nám dovolila přepravit na jedné ze svých lodí zvířata. Všechno nám pomohl její ředitel pan Wilson a ředitel pro dopravu pan Fraser a všichni v kanceláři v Buenos Aires pro nás udělali, co bylo v jejich silách. Kapitán Horné s celou posádkou lodi *Uruguay Star* nám všemožně zpříjemnili cestu domů.

V Argentině se nám dostalo tolik pomoci a laskavosti, že seznam všech, komu bychom rádi poděkovali, musí nutně být dlouhý. Rádi bychom vyjádřili svůj dík:

Paní Lassie Greensletové, která nám laskavě zapůjčila svůj překrásný byt v Buenos Aires a často si asi lámala hlavu, jestli se nás vůbec kdy zbaví, protože jsme se u ní zdrželi velice dlouho. Její sestře paní Pulestonové, která se k nám chovala neobyčejně laskavě, i její neteri slečně Adě Osbornové, která nám získala některé velmi pěkné exempláře.

Panu Ianu Gibsonovi za to, že nám byl průvodcem a pomocníkem. Panu a paní Bootovým a celé jejich rodině, že nám dovolili, abychom pobyli na jejich překrásné *estancii* a nadšeně nám pomáhali v naší

práci. Panu Donaldu McIverovi, který nám poskytl neocenitelnou pomoc při sběru zvířat a obstarávání dopravy. Panu Williamu Partridgeovi z přírodovědeckého muzea, který nám poskytl četné informace o výskytu ptactva a dal nám k dispozici nádhernou sbírku kozí, získanou z nejružnějších končin Argentiny. Panu Carr-Vernonovi ze společnosti Western Union, který nám poskytl četné služby.

Marie Mercedes De Soto Acebal, její manžel i rodina nám projevili za našeho pobytu v Argentině tolik laskavosti, že jim ani nemůžeme dost poděkovat. Jejich nejmladší syn Rafael nás provázel do Paraguaye a nebýt jeho pomoci, dokázali bychom jen velmi málo. V Buenos Aires i za našeho pobytu na jejich *estanci* nám celá rodina věnovala tolik času a energie, aby nám pomohla s naší prací, že jsme si báječnější pomocníky ani přátele vůbec nemohli přát.

Po celý náš pobyt k nám byli přímo úžasní Bebita Fanny de Llambi de Campbell de Ferreyra a její manžel. Bydleli jsme de facto v jejich bytě a Bebita pro nás udělala víc než kdo jiný, aby se nám v Argentině líbilo. Splatil jsem jí to velmi nevděčně tím, že jsem ji zobrazil na stránkách této knížky. Moc mile se k nám choval i její bratr Boy de Llambi de Campbell a jeho žena Bebe; bez jejich pomoci za našeho paraguayského dobrodružství bychom byli nezískali některé z nejlepších exemplářů.

Skvělou pohostinnost nám projevila předsedkyně a ostatní dámy z klubu Dvacátého století; měly dokonce tolik odvahy, že mne požádaly, abych k nim promluvil.

Zvlášť bych chtěl poděkovat všem peónům a jiným dělníkům z *estancií* Los Ingleses a Secunda za to, jak obětovali svůj volný čas a pomáhali nám.

Z našich paraguayských přátel bychom rádi poděkovali kapitánu Sarmaniegovi a seňoru Axxolinimu, kteří nám projevili mnoho laskavosti a všemožně nám byli nápomocni.

Chtěli bychom také poděkovat společnosti Braniff Airways, která nás tak výborně přepravila v posledním stadiu našeho návratu z Paraguaye.

Poslední, ale zdaleka ne nejmenší dík patří mé sekretářce Sophii, která vykonala mnoho mravenčí práce nad rukopisem, i když se s

námi nepodílela na potěšení z výpravy.

Z anglického originálu The Drunken Forest vydaného nakladatelstvím Penguin Books Ltd, Harmondsworth, Middlesex, England roku 1974 přeložila Zora Wolfová. Odbornou revizi provedl prom. biolog Jiří Haager. Ilustroval Jan Maget. Obálku navrhl a graficky upravil Václav Kučera. Vydala Práce, vydavatelství a nakladatelství ROH, v Praze roku 1982 jako svou 5924. publikaci. Odpovědná redaktorka Soňa Nová. Výtvarný redaktor Pavel Helísek. Technická redaktorka Hana Herčíková. 1. vydání — náklad 105 500 - stran 192 - AA 10,81 - VA 11,33 - 605/22/ 862. Vytiskla Severografia, n. p. Tematická skupina 13/3/4 24-017-82 Kčs 22,-

kamarād